Editura UNIVERS

HILMAR WULFF s-a născut la 5 martie 1908 în localitatea Ranners din Danemarca, într-o familie de pescari. Absolvent al Școlii superioare de pedagogie, a funcționat o vreme în învățămînt. În anii ocupației naziste s-a încadrat în mișcarea de rezistență și a plecat în Suedia, unde a condus ziarul *Știri din Uniunea Sovietică.* Debutează cu o trilogie consacrată luptelor de clasă ale muncitorilor danezi, al cărei prim volum *Cum este vremea în aprilie?* apare în 1942. Al doilea volum al trilogiei, editat un an mai tîrziu, se intitulează *Așa s-a întîmplat într-adevăr*, pentru ca în 1945 să se tipărească și ultimul, *Cîntecul muncii.* O altă trilogie, alcătuită din romanele *Calea spre viață* (1947), *Pîinea vieții* (1948) și *Ziua promisiunilor* (1949), este consacrată luptei muncitorilor de pe insula Lolland. În romanele sale, printre care citâm *Furtună pe țărm* (1950), *Vagabondul soarelui* (1953), *În primul rînd pîine* (1958), *Căutările unui tînăr* (1959) etc., Hilmar Wulff prezintă, printr-o profundă analiză a relațiilor sociale, un tablou realist al Danemarcei contemporane.

Lei 8,50

168

1971

HILMAR WULFF • VAGABONDUL SOARELUI

HILMAR WULFF

VAGABONDUL SOARELUI

COLECȚIA MERIDIANE

Desenul copertei *Damian Petrescu*

Hilmar Wulff

Vagabondul soarelui

Traducere de
Maria Sârbulescu şi *L. Schmierer*

Bucureşti, 1971

Editura UNIVERS

FURTUNĂ
PE
ŢĂRM

Hilmar Wulff : *ONDT VEJR*

Çopenhaga, 1950

ACEASTĂ CARTE nu este un roman plăsmuit de fantezia autorului, ci povestirea unor fapte reale, întîmplate pe țărmul unde și-a petrecut copilăria.

Îmi îngădui totuși să făgăduiesc cititorilor care vor neapărat elemente dramatice, că nu vor fi dezamăgiți, fiindcă și cartea asta tratează despre eroi. Dar sînt eroi fără decorații, care nu știu nici ei că sînt eroi și nici nu s-au gîndit vreodată să fie.

Este descrierea unui mic grup de oameni care întotdeauna au făcut parte dintre cei mai liniștiți din țara noastră, dar care arată și astăzi că forțele elementare și simțul natural al camaraderiei au rămas neștirbite și tot atît de vii ca și mai înainte în cugetul oamenilor muncii.

Fie ca cititorii să privească această povestire așa cum a fost scrisă— ca o mică parte de adevăr din banalitatea vieții de fiecare zi.

HILMAR WULFF

CAPITOLUL I

MADS-CIUNGUL DESCHIDE PORTIȚA GRĂDINII, cînd, de sus, de la fereastra mansardei, aude glasul aspru al Minei:

— Ia și cincizeci de grame de cafea și un pachet mare de cicoare, și nu uita vopseaua pentru margarină.

Mads-Ciungul face un semn cu mîna, apoi răspunde cum îi este obiceiul ori de cîte ori nevastă-sa îl oprește din drum pentru a-i spune să cumpere ceea ce de la bun început ar fi putut să-i spună. În peste treizeci de ani de cînd s-au luat, nu i s-a întîmplat măcar o dată Minei să nu uite cîteva lucruri pentru care să strige apoi după el. Totdeauna îl oprește din drum; așa și acum, ca și în alte dăți. Și tot ca în alte dăți, îi dă Minei același răspuns, parcă aruncat cu mîna ciolănoasă de la care îi lipsește degetul mare:

— Îhî!

Deschide portița grădinii, o înțepenește cu un țăruș de vîrșă, ca să nu se închidă, se suie în barcă, apucă vîslele și, cu băgare de seamă, cum îi

este felul, porneşte pe uliţa satului[1]. Trecînd prin faţa cîrciumii, aruncă o privire piezişă, plină de duioşia amintirilor, la bărcile priponite de zăbrelele dărăpănate ale unui fost pavilion. O iolă mică, lăcuită, dar şi scorojită de bătrîneţe, e legată alături cu etamboul[2] spre treapta cea mai înaltă a scării de la intrare.

— Hei! Acuma n-am timp. Poate mai tîrziu cînd mă-ntorc de la cumpărături. Da, da, poate mai tîrziu.

Mads i se adresează în acelaşi timp şi iolei care străluceşte ca o căpetenie peste bărci. Le cunoaşte pe toate, căci toate au ieşit din mîinile lui.

Sînt ca la cincizeci, toate din pin de Kalmar. Niciuna nu are vreo spărtură cît de mică sub linia de plutire. Mads-Ciungul îşi cunoaşte bine meseria; nu lasă lucrul din mînă pînă nu-i pe deplin mulţumit. Se uită la bărci ca la nişte copii ai lui. La prima vedere par la fel, dar el ştie să le deosebească una de alta şi nu încetează să le poarte de grijă. Cea mai dragă îi este iola frumuşică şi uşoară, lucrată numai din lemn de zadă. Iola aceasta, care poate să rămînă oricît în soare şi vînt fără să sufere cea mai mică plesnitură, măcar a lacului, este însăşi încununarea muncii lui de meşter, copilul cel mai scump inimii sale. Îi este de ajuns doar să-şi arunce o uitătură spre bărci şi ştie precis cine se află în cîrciumă.

[1] Cînd vin apele mari, această uliţă a satului este de fapt un canal.
[2] Partea din spate a unei ambarcaţii.

Iola este a doctorului. Barca cealaltă cu bandă verde, a lui Olaf Borg. Cea cu varangele[1] aşezate în lung a fost o idee ţicnită a lui Kanin-Jens; în tinereţe a avut de-a face cu pescarii din Lofote[2] şi de atunci îi tot place să facă pe omul umblat prin străinătăţi. *Anne*, cu numele scris cu litere aurite la provă, este a lui Torkild Möller, căpătată ca zestre la singura şi cea din urmă nuntă sărbătorită printre pescari, de patru ani încoace. Cea cu coaste de frasin este a lui Manuel. Cea cu furcheţii galvanizaţi în loc de strapazan[3] aparţine lui Sigfred Cursă-Lungă. Cea cu parîma de amaraj[4] împletită din frînghie de Manilla, în loc de obişnuita împletitură de papură, este a lui Kristian, fiul lui Maren Plăcintă. Cea cu...

Mads le cercetează pe rînd, în timp ce trece cu barca; ştie ce clienţi are cîrciumarul.

Mai departe, în faţa prăvăliei, apa nu mai este atît de adîncă, încît se poate ajunge acolo pe drumul din pădure, numai în saboţi de lemn, umblînd în vîrful picioarelor pe cea din urmă porţiune de drum. Mads trage barca pe uscat, sub plopul pe jumătate putrezit din colţul casei, şi se apleacă, aşa cum face întotdeauna cînd intră

[1] Piese din lemn sau metal, care leagă coastele unei ambarcaţiuni de chilă.
[2] Arhipelag pe coasta de nord a Norvegiei, înconjurat cu recife; zona tradiţională a pescuitului intens, îndeosebi de cod.
[3] Cui de lemn fixat pe marginea unei bărci, servind la legarea vîslelor.
[4] Operaţiune prin care o ambarcaţie se leagă la ţărm sau de o altă corabie.

în prăvălie, ca să poată trece pe sub clopoțelul de la ușă. Dintr-o pricină sau alta, de mult uitată, ușa a fost montată în așa fel încît se deschide în afară. Clopoțelul agățat în interior, de ani de zile, nu mai folosește la nimic. Dar fiindcă a rămas, totuși, acolo, cînd ești cel mai înalt pescar din tabără, tot trebuie să pleci capul ca să nu te alegi cu o zgîrietură sau cu un cucui în frunte.

În prăvălie, pe banca prizărită printre maldărele de colaci de parîme șade agentul vamal, un omuleț uscățiv, cu umerii căzuți și obrazul palid, cu o pereche de ochi bulbucați, speriați, și parcă veșnic în așteptarea a ceva necunoscut. Pe banca aceasta își petrece agentul vamal cea mai mare parte a zilei. În cursul anilor s-a împămîntenit o adevărată datină după care locul ăsta este al lui — și dacă cineva s-a așezat din întîmplare pe bancă, la intrarea lui se ridică imediat. După eliberarea băncii, ca un lucru de la sine înțeles, agentul își scoate saboții, îi pune lîngă ușa de intrare, își așază șapca galonată pe bancă, apoi ia loc și el lîngă șapcă. În ultimii douăzeci de ani n-a prea fost mare nevoie de autoritatea lui. Trec luni de zile fără să i se ivească prilejul de a întocmi vreun act. Astăzi nu se mai fac transporturi maritime între tabără și port, dar postul vamal există, totuși, și agentul parcă întinerește cînd se întîmplă uneori ca furtuna și marea dezlănțuită să silească vreo corabie mai mică a se refugia sub vînt în portul aflat sub autoritatea sa. Conștiința de a fi funcționar regal constituie însuși rostul vieții acestui omuleț sfrijit. Micul salariu anual pe care i-l aduce o asemenea funcție

nu ajunge măcar pentru o viață mai ca lumea, necum pentru a trăi în huzur, cu toate acestea e o funcție care nu-i obosește prea tare inima și așa slăbită, pe lîngă că reprezintă cea mai de soi moștenire rămasă de la tatăl său. De ceea ce mai este necesar pe lîngă pîinea zilnică, trebuie să facă rost Bertha — iar Bertha a dovedit, din prima zi de căsnicie, că știe să se descurce. Ce anume a făcut-o să se mărite cu un bărbat care numai de munca grea de pescar nu era bun ? — iată o întrebare la care nici ea n-ar putea răspunde. Doar că agentul știa să cînte din acordeon și, ca flăcău, avea niște bucle de păr negru, bogat. Cîte una din femei, astăzi neveste cu rostul lor și cu scaun la cap, își aduce aminte și acum ce chipeș era, și nu uită nici de Bertha ce bună și drăgăstoasă se arăta pe vremea aceea. Dar pricina acestei iubiri de la început se cam ofilise o dată cu trecerea anilor. Bertha, căreia nici nu-i fusese dat să aibă copii, se resemnase să rămînă o foarte bună gospodină. Casa ei este ca un pahar. Chiar și pragul ușii este atît de curat, de poți mînca pe el. E una dintre acele ființe care nu pregetă să se înhame și la munca cea mai grea, nu umblă cu nasul pe sus și nu consideră că le-ar cădea rangul dacă strîng sfecla la un loc cu femeile clăcașilor de sus, de pe drumul pădurii, sau dacă se duc împreună cu bărbații, iarna, pe gheață, ca să prindă țipari cu țepușa. Mai pune mîna și agentul vamal, cît îl mai ajută puterile. Acordeonul și-a găsit de mult locul de veci în fundul dulapului, iar agentul a devenit un prizonier al propriului său cămin.

Mads-Ciungul stă cu spatele spre bancă. La un moment dat se aude o voce piţigăiată :

— Nu mai creşte.

— Asta am văzut şi eu. Ba, de azi-dimineaţă a mai şi scăzut.

— A obosit şi vîntul ; pînă-ntr-un ceas se potoleşte de-a binelea, aşa că are să scadă şi mai mult, şi pînă diseară sînt în port.

— Ehei, pe vremuri, olandezii aveau totdeauna genever[1] la bord. Şi ieftin... Asta care a picat aici e un porc.

— Te-ai lipit de ceva ?

Agentul vamal priveşte speriat spre uşă, de parcă ar vrea să fie sigur că Bertha n-a făcut pe dracu în patru să fie şi ea aici şi să-l poată auzi, apoi şopteşte şi el :

— Nu te-ai înfruptat cu nimic ?

— Pe dracu ! A vorbit Sigfred cu el, pe nemţeşte, o bună bucată de vreme, dar... nimic. O spurcăciune grasă, lua-l-ar dracu ! Unde mai sînt olandezii de altădată ?

Agentul vamal se scoală de pe bancă, de parcă s-ar fi trezit brusc într-însul sentimentul autorităţii şi învîrteşte şapca galonată de aur. Acum vîntul s-a potolit. Apa este aproape liniştită. Trebuie să se ducă să-i facă formele olandezului, care a ştiut să se adăpostească în port cu scîrba lui de corabie plină cu turte de rapiţă, dar nu se învredniceşte să se poarte cumsecade.

— Poţi să mă duci acum cu barca pînă acolo, să-i văd hîrţoagele ? Nu care cumva să se pregătească de plecare.

— Se poate ! Ai notat şi vopseaua pentru margarină ?

Mads întinde gîtul spre negustor. Acesta dă din cap, trece marfa în registru şi i-l întinde lui Mads.

Negustorul e tînăr. Doar de un an s-a stabilit aici. Dar e tot fiu de pescar dintr-o tabără mai de departe şi s-a deprins aici. Cunoaşte rosturile zilelor şi anului atît pentru el cît şi pentru muşterii. A mai umblat şi prin alte ţări şi ştie că viaţa nu este pretutindeni aceeaşi. S-a dat repede pe brazdă, ca să fie în rînd cu lumea din tabără. În dugheana sa reuşeşte să afle — datorită poştei pe care o primeşte în fiece zi — multe din cîte se petrec în viaţa unuia sau a altuia, chiar în gospodăriile situate la mai multe leghe depărtare. Altminteri, îşi vede de îndeletnicirile sale şi e atît de neutru cît trebuie să fie un negustor. Însă fiindcă a cunoscut tot soiul de întîmplări dincolo de hotarele comunităţii şi pentru că este încă destul de tînăr, îl cuprinde din cînd în cînd un dor de ducă, o nostalgie după unele schimbări în mersul monoton al vieţii. Cîteodată, dimineaţa, cînd deretică în prăvălie, înainte de a o deschide, şi cînd îşi aruncă ochii pe geam, peste apele liniştite ale portului, îl năpădesc fel de fel de gînduri care îi tulbură tihna sufletească, în nădejdea deşartă că ziua aceea îi va aduce ceva nou. E destulă viaţă şi pe ţărmul acesta, totuşi parcă lumea s-a oprit în loc, într-un punct mort, fără speranţa sau perspectiva de a putea păşi mai departe. Vîntul, şi marea, şi nezdruncinatele tradiţii ale ge-

[1] Rachiu de ienupăr, specialitate olandeză.

nerațiilor care s-au succedat îi stăpînesc întreaga viață. Tînărul negustor simte chemări tainice, fiindcă-i tînăr și o lume — alta decît aceea în care trăiește acum — i-a sădit dorul în suflet. Un dor al cărui țel încă nu i s-a lămurit pe deplin, însă care îl încearcă din cînd în cînd și-i împiedică gîndurile să-și afle căi temeinice, spre binele comunității și al vieții de toate zilele.

Agentul vamal s-a instalat la pupa bărcii lui Mads-Ciungul. Dus pe gînduri, Mads vîslește prin fața cîrciumii, se uită pieziș la bărcile legate acolo și mîrîie din nou:

— Ei, da! Poate mai tîrziu.

Întoarce puțin barca, pentru a intra prin portița de acasă. Mina stă pe treapta cea mai înaltă a scării în așteptarea cumpărăturilor.

— Ai adus tot? N-ai uitat de vopsea? Îmi trebuie ca să ung plăcințelele, să le dau culoare, căci ouăle sînt scumpe foc.

Mads mormăie ceva, întoarce barca, o împinge cu prăjina dincolo de portiță, apoi apucă ramele și pornește spre port.

CAPITOLUL II

ÎN CÎRCIUMĂ E UN AER GREU, îmbîcsit cu fum de tutun și miros acru de pește, duhnit din îmbrăcămintea oamenilor, deși prin crăpături se mai strecoară și cîte un curent proaspăt dinspre mare.

Zada din fața peretelui nordic al cîrciumii a apucat să-și lepede acele, după care apele au pătruns pînă la rădăcinile sale putrede, dezgolindu-le. Acum a doborît-o furtuna și acoperă fereastra dinspre grădină. Seamănă cu un pom de Crăciun despuiat și aruncat acolo fără rost. Stă la fereastră, adunîndu-și parcă ultimele puteri agonisite în timpul verii, spre a mai putea rezista încă mării care se opintește s-o aplece tot mai mult la pămînt.

Doctorul șade în capul mesei lungi de brad. Roșcat, cu capul între umeri, înțelept și înțelegător, stă și împărtășește lumii întregi bucuria lui de a trăi. Buzele sale groase, vinete, nu zîmbesc prea des, însă ochii mici, aproape acoperiți de părul alb, zburlit, rîd întotdeauna din plin și exprimă curajul omului care privește viața drept în față. A fost medic militar, dar a demisionat în ziua cînd a găsit de cuviință că pusese deoparte o sumă destul de însemnată, ca să poată trăi după voia sa. Întotdeauna și-a urmat propriile idei, fără să se gîndească la ce-ar putea spune cei de la care-i veneau supărările. Poate că se purta astfel fiindcă se simțea destul de puternic pentru a accepta să fie considerat puțin nebun, numai să trăiască după placul inimii, fără ca aceasta să i se ia prea mult în nume de rău. Altminteri, nici vorbă, un om subțire, fiu al fostului paroh și stimat chiar și numai pentru asta; felul lui zgomotos și direct de a se vîrî în tot soiul de lucruri, plăcerea lui de a lua parte la orice privește comunitatea, par atît de firești, încît este privit ca un fel de vraci al acestei lumi miniaturale. Copilăria, petrecută în casa parohială, l-a plămădit

în așa fel încît nici acum nu tăgăduiește voia Domnului în relațiile dintre oameni. Îi place să dea o mînă de ajutor de cîte ori un om necăjit se află la ananghie, fără a aștepta să fie rugat. Fie că-i vorba să prescrie o rețetă sau să cumpere niscaiva doctorii din punga lui, care se deschide atît de ușor, fie că vreun bolnav are nevoie de o oblojeală pentru gută sau de o vorbă de îmbărbătare pentru sufletu-i îndurerat, ori că este nevoie să se deschidă un abces, ori să se altoiască un pom, pentru doctor este același lucru. Are leac pentru toate.

Timp de patru zile furtuna a bîntuit cu furie dinspre nord-est. Valurile se buluceau din Kattegat, prin Belt, inundînd țărmurile joase. Apa crescuse clipă de clipă, văzînd cu ochii, acoperise livezile de pe țărm și luase pe sus șoproanele cu unelte de pescuit. Două zile s-au chinuit oamenii să recupereze scîndurile și să le care în porțiunea mai liniștită din grădina cîrciumii, stivuindu-le aici. După aceea s-au trudit din greu, înfruntînd cu bărcuțele lor marea dezlănțuită, ca să adune uneltele împrăștiate. Cînd, în sfîrșit, Kanin-Jens izbutise să-și adune toate năvoadele îmbîcsite cu iarbă de mare, încărcîndu-și peste măsură barca, aceasta s-a scufundat drept în mijlocul uliței satului. Cu mare greutate a putut fi salvată încărcătura și trecută în altă barcă, în timp ce Jens se clătina pe picioare de oboseală și-și blestema cizmele găurite. Vîrșele lui Sigfred Cursă-Lungă se încolăciseră în jurul bețelor, așa că acestea au trebuit să fie despicate și vîrșele aduse ca pe o

plută sub vînt, lîngă grajdul cîrciumii, unde apa era destul de liniștită pentru ca uneltele să poată fi descurcate. Olaf Borg, a cărui șură era cea mai depărtată, a fost nevoit să facă o jumătate de leghe, în sus pe Vejl, ca să-și aducă sculele pe uscat.

An de an, marea se revarsă și înghite tot ce găsește în cale. Asta e situația, și nimeni nu gîndea că s-ar putea împotrivi altfel decît bazîndu-se pe experiența dobîndită de generații cu privire la distanța pînă la care coasta prezintă siguranță. Dar de data asta marea a sfidat legea experienței, urmînd altă lege, de bună seamă a ei, pe care oamenii n-o cunosc. Așa fiind, oamenii nu puteau decît să încerce s-o scoată la capăt cum îi ajutau puterile și mintea, ca să salveze ce mai putea fi salvat. Oamenii știu ce-i sărăcia, dar mai știu și altceva, anume că doar marea este în stare să vină de hac acestei sărăcii, și de aceea se luptă să-și apere uneltele și ambarcațiunile, spre a înfrunta, cu ele, vitregia vieții. Cine nu-i în stare în fiecare an să adauge la victoriile trecute o nouă victorie în lupta pentru pîine nu are decît să rabde și să se mîngîie cu nădejdea de mai bine. În orice clipă marea se poate burzului, amenințîndu-i cu urletul său și pustiindu-le căminele, iar cînd amenințarea asta se preface în fapt, nici unul din ei nu folosește vorbe mari, nimeni nu consideră catastrofă o întîmplare, ci un fapt cu care s-au obișnuit să fie năpăstuiți.

Doctorul, care, de altminteri, nu s-a grozăvit niciodată cu învățătura sa, a fost cel care a rostit totuși vorba cea mare și a dat drept de împămîn-

tenire unui cuvînt care pînă atunci nu-și găsise loc în mintea unor pescari simpli.

Venise dimineața, cu mica sa iolă, pe care o legase de castanul din marginea gospodăriei agentului vamal, la răscrucea drumurilor. Acolo se adăpostise sub vînt, ferit de tufișuri, și-i chema pe oameni, pe rînd, pe măsură ce aceștia se întorceau cu bărcile din port. Vîntul căzuse, și oamenii erau obosiți de veghea unei nopți lungi petrecute la bordul corăbiilor. Portul zăcea sub apă, valurile treceau nestingherite peste mal și se izbeau de estacadele din sud și vest; singura scăpare de a nu fi strivite era pentru corăbii de a le ține cu prova în direcția vîntului, împotriva valurilor și cu ancorele aruncate în bazinul răvășit. Însă fundul era moale, și trebuiau eforturi grele și multă băgare de seamă pentru ca ancorele să țină. În cele din urmă, cînd cenușiul dimineții alungă noaptea spre vest, vremea se mai astîmpărase, și era destulă lumină pentru ca numai doi oameni să poată rămîne de pază. Ceilalți, nedormiți, vîsleau spre căminele lor, cînd doctorul i-a oprit în drum. Știau cu toții că nu putea avea decît intenții bune și că aceste intenții își au rostul lor, de vreme ce sînt îndemnați cu toții să se adune la cîrciumă. Numai Mads-Ciungul s-a abătut de la această convocare, avînd de îndeplinit mai întîi porunca Minei, aceea de a se duce după cumpărături.

În jurul mesei lungi de brad, oamenii stau obosiți, totuși înviorați de punciul oferit de doctor.

Sînt după o vară cu belșug la pescuit, și nu trebuie să întoarcă banul pe amîndouă fețele ca să le dea mîna să se cinstească cu un rachiu. Acum însă este rîndul doctorului, și ei știu că nu trebuie să-și dezlege pungile. Dar fie că ești pe mare fie că te afli la cîrciumă, fiecare știe ceea ce se cuvine — și Kanin-Jens mormăie, uitîndu-se în fundul paharului gol:

— Bun a fost punciul, n-am ce zice, dar vezi că numai unul e ca o picătură de miere pe botul unui urs.

Doctorul își întoarce ochii săi mici spre cîrciumar și zîmbește. Cîrciumarul șade cum îi este felul, încovoiat, pe un scaun lîngă sobă, și, ca de obicei, nu se urnește decît atunci cînd i se cere. De aceea, îndată ce vede că arătătorul doctorului descrie un cerc în aer, o ia încetișor spre bucătărie, după oala cu apă fiartă; zaharnița se află demult pe masă, iar pe raftul de sub tejghea sticlele de rom sînt gata.

După al doilea rînd, întîmplările nopții încep să se șteargă din minte. Oamenilor le ajunge atîta vorbărie despre ceea ce a fost, așa că încep să se gîndească și la ceea ce va aduce ziua de azi. Acum e timpul ca doctorul să le spună pentru ce i-a poftit aici. Toți îi așteaptă cuvîntul pentru ca, după aceea să-și spună și ei părerea. El îi cunoaște și pe dinăuntru, și pe dinafară, și știe că îl vor asculta cu băgare de seamă cînd va începe să le vorbească. Deocamdată le dă răgaz să-și vină puțin în fire. Pentru a treia oară face semn cu arătătorul prin aer și pune în mișcare lungile mădulare ale cîrciumarului, după care își împreună

mîinile roșii pe pîntece și îngînă o frîntură de melodie.

— Este începutul unui cîntec vechi din popor, spune el, și mai fredonează o dată, dar, ca să ne întoarcem la ale noastre, vreau să vă spun pe șleau că am izbutit să fac un pas înainte în ceea ce îmi pusesem în gînd. Se prea poate că, de data asta, vremea să se liniștească repede și cu asta, gata! S-ar putea să treacă și zece ani, sau poate cincizeci, pînă să mai vină iară o furtună ca asta, dar se prea poate și altfel, adică să nu treacă decît un singur an — nimeni nu poate ști! De bună seamă că acum o să vă mutați calabalîcul mai sus, pe mal, ca să vă puneți uneltele la adăpost. Dar apa sărată v-a nimicit grădinile și copacii.

Fața doctorului se posomorăște cînd vine vorba despre copaci, de parcă ar fi pierdut o luptă cu moartea pentru salvarea unui bolnav. Apoi, ochii săi mici surîd iarăși, și dintre buzele groase și vinete ies cuvinte însuflețite despre izbînda vieții.

— Cîțiva pomi vor putea fi salvați, poate, tăindu-le crengile și altoindu-i la primăvară; acolo unde frunzișul nu-i mare, mai pot să dea muguri, așa că o să aveți nu numai pomi, dar și surcele fără plată și caznă. Eu unul însă, mi-am luat adio de la piersicii mei abia sădiți, ca și de la toți pomii mai vechi.

Apoi tace o clipă, ca să le dea oamenilor răgaz să se gîndească la cele spuse, înainte de a lăsa bomba să explodeze. Știe că numai el îi poate convinge să-și dea adeziunea la ceva ce deocam-

dată încă nu sînt în stare să cuprindă. Totuși, parcă tot are o umbră de îndoială. Dar acum este momentul să-i convingă să-și pună semnătura pe lista pe care o are în buzunar, acum, cînd toți gîfîie, amețiți de strășnicia mării și istoviți de veghea unei nopți lungi petrecute în furtună pe vase.

Oamenii așteaptă în tăcere. Doctorul poate face de toate și e în legătură cu tot felul de inși. O fi el cam într-o ureche, dar de pe urma lui nu ai decît cîștig, dacă știi să nu te lași îmbrobodit de invențiile pe care îi tot place să le născocească. Vara trecută, de pildă, îi chemase, tot așa, la o întrunire cu gospodarii de lîngă drumul pădurii, ca să înjghebeze o cooperativă pentru construirea unei uzine de apă, fiindcă apa din fîntîni ar fi, chipurile, sărată. Treabă de om nebun! Auzi, să plătești bani buni pentru o găleată de apă... Apoi asta le întrece pe toate! Nimeni nu-și aduce aminte să nu se fi descurcat cu apa de fîntînă, așa cum este ea. Ba, răposata mamă a agentului vamal chiar obișnuia să pună puțină sare în cafea, cînd o bea în oraș, ca să aibă gustul celei de acasă.

Lîngă sobă, cîrciumarul își scutură mădularele lungi și se zgîiește la doctor dacă nu cumva arătătorul acestuia, care se ridică acum în aer, face cunoscut rotocolul. Dar arătătorul doctorului nu se rotește, ci se îndreaptă spre fereastră, spre crengile muribunde ale zadei, în timp ce, ca și cum ar aduce cuiva o învinuire, spune:

— Totul vine de la Vejl: dacă îl îndiguim, scăpăm pentru totdeauna de dandanaua asta și

totodată închidem și drumul noroiului care ne tot umple fîntînile cu apă sărată.

Oamenilor, treaba asta li se pare de neînchipuit, așa că nimeni nu găsește cu cale să răspundă. Nu e nevoie de cine știe ce cunoștințe tehnice ca să-ți dai seama că doctorul are dreptate, numai că li se pare cu neputință de înfăptuit așa ceva. Doctorul știe însă bine cum trebuie unsă osia și îl pune iar în mișcare pe cîrciumar, învîrtind arătătorul în aer. Cînd căldura amestecului de rom cu apă fierbinte gîdilă iarăși gîtlejurile, Sigfred Cursă-Lungă dă semn că ar vrea să-și spună părerea, fiindcă începe a-și suci, cu degetele sale noduroase, nasturele de jos al hainei. Semnul ăsta îl cunosc cu toții și de aceea se uită la el, așteptînd. În sfîrșit, dă drumul nasturelui și rostește așezat și gînditor, cum îi e felul.

— Ei, apoi pe chestia asta trebuie discutat.

Acum toți simt că a venit timpul să-și cîntărească bine vorbele, spre a se potrivi cu părerea lui Olaf Borg. Iar Olaf s-a și pregătit pentru o dispută cu necunoscutul. Ochii lui liliachii, cu privirea nevinovată ca de copil, se ațintește asupra doctorului ca și cum ar vrea să-l întrebe ceva; mîinile mari, umflate de gută, atîrnă de brațele vînjoase și i se bălăbănesc pe sub scaun. Olaf s-a hotărît să facă praf proiectul doctorului cu un argument atotcuprinzător, trîmbițat pe un ton care i se potrivește ca nuca în perete cu ochii nevinovați;

— Asta ar însemna să punem cruce pescuitului.

— Asta ți-i părerea? mîrîie doctorul, care își dă seama că bătălia e pierdută.

Olaf Borg a fost totdeauna cel care a dat tonul în problemele mai importante, de interes obștesc, și pescarii îl urmează bucuros, chiar dacă unii dintr-înșii au altă părere. Pentru doctor, lucrul principal este să aibă de partea sa pe cei cincisprezece-șaisprezece pescari proprietari de vase; cu cei risipiți mai departe, pe coastă, ar putea ajunge la o înțelegere, luîndu-i cîte unul, dar asta numai în cazul că va avea de partea sa oamenii cei mai cu vază din tabără.

— Bineînțeles, răspunde Olaf Borg. Vejlul este singurul loc bun de depunere a icrelor. Dacă îl închidem, ne furăm singuri pîinea de la gură.

— Parcă în lacul Maren nu vine destul pește? Doar acolo ne-am găsit totdeauna momeală pentru pripoanele noastre, intervine Kanin-Jens, care își dă mereu aerul de a fi adversarul lui Olaf Borg, deși, pînă la urmă tot după el se ia.

— Povești, Jens! Asta o știi și tu. Maren nu ajunge pentru toți. Balta ar slei numaidecît dacă n-ar fi Vejlul.

— Asta n-o prea cred, dar am putea păstra, totuși, și Vejlul, zice Kanin-Jens, ca să-i dea dreptate lui Olaf Borg, fără însă a da înapoi de la cele spuse mai adineauri.

Degetele lui Sigfred Cursă-Lungă trebăluiesc iarăși la nasture, apoi îi dă drumul:

— Cum s-ar zice, să stăm de vorbă. Eu unul am stat și am chibzuit: nu-i treabă ușoară să zăgăzuiești Vejlul.

Olaf Borg e convins că a dat peste cap propunerea doctorului, dar ar vrea, totuși, să mai afle

ceva amănunte. Se uită mai întîi la Sigfred, dă din cap, apoi se întoarce spre doctor :

— Şi cam cum te-ai gîndit să pui dop acolo ?

— Ştiu, Olaf, că eşti un om cu scaun la cap. Ascultă-mă acum, înainte de a te război cu un lucru care poate fi spre folosul tuturor.

Doctorul se uită în ochii liliachii ai lui Olaf, ca la un prieten şi continuă :

— Vezi tu, există o comisie de asigurare a coastei, care poate să aprobe ca asemenea lucrări să fie executate cu subvenţii din partea statului, ale departamentului şi ale comunei. Dacă ne prezentăm cu o propunere care are în vedere numai apărarea grădinilor şi a acareturilor noastre, comisia nu se va sinchisi nici cît negru sub unghie, căci o lucrare ca asta ar costa mult. Ca să obţii aprobarea, ar trebui să fie vorba de cu totul altceva. Vedeţi, numai să găsim un inginer care să ne întocmească proiectul — şi am eu grijă să se facă totul fără să cheltuiţi un ban. Să ştiţi că, dacă zăgăzuim Vejlul, putem cîştiga sute şi sute de pogoane de pămînt bun de plugărie. Însă, mai întîi de toate e necesar să iscăliţi ; fiind vorba de o apă în care se pescuieşte, trebuie în primul rînd să nu aveţi voi nimic împotrivă. Încet, încet îi voi cîştiga de partea noastră şi pe ţărani şi, cu cît vom fi mai mulţi, cu atît mai bine.

— La dracu, să dăm ţăranilor mai mult pămînt, că ei nu au făcut niciodată nimic pentru noi ! bombăne Torkild Möller, care în tinereţe a fost logodit o vreme cu o fată de ţăran.

— Fii pe pace, Torkild. Pămîntul care se va cîştiga n-o să fie făcut cadou nimănui ; asta-i doar

o momeală ca să cîştigăm statul de partea noastră. Vedeţi voi, tocmai aici e interesul : vrem să ne ferim, pe viitor, de inundaţii, de pacostea care ne sărăceşte pe toţi, şi pe deasupra, să avem şi apă bună de băut. Tot ce trebuie să faceţi, este să vă puneţi semnătura pe hîrtia asta. Restul mă priveşte pe mine. Voi n-o să aveţi nici cea mai mică bătaie de cap, spune doctorul scoţînd o hîrtie din buzunar. În ce priveşte locurile de depunere a icrelor, iarba de mare a început să crească iar înăuntrul bancurilor din apa mai scăzută, şi asta, împreună cu lacul Maren, ar putea foarte bine să înlocuiască Vejlul. Toată vara, eu am avut, pentru vîrşele mele, numai puiet de momeală cules dintre bancurile de nisip.

— Apoi, tocmai asta e, se amestecă Manuel, care îşi scosese vîrşele din Vejl, fiindcă apa călîie de vară care mai rămăsese pe fundul mîlos le făcea să putrezească, tocmai asta e, că în fiecare an e tot mai puţină apă acolo ; nu mai trece mult şi o să fie atîta iarbă de mare, că n-o să mai poţi ţine o păcătoasă de vîrşă, şi apoi, după sînziene, apa seacă într-atît, de rămîne albia uscată şi nici măcar plevuşcă nu mai poate trăi.

Cristian a lui Maren-Plăcintă a fost, multă vreme, purtătorul de cuvînt nezdruncinat al celor zece inşi care nu scot niciodată o vorbă în adunări, în timp ce el îşi dă ifose ori de cîte ori se dezbat probleme însemnate. Dar treaba asta are cîntecul ei : omul aşteaptă mai întîi să audă ce spun alţii mai buni de gură, şi abia după aceea îşi dă şi el părerea, ca să iasă deasupra. Aşa că, de obicei, tălmăceşte în alte cuvinte spusele lui

Olaf Borg, ca să pară că el, adică Kristian al lui Maren-Plăcintă e cel care a cîntărit cel mai bine lucrurile. Acum a ascultat destul, așa că poate lovi cu paharul gol în masă, slobozindu-și totodată glasul gros și puternic :

— Astea toate nu fac două parale. Ne pierdem vremea cu palavre. Dacă-i vorba să-mi spun și eu părerea, apoi iată cum stau lucrurile: Vejl este locul în care crește puietul. Dacă-l închidem — ce ne facem ? Fără un loc în care să se depună icrele, s-a dus dracului pescuitul. Asta-i părerea mea !

Toți ceilalți rămîn tăcuți, șușotind și sucind paharele goale în mîini. Olaf se zgîiește la Kristian, ca și cum acesta ar fi rostit cine știe ce mare adevăr care să întărească ceea ce el însuși spusese.

Doctorul vede că a pierdut prima repriză dar, ca unul care știe să și piardă, își salută învingătorii și rotește arătătorul prin aer. Cîrciumarul se trezește din toropeală, dă din cap și face înconjurul mesei cu sticla de rom și cu păhărelul cu care măsoară porția cuvenită. Mutra lui osoasă nu trădează nimic din bucuria care-i umple inima, gîndindu-se la belșugul care o să vină. Are și el părerile lui despre acele lucruri care fac ca viața să aibă valoare, dar asta se întemeiază pe mersul afacerilor. În ziua de azi, deverul e destul de sărăcăcios, însă au fost și poate că vor mai fi iarăși vremuri în care viața să-și aibă valoare și în cîrciuma asta, în care, acum, după vremurile înfloritoare dinainte de înființarea liniei ferate, domnește sărăcia. Odinioară, cînd țăranii își descărcau grînele în port, aici se adunau cărăușii. „Deocamdată, se gîndește el, să ne vedem de ziua de

azi. Îmi cunosc eu oamenii : au supt destul ca să nu se poată dezlipi de aici prea ușor și să plece acasă. După punciurile doctorului, o să continue ei. Doar sezonul a fost bun și au toți bani la teșcherea".

Cîrciumarul se reașează pe scaunul de lîngă sobă, chibzuind că ar mai trebui să facă ceva înainte de a intra iarăși în cart. Se scoală, se duce la dulăpiorul de perete plin cu sticle de rachiu, îl descuie, scoate sticlele una cîte una și le șterge cu mîneca hainei. Dulăpiorul de perete este cu fața spre masă. Isprăvind cu ștersul sticlelor, se face că uită deschisă ușa dulăpiorului. Manevra e la fel de veche ca și cîrciuma ; o generație după alta au cunoscut-o și s-au lăsat învinse de ea, dacă nu cumva s-a întîmplat să fie folosită la vreme nepotrivită. Cîrciumarul cunoaște regulile și niciodată n-a descuiat în zadar dulăpiorul cu sticle.

Întrunirea, care le-a pus mintea la contribuție, s-a sfîrșit — acum urmează voia bună. Pînă și cel mai tăcut devine vorbăreț și nu vrea să se plece nici în fața doctorului, nici în fața altcuiva, cînd e vorba să arate fiecare că și el e cineva și că îi dă mîna să ofere cîte un rînd. Acum s-au însuflețit de-a binelea, și Kanin-Jens începe iar să înșire vrute și nevrute despre minunatele zile de pescuit de la Lofote, cu toate că nimeni nu-l ascultă, iar sîngele cîrciumarului începe să se încălzească la gîndul că ziua va fi din cele mai spornice.

La înapoierea din port, Mads-Ciungul e tot atît de plouat ca și agentul vamal. Mai aruncă și

unul și celălalt cîte o privire după olandezul care a făcut ce a făcut ca să iasă din bazin și acum ridică velele, să se îndrepte spre vest. Un olandez ca toți olandezii... La bord, o nevastă zdravănă și bine căptușită, puntea frecată ca să lucească, perdele la hublouri și flori la fereastra rufului, însă nici pomeneală de ploscă cu genever. Olandezii sînt oameni cumsecade, dar cei grași sînt mai răi decît un gîscan îndopat.

Agentul vamal n-a strîmbat din nas cînd Mads a trecut fără a scoate o vorbă prin fața grădinii sale — e așa de amărît încît uitase și de respectul față de Bertha, iar Mads atît de mînios pe olandez, că își leagă barca de scara cîrciumii alături de iola doctorului, ca și cum ar fi amîndouă de o seamă.

Intrînd înăuntru, se lămuresc dintr-o ochire că au venit prea tîrziu pentru a mai prinde tratația doctorului, dar... mai bine să te cinstești singur decît să nu bei nimic. Dulăpiorul de perete este deschis, și nu ai de ales: ori să te cărăbănești imediat, ori să te grăbești să ajungi din urmă ce ai scăpat — fie chiar din punga ta. Mads trebuie să sugă vîrtos, tot cît au supt ceilalți pînă acum, pînă să înceapă să spună prăpăstii și să pună rămășag că el e în stare să facă o barcă într-o singură zi — fără altă unealtă decît un păcătos de topor, numai să fie bine ascuțit; în schimb, agentul vamal o scoate la capăt numai cu cîteva rachiuri. Lui nu-i trebuie prea mult ca să-și întărească simțămîntul de mîndrie că a fost și este funcționar regal.

Asta-i viața: fie pe mare, fie în cîrciumă, cine *poate* — poate. Nu trec de multe ori cinci minute, și cîrciumarul începe a rînji zdravăn dar pe furiș, și viața i se pare iarăși frumoasă. Acum, chiar și cel mai tăcut dintre oameni poate da cu gura pînă îl ia mama dracului, explicîndu-i doctorului că omul tot om rămîne și că fiecare nu prețuiește decît atîta cît îl duce mintea.

CAPITOLUL III

MAI ÎNTÎI SE ZGÎLȚÎIE SLAB geamurile ferestrei dinspre nord. Crengile scorojite ale zadei sună a piază rea, ciocănind în geamuri. Dar dulăpiorul de perete a rămas deschis mai multe ore, așa că oamenii mării nu simt decît molcomeala din cîrciumă. Mads-Ciungul e singurul care, venind destul de tîrziu, încă nu și-a băut de tot mințile. Se scoală, se duce la fereastră, își rotește privirea peste mare și, prin fumul de tutun și printre năzbîtiile spuse de ceilalți, prinde vuietul mării și al vîntului. Zăbovește mult la fereastră, scrutînd marea și cerul, spre nord-est. Apoi se duce la cîrciumar și mîrîie:

— Acum fă bine și închide dulăpiorul. Pentru azi, ajunge.

Cîrciumarul știe ce e mai bine de făcut și pentru el, și pentru ceilalți. Așteptarea care îi apăsase cugetul dă într-o teamă nelămurită, care îl trezește din moțăit; cînd — o dată și o dată — Mads se învrednicește să hotărască singur

ce au de făcut, nu numai el, dar şi toţi ceilalţi, s-a isprăvit cu gluma.

Agentul vamal şade la capătul băncii lungi, cu capul sus. Pare cam răvăşit la figură, cum nu-i prea este felul. Deodată înşfacă şapca galonată cu aur, şi-o pocneşte pe cap, apoi se ridică, se apucă de masă cu mîinile, îşi saltă umerii slabi pînă aproape de urechi şi ţipă :

— Să nu mă nedreptăţească nimeni ! Acum dau eu un rînd !

Oamenii sînt prea prinşi fiecare cu vorbăria lui pentru a-l mai asculta şi pe altul. Doar Kanin-Jens prinde din zbor vorbele rostite la capătul băncii şi urlă către cîrciumar :

— Ei, drăcia dracului ! Repede — n-auzi ? — pînă nu vine Bertha să-l ia pe sus.

Dar cîrciumarul nu se mişcă de pe scaunul său de lîngă sobă. În timpul acesta Mads-Ciungul se înfoaie, se uită ţintă la Olaf Borg şi le strigă tuturor :

— Ei, oameni buni, am face bine să ne căutăm de treburile noastre. Iar vine furtuna şi se întîmplă poznă mare !

— *Ce face* ? se răsteşte Olaf, îndreptîndu-se, clătinat, spre fereastră.

Rămîne acolo un timp, cam nesigur pe picioare, şi se holbează afară, încercînd să cuprindă marea cu privirea. Deodată zbuciumul de fiecare zi învinge şi nepăsarea celor cîteva ore petrecute la băutură după noaptea istovitoare, şi mîndria de a-l fi răpus pe doctor. Ochii liliachii, se uită, întrebători şi treji, la toţi oamenii care continuă să pălăvrăgească ; dintr-o singură privire prinde şi dulăpiorul

închis şi făptura lui Mads, care a rămas în aşteptare, cu mîinile înfipte în buzunarele hainei. Apoi glasul său aspru îşi face loc prin fumul din cîrciumă :

— Un pic de cafea tare şi o bucată de pîine, dar chiar acum, fără zăbavă !

Cîrciumarul se tîrîie cît mai repede poate spre bucătărie şi o zoreşte pe slujnică. Cei de la masă doar se zgîiesc la Olaf, fără a înţelege ceva, aşteptînd nici ei nu ştiu ce. Olaf continuă la fel de răspicat :

— Iar se stîrneşte furtuna. Apa creşte şi nici dracu nu ştie ce-o să se mai întîmple. Trebuie să mergem să vedem ce-i cu vasele. Cei de acolo n-o să poată rezista singuri.

— Ce tot îndrugi tu, Olaf ?, rînjeşte Kanin-Jens, deschizîndu-şi braţele cu dispreţ şi grozăvindu-se ca de obicei. Te-ai găsit tu să faci pe deşteptul... Păi ai auzit tu de Lofoto ? Habar n-ai, tăticule...

Manuel şi alţi cîţiva se reped la fereastră, să se convingă că marea şi cerul ameninţă iar. Priveliştea de afară nu-i face să se trezească, totuşi sînt în stare să-şi dea seama ce se prevesteşte.

— Să mă trăznească toţi dracii ! Orb să fii, şi tot o vezi : tot nu s-a isprăvit cu beleaua asta !

Glasurile devin întîi mirate, apoi îngrijorate, după aceea îndîrjite. Oamenii se duc, unul după altul, clătinîndu-se pe picioare, la fereastră, se holbează printre crengile zadei şi se îndeamnă între ei, gata să pornească din nou lupta cu stihiile dezlănţuite :

— Porcărie ca asta nu s-a mai pomenit.

— Credeam că s-a terminat, și cînd colo, ia uite: iar începe.

— Dacă s-o năpusti așa cum pare-se c-ar avea de gînd, ne intră apa prin hornuri.

— Pînă una, alta, mi-e că trebuie să mai rămînem o noapte la bord.

— Gata, doctore, sînt de partea ta! Facem digul, dacă ești în stare să-l aduci aci pînă diseară!

— Dacă se pornește iar prăpădul, și-o închipui că n-are să mă mai vadă...

Ultimile cuvinte le-a rostit Torkild Möller, care se gîndește la nevestica de acasă.

După aceea apare slujnica, aducînd cafea, pîine, brînză și cîrnați.

CAPITOLUL IV

ÎN ȘIRUL DE CORĂBII ADĂPOSTITE ÎN RADĂ, locul al doilea îl are *Leul-de-mare* al lui Olaf Borg. E ancorată ca și celelalte și se leagănă în apa neliniștită care plescăie, în mici vălurele, de-a lungul bordajului. Din cînd în cînd, cîte o rafală de vînt șuieră prin greement[1]. Parîmele de ancoră se încordează aprig. Un val înfricoșător umple puntea de spumă. Sub izbitura lui, *Leul-de-mare* se clatină și mai cumplit. Ca și celelalte corăbii.

[1] Ansamblu de catarge, sarturi, straiuri etc. care susțin velatura unei ambarcații.

Jos, în cabina cea mică, șed ajutoarele lui Sigfred Cursă-Lungă și ale lui Olaf Borg, doi băietandri de șaptesprezece-optsprezece ani, care au preluat cartul de zi, după ce șefii au ieșit din cel de noapte. Cunosc amîndoi greul vieții pe mare, fiindcă la fel a fost și anul trecut, cînd cu venirea apelor. Dimineața au crezut și ei, ca și ceilalți, că urgia va înceta repede. Vîntul slăbise, începuse refluxul... Nu aveau de făcut decît să stea cu ochii deschiși, să lenevească toată ziulica în cabină, din cînd în cînd să mai scoată capul prin bocaport[1], apoi să trîndăvească iar lîngă soba micuță, îndeletnicindu-se cu cafeaua și cu revistele și trăncănind despre încercări prin care încă n-au apucat să treacă.

Eigil e un flăcăuaș dolofan, cu părul creț. Abia a împlinit șaptesprezece ani, dar e de trei ani timonierul lui Sigfred Cursă-Lungă. E una din acele firi vesele, cărora le place să se țină numai de ghidușii, indiferent cînd și cu cine, chiar și cu căpitanul său. Acum se ridică, dă la o parte panoul bocaportului și scoate capul rotunjor în aerul sărat de afară. A aruncat o privire de-a lungul șirului de ambarcații și tocmai vrea să se tragă iar la adăpost, cînd simte parcă un zvîcnet într-însul. Se uită cu luare aminte spre nord-est. Ochii săi mici și căprui se închid tot mai mult,

[1] Deschizătură în puntea unei nave, dînd spre magazie.

pînă ce nu mai rămîne în locul lor decît o crăpătură. În sfîrșit coboară în cabină și se așază pe banchetă, lăsînd bocaportul deschis. Nu are bluză și de aceea se mulțumește să răsucească încet un nasture de la pantalon, în timp ce privește, îngîndurat afară. Apoi spune cu un glas care seamănă leit cu al căpitanului său :

— Mda... Ar cam trebui să luăm aminte !

— La ce să luăm aminte ? Ce dracu mai e ? întreabă Verner, scoțîndu-și nasul din *Revista familiei* și rînjind ca un lup de mare deprins cu nestatornicia vremii. E tot așa de durduliu ca și tovarășul său, și îi seamănă, de altfel, de parcă ar fi gemeni. Nu se ține niciodată de drăcii, dar acceptă totdeauna cu plăcere ghidușiile lui Eigil, și niciodată nu se precupețește la rîs.

Eigil își reia mutra obișnuită de tînăr lup de mare, deprins și el cu hachițele vremii și ale vîntului, și întregește cu o voce care parcă n-ar fi a lui, puțin răgușită :

— S-a zis cu dragostea din reviste și cu locșorul de lîngă sobă. Uită-te și tu : acu se pornește iarăși prăpădul.

Verner scoate și el capul prin bocaport. Se cunoaște că nu degeaba și-a făcut ucenicia, timp de doi ani, la Olaf Borg. Văzînd cum stau lucrurile, coboară îngrozit în cabină.

— Ni s-a-nfundat, omule ! Unul din noi trebuie neapărat să se ducă să-i anunțe pe căpitani. Se încurcă ițele, omule, ce-i de făcut ?

— Ia barca și du-te. Spune-i lui Borg, să vadă el ce-i de făcut.

— N-am încotro, chiar dacă i-o sări muștarul. Numai noi doi n-o s-o scoatem la capăt.

Verner își pune cizmele ceruite și bluza. Nu se prea grăbește. E știut că Olaf Borg nu face economie de palme — și are niște labe cît toate zilele — dacă-l scoli pe nepusă masă din molcomeala culcușului. Însă — după cum se prezintă situația — altă soluție nu-i, așa că Verner își ia inima în dinți și coboară în barcă.

Ajuns în dreptul cîrciumii, vede bărcile legate la mal. Asta e bine. Înseamnă că n-o să fie fugărit prin toată tabăra pentru a-i înștiința și pe ceilalți și, mai ales, că nu va trebui să-l trezească pe Olaf din somn. Ușurat, își leagă și el barca de scară și dă buzna în cîrciumă.

Dar cei dinăuntru tocmai sînt gata de plecare. La vederea timonierului, Olaf mormăie ceva, mulțumit că băiatul fusese treaz și atent :

— Da, am văzut și noi ce ne paște.

Asta a fost răspunsul, înainte ca Verner să fi apucat a scoate măcar o vorbă. Băiatul se uită pieziș la cîrnații de casă. Olaf îi surprinde privirea.

— Du-te de te satură la repezeală, îl îndemnă el. La urmă, pune mîna pe vîsle și du-te la nevastă-mea să-i spui că nu mai vin acasă, că, de ! asta-i la mintea omului. Să n-aibă griji, căci m-am săturat aici cu pîine și cafea.

— Și la mine-acasă tot așa să spui ! se aude din toate părțile.

În timp ce Verner se îndoapă, ceilalți se îndreaptă spre ieșire. Olaf își aduce aminte de ceva :

— Cînd te duci să anunţi, spune-le femeilor să gătească ceva pentru după-masă. Şi să nu te întorci în port pînă nu-l duci pe-ăla acasă.

Spunînd aşa, Olaf face un semn spre agentul vamal, care doarme năruit pe tăblia mesei.

Bertha nu s-a ridicat, toată dimineaţa, de la maşina de cusut. Îşi închipui că bărbatu-său pierde vremea, ca de obicei, pe banca din prăvălie. Dimineaţa avusese noroc: îl dusese cu barca un băiat care se ducea spre şcoală. S-o găsi cineva şi să-l aducă, se gîndeşte ea, ridicîndu-se, în sfîrşit, de la maşină şi ducîndu-se la fereastră. Trebuie să vină, căci e aproape ora prînzului.

Pe fereastră se văd oamenii trecînd în bărci, vîslind sau împingînd cu prăjinile. Vin toţi grămadă — e o întreagă flotă — fapt care o cam nedumereşte pe femeie. Cum se face că nu se duce fiecare în calea lui şi pentru ce dau zor spre port? S-o fi întîmplat pe vreun vas ceva, vreo poznă care trebuie lămurită grabnic, de vreme ce se grăbesc cu toţii, dar nici unul nu prea pare să fi dormit cine ştie ce. Pesemne că-i ceva foarte serios, dacă este şi Olaf Borg cu ei. Or, pe ăsta, dacă a apucat să se vîre sub plapuma, nu-l scoţi cu una, cu două.

Bertha deschide fereastra şi lungeşte gîtul. Acum îl vede pe doctor urcîndu-se în iolă şi lăsînd în urmă cîrciuma. Deodată o fulgeră un gînd amar şi neliniştitor: „Ei, bătu-m-ar Dumnezeu să mă bată!“ Sprintenă ca un ied de munte, îşi urneşte cele pe puţin o sută de kilograme şi se urcă în

pod. Pe grinda din fund atîrnă saule[1] vechi şi resturi de geamanduri. Tot acolo spînzură şi cizmele care aparţinuseră pe vremuri socrului său. Le dă jos şi încearcă să-şi vîre în ele picioarele butucănoase, dar nu reuşeşte. Cizmele sînt prea scorţoase, iar picioarele ei prea buhăite. Furioasă, le zvîrle cît colo. Nesocotinţele tinereţii iau locul dreptei judecăţi de care ani şi ani de zile a dat dovadă. Cu o uşurinţă de care n-ai crede-o în stare, coboară scara şi smuceşte uşa. Mai zăboveşte o clipă pe treapta de sus, încă uscată. Nu se mai zăreşte nici o barcă, însă Bertha nu s-a dat niciodată bătută, orice s-ar fi întîmplat, cînd a fost vorba de bărbatu-său. Fără a mai sta pe gînduri, începe să coboare, pipăind cu picioarele, pînă ajunge pe ultima treaptă a scării. Apa îi vine pînă la genunchi. Bertha îşi sumete poalele şi o apucă spre cîrciumă, bălăbănindu-se prin apă.

Apa şiroieşte de pe ea, pe duşumelele cîrciumii. La apariţia ei cîrciumarul s-a făcut nevăzut în bucătărie. Bertha e singură. Îşi priveşte chiondorîs bărbatul ameţit de băutură.

Cînd Verner face cotul spre negustor, în drum spre casa lui Kanin-Jens, îi apare în faţă o arătare, care îl face să scape vîslele din mîini. Un munte de femeie se luptă cu apa pînă la genunchi, cu fustele plutind şi cu un om, făcut cocoloş, pe umeri.

Ajunsă acasă, Bertha îşi dezbracă odorul ca pe un copil care a făcut o boroboaţă din care a

[1] Frînghii.

scăpat cu bine și are nevoie de mîngîiere. Boarfele ude și le-a lepădat la intrare. A rămas într-o cămașă groasă și în chiloți de lînă de pe care șiroiește apa. Clocotește toată de furie, dar gesturile cu care își dădăcește bărbatul sînt, totuși, blînde și tandre. A reușit, în sfîrșit, să scoată toate bulendrele de pe el. Îl cară pe pat și trage plapuma deasupra lui. Mai stă puțin, privindu-l grijulie, așa cum își privește o mamă copilul ei bolnav care trebuie să adoarmă. La urmă își aduce aminte că trebuie să pună și ea ceva uscat pe dînsa, dar înainte de a se duce să-și ia schimburi, oftează adînc: „Ț, ț, ț! Tare urît s-au purtat cu purcelușul mamii purceluș!" Și oftatul scos din adîncul rărunchilor face ca sînii grei să-i salte și să se lase din plin, ca un resac după furtună. Numai că s-ar putea ca puișorul să se trezească și să-i vină să verse. De aceea Bertha are grijă să-i pună la îndemînă și oala de noapte.

Apoi, în timp ce cotrobăie prin garderobă după rufe uscate, se gîndește că... Dar gîndurile acestea n-ar fi pe placul nici unuia din pescarii din tabără, oricît ar fi ei de bine clădiți.

CAPITOLUL V

LUI VERNER I-AU TREBUIT VREO DOUĂ CEASURI ca să treacă pe la toate femeile și să le dea de veste. Cînd, în sfîrșit, poate apuca iarăși drumul spre port, vîntul de nord-est s-a

transformat în furtună. Marea a crescut ca niciodată. La Mads-Ciungul, a cărui casă e cea mai joasă din toate, apa se strecoară pe sub ușă și se prelinge pe podea; la agentul vamal a ajuns pînă la treapta de sus a scării, iar în grădina cîrciumii valurile trec în șuvoaie printre stejarii bătrîni, ducînd cu ele grămezi de iarbă de mare. Locuitorii de pe drumul ce duce în pădure trebuie să-și încalțe cizmele înalte ca să poată ajunge pînă la prăvălie. Butoiașele și albiile umplute, acum patru zile, cu apă dulce, s-au golit pretutindeni. De cînd s-a pornit furtuna, nimeni nu a mai putut face provizii.

Ajuns la mol[1], împingînd din răsputeri barca cu prăjina, Verner găsește intrarea portului închisă; apele crescuseră atît de mult, încît unul din șoproanele de pe mal se desfăcuse, rămînînd agățat de vechea ancoră care zăcea lîngă mol de cînd își puteau aduce aminte pescarii. Pentru a înconjura șopronul legănat în bătaia valurilor, trebuie ori să o ia spre tribord, acolo unde valurile bat cel mai tare, ori să se întoarcă spre latura de sub vînt a molului, unde e o învălmășeală nemaipomenită de bîrne și cabluri, că nu-i chip să te slujești de vîsle. Încearcă, deci, o manevră, apropiindu-se cît mai mult cu putință, pe sub vînt, de șopron și încercînd să-l dezlege cu o vîslă. Se căznește astfel în fel și chip, pînă ce barca se

[1] Dig de piatră care înaintează de la mal către larg, construit la intrarea sau în interiorul unui bazin portuar, pentru a domoli acțiunea apelor sau pentru a realiza cheiuri și platforme suplimentare.

apleacă și se umple pe sfert cu apă. În cele din urmă renunță. Ghearele ancorei au pătruns pe fereastră și șopronul nu poate fi desprins. Va rămîne astfel priponit, în bătaia vîntului și a apei, pînă cînd se va rupe de ancoră și va fi luat de valuri.

Băiatul nu are ispol[1] ca să golească apa. Barca este plină aproape pe jumătate și, din cauza aceasta, manevra devine tot mai grea. Apa e adîncă, iar valurile izbesc năpraznic. Verner se pricepe să stăpînească barca, însă ar fi o adevărată nebunie să pornească în vînt cu atîta apă în barcă. Un val, și barca se poate umple. Se poate și scufunda. Chiar dacă pînă la uliță nu-i mai mult de douăzeci de metri, și acolo nu mai e primejdie de moarte, și valurile nu sînt atît de puternice, numai anevoie poate ajunge pînă acolo.

Vîntul suflă turbat, cu plesne de gheață, dar pe Verner îl trec sudorile, chinuindu-se spre bîrnele și sîrmele încîlcite sub vînt. „Dracul să mă ia! scrîșnește el. Nu-mi rămîne decît să mă bag în ceaunul ăsta de vrăjitoare."

E la pupă. Sub greutatea lui și a apei, aceasta se cufundă și mai mult. În schimb, se ridică prova, putînd trece astfel peste piedici. Cît pe-aci să se descurce din învălmășeală, cînd barca se înțepenește între două bîrne. Cablul cu care acestea sînt legate se încolăcește și agață prova. Sărind să desfacă această capcană, apa din barcă îl urmează și afundă prova. Cablul i se înfășoară, ca un laț, de picioare, înainte de a se putea rezema de ceva. Verner scapă vîslele și încearcă să se prindă cu brațele de ceva, dar își pierde echilibrul, barca se clatină și îl aruncă peste bord.

Ușurată de greutatea lui, barca se ridică și, după cîteva clipe nu mai poate fi ajunsă. Verner e în apă pînă la subsuori. În jurul lui, se adună alte bîrne, alte cabluri, încătușîndu-l din toate părțile. Are fund solid, de nisip, sub picioare, dar încîlceala asta de cabluri îl ține captiv. Noroc că aici, sub vînt de mol, poate să se țină drept. Acum știe ce are de făcut. Cu cea mai mare iuțeală de care este în stare apucă un capăt de sîrmă după altul și smucește de fiecare pentru a-l descoperi pe cel cu pricina. Cînd, în cele din urmă îl găsește, îi vine mai ușor. Trebuie să scape de el ca să se desfacă lațul și să se elibereze.

Dar răceala apei parcă înfige cuțite în el. Fiecare pas pe care încearcă să-l facă este o adevărată tortură. Dă la o parte bîrne, își trece sîrme pe deasupra capului, rămîne încurcat, se desface iar. Casele pitulate îndărătul tufișurilor de sub vînt sînt aproape, dar par pierdute în depărtări nesfîrșite. Purtată de valuri, barca se mai zărește doar ca o pată neagră, împinsă în amonte, pe Vejl. Cînd, în sfîrșit, scapă de fundul de nisip și răzbește în iarba de mare neumblată a malului, în care cizmele se afundă la fiecare pas, Verner e gata să se prăbușească. Se oprește o clipă. Trupul său durduliu și vînos se clatină. I se face negru înaintea ochilor și se simte parcă îmbibat

[1] Unealtă de lemn asemănătoare unui căuș sau unei scafe, servind la scoaterea apei dintr-o barcă.

de un întuneric imens. În clipa următoare se face iarăşi lumină, dar imediat îl podideşte plînsul. Lacrimile i se preling ca două şuvoaie subţiri pe obrajii arşi de vînt. Plînge de necaz şi de furie, nu de frică. Ameninţarea că va fi doborît de oboseală şi că se va îneca îi dă puteri noi. Deodată se simte zdravăn, ca şi cum s-ar fi trezit brusc la viaţă, se opinteşte vîrtos înainte, mereu înainte, pînă ajunge la uliţă. Acum simte fund solid sub picioare. Apa nu-i vine decît pînă la brîu. Iată şi casa lui Mads-Ciungul. Ea este cea mai apropiată. Dar cînd reuşeşte să pună piciorul pe prima treaptă a scării şi să se simtă, în sfîrşit, în deplină siguranţă, îl părăsesc puterile. Leşină.

Mina aude o bufnitură în uşa bucătăriei. Dîndu-şi seama că s-a întîmplat ceva, se ridică şi, cu paşi tîrşiţi coboară scara. Pe treapta de jos se opreşte. Duşumeaua e acoperită cam de două degete cu apă, scuipătoarea şi preşul de la uşă şi-au schimbat locurile între ele, lada de cărbuni, goală, saltă de colo pînă colo, lovindu-se de maşina de gătit.

— Trebuie să fie ceva, îşi spuse ea cu jumătate de glas. Ia să vedem ce-i.

Îşi pune saboţii. Nu i-a luat apa, căci îi ţine agăţaţi de scară cu nişte crampoane.

Cînd deschide uşa, trupul lui Verner se rostogoleşte pe jumătate în bucătărie. Mina se dă înapoi, cu un urlet:

— Sfinte Dumnezeule, cine-o mai fi şi ăsta! Verner! Verner, băiatule! Ce-i cu tine în halul ăsta?...

Vorbeşte aşa, de una singură, în timp ce se trudeşte să-l tragă pe băiat înăuntru, să-l aşeze pe scară şi să închidă la loc uşa. N-a mai văzut pînă acum om leşinat, şi nu ştie de ce să se apuce mai întîi. La un moment dat îşi aduce aminte de singura doctorie pe care o cunoaşte Mads şi de care se jură că e bună la toate, măcar că el n-a fost niciodată bolnav. Dispare, pentru a se întoarce numaidecît cu o sticlă de rachiu. Pune gîtul sticlei la gura lui Verner şi toarnă. Cu toate că mai mult curge pe delături, băiatul deschide ochii şi începe să tuşească şi să scuipe:

— Slavă Domnului, mai e viaţă în tine, păcătosule! exclamă Mina, fericită, şi îi mai pune o dată sticla la gură.

Verner geme şi se împotriveşte. N-a băut de prea multe ori rachiu, şi atunci numai în împrejurări în care trebuia să arate că e şi el bărbat. Dar acum numai de asta nu-i arde. Îşi şterge fruntea şi geme.

Îi vine foarte greu Minei să urce scara cu el, dar îl împinge şi ea cum poate, trage de el, îl propteşte — şi, după o jumătate de ceas, Verner e culcat în patul lui Mads, unde clănţăne din dinţi, deşi e încotoşmănat în pături groase.

Mina a pus de cafea, pe un primus. Îi toarnă pe gît cîteva ceşti, dar mai trece o bună bucată de vreme pînă cînd băiatul e în stare să priceapă ce-l întreabă. Mina întreabă întotdeauna acelaşi lucru de mai multe ori şi nu aşteaptă niciodată răspunsul. Dacă i se răspunde, ea iar mai întreabă o dată. Şi în timp ce i se răspunde, întreabă din nou.

A trecut de amiază. Verner s-a încălzit și doarme dus. Mina șade în scaunul vechi, cu spătar, și își face de lucru cu niște ciorapi pe care de mult își pusese în gînd să-i încăputeze, doar că a lăsat mereu de pe o zi pe alta. Acum vrea să-i dea gata, căci o țin în casă viiturile astea mari. Din cînd în cînd oftează, oftat de femeie bătrînă, și se uită cu coada ochiului la băiat. „Ehei, să fi avut eu trei, ai mei, sau măcar unul singur..." Dacă nu avusese ea, avusese Mads, dar toți trei, ca și tatăl lor, n-au avut astîmpăr și, îndată după confirmare[1], au pornit-o razna în lume, ca și cum n-ar fi fost destulă apă aici, și ar fi trebuit să cutreiere toate mările pămîntului ca să-și stingă neastîmpărul. S-au dus prin țări străine și cine știe cîte n-or fi pătimind. Cine știe dac-or avea norocul lui Mads, care n-a pierdut decît un deget...

Dar odată și odată tot au să vină ei, și n-au să mai plece. Așa-i de cînd lumea : cum părăsesc băncile școlii, băieții pleacă în lumea largă ca să învețe mai întîi meșteșugul navigației, să ajungă marinari în lege, cum spun ei. Ajunși marinari în lege, mai cutreieră cîțiva ani mările, dar totdeauna vin îndărăt și se statornicesc pe locurile de baștină. Mai toți au făcut la fel. Și Mads, și Kanin-Jens, și Olaf Borg, și Sigfred Cursă-Lungă... Toți aceștia au cunoscut țărmuri mai îndepărtate. Dar și-au venit apoi în fire și, după ce s-au întors, s-au însurat, sătui de colindatul altor meleaguri.

[1] Ceremonie religioasă la catolici, în cursul căreia adolescenții participă la taina ungerii cu mir.

Mina lasă ciuperca și ciorapul și se duce spre scară, tîrșîindu-și papucii vechi. Cresc mereu apele... Scuipătoarea a ajuns lîngă lada de cărbuni și, foarte curînd, crampoanele n-au să mai fie ancore bune pentru saboți. N-ar strica să-i lege acum, cît mai e vreme, apoi să care merindele sus, în pod. Așa și face. Cară totul sus, bucuroasă că mai are o bucată de slănină sărată. Mai e și o cratiță de coleașă — și cu asta se poate descurca timp de cîteva zile, dacă nu s-o astîmpăra vremea mai curînd. Coleașa o poate încălzi pe primus. Dar tot mai are de făcut un drum. Trebuie să urce scaunele și masa, să deșerte polița de jos a scrinului și raftul din dulapul de haine. Nu se știe. S-ar putea ca încă să mai crească apa și, dacă nu te îngrijești din timp, o încurci rău de tot.

Mina și-a petrecut toată viața aici și a învățat să privească în fiecare an creșterea apelor ca pe ceva firesc, de care nu face să te vaiți. De aceea nu se tînguie acum! Se miră doar că anul ăsta beleaua e mai mare și ține mai mult decît își amintește să mai fi ținut vreodată. Gîndindu-se așa, ia, pe îndelete, toate măsurile gospodărești necesare în lupta cu ceea ce nu poate fi evitat.

CAPITOLUL VI

ÎN PORT E ZARVĂ ȘI FORFOTĂ. Oamenii și marea se pregătesc de luptă. Marea mînă talazuri turbate peste molul de piatră de la estul

bazinului. Talazurile înspumate se ridică mari cît catargele, năpustindu-se cu vuiet pe punţi. Ceva mai încolo, la rampa de încărcare, mai joasă decît molul exterior, valurile se sparg de vechiul cabestan[1]; acolo, apa s-a ridicat prea mult pentru a mai întîlni obstacole pe ţărm. Uriaşele valuri spumegînde se fugăresc nestingherite prin bazin, spărgîndu-se de etravele[2] ambarcaţiunilor.

Oamenii sînt la bordul vaselor, sau, prinşi cu tot soiul de treburi. Fiecare barcaz are un echipaj compus din doi oameni. Cei mai mulţi dintre căpitani şi-au luat din tabără, ca timonier şi asociat, cîte un pescar încercat. Numai Olaf Borg şi Sigfred Cursă-Lungă au obiceiul să angajeze cîte un băiat, îndată după confirmare, şi să-l ţină cîtă vreme vrea el să stea. Singurul care nu are un ajutor fix este Manuel — lui îi place să se descurce singur — dar asta, doar vara. În lunile de toamnă, cînd începe pescuitul cu cîrlige de fund, şi Manuel e silit să-şi ia un om cu el. În ultimii ani l-a tot luat ca timonier pe Mads-Ciungul, cînd s-a nimerit ca acesta să nu fie prea prins cu meseria lui de marangoz[3].

Barcazurile lui Manuel şi al lui Kanin-Jens se află cel mai aproape de rampă. Ele sînt cel mai

[1] Dispozitiv folosit la ridicarea ancorei sau la acţionarea ambarcaţiilor în deplasări scurte.

[2] Element de rezistenţă, care închide corpul unei nave la extremitatea provei şi cu care nava îşi deschide drumul la înaintare.

[3] Dulgher care lucrează corăbii.

expuse valurilor care o spală cu furie. Amîndoi au dat drumul la maximum parîmelor de amaraj, însă bazinul nu are destul loc pentru a îngădui lungimea cuvenită aşa încît să nu existe primejdia ca vasele să se izbească unul de altul. Kanin-Jens a scăpat din ancoră. Un val se apropie urlînd şi saltă corabia. Parîma se întinde, apoi slăbeşte brusc. Barcazul se apleacă, se leagănă înnebunit şi se aşază de-a curmezişul. Molul este aproape de ai putea să-l atingi cu mîna, dar nu-l poţi evita folosind doar căngile. Există o singură soluţie, Kanin-Jens se repede, cu un salt ca de pisică, la postul cîrmei, după o bandulă[1], urlînd spre tovarăşul său:

— Leagă nişte capete de sarturi[2] şi ţine-le la îndemînă!

Mads-Ciungul stă pe puntea corăbiei lui Manuel şi încearcă să prindă bandula întinsă de Jens. O apucă, cu chiu, cu vai, şi o trage spre el repede, cît poate de repede. După aceea, prinde şi parîma cea grea, pe care o înfăşoară în jurul babalei[3] de la pupă. Dar în timpul acesta, vasul — purtat de vînt — a atins molul. Luat pe sus de valuri şi izbit de acesta, reuşeşte doar să strivească tampoanele improvizate din capete de parîmă. Kenin-Jens revine în faţă şi întinde lanţul ancorei, care s-a slăbit. După cîteva minute se pare că ancora s-a prins şi

[1] Saulă uşoară prevăzută cu o greutate la capăt, care ajută la aruncarea parîmelor grele.

[2] Cabluri care întăresc, în borduri, catargul.

[3] Piesă în general de metal, fixată pe puntea vaselor sau pe cheiuri, servind la amaraj.

ține îndeajuns pentru ca Jens să poată întoarce corabia în vînt, iar Mads să întărească o bucată slăbită din barbeta[1] ambarcațiunii lui Manuel. Cu toate că tampoanele s-au dovedit bune, presiunea a fost, totuși, prea violentă și vasul s-a ales cu o grindă sfărîmată.

De pe celelalte barcazuri s-a văzut ce se petrece la Jens, dar nimeni nu-și poate părăsi bordul. Doar glasul tunător al lui Olaf Borg domină furtuna:

— Pornește, Manuel, Manuel, fir-ar a dracului de porcărie!

Gîndul ăsta îl avusese și Manuel. El e singurul care are motor, și asta e pricina pentru care reușește s-o scoată la capăt fără ajutor, cît e vara de lungă. A și îndreptat lampa de lipit spre capul de aprindere al motorului. Dar e nevoie de un sfert de oră pînă să intre în funcțiune motorul, și acest sfert de oră poate fi fatal atît pentru el, cît și pentru Jens, care a rămas proptit de corabia lui. Ancora lui Manuel are priză mai bună, pe lîngă că de curînd i-a înlocuit ghearele vechi, însă nu poate ține două corăbii în vîltoarea asta, și de aceea Manuel pompează din răsputeri, peste ritmul cuvenit, ca să aprindă lampa și să pornească motorul cu două, trei minute mai devreme.

Mads-Ciungul n-a avut niciodată încredere în mașinării, oricare ar fi fost ele. De aceea, cînd vede cu ce se căznește Manuel și aude vuind flacăra lămpii de lipit, strigă de la cîrmă:

[1] Saulă de amaraj la chei sau geamanduri.

— Hei! Cu aia ai să ne-arunci în aer!

— Sau în mare, laolaltă cu ce-o mai rămîne din vase, dacă nu-l pornesc chiar acum! se strîmbă Manuel, îmbufnat.

Apucă maneta și o manevrează de cîteva ori ca petrolul să ajungă în capul de aprindere, spre a se ușura pornirea. După aceea volantul[1]: de patru, de cinci, de șase ori... În sfîrșit!... Se aud cîteva pufăituri surde, semn că motorul, încet dar sigur, începe să funcționeze. Pocnetele eșapamentului îi mîngîie auzul ca un cor de îngeri pe vreme de furtună. Sigur de sine, rînjind satisfăcut, închide ventilul lămpii și reglează motorul elicei la jumătate înainte.

Barcazul se ridică încet pe crestele valurilor, întinde barbeta cu care era legat de cel a lui Jens și îl desprinde pe acesta de bastionul atît de apropiat și de primejdios. Mads-Ciungul trage parîma de ancoră a lui Manuel, dar încetează această mișcare cînd aude huruitul motorului. Cu ajutorul elicei, ancora poate ține acum amîndouă barcazurile afară, doar, dacă n-ar veni cumva un val dintr-o direcție neașteptată, în așa fel, încît izbitura să fie prea bruscă și prea puternică. Asta se poate întîmpla în orice clipă, și apoi vasele au, cînd sînt înșirate în linie, prea puțin loc de manevră. Tot ce se face acum nu este decît o măsură luată la ananghie, menită să salveze corabia

[1] Piesă mare, în formă de roată, montată pe arborele unor mașini și servind ca element de reglare a mișcării și de uniformizare a turației.

lui Kanin-Jens, care se putea face praf de bastion. Oricum, ce a fost mai greu a trecut.

Toți au necazurile lor, cu care trebuie să se lupte, dar, în aceste clipe, se gîndesc totuși la Kanin-Jens și la Manuel. Străvechea solidaritate la vreme de cumpănă îi leagă pe toți la un loc, cînd unul din ei se află în primejdie. Și primejdia ar fi cumplită, ar însemna pierderea pîinii de toate zilele pentru tovarășii care ar rămîne fără vase.

Fiecare e lămurit că salvarea n-o poate aduce decît amararea rapidă și sigură a ambelor vase. Însă în situația de acum, nimeni nu știe de ce să se apuce mai întîi. Dintr-un vechi obicei, toți îl caută cu privirile pe Olaf Borg, care stă crăcănat, dar înfipt bine pe picioare, pe puntea *Leului-de-mare*. Olaf Borg se gîndește. Brațele mari, ca de gorilă, cu labe uriașe, i se bălăbănesc de-a lungul genunchilor, în timp ce ochii liliachii, nevinovați, sînt larg deschiși și îndreptați spre norii care se fugăresc peste ape. În sfîrșit, își duce palmele enorme la gură. Pescarii de pe celelalte barcazuri întind gîturile și ascultă. Un urlet ca de fiară se aude: Olaf Borg își sloboade comenzile, și comenzile sale întrec în tărie și furtuna și mugetul valurilor, răsună în urechile celorlalți ca o chemare căreia nimeni nu i s-ar putea împotrivi. E o provocare la luptă zvîrlită mării și cerului, dezlănțuirii dementiale a naturii oarbe, o poruncă hotărîtă ca nici un om să nu-și precupețească viața în lupta pentru pîine zilnică, pîinea zilnică a doi tovarăși de care cu toții se simt legați:

— Tot ce e parîmă și lanț, în bărci! Punem totul laolaltă și legăm de cabestanul rampei! De cabestan și de babaua mare din nord-est.

Era limpede ce urmărește Olaf. O legătură solidă între cele două puncte numite de el ar însemna nu numai salvarea celor două vase periclitate, dar și o securitate sporită pentru celelalte. Dacă valurile devin tot mai mari — și așa se va întîmpla, căci atîta vreme cît vîntul nu slăbește, apele continuă să crească și să se sbuciume — este greu de presupus că ancorele au să reziste. Legătura auxiliară, de siguranță, propusă de Olaf Borg, ar oferi putința ca toate barcazurile să fie mai bine asigurate.

Planul lui Olaf pare extrem de simplu, dar cei mai mulți se întreabă dacă nu cumva e doar o încercare zadarnică, chiar dacă treaba se poate face. Sigfred Cursă-Lungă nu este omul care să șovăie și să dea îndărăt de la greu, dar totdeauna a cumpănit mai întîi bine lucrurile. Niciodată n-a crezut orbește că soluția cea mai grea este totodată și cea mai bună și cea mai sigură. Ceilalți au și început să strîngă lanțuri și parîme grele. El continuă să rămînă nemișcat pe punte, răsucindu-și un nasture de la haină. Neștiind la ce se gîndește căpitanul său, Eigil vrea să scoată prin bocaport cele poruncite de Olaf. Sigfred își privește timonierul, apoi renunța să se mai gîndească dacă nu s-ar putea lua niscaiva măsuri mai puțin dificile și mîrîie îngăduitor:

— Hai, acuma! Deși eu aș fi fost de părere că n-ar fi stricat să ne mai sfătuim.

— Lua-o-ar dracu de treabă! Asta cam aşa-i, rîde băiatul cu părul cîrlionţat, drept răspuns, după care se face nevăzut prin tambuchi[1].

Bărcile care saltă pe valuri sînt trase lîngă barcazuri de otgoane, şi fiecare aruncă într-însele tot ce are mai solid la bord, ca să ia parte la îndrăzneaţa încercare. Greu de nădăjduit că s-ar putea lucra de pe bărci. Toată lumea îşi dă seama la ce muncă se înhamă, punîndu-se sub comanda lui Olaf Borg. Dar iată că glasul acestuia întrece iarăşi furtuna:

— Cît mai aproape unii de alţii! Toţi împreună spre mal! Numai laolaltă o scoatem la capăt.

„Cît mai aproape... Toţi împreună"... Toate astea sună simplu, dar drumul spre mal duce peste bastionul vestic, şi aici... aici, cei mai înalţi vor sta în apă pînă la genunchi, iar celor mai scunzi o să le treacă apa şi peste cizme. Asta înseamnă să te bălăceşti în apele astea înfuriate, pe puntea de lemn alunecoasă care leagă molul din vest de cel estic şi de port.

Dimineaţa, cînd a plecat corabia olandeză, folosind vîntul cel mai slab şi refluxul, apa trecuse doar cu un ţol peste punctul cel mai înalt al portului; acum este la o jumătate de stînjen. Ca să nu mai vorbim de porţiunea joasă a rampei, unde a crescut la peste un stînjen şi jumătate. Dacă valurile n-ar fi fost atît de puternice şi n-ar fi spulberat o bună parte din mol, manevra s-ar putea face de pe bărci, chiar aşa greu încărcate cum sînt. Dar aşa cum se vădesc lucrurile acum, nu-i altceva de făcut decît să te supui lui Olaf Borg.

[1] Deschizătură acoperită cu un fel de gheretă, prin care se poate coborî sub punte.

Manuel trebuie să rămînă la locul lui ca să supravegheze motorul, Kanin-Jens însă face ce fac şi ceilalţi căpitani; predă cîrma timonierului şi, împreună cu Mads-Ciungul, coboară în barcă, taie parîma şi se lasă împins de valuri peste bastion. După un timp, toate bărcile sînt înşirate în linie, în timp ce oamenii s-au înhămat la poverile de parîme şi lanţuri pentru a executa operaţiunea de întindere şi fixare a cordonului de siguranţă lung de peste patruzeci coţi, greu, elastic şi solid.

— Trageţi cît puteţi ca s-o strîngeţi! urlă Olaf Borg.

Nimeni nu şovăie. Toţi sar din bărcile pe care cei rămaşi pe covertă se străduie a le feri de bastion. Mads-Ciungul ţine lanţul care trebuie prins în babaua din nord-est. La celălalt capăt stă Olaf, care a luat asupră-şi sarcina cea mai grea, de a lucra la rampă, în apă. Apoi pornesc cu toţii, ca o turmă de sclavi înlănţuiţi, se clatină pe picioare, înaintînd, se leagănă în valuri, se opresc cînd vreunul e gata să-şi piardă echilibrul pe puntea alunecoasă de lemn. Au ajuns, fără ca vreunul să păţească ceva, pînă la punctul cel mai periculos al rampei. Apa rece i-a pătruns pînă la piele. Hainele, îngreunate de apă, îi trag în jos. Umerii, şi braţele îi dor. Sigfred Cursă-Lungă îşi blestemă zilele. Pe el l-a chinuit toată iarna o afurisită de gută. Se află cam la mijlocul şirului şi de mai multe ori e cît pe-aci să fie doborît de apa care se năpusteşte peste puntea de lemn. Cînd Sigfred

se pune pe înjurături grele fără a-i păsa de ceilalți, e semn că se găsește la grea ananghie. Înjurăturile stropșesc dintr-însul ca apa înspumată peste o corabie, în uragan. Altminteri, chiar în momentele cele mai grele, Sigfred nu-i omul care să-și strige necazul și nemulțumirile în gura mare. Iar dacă, uneori, folosește cuvinte tăioase ca securea și împuțite ca un maldăr de gunoi din fundul iadului, le rostește, totuși, blînd și împăciuitor, încît ceilalți aproape că nici nu le aud.

Fără a mai pierde timpul, Mads-Ciungul coboară de pe punte cu capătul frînghiei într-o mînă și cu cealaltă ridicată deasupra apei, care îi ajunge pînă la piept, prinzîndu-l în vîrtejuri de spumă. Ceilalți se pregătesc să-l urmeze. Dar, înainte de a apuca să intre și el în apă, Sigfred nu se mai vede. Din cauza vîntului, nimeni n-a putut să-i audă cuvintele ca să-și dea seama în ce hal se află. Kanin-Jens, care se afla înaintea lui, e cel dintîi care observă că spatiul dintre el și următorul a devenit de două ori mai mare. Se oprește în loc, strigînd:

— Sigfred! Unde dracu' ai rămas?

Mads-Ciungul și cei care merg în față n-au remarcat nimic. Au destul de furcă și ei. Trebuie să se lupte cu apa, să se țină bine pe picioare. Dar cînd bagă de seamă că în spatele lor nu mai trage nimeni, înțeleg că s-a întîmplat ceva. Se opresc și întorc capetele. Chiar și cei care n-au auzit strigătul lui Jens își dau seama despre ce este vorba, îndată ce zăresc golul căscat între Jens și omul următor.

Ca la un semnal, se opresc cu toții și par niște geamanduri legănate, înnodate într-un șir zbuciumat de vînzoleala talazurilor. Toți se uită cu neputincioasă dușmănie la bazinul învîlvorat care le-a înghițit un tovarăș. Timp de peste treizeci de ceasuri niciunul din ei n-a apucat să închidă ochii. Au mai răsuflat un pic, dimineață, la cîrciumă, dar cînd urgia i-a alungat înapoi pentru a continua lupta cu stihiile, toți erau gata de bătălie, tari, dîrji în hotărîrea de a învinge. Acum stau, descumpăniți, în clocotul mării. E drept că marea le-a dăruit totdeauna pîine, dar și-a luat mereu plata, cu vîrf și îndesat. Sînt obișnuiți cu năprăsnicia mării; simt totuși, un gust amar în suflet, de fiecare dată cînd aceasta își cere obolul. Acum... Acum înțeleg că fiecare clipă e prețioasă. Nici unul nu știe cît va putea rezista în această încleștare surdă cu apa și cu vîntul. Si pentru ce? Care-i rostul? Doar o fărîmă de speranță să-și salveze barcazurile. Vasele, adică pîinea lor si a copiilor. Nimănuia nu i-a dat prin gînd să încerce ceva, cît de cît, pentru a-și ajuta tovarășul dispărut. Așa cum se găsesc acum, în locul în care se află, doar cîțiva pași în bazinul care fierbe, ar însemna moarte sigură. Au rămas locului, într-o încremenire a inimilor, în timp ce zbuciumul mării îi clatină primejdios. Lanțurile grele și otgoanele îmbibate de apă au devenit poveri peste putință de suportat, dar încleștarea mîinilor nu slăbește o clipă, și toți stau așa, ca un șir de cormorani, și se holbează la apele care se frămîntă și vor să-i doboare.

Manuel stă la cîrmă, cu o mînă pe regulatorul motorului. Acolo stă Manuel cel tînăr, puternic și lacom de viață, primul care — întors din lumea largă — a adus în locurile sale de baștină ceva nou, ceva de care, în copilăria sa, nu se pomenise. Manuel a pricinuit destulă supărare celor bătrîni cu damblaua lui pentru mașini și cu dorința zănatecă de a încerca lucruri nemaiîncercate. Și chiar acum, după ce a dovedit că-și poate face treburile de unul singur, acolo unde alții nu pridideso decît în doi, tot îi mai este dat să audă, din cînd în cînd, că a frînt datina străbună, potrivit căreia corabia și pînza ei alcătuiesc un singur tot indivizibil, în care nu au ce căuta benzina și focul.

Manuel a urmărit cu luare aminte toate manevrele camarazilor. Este singurul care l-a văzut pe Sigfred Cursă-Lungă clătinîndu-se și zvîrcolindu-se în apă, apoi scăpînd parîma din mînă și alunecînd de pe rampă. În clipa în care și-a dat seama că Sigfred e pierdut, Manuel și-a scos cizmele și bluza impermeabilă. Acum, dintr-o săritură, e pe punte. Cîteva fracțiuni de secundă rămîne cu ochii pe jumătate închiși, urmărind o fîșie neregulată în apă. Apoi, un salt... a dispărut și el.

Nimeni nu l-a văzut sărind. Era în apă înainte ca oamenii să vadă că Sigfred Cursă-Lungă lipsește dintre ei. Dar acum se vede ceva. Ceva care-i face pe unii să scoată un urlet: groază, uimire, nădejde redeșteptată. Manuel iese la suprafață. O mînă a încleștat-o pe parîma ancorei, iar cu cealaltă l-a apucat pe Sigfred de părul cărunt și îl

ține cu capul deasupra apei, parcă silindu-se să-l protejeze de marea înnebunită cu propriul său corp.

Abia acum se stîrnește mișcare în șirul de oameni. Mads-Ciungul e primul din șir. Tot el este cel mai înalt dintre toți, dar și cel mai domol în mișcări. Dar ceea ce face, face fără vorbă multă și fără a mai pierde vremea. Chibzuit, așa cum procedează de obicei, indiferent despre ce ar fi vorba, își înfășoară capătul parîmei în jurul trupului, pe la subsoară, și mîrîie:

— Măi, Sigfred, măi! Ce să mai vorbim?

Apoi începe să coboare rampa, vînzolindu-se prin apă. Ceilalți au înțeles ce vrea Mads. Cel mai apropiat de el îi strigă:

— Măi, cap sec, ai uitat că nu știi să înoți? Lasă-mă pe mine!

— Ia, tacă-ți gura! N-oi fi știind eu să înot, dar la apă știu să intru, boscorodește Mads, care este acum în apă pînă la piept și pipăie cu piciorul marginea rampei, acolo unde aceasta coboară abrupt.

Olaf Borg ia din nou comanda. Și din nou oamenii i se supun. Locul nu-i destul de larg pentru a le îngădui să păstreze distanță între ei și, în același timp, să rămînă aliniați cu fața la Mads. De aceea, Olaf dă drumul capătului de parîmă, iar ceilalți se apropie mai mult unul de altul, pînă ce se găsesc cu toții în linie dreaptă în fața rampei și pot trage laolaltă spre Mads.

Mai este cel mult un metru pînă la Manuel, dar mult mai mult, totuși, decît se poate întinde Mads. Atunci îi face semn lui Manuel, își repede

unul din brațe în aer și se avîntă cu toată puterea. Izbutește, astfel, să apuce mîna lui Manuel, înainte de a se afunda el însuși. Apa le trece peste cap, însă după cîteva clipe toți trei sînt ridicați și trași pe rampă de brațele numeroase care li s-au întins spre ajutor. Cum i-a văzut reapărînd la suprafață, Kanin-Jens a dat drumul parîmei și a pornit-o pe punte. Ajuns în fața barcazului său, strigă la timonier:

— Repede, barca! Aruncă frînghia încoace!

Se întoarce cu barca, trăgînd-o peste berbeci[1] în urma sa pînă la rampă. Il culcă pe Sigfred în barcă, după care, împreună cu Manuel, încleștîndu-se fiecare de cîte un bord, pornesc încet, de-a lungul molului cel lung, spre ulița satului.

Toți se jură că a fost cea mai cumplită năpastă prin care au trecut în viața lor. Chiar și Olaf Borg, așa vîrtos la suflet cum este, e întors pe dos. Trebuie să-și adune toate puterile pentru a rezista talazurilor care se rostogolesc fără istov, în timp ce leagă parîma de cabestan.

Cînd totul s-a isprăvit și Olaf Borg se trudește înapoi, pe puntea de lemn, oamenii sînt așa de istoviți, încît trebuie să se sprijine unul de altul pentru a se putea întoarce pe vase. Micile cabine sînt încălzite de sobele din cambuze[2], dar podelele șiroiesc de apa scursă din îmbrăcămintea pe care schiperii[3] o scot cu greu de pe ei. Unii sînt

[1] Valuri ale căror creste se sparg.
[2] Încăpere în care este amenajat bufetul sau se păstrează proviziile unui vas.
[3] Conducător de ambarcație.

atît de sfîrșiți și de înghețați, încît trebuie să-i ajute timonierii să se dezbrace și să le fricționeze brațele și picioarele, ca să le mai pună sîngele în mișcare. Cîțiva n-au mai fost în stare decît să se culce, lăsîndu-și timonierii să se descurce cum or putea. Doar Olaf Borg, Mads-Ciungul și încă vreo doi se urcă iarăși pe punte, după ce și-au schimbat hainele și s-au mai întremat cu cîteva căni de cafea fierbinte. Treaba din urmă, dar și cea mai grea, încă nu a fost făcută. Au izbutit să fixeze parîma, dar acum trebuie amarate barcazurile de ea. Asta însă se poate face, cu o leacă de osteneală, și lucrînd de pe două bărci. Cu cîte un tovarăș la prova, pentru a face legătura, Olaf și Mads trec la vîsle, fiecare în barca sa, și în cele din urmă răzbesc să lege toate corăbiile.

Acum, trebuie să aibă grijă în primul rînd de barcazurile lui Kenin-Jens și al lui Manuel, acestea fiind cele mai amenințate. Manuel încă nu s-a întors ca să oprească motorul. Nici unul din cei doi velieriști[1] nu cutează să se atingă de bîzdîgania asta pe care totodată o disprețuiesc și o admiră. Își ia inima în dinți timonierul lui Kanin-Jens, care mișcă una din manete pînă cînd elicea își modifică turația și începe să tragă înapoi. Înspăimîntat, dă iar maneta la loc și caută să-și aducă aminte ce l-a văzut pe Manuel făcînd cu comedia asta a lui. Ochii i se opresc pe cifrele de pe regulator, de la 0 la 10. Dacă-i așa... Asta, da, trebuie să aibă un rost. Cînd se încumetă, în sfîr-

[1] Navigator pe o corabie cu pînze.

şit, să pună la zero, curajul lui îşi află imediat răsplata: turaţia scade, se mai aud vreo două gemete, apoi motorul se opreşte.

Iată, deci, că totul s-a terminat cu bine prin strădania unită a tuturora, dar nimeni nu poate şti cît va dura tihna binemeritată a izbînzii, fiindcă toţi aceşti oameni, aflaţi la cheremul furtunilor, cunosc din tată în fiu cerbicia mării şi a uraganelor. Nici unul din schiperi nu-şi poate părăsi corabia pentru a se duce acasă, cu toate că în clipa de faţă primejdia pare a fi fost evitată. Cei care abia au isprăvit cu încheierea ultimelor legături de siguranţă se lungesc în cabine, ca să se poată odihni şi ei cîteva ceasuri, rămînînd totuşi la post, pentru orice eventualitate.

Într-un tîrziu se întoarce şi Manuel, singur. Ajuns cu barca sub vîntul barcazului, urcă la bord, duce barca la pupa şi, înainte de a coborî prin tambuchi, bagă capul prin postul cîrmei, spre a se convinge că totul e în regulă. Simţindu-l că s-a înapoiat, Mads-Ciungul deschide ochii pe jumătate:

— Ei, Manuel! strigă. Ce-i cu el?

— A vărsat o juma de găleată de rom şi apă sărată. L-am lăsat pe doctor la el.

— Crezi că se curăţă?

— Nuuu. Îşi revine el în fire. Dar să fi auzit-o pe Katrine... Ţipa ca o purcea sub cuţit, cînd am venit cu el.

— Ei da, lua-l-ar dracu de tîlhar! Straşnic botez a avut.

— Nici vorbă, dar nici doctorul nu se lasă...

Şi-a adus cu el un băţ cu grade, prafuri, sticluţe. Îşi cunoaşte el meseria şi ştie să te pună pe cotonoage cînd te clatini prea tare. Katrinei i-a spus să-şi înghită bocetele, că încă nu i s-a scos biletul de drum lui Sigfred, cu toate că era cît p-aci.

— Care va să zică, pe chestia asta ne-am lămurit. Cred că n-ar strica să moţăi şi eu puţin, acum. Dacă n-ai apucat să-ţi faci somnul de noapte, te cam ajunge.

Manuel îşi schimbase hainele ude şi-şi băuse cafeaua acasă. E destul de obosit, dar se gîndeşte că e de ajuns să se întindă niţeluş chiar aşa, îmbrăcat, pe cealaltă cuşetă. Îşi scoate cizmele, se întinde şi spune:

— Ei, drăcia dracului! Azi-dimineaţă nici prin cap nu ne-ar fi trecut una ca asta.

— Da mai ţine-ţi gura şi n-o mai lua iar de la cap! Şi dracu să-l ia pe umflatul ăla de olandez, că nu ne-a lăsat nici o picătură! bombăne Mads-Ciungul, dornic să adoarmă şi înghiţindu-şi supărarea pentru ceea ce pierduse, din cauză că Mina pusese hamul pe el, obligîndu-l să-şi înceapă ziua cu o cursă la negustor, după cumpărăturile zilnice.

CAPITOLUL VII

TÎRZIU DE TOT, DUPĂ-AMIAZĂ, vine şi Kanin-Jens, în iola doctorului. Bărcuţa uşoară joacă pe valuri, dar Jens a legat încărcătura cu grijă şi

a întins și un țol deasupra. A aflat pentru ce nu s-a mai întors Verner, și a dat el o raită prin tabără, primind de la fiecare nevastă cîte un coș cu merinde.

De vreo oră furtuna s-a mai potolit, dar valurile sînt încă puternice. Oricum, oamenii se simt destul de bine, așa cum șed acum pe marginea băncilor, încălziți și înviorați, după un pui de somn, cu merindele în față și cu apa pentru cafea bîzîind pe soba din cambuză. Numai la bordul *Leului-de-mare* lucrurile stau altfel. Olaf Borg e zdravăn cînd e vorba de muncă, dar cînd e vorba de o treabă ca asta, se înfurie ca un urs pe care vrei să-l scoți din bîrlog. Clipele cele mai nesuferite din viața lui Verner sînt acelea în care trebuie să-și scoale schiperul din somn. Are obiceiul să se cațere pînă sus, pe scara cabinei, așa încît s-o și șteargă cînd îl vede pe Olaf trezindu-se. Nenumărate lovituri și cuvinte urîte l-au învățat să nu scoată o vorbă fără absolută nevoie în cel dintîi ceas care urmează sculării din somn.

Numai că acum Verner se odihnește în patul lui Mads-Ciungul, așa că sarcina primejdioasă a trezirii lui Olaf Borg o ia asupra sa Kanin-Jens. Cît timp a pescuit la Lofote, a făcut o aspră școală a vieții și a învățat că oamenii tari de virtute nu se pleacă decît în fața tăriei. Coboară, așadar, scara cabinei, tropăind zgomotos și cîntînd cît îl ține gura, fără pic de respect față de căpitanul *Leului-de-mare,* căruia îndrăznește chiar să-i întoarcă spatele în timp ce pune apa la fiert.

— Hei, Olaf! A venit timpul să-ți ridici hoitul din pat.

Olaf se trezește pe jumătate și, scos din fire, își trage și mai bine pătura peste el, răcnind de dedesubt:

— Șterge-o, mucosule, că-ți ard vreo două după ceafă!

— Eu sînt, dobitocule. Băiatul a fost la petrecere și acum doarme acasă la Mads-Ciungul. Fă bine și mișcă-te, că am adus mîncarea.

Încet, încet, Olaf se dumirește că vocea nu-i a lui Verner și că altul e cel care cutează să-i răpească somnul. E gata să dea, însă, în oricine, chiar și în dracul, dacă nu-l lasă să-i tihnească dulcea căldurică a așternutului.

Cu ochii pe jumătate deschiși, zbiară amenințător:

— Dacă nu mă lași în pace, îmi fac eu singur pace! Cară-te, păcătosule, că-ți sucesc gîtul ăla blestemat.

— Ei, ei... Scoală-te și lasă prostiile.

Jens, care e cu spatele, se ridică, dar dă cu capul de bocaport. În același timp se pomenește și cu o cizmă în spate.

— Înghiți-te-ar iadul, măgar bătrîn și otrăvit!

Jens înșfacă o oală, o umple din butoiașul de apă dulce și aruncă un șuvoi rece drept în capul lui Olaf. Dar numaidecît își dă seama ce poate ieși dintr-asta, și într-o clipă e sus, pe punte.

Ca un urs rănit, își rostogolește Olaf trupul greoi de pe cușetă, scos din fire de furie, apucă oala și azvîrle cu ea după Jens. Nimerește însă în catarg, și oala se face țăndări.

Jens rînjeşte, gata de luptă şi el.

— Vino sus, porc spurcat! îi strigă. Te învăţ eu cum să te porţi cu oamenii.

Batjocura îl pătrunde pe Olaf ca o împunsătură de suliţă. Numai în cămaşă şi izmene, se repede pe puntea care, hurducîndu-se şi trosnind, răsună sub picioarele sale goale, făcîndu-l să se trezească de-a binelea.

Jens a pregătit şi el, de astă dată o căldare de apă, şi ţipă :

— Vino-ncoa, porc murdar ce eşti, să te spăl puţin !

Acum Olaf şi-a venit în fire. Îşi dă seama că Jens nu glumeşte şi e hotărît să se ferească. Aşa că, ascunzîndu-şi o înjurătură în barbă, coboară în cabină şi începe să se îmbrace.

Puţin după aceea, cei doi iau masa împreună, tăcuţi, fără a scoate o vorbă. Jens ştie că vorbăria pe inima goală nu duce la nimic bun cînd e vorba de Olaf. Acestuia nu-i plac vorbele de clacă. Vrea doar să fie lăsat în pace ca să se gîndească în linişte la treburile care îl aşteaptă peste zi. Îmbucă pe muteşte, cu aerul că nu s-ar fi întîmplat nimic între ei doar cu cîteva clipe mai înainte.

Kanin-Jens se gîndeşte la Verner. I s-a părut totdeauna că nu era cine ştie ce de capul băiatului ăsta şi chiar s-a mirat că poate să-i îndure firea lui Olaf Borg. Îl cunoaşte pe Olaf încă din şcoală şi ştie că aşa a fost mereu : mereu fruntea, cît de grea ar fi fost munca, încăpăţînat, gata în fiece moment să bombăne şi să cîrtească, dar în stare oricînd să dea o mînă de ajutor cînd cineva se află în impas. Nici unul dintre cei vîrstnici nu se poate împăca la gîndul că-i este ajutor şi părtaş la muncă pe o corabie, aşa că Olaf trebuia să-şi angajeze ca timonier cu simbrie cîte un băieţandru, plătindu-i însă ca şi unui om în toată firea. E nevoit să facă asta, pentru că numai aşa poate avea un timonier care să-l asculte fără a crîcni. Dintre toţi, cu Verner a scos-o la capăt vreme mai îndelungată, şi de aceea Jens se miră şi iar se miră, mai ales acum, cînd se uită la Olaf ca la o fiară sălbatecă, aşa cum pare acesta de fiecare dată cînd vitregiile vieţii îl îndîrjesc.

CAPITOLUL VIII

DOCTORUL ÎNSUŞI ÎI SPUSESE LUI KANIN-JENS să ia iola lui, nemaiavînd altă barcă la îndemînă. Este drept că doctorul are totdeauna nenumărate treburi şi se ţine de ele, însă nu este niciodată grăbit, aşa cum l-ai putea crede cînd îl vezi pentru prima oară. Acum, de pildă. De două ore stă de vorbă cu Katrine, în timp ce Sigfred Cursă-Lungă doarme. Încearcă să ajungă pe ocolite la semnătura acestuia, sucindu-i capul nevestei.

— Gîndeşte-te, doamnă Sörensen, că o năpastă ca asta poate aduce nenorocire în multe case. Sigfred a scăpat cum a scăpat, dar cu un noroc ca ăsta nu te mai întîlneşti în viaţă. Dacă ne putem asigura o dată pentru totdeauna împotriva

apelor mari, o să fim la adăpost de multe alte hangarale.

Katrine e, de felul ei, de la țară, dar a trăit destul printre pescari, ca să deprindă modul acestora de a se comporta. În legătură cu marea, într-un singur punct este de aceeași părere cu doctorul, anume că revărsarea apelor aduce numai necazuri și iar necazuri. E rău mai ales pentru grădini, iar pentru ea grădina e tot ce are mai scump pe lume, bineînțeles după Sigfred. Pentru ea a fost o lovitură de moarte cînd, acum cîțiva ani, marea i-a prăpădit straturile de coacăze. Acum, la fel. Văzîndu-și toată grădina înecată și pustiită, e ca și cum, în urgia mării dezlănțuite i s-ar fi răpit o muncă de ani și ani de zile. Katrine ar da orice ca să se răzbune pe mare, dar anii cei mulți de căsnicie petrecuți împreună cu Sigfred au învățat-o să fie cu băgare de seamă și să cumpănească bine lucrurile. Cu degetele ei țepene, pătate cu galben, își potrivește ochelarii mari pe nasul ascuțit, și, așa cum strîmbă acum din buzele-i mustăcioase, seamănă cu o vrăjitoare din cărțile cu basme. Cu cugetul pașnic și cu un glas împăciuitor ca și al bărbatului său, sfîrșește prin a pune ea întrebări:

— Dar ce te faci cu portul, cînd o să rămînă dincolo de dig? Ne-om ține noi, acasă, saboții uscați, dar pentru corăbii bine o să fie?

Dimineața, la cîrciumă, doctorul n-a atacat și latura asta a chestiei, cu toate că-i la mintea oricui că își are și ea însemnătatea ei. N-a vorbit de asta fiindcă a vrut să păstreze cartea cea mai bună pentru mai tîrziu, spre a înlătura cu ea și

ultima obiecție. Însă Olaf Borg cîștigase atît de categoric prima repriză, încît doctorul a socotit că-i mai înțelept să păstreze rezerva de praf de pușcă pentru bătălia următoare. Cum acuma întrezărește victoria asupra lui Sigfred prin nevasta acestuia, trebuie neapărat să facă să bubuie lovitura cea mare.

— Ei vezi, tocmai aici e miezul chestiei, doamnă Sörensen. Se cunoaște că ești nevastă de pescar și-ți dai seama despre ce e vorba. Am un prieten inginer de porturi și am vorbit cu el despre asta. El e de părere că putem să o scoatem la capăt, chiar vrea să facă el planurile. Un om ca ăsta se pricepe la asemenea lucruri. După părerea lui, cel mai bine ar fi să mutăm și portul, ca să zic așa, adică să-l aducem pe uscat, construind o ecluză navigabilă în dig. Îți dai seama ce înseamnă asta, doamnă Sörensen, că doar ai trăit atîta printre noi. Corăbiile vor fi acolo la adăpost ca într-o baltă cu pește, chiar dacă ar sufla vîntul cu pietriș. Asta ar însemna, din mai multe puncte de vedere, o propășire. Ar fi, pe toată coasta asta, singurul port făcut așa cum trebuie, și va avea căutare și din partea corăbiilor străine, care ar intra acolo la adăpost de vînt. Agentul vamal și negustorul vor apuca și ei zile mai bune.

— O fi, dar Bertha se chivernisește și așa destul de bine, și ea și stîrpitura de bărbatu-său. Iar negustorul cel bătrîn s-a descurcat și el, la vremea lui, foarte bine, așa că poate s-o facă acum și cel tînăr.

Katrine e o femeie cumsecade și binevoitoare, însă nu prea își dă seama ce pricopseală poate

ieşi dintr-un port nou, îndopat cu corăbii străine. Se miră doar că doctorul n-a pomenit şi de cîrciumă, în legătură cu toate acestea. Şi-aduce prea bine aminte de anii tinereţii, cînd locuia în apropiere de cîrciumă şi cînd cîrciuma avea parcă mai multă căutare ca azi, şi nu doreşte să se mai întoarcă acele vremuri. Fiindcă asta era singura slăbiciune a lui Sigfred: nu putea spune ba, cînd cineva îi făcea cu ochiul într-acolo. Dacă ar putea ea, Katrine, să nimicească ceva în lumea asta, apoi acel ceva ar fi sipetul crîşmarului, care înghite bani agonisiţi din greu şi de multe ori sădeşte zîzanie între oameni. Şi astăzi se gîndeşte cu strîngere de inimă la ginerele său care a trebuit să-şi părăsească avutul şi să-şi ia lumea în cap, cărînd cu dînsul pe singura ei fiică. Lars fusese un om cu stare, avusese patru vaci mai sus, pe drumul de pădure, dar totul fusese înghiţit de sipetul nesăţios al cîrciumarului, aşa că fiica ei fusese nevoită să intre ca bucătăreasă la un gospodar chiabur. Nu că asta ar fi vreo ruşine, dar pricina a fost ruşinoasă, pricina pentru care Lars risipise tot ce aveau. Tot ce a mai fost în stare după aceea, a fost să-i trîntească Ellenei, an de an, cîte un plod, aşa că biata fată nu s-a putut dezlipi niciodată de grămada asta de copii, să-şi mai facă timp şi de cîte o raită pe la maică-sa. Iată de ce Katrine îşi scarpină, gînditoare, bărbia însemnată cu un neg păros, şi spune cu glas hotărît:

— Or fi bune toate astea, doctore, dar vreau să-ţi spun că dacă de portul ăsta n-o să ne bucurăm numai noi, n-o să fie nici o scofală.

— Bineînţeles că portul trebuie să fie în primul rînd al nostru, dar nici nu putem să-l închidem corăbiilor străine care caută adăpost. Nu cred că avem a ne teme că o să fim atît de înghesuiţi, încît să nu fim stăpîni la noi acasă.

Doctorul încă nu poate pleca, fiindcă nu-şi are iola şi nu-i rost de vreo altă barcă. Dar înţelege să-şi folosească bine timpul, şi, cînd Sigfred se trezeşte într-un tîrziu, după-amiază, nevastă-sa aproape că i-a şi vîndut semnătura în schimbul speranţei ademenitoare că se va ajunge la mai multă siguranţă dinspre mare, siguranţă de care să se bucure şi grădina şi casa şi bărbatul şi vasul.

Sigfred Cursă-Lungă clipeşte de cîteva ori, închide apoi ochii pe jumătate, şi priveşte cu băgare de seamă pe sub pleoape. Nu prea înţelege cum de se găseşte aici, sub plapomă. Dar, cu încetul, gîndurile încep să se adune şi să se lege între ele, pînă ce i se desluşesc limpede toate întîmplările de peste zi. Cînd, ca şi ceilalţi, se trezise din aburii beţiei şi pornise la luptă cu marea şi vîntul, se bucurase, în sinea lui că avea să scape de oftatul şi de privirea încărcată de reproşuri a nevestei-si, fiindcă, chiar dacă ea ar fi prins de veste că fusese la cîrciumă, figura nu avea cum să-l mai trădeze. Aude vuietul furtunii în spatele casei. Chiar aşa, din pat, e lămurit dincotro bate vîntul şi cu ce tărie suflă. Îşi dă seama de asta după vîjîitul de afară. Nu se îndoieşte că parîma aceea groasă a fost bine prinsă, asigurînd astfel barcazurile, şi că ceilalţi au avut grijă de avutul său, ca şi de al lor, fiindcă lipsa lui are, dacă se poate spune aşa, un temei legal. Dar acum s-a

uscat, s-a încălzit şi se simte în stare să aibă el însuşi grija vasului şi uneltelor. Vuietul din spatele casei îi dă ghes să-şi întindă picioarele peste marginea patului şi să-şi caute îmbrăcămintea. Cum însă nu şi-o găseşte atîrnată pe spătarul scaunului, ca de obicei, rămîne aşa, pe marginea patului, strigînd după femeie:

— Katrine! Unde eşti, nevastă? Dă ceva să mă-mbrac.

Katrine se arată, îngrijorată, în uşă. Este de la sine înţeles că bărbatu-său trebuie să fie în port pe o vreme ca asta, dar după cele întîmplate, nu prea ştie dacă e bine, totuşi, să se ducă.

— Vai de mine, Sigfred, doar ştii prea bine că te înecaseşi! spune ea, în timp ce îi întinde rufe uscate. N-ar fi mai cuminte să te odihneşti cîteva ceasuri şi să laşi pe mîine?

— O fi, dar trebuie să-mi văd de corabie şi de unelte.

— Ştiu, dar e greu să ajungi. Şi apoi, nu-s ceilalţi acolo?

— Ce are a face? E drept că mi-am cam udat saboţii, dar n-are nici un rost să-l las pe altul să-mi dădăcească avutul. Ia ascultă afară cum trosneşte şopronul din toate încheieturile, gata să-l ia vîntul. E ăsta timp de stat în casă? Trebuie să-mi văd de barcaz.

— Dar pricepe, omule, că ceilalţi n-au să spună nimic dacă mai stai în pat pînă mîine dimineaţă, că doar au văzut cum ai plecat dintre ei, continuă Katrine, oftînd.

De fapt, nu ţine cu tot dinadinsul să-l oprească şi ştie că nici n-ar putea face una ca asta, dar

pe de altă parte i se pare deplin îndreptăţit ca el să rămînă, de data aceasta acasă.

Sigfred tocmai şi-a pus pantalonii, cînd apare şi doctorul. Doctorul stă în uşă, voinic şi arătos, şi clipeşte din ochii săi prietenoşi, dar pătrunzători. Apoi rosteşte răspicat, cu autoritate aproape militară:

— Ai să rămîi în pat cîteva zile, Sigfred.

Pescarul strîmbă din nas, se uită la doctor şi o clipă rămîne descumpănit.

Este adevărat că oamenii se codesc cînd este vorba să-l cheme pe doctor în cazuri de boală, dar cînd totuşi îl cheamă, îl privesc ca pe o autoritate ale cărei ordine trebuie musai executate. Dacă te-ai hotărît să chemi doctorul, nu mai e altă de făcut decît să-l laşi să preia comanda. Aşa a fost întotdeauna, aşa se pare că va fi şi acum. Sigfred stă pe gînduri, întrebîndu-se cum s-ar putea descotorosi de această tutelă. De vreme ce nu el l-a chemat pe doctor, nu are nici o obligaţie să-i rămînă sub papuc. De aceea, crezîndu-se stăpîn pe situaţie, rosteşte calm, în timp ce-şi încheie nasturii de la prohab.

— Care va să zică, doctore, să stăm niţeluş de vorbă.

Dar şi doctorul este la fel de ferm.

— Dacă nu rămîi în pat, eu nu pot garanta de nimic. Ar cam trebui să ştii că o pneumonie, la vîrsta ta, nu-i un fleac de care să scapi cu una cu două. Dacă stai în pat cîteva zile, n-ai nimic de pătit.

— Așa, care va să zică... Da' ce? Am mîrîit eu că mi s-ar fi muiat blana? Eu trebuie să-mi păzesc avutul.

— Bagă-te în pat, măi omule, căci nu vreau să te am pe conștiință. Cum o să-ți dau drumul pe vijelia asta, la numai cîteva ore după ce ai fost scos pe jumătate mort din apă?

De data aceasta a vorbit aproape răstit. După aceea se întoarce, poruncitor, spre Katrine, și vorbele îi scapă înțepat, printre buzele groase și vinete:

— Vezi ca bărbatul dumitale să-și bage mințile în cap, doamnă Sörensen. Dacă nu faceți ce spun eu, povestea asta poate să vă coste mult, pe amîndoi. Ce dracu sînt copilăriile astea? Eu știu ce vorbesc!

Katrine luase de pe sobă haina, încă pe jumătate udă a lui Sigfred. Acum stă cu ea în mînă, nehotărîtă și nefericită, cînd deodată, o fulgeră un gînd care putea fi singura ieșire din încurcătura în care se află, aceea de a se supune datoriei sale de nevastă de pescar, dar și de a da ascultare îndemnurilor pline de temei ale doctorului:

— Dar, Sigfred, dă-ți seama și tu că n-ai încotro. Trebuie să rămîi acasă, căci n-ai cu ce pleca. Jens a luat iola doctorului. Nu vezi că și dumnealui a trebuit să rămînă aici?

— Da, încuviințează doctorul, amărît. E perfect adevărat, așa că fă bine și bagă-te iar în pat și să stăm puțin la taifas pînă vine cineva să mă ia.

Dar Sigfred Cursă-Lungă, cel mai împăciuitor om din toți, cînd este vorba de treabă, parcă nici nu-l aude. Așa face totdeauna. E neînduplecat.

cînd cineva vrea să-l împiedice să-și facă datoria cum se cuvine, îngrijindu-se de ce-i al său atîta vreme cît îl țin mințile și puterile. Pînă acum a fost totdeauna la post, și e dureros să te simți rămas pe de lături tocmai cînd se cere mai mult ca oricînd o încleștare a tuturor forțelor, mai cu seamă că sînt și ei destul de prinși cu ale lor.

Sigfred nu răspunde, nici nu se bagă în pat. Ia haina pe jumătate udă din mîinile nevestei-si, o cîntărește puțin în mînă, și apoi o aruncă pe scaun. După aceea, își bagă picioarele în papuci și, așa cum era, numai în cămașă, iese pe ușă și urcă scara podului. Fereastra podului dă spre mare. Sigfred Cursă-Lungă deschide geamul și scoate capul afară. Furtuna pocnește violent în olanele acoperișului, se rostogolește peste ele și, năvălind pe fereastra deschisă, îi răvășește părul și barba, și îi pătrunde pe sub cămașă, făcînd-o să se umfle în spate ca o velă. Dar bătrînul pescar, care întotdeauna, ca toți oamenii mării, a ținut să aibă rufe calde pe trup, întocmai cum ține la bucata de pîine, rămîne mult timp nemișcat, fără să-i pese de vîntul rece de nord-est care îi înfășoară trupul ca într-un lințoliu de gheață. Cu ochii pe jumătate închiși, cu privirea deprinsă de mai bine de șaizeci de ani să scruteze marea și țărmurile pînă departe, caută portul. Vede cum se prezintă lucrurile acolo, cum saltă barcazurile în bătaia valurilor, în portul înecat, vede că bărcile nu mai sînt legate la pupa vaselor și își dă seama că s-au scufundat. Doar iola ușoară a doctorului mai joacă pe crestele înspumate ale valurilor, legată la pupa corăbiei lui Kanin-Jens. Sigfred pri-

vește cerul și marea și, ca un bun marinar, tălmăcește amenințarea furtunii, știe că pericolul cel mare încă nu a trecut. Punctele mici de deasupra tambuchiurilor sînt capetele tovarășilor săi. Un astfel de punct se distinge și în barcazul său, și știe că Eigil e la post. Băiatul e destul de vrednic, iar ceilalți vor avea grijă și îi vor da o mînă de ajutor la nevoie. Totuși, bătrînul pescar se simte mai abătut ca niciodată în toată viața lui de muncă istovitoare. Are în față perspectiva unei lupte care este și a sa, simte că are datoria și tăria de a fi și el acolo, la postul care i-a fost întotdeauna unica preocupare, singurul loc în jurul căruia vorbele nu-și au rostul, oricît ar fi el de împăciuitor în alte împrejurări. Mînia de a se simți înlăturat fără voie se infiltrează nestăvilit într-însul, otrăvindu-i conștiința.

Sigfred Cursă-Lungă nu-și dă seama de ce i s-au umezit ochii. Nici șfichiuirile celui mai ascuțit vînt nu i-au umezit vreodată. Iată însă că acum simte lacrimi calde scurgîndu-i-se în barbă. Își deschid drum, astfel, simțămintele sale statornice, puterea, voința, impulsul de a se împotrivi mării și a o birui întotdeauna. Și în loc de aceasta, tocmai acum, cînd năpasta amenință mai mult ca oricînd, pe el și pe toți cei cu care se simte un singur trup și un singur cuget, tocmai acum întîmplarea l-a dat la o parte, l-a scos dintre ai săi, făcînd dintr-un om în toată firea un sărman neputincios.

Mult timp rămîne așa, frămîntîndu-se. Tîrziu de tot se trage îndărăt de la fereastră simțind cum frigul pătrunde într-însul și îl înțepenește. Dar

a înțeles ce are de făcut. Coboară scara împleticindu-se și uitînd să închidă ferestruica. Cînd dă iar de căldura odăii, simte fiori de frig zgîlțîindu-l și mai vîrtos, dar, fără a mai șovăi, își ia haina de pe sobă și o îmbracă.

Katrine îl urmărise și, prin chepengul podului îl văzuse cufundat în gînduri la fereastra deschisă. Nu i s-a mai întîmplat niciodată să-l vadă pe Sigfred neînduplecat și arțăgos față de doctor ca acum. S-a petrecut ceva cu bărbatu-său, ceva ce ea nu poate pricepe și care o face aproape să-i fie teamă. Își dă seama însă, că nu cu simple vorbe îl poate face să-și schimbe hotărîrea. Se duce în bucătărie cu gîndul să jertfească ultima rămășiță de apă dulce, ca să facă o cană de cafea.

— Ce te-a apucat, omule ? se răstește doctorul la Sigfred, văzîndu-l că-și pune haina.

— Nici vorbă că trebuie să mă duc la barcaz.

— Și cam cum îți închipui c-ai să faci una ca asta ?

— Copiii lui Manuel și ai lui Jens au bărcile legate la mal, în fața prăvăliei. Trebuie să vină în curînd de la școală și o să treacă pe aici.

Katrine îi aude, căci tocmai intră pe ușă cu cafeaua. Ea cunoaște cu de-amănuntul bărcile pescarilor din tabără și știe că cele două vechituri de care vorbește Sigfred sînt bune doar pentru ulița satului. Aici pot umbla și copiii cu ele. Dar să pleci cu asemenea putreziciuni, și încă pe o prăpădenie ca asta, pînă în port, este o... Bine, dar nimeni nu poate fi atît de nebun. Sigfred îi vede groaza întipărită pe față și răspunde întrebării ei mute :

— Care va să zică, vrea s-o liniştească el, poţi să-ţi închipui doar că n-am să fac una ca asta. Dar la Mina este barca lui Olaf. Pînă acolo pot ajunge cu copiii. La urmă iau barca bună.

— Doamne fereşte, omule! Să pleci acum... oftează Katrine în timp ce toarnă cafeaua în căni. Apoi mai oftează o dată şi se uită cu coada ochiului la doctor, doar-doar o ajuta-o el.

Dar doctorul nu spune nimic. Este ditamai doctorul şi are dreptate să fie îmbufnat că nu se înţelege cu Sigfred. Cunoaşte însă şi colţurile sucite ale firii omeneşti şi ştie că degeaba şi-ar bate capul să-l convingă cu vorba pe un om ca Sigfred. A mai văzut el, de multe ori, bolnavi care credeau că se pot descurca dar, cînd aceştia au simţit că se îngroaşă gluma, şi-au chemat ei singuri moartea. Şi i s-a mai întîmplat şi ca unii bolnavi, pe viaţa cărora n-ar mai fi dat un ban, să scape numai fiindcă se încăpăţînaseră să trăiască. Văzuse oameni tari pleoştindu-se, şi oameni blînzi şi resemnaţi răzvrătindu-se şi vrînd cu orice chip să rămînă în viaţă. A dracului poveste! îşi zice doctorul. Dacă omul vrea cu tot dinadinsul să-şi ia singur viaţa, degeaba, nu-l mai poţi scoate dintr-ale lui.

Nimeni nu atinge tava cu mîncare. Cu cugetele copleşite de durerea de a nu se putea împotrivi nenorocirii inevitabile, îşi sorb cafeaua, muţi, fără a se uita unul la altul. Sigfred, care tot privea pe fereastră, se ridică deodată, îşi încheie bluza şi anunţă:

— Uite că vine Galionul. Mă duc cu el!

Pe uliţa satului se apropie, legănîndu-se, o barcă veche cu botul lat. În spate stau două fetiţe mici; o a treia, mai mare, e la mijloc şi împinge barca înainte, din toate puterile, cu o cange. Zdravănă la trup, durdulie şi bălaie, în cizme de marinar scorojite şi mult prea mari, cu capul şi mîinile goale, mînuieşte vechitura de parcă s-ar juca. E fata de doisprezece ani a lui Kanin-Jens, Marie, făptura cea mai puternică şi mai sălbatecă din tot ţinutul. Îndată după naşterea ei, Jens îşi amăgise supărarea de a nu fi avut băiat, ducîndu-se în port si fălindu-se în gura mare: „Trăsni-m-ar toţi dracii, m-am învîrtit de un galion zdravăn." Aşa i-a rămas numele fetei, iar Marie nu şi l-a dezmintit niciodată. Aduce la făptură cu acele femei zdravene, cioplite în lemn pe etravele vechilor corăbii nordice, iar la fire este sălbatecă şi neastîmpărată ca însăşi marea.

Sigfred strigă la ea de pe scară:

— Ei, care va să zică, poţi să dai zor pînă acasă cu fetiţele şi să vii apoi să mă iei? Trebuie să mă duci pînă la Mads.

Galionul ştie unde-i locul bărbaţilor pe o astfel de vreme. Lasă o clipă mînuitul cangei, se uită mirată la Sigfred şi răspunde înţepată:

— Da de ce dracu nu eşti în port?

— Bagă-ţi minţile-n cap, toanto! N-avea tu grijă, că mi-am udat saboţii pînă peste urechi. Acu trebuie să mă întorc în port. Dacă poţi să mă iei, grăbeşte-te.

— Dar atunci, ce treabă ai la Mads, dacă-i voie să-ntreb? se miră fata.

— Ei, care va să zică, ia fă bine şi nu mai da cu clanţa! La Mads e o barcă bună, a lui Olaf, de care mă pot folosi.

Galionul n-a prea înţeles mare lucru, dar simte că-i zor mare şi de aceea înfige cangea în mîlul uliţii satului, împinge barca voiniceşte printr-o gaură a gardului, o spărtură veche de ani de zile, de-a curmezişul grădinii cu coacăze, peste straturile de varză înecate. Înconjurînd cu dibăcie şopronul, acostează la scară, îşi descarcă cele două surori, cu ghiozdane cu tot, şi în aceeaşi clipă face calea întoarsă. Dar în loc să ţină cursul spre uliţă, împinge barca printre tufişurile răvăşite de prin grădini, peste şanţuri şi pe sub sîrma ghimpată. Traversînd astfel trei-patru grădini, ajunge pînă în uşa lui Mads-Ciungul. Aici este într-adevăr o barcă. O dezleagă fără a sta pe gînduri, o remorchează şi se îndreaptă cu ea spre locuinţa lui Sigfred. Aşa e Galionul: gata în orice clipă să participe la o treabă folositoare, doar că îi place să facă de capul ei lucrurile trebuitoare pînă la scopul final.

— Care va să zică, eşti un galion cu tărtăcuţa pusă taman unde trebuie, o laudă Sigfred, urcîndu-se în barcă.

Dar Galionul nu se lasă cumpărată de vorbe dulci, la fel cum nu se sinchiseşte de ocări. Dacă şi-a băgat în cap să facă ceva, n-o dai la o parte nici cu dezmierdările, nici cu pumnii. Pînă acum n-a mai fost niciodată în port, în timpul unei încleştări între mare şi oameni. Acum însă, cînd lucrurile sînt mai îndrăcite ca oricînd, îi străfulgeră prin minte că acolo ar putea să fie şi pentru ea ceva de făcut. Fără să mai întrebe dacă e voie sau nu, sare deci şi ea în barca cea bună, luînd cangea cu dînsa.

— Pot să ajut şi eu cu asta, ca să trecem peste mol.

Sigfred se încruntă.

— Care va să zică, o ştergi singură sau te dau eu jos în brînci?

Katrine şi doctorul au ieşit şi ei pe scară. Au urmărit totul prin fereastră şi doctorul răsuflă uşurat cînd o vede pe Galion sărind în barca lui Sigfred. Ştie ce-i poate pielea poamei ăsteia, ştie că o să-i fie peste măsură de greu lui Sigfred să scape de ea, dar mai ştie şi că, oricît de încăpăţînat ar fi un om ca Sigfred, de un copil tot are să ţină seamă. Cu ea la bord, nu va cuteza să se bage într-o încurcătură din care să iasă cine ştie ce poznă. „E şi ceva comic în toată povestea asta", se gîndeşte doctorul. Însă îşi ţine gîndurile numai pentru el şi se face că nu pricepe ce se întîmplă.

Katrine ştie şi ea că bărbatu-său n-are să plece cu fata la bord, dar firea ei de femeie tot o trădează.

— Copilă, vino sus! strigă ea. Nu vezi că nu vrea să te ia cu el? Ori te-ai ţicnit de-a binelea?

Dar Galionul nu se lasă.

— Am fost eu de atîtea ori pe vreme rea la scos pripoanele. Parcă acum n-o să pot da un pic de ajutor? răspunde ea.

Şi nici una, nici două, începe să înfigă cangea.

Sigfred nu mai vrea să știe însă de nimic. Din pricina unui copil să nu poată pleca ?

Înfige o vîslă în fund și împinge prova bărcii pe scară, pregătindu-se să evacueze cu orice preț Galionul.

— Care va să zică, gata, toanto ! Vorbă multă, sărăcie. Șterge-o !

Întinde brațul s-o apuce pe fată, dar în aceeași clipă se întîmplă ceva care pune capăt disputei și biruie hotărîrea îndîrjită a lui Sigfred Cursă-Lungă. În colțul șopronului se înalță un plop de peste douăzeci de metri înălțime. A înfruntat, cît o viață de om, atîtea și atîtea urgii dezlănțuite de ape an de an, și nu i-a păsat. De data asta însă apa a scurmat adînc. Totuși, încîlceala de rădăcini groase îl ține bine, ca o ancoră. În schimb, trunchiul e găunos și putred. S-a împotrivit el mării, dar acum i-a sunat ceasul. Un copac sănătos, dar care trebuie să moară doborît de vînt, mai cîntă întîi a jale vreme de un ceas, scîncește, scîrțîie și pîrîie și abia după aceea se prăvale, vuind îndelung a moarte. Dar plopul acesta găunos rămîne în picioare pînă la sfîrșit, pentru ca deodată brusc, cu o bubuitură surdă, ca un tun ce apăra în vechime coasta, se frînge chiar la nivelul apei și se răstoarnă, fără să-i lase cuiva timp să se ferească. Asta se petrece în aceeași clipă în care Sigfred întinde mîna după Galion, s-o arunce din barcă. Din pricina mișcării precipitate, își pierde echilibrul și cade în apă, împreună cu fata, în timp ce plopul stîlcește pupa bărcii și biciuiește pereții casei cu crengile.

Katrine își vine în fire abia cînd îi vede pe cei doi ieșind, vînzolindu-se din apă, și venind pe scară.

— Ferește-ne, Doamne ! exclamă ea. A căzut plopul !

— Da, zice Galionul, supărată, dar stăpînă pe ea. La fel a pățit-o și al negustorului. S-a prăbușit cînd veneam de la școală.

Sigfred stă pe gînduri, nedumerit, și se uită anapoda la copacul doborît și la barca strivită în timp ce apa curge șiroaie de pe el. Apoi rostește cu glas egal dar îndîrjit :

— Zăpăcită ce ești ! Nu pățeam una ca asta, dacă nu te încăpățînai.

Apoi, intră în casă. În urma lui pășește doctorul. Pe gînduri, cu ochii parcă închiși pe jumătate, doctorul șoptește în barbă : „Ei, drăcie ! Ce potriveală ! Ai zice că a fost mîna lui Dumnezeu".

Katrine nu prea știe ce să facă : să se bucure în voie de sentimentul de ușurare care a cuprins-o, văzîndu-și bărbatul rămas acasă, sau să urmeze instrucțiunile doctorului, adică să scoată boarfele ude de pe bărbatu-său. Mai privește un moment la uriașul doborît, apoi își aduce aminte de vorbele Galionului :

— De ce n-ai spus mai devreme, fato, că s-a frînt și ăla ?

— Da, s-a frînt, răspunde fata, scuturîndu-se ca un cîine ud, numai că ăla a căzut bine, nu stă în calea nimănui. Dar e putred pînă în măduvă. Nici de foc nu-i bun.

Sigfred se mai uită, o vreme, la barca sfărîmată care încă mai stă cu prova pe scară, apoi obrajii rotunzi i se înseninează, ca și cum ar întrezări o licărire de lumină tocmai în accidentul ăsta.

— O să-i cam sară muștarul lui Olaf, cînd o afla, dar acum are și el prilejul să-i comande lui Mads alta, că ăsteia tot îi schimonosise etrava. Aproape că nici nu era chip să vîslești ca lumea. Vara trecută Mads avusese mult de lucru, și nu putuse aștepta pînă să găsească Olaf o bucată de lemn potrivită pentru etravă, așa că Olaf și-o cîrpăcise singur cu ce îi fusese la îndemînă, fără a reuși ceva mai acătării.

Între timp, Katrine și-a venit în fire și începe să depene întîmplări din trecut :

— Mi-aduc aminte... Era în vara în care a murit Mette-Marie. Țin bine minte, fiindcă pe vremea aceea slujeam la cîrciumă. Copiii i-au vîndut casa lui Anderstrup, și ăsta a dărîmat-o și a făcut grajd în locul ei. O fi fost ea din cărămidă arsă, dar tot n-a ținut mult, că au tot ros-o valurile. În tinerețea ei, Mette-Marie avusese grădină de zarzavat și punea cartofi. Dar ce mai rămăsese din grădină a cam trecut la vecini. Erau și cîțiva plopi mici pe care-i sădise Mette-Marie. Un plop dintr-ăștia l-a luat negustorul dinainte, iar doi, tatăl lui Sigfred. Dar unul s-a prăpădit, așa cum se cam întîmplă. Ei, Doamne, ciudat lucru ! Plopii ăștia doi au dus-o împreună atîția ani și acum s-au prăpădit amîndoi în aceeași zi. De ce n-ai spus mai degrabă că s-a prăpădit și al negustorului ?

— La ce era să-ți spun ? Cînd ai să treci pe acolo, ai să-l vezi și tu, prăbușit.

— Ei, dar să intrăm în casă, fata mamii, spune Katrine, parcă abia acum căzută din nori. Hai și încălzește-te.

— Ce să mai intru, că tot sînt leoarcă. Pot să mă duc tot așa de bine și acasă. Doar să-mi scot cizmele, că tot nu ajung ele pînă deasupra apei.

Cît ai clipi, Galionul și-a scos cizmele butucănoase, vărsă apa dintr-însele, și le atîrnă pe umeri și, numai în ciorapi, intră în apa rece, unde, se căznește, boscorodind, să-și descurce poalele din încurcătura crengilor de plop. Îmbufnată, se bălăcește mai departe, trece prin spărtura gardului și răzbește în grădină, unde apa e, la fiecare pas, tot mai adîncă. Ciorapii i s-au năclăit și îngreunat de mîl, dar fata se opintește mereu ca un cal în arătură moale, și-i mînioasă pe ea însăși fiindcă se simte sleită și moartă de oboseală. În sfîrșit, iat-o acasă. Pe podeaua de piatră a bucătăriei, apa este de o jumătate de cot. Galionul își scoate ciorapii și îi spală de noroi, înainte de a-i arunca, laolaltă cu cizmele, pe plita rece a mașinii de gătit. Apoi se șterge de murdărie pe picioarele învinețite de frig și, scoasă din fire de ghinionul care a împiedicat-o să ajungă în port și să pună și ea umărul la treabă, se urcă în pod și toată după-amiaza nu vrea să mai știe nici de mă-sa, nici de surorile cele mici care, ca și femeile și copiii din celelalte case aflate în calea primejdiei, se înghesuie în odăițele de prin poduri și, simțind că tot nu sînt bune la nimic, așteaptă biruința bărbaților asupra mării.

CAPITOLUL IX

IEŞIND DIN CABINE USCAŢI ŞI MAI ODIHNIŢI, pescarii simt ca şi de nenumărate alte dăţi, că au învins. Marea încă se mai zbuciumă cu furie, însă furtuna a slăbit în ultimele două ceasuri. Învăţaţi, de mici copii, să citească semnele vremii, înţeleg că vîntul de la nord-est şi-a mai domolit turbarea, iar pînă seara se va istovi de-a binelea. Este adevărat că marea încă se va mai frămînta cîteva ore, însă îndată ce furtuna nu-i va mai răscoli apele, va începe să se retragă, dînd pace şi odihnă ţărmului. Timonierii, fireşte, trebuie să mai rămînă la bord, aşa, spre mai multă siguranţă, însă schiperii simt că năpasta a trecut. Li se pare că este în firea lucrurilor să fie aşa, şi sîngele începe să le clocotească mai vioi în vine, prin mădularele sleite de opinteli. Chiar şi cei mai aprigi la inimă, care nici nu s-au gîndit că dau o luptă, cît timp aceasta a fost în toi, chiar şi aceştia simt acum, pînă în străfunduri, un dor de a răscumpăra încordarea şi istovirea trupurilor. În timp ce îşi fumau pipele în cabine, aceleaşi gînduri i-au încercat pe toţi. Acum totul este să-şi readucă bărcile în stare de plutire şi să se înapoieze acasă. Acasă, la căminele în care se năpustise marea, la sobele şi maşinile de gătit stinse, la neveste şi la copiii îngrămădiţi prin poduri. Acasă, la pîlpîitul unui primus rămas unica vatră a gospodăriei, în care ceainicele şi butoiaşele de băut sînt goale. Acasă, în micul sat aflat la cheremul mării, peste grădini înecate, să-şi lege barca de tocul unei uşi de bucătărie sau să o ancoreze lîngă un strat de trandafiri inundat, într-o casă răvăşită şi ea de furia mării, totuşi, *acasă.* Acasă, unde cel mai cuprinzător înţeles înseamnă linişte şi tihnă, la un loc cu *nevasta.*

De generaţii şi generaţii, oamenii au izbutit totdeauna să biruie marea, împotrivindu-i-se din răsputeri. Femeile ştiu asta, şi aşteaptă cu încredere izbînda bărbaţilor. În toţi anii, cea dintîi noapte liniştită de după retragerea apelor este ca un început de primăvară, pentru fericirea căminului şi pentru îmbărbătarea bărbaţilor, în vederea altor lupte cu marea. În timp ce-şi liniştesc copiii îngrămădiţi în pod, multe neveste se pregătesc să-şi primească, după datini vechi ale sufletului femeiesc, bărbaţii învingători. În cele mai multe case, patul soţilor se află în camera de jos, însă de îndată ce apele încep să crească, saltelele şi plăpumile sînt cele dintîi lucruri pe care o bună gospodină le cară în pod şi le orînduieşte alături de cămăruţa copiilor. Şi atunci, în mirosul tare al plaselor şi năvoadelor întinse pe căpriori, aerul se îmbălsămează de amintirile muncii de fiecare zi, iar în mireasma aceasta care zămisleşte nădejde şi dor după minunatele zile de vară ce au să vină, femeile netezesc cu duioşie saltelele şi plăpumile aspre. Una sau alta dintr-însele îşi simte obrajii împurpurîndu-se ca în anii tinereţii, amintindu-şi astfel, în fiecare an, de noaptea nunţii.

Cei de pe mare sînt prinşi cu rînduiala bărcilor şi golirea lor de apă, cînd, şi ei simt că li se furişează ceva în suflet. Ceva nelămurit şi neliniştitor îi cuprinde şi le întunecă satisfacţia ne-

simțită la gîndul și în speranța unei nopți de învingători, în pîcla unor griji noi. Din timp în timp, întorc capul dintr-o veche deprindere, și aruncă priviri iscoditoare spre nord-est. Lucrînd astfel la provele bărcilor, le piere cheful de vorbă. Încetează și strigătele de la un barcaz la altul, ca și cum ar simți cu toții teama de a nu provoca soarta cu vorbe de clacă sau de mulțumire, fie că se gîndesc la vase, fie că îi trage inima spre nevestele de acasă. Au amuțit cu toții. Bărcile și le pregătesc pe muteşte. Dar nimeni nu pleacă încă: unul se așază pe marginea bocaportului, altul își umple luleaua sau se plimbă de-a lungul punții, celălalt se reazemă de sarturi, privește spre nord-est și nu prea știe ce așteaptă. Ori totul, ori nimic.

Vîntul a slăbit. Spuma valurilor nu mai zboară ca puful de pescăruș peste mare; talazurile potolite și-au mai alinat vînzoleala nebunească, dar sus, deasupra, norii încă se mai alungă pe sub cer. Ai zice că furtuna doar s-a despărțit de pămînt și de mare, ridicîndu-se în văzduh, ca să-și adune puteri noi. Parcă duhurile rele ar sta la pîndă, între ape și cer, împiedicîndu-i pe oameni și dîndu-le a înțelege că mai trebuie să se bizuiască pe cele învățate din tată în fiu despre mare și vînt.

Iuțeala norilor alungați și biciuiți, culoarea nehotărîtă a cerului, înspre miazănoapte, o rafală cu totul neașteptată și înțepătoare, o neliniște care plutește în văzduh, mai degrabă bănuită decît auzită, toate acestea tulbură încrederea oamenilor în biruință și îi împiedică să coboare în bărci

și să pornească bucuroși spre tihna caselor și îmbrățișarea nevestelor.

Odată cu întunericul se lasă un frig pătrunzător. Pare a nu fi vorba însă, de obișnuita furtună de nord-est. Vîntul s-a întors și suflă acum dinspre nord-nord-est. Aerul este mai uscat decît atunci cînd aduce cu el gerul.

Oamenii nu știu ce să mai creadă. Nu știu la ce poate duce asta, dar își dau seama cu toții că ceva-ceva tot are să se întîmple. Cu toate acestea, sînt parcă mai liniștiți acum, cînd e lămurit că năpasta încă n-a trecut. De un lucru sînt siguri: că trebuie ferecat în adîncul sufletului tot ce nu ține de vase. Unica preocupare e aceea de a fi pregătiți să-și păzească uneltele și barcazurile atunci cînd marea și vîntul le-o vor porunci. Ceea ce s-a înfiripat, la început, doar ca o presimțire tainică, odată cu creșterea întunericului, se încheagă acum în certitudini ferme, pe care oamenii le primesc fără crîcnire. E foarte ciudat ceea ce se întîmplă, dar e lămurit că vine alt prăpăd, iar apropierea acestuia este atît de concretă, încît s-ar crede că ai putea-o pipăi.

Bărcile sînt legate din nou la pupă. Iarăși se aud strigăte. Manuel umple cu benzină rezervorul lămpii de lipit, împrospătează cu ulei pompele de gresat ale motorului, curăță vîrful injectorului la capul de aprindere, totul pentru a putea efectua, la nevoie, o pornire rapidă. Nu prea este nici el convins că s-ar putea ivi o asemenea nevoie, dar o face mai mult ca să aibă conștiința că-l preocupă ceva imediat. În orice caz, sînt măsuri de prevedere, pe care e bine să le iei.

Nu are nici un rost să te înfurii că vremea se strică, fiindcă numai în visurile unui cap fără trup aceasta poate fi totdeauna prielnică. Coborînd în cabină la Mads-Ciungul, Manuel nu cîrteşte, nici nu se plînge de ceea ce nu stă în puterea omului să schimbe, ci vorbeşte doar aşa, ca să spună ceva:

— Foarte ciudat că vine iar vîntul ăsta... Abia se ostoise. Aşa ceva nu-mi aduc aminte să se mai fi întîmplat.

— Nu-i vorba că vine „iar", face Mads. E altul nu-i acelaşi.

— Dar poate că n-o fi chiar aşa turbat, fiindcă vine mai dinspre nord.

— De! Îşi mai face şi el mendrele. Da te pomeneşti că vine dinspre marea îngheţată, şi-atunci o să ne cam îngheţe botul, dac-o fi tot ca atunci.

— Cînd „atunci"?

— Ehei! E cam jumătate de veac de atunci. Dar tot cam aşa a fost.

— Eu unul n-am auzit pe nimeni pomenind de aşa ceva.

— Păi nici de tine nu se prea pomenea pe vremea aia. Eu eram la şcoală şi era destul de bine: nici ape mari, nici zăpadă; o vreme aşa de liniştită, că nici n-am avut scrumbii de toamnă, iar taică-meu a tot umblat cu vîrşa după ţipari, pînă aproape de Crăciun.

— Nici ape mari, nici altceva?

— Nici. Prin octombrie, apa se mai ridicase o lecuţă, dar nu într-atît încît să dea peste cartofii pe care şi-i ţinea Mette-Marie la uscat. Da, despre partea asta era liniştită. I-a lăsat pe loc ca să se zbicească bine înainte de a-i strînge anul acela. Cu un an în urmă apa îi înfulecase jumătate din grădină.

— Da, ştiu că au fost şi ani fără inundaţii, dar, în schimb, în anii ăştia se aşternea de timpuriu gerul, şi atunci se termina cu tot binele.

— Cam aşa e, doar că în anul ăla n-a venit nici ger, nici vînt de nord-est. Puteam ajunge în port fără a ne uda măcar saboţii. Însă în ajun de Crăciun, vremea a început să se răcească. Furtuna s-a năpustit ca o bezmetică dinspre nord-nord-est, de ne cam pierise la toţi piuitul. Şi a suflat într-una trei săptămîni încheiate, fără să se astîmpere nici ziua, nici noaptea.

Mads-Ciungul tace, cu ochii la flacăra slabă a lămpii de petrol, apoi, ca şi cum nişte amintiri dureroase l-ar copleşi, zbătîndu-se să se tălmăcească în cuvinte, îşi face o mişcare cu mîna văduvită de un deget şi izbucneşte zgomotos, de parcă ar vrea să-şi potrivească cuvintele cu năvala furtunoasă a amintirilor:

— Lua-m-ar toţi dracii, că frig mai era! Aveam nişte mitene irlandeze şi ni le puneam pe urechi cînd alergam la şcoală, dar tot era să ne cadă urechile de ger, şi unul chiar a păţit-o: un coşcogeamite om, care ieşise după o legătură de iarbă de mare ca să-şi acopere groapa de sfeclă.

— Da, zice Manuel. Îl ştiu. E Kristian Sommer, ăla cu urechile degerate. Ştiu că el a fost, dar n-am auzit niciodată cum dracu s-a întîmplat.

— Păi să-ţi spun eu! Taman ajunsese acasă. Îşi descărcase iarba şi intrase în casă, cînd îl întreabă

nevastă-sa ce-i cu urechile lui de sînt așa negre. Se pipăie el, și... ce să vezi. O dată simte că-i pleznesc urechile, parc-ar fi fost de sticlă și gata! I-au căzut. Nu zici că toată iarna a trebuit să umble oblojit?... Parcă îl văd și acum cu tigva înfășurată în cîrpe. Iar la spital i-au spus că avusese noroc, că putea rămîne și fără buze și fără nas.

— Mda, cam slabă mîngîiere. Și ce dracu a făcut cu urechile, cînd le-a văzut jos pe podea?

— Stai să vezi. Că și azi te apucă rîsul cînd te gîndești. Numai că, vezi tu, Kristian Sommer nu prea era vorbăreț de felul lui. S-a zgîit la bucățile alea negre de pe podea și i-a spus nevesti-si că tocmai se gîndea că uitase — cînd fusese ultima dată la oraș — să cumpere o bucată de piele, ca să-și cîrpească ghetele. Da' eu zic că trebuie să fie curat caraghioslîc să simți că te faci bucăți. Numai că Kristian — așa cum îți spusei — nu era omul care să se plîngă pentru orice fleac. Tot așa a fost și în anul în care ne năpădiseră buboaiele islandeze, de-a umblat nu știu cît timp cu ceafa plină de bube.

De asta își aduce aminte și Manuel.

— Da, știu că și tata se umpluse de buboaie de astea. A zăcut și la pat, și îl oblojea mama cu uruială.

— Cam așa au pățit-o toți în anul ăla. Multă lume a zăcut. Dar Sommer... Pe cît e de primejdios să-l dai jos din pat pe Olaf, pe atît e de greu să-l urci pe Kristian Sommer. Ce vrei? Oamenii nu-s la fel. Kristian spunea că ce zor este să te culci, căci după moarte poți dormi cît

vrei. Și bag seamă că a avut dreptate, fiindcă de douăzeci de ani tot trage la aghioase.

— Nici cu buboaiele pe el nu voia să se culce? se miră Manuel. Putea să-și mai vadă de treburi?

— Ba bine că nu, răspunde Mads. Cît a ținut molima, și-a văzut și de ale lui și de ale vecinilor. Dar știi cum s-a vindecat? Nici prin gînd nu-ți trece. A început — auzi, blestematul! — să se oblojească cu bălegar proaspăt. În fiecare dimineață, cînd intra în coșar, îl lua cald de la vită, îl prindea, ca să zic așa, din zbor. Și cum îți spun, își acoperea buboaiele cum trebuie, le trăgea o înjurătură zdravănă și le lăsa astfel, în plata Domnului, pînă a doua zi dimineața. A dus-o așa multă vreme, pînă într-o zi, cînd trebuia să se ducă la o petrecere. Ți-nchipui că nu se putea duce cu porcăria aia pe el.

— Și ce-a făcut?

— Ce-a făcut? Mai bine întreabă-mă ce nu a făcut. De-aia cînd mă gîndesc la el... Era ceva de capul lui!

Mads tace o vreme, gîndindu-se la vremea cînd era copil și se uita cu smerenie la cei mari, care îi păreau grozavi, fiindcă nu se lăsau copleșiți de nimic. Cît e el de voinic, îl scutură un rîs scurt și se bucură că-i poate povesti lui Manuel cîte ceva ce poate o fi auzit și el, trăgînd cu urechea pe la taclalele altora, dar pe care, totuși, nu strică să le mai auzi, fie și doar pentru a-ți umple ceasurile de veghe și așteptare. În împrejurări din acestea vitrege, cînd poți să te aștepți la orice și cînd trebuie să dai tot ce ai în tine, omul e bucuros să se întărească sufletește, gîndindu-se la alții,

cărora nu le-a mers nici lor prea uşor, dar care au trecut prin toate fără să se văicărească. Mads-Ciungul adulmecă prin noaptea care se apropie. Firea lui este astfel alcătuită încît simte un freamăt şi un şopot într-însul, ca şi cum sîngele i-ar curge mai repede în vine, la gîndul că ceasurile care vor urma nu vor aduce rîs şi voie bună. Şi, după cum pescarii de pe celelalte barcazuri se apropie între ei prin cuvînt, amintindu-şi de leaturile care, înaintea lor, au luat în răspăr viaţa fără a murmura, şi aici, cei doi tovarăşi se pregătesc cu calm şi fără teamă să întîmpine loviturile pe care natura neînduplecată le meneşte oamenilor mării. Astfel, Mads-Ciungul şi-a făcut o armă împotriva neliniştii şi încordării din povestirea păţaniilor lui Kristian Sommer. El simte puterea cuvîntului, îi soarbe înţelesurile adînci, care sînt aceleaşi şi pentru Manuel, şi pentru el. Se citeşte pe figura lui că încă se mai leagănă în strălucirea unui erou din tinereţe, a cărui glorie, departe de a fi pălit, sclipeşte şi astăzi ca o vedenie luminoasă, imagine vie a unui om pe care nici un fel de belea nu l-a putut împiedica să-şi vadă de treburile sale. Ochii îi sticlesc de o bucurie curată, şi un zîmbet nebunatic, aproape băieţesc, joacă în jurul gurii sale largi, cînd se uită pe furiş la obrazul încordat de aşteptare al lui Manuel.

— Vezi tu, continuă el, blestematele alea de buboaie islandeze erau numai puroi şi otravă, roşii ca pătlăgelele coapte şi pline de murdărie împuţită. Molimă ca asta nu cred să mai fi fost, cel

puţin după cîte ştiu eu. Multă lume a pierit de pe urma bubelor. Dar, pe Kristian Sommer nu l-au putut răpune, afurisitele. El s-a lecuit singur. Şi ştii cum a făcut ?

— Nu. Am auzit că s-a zbătut o dimineaţă întreagă, însă mai mult nu ştiu. La urma urmei, ce-a făcut ? Fiindcă ştiu că a făcut ceva, dar nu ştiu ce.

— Sigur că a făcut ceva. Habar n-ai tu ce-a făcut, dar pot să-ţi spun eu cu de-amănuntul. A făcut un lucru nemaipomenit, şi crede-mă că aşa a fost ! Ca să vezi : tocmai murise cumnatu-său şi trebuia să fie îngropat într-o după-amiză. Kristian avea să-l ducă la groapă şi, bineînţeles, după vechiul obicei, trebuia să ia parte şi la pomană. Fiindcă, dacă era vorba de pomeni, petreceri şi alte halimale de astea, nu-i plăcea să fie printre codaşi. Dar nu voia să vină şi cu butoaiele după el, vezi tu, aşa că ele a trebuit să rămînă frumuşel acasă, pe grămada de gunoi.

— Şi au rămas ?

— Mai e vorbă ? Ţi-am spus doar că au rămas acasă. Şi acum ascultă-mă cum s-a petrecut. Va să zică, Kristian şi-a zis că se căznise destul şi cu leacuri şi cu bălegar. Dar nu se putea duce aşa nici la cimitir, nici la pomană. De aceea a vrut să scape dintr-un condei de toată spurcăciunea. Şi a izbutit.

— A scăpat de toată porcăria ?

— Da. A aruncat la gunoi şi puroi, şi bălegar, tot. Ştii cum a făcut ? Fii atent, dacă vrei să afli.

— Sigur că vreau.

— Ei, dacă vrei, ciulește urechile. Așadar, și-a spus în sinea lui că gata! musai să se isprăvească cu toate împuțiciunile alea. Știi ce-a făcut atunci? Nu știi, dar îți spun eu. Pe cînd se tot muncea cu gîndurile și chibzuia în fel și chip cum dracu să scape, și-a adus aminte cum își pun unii praf de pușcă pe un deget, cînd le-a degerat, și dau foc.

— E drept, recunoaște Manuel, cunosc și eu mulți care s-au lecuit în chipul ăsta. Dacă ți-au degerat degetele, fie la mîini, fie la picioare, apoi n-ai decît să pui puțin praf de pușcă pe ele și să dai foc. Se dezgheață numaidecît.

— Ține-te bine, să nu crăpi de rîs! continuă Mads. Îți dai și tu seama că nu era vorba de un fleac. Dar Kristian Sommer își făcea socoteala că, la urma urmei, dacă un lucru e bun pentru o porcărie, de ce n-ar fi și pentru o spurcăciune. Și atunci a luat nu un cartuș, ci două, a scos alicele din ele și s-a așezat așa pe roabă, cu gîtul întins. Pentru ca praful de pușcă să nu se împrăștie, a făcut un fel de oblojeală în jurul bălegarului pus pe buboaie în care băgase toată încărcătura de pulbere. Eu cred că tu, dacă erai tu ăla, ai fi stat la îndoială, poate ți-ar fi fost teamă înainte de a-ți apropia chibritul aprins de gît.

— Cred și eu, că doar nu-i floare la ureche să te încumeți la una ca asta. Cred că l-au trecut toate nădușelile.

— Nădușeli? Să se încumete? Se încumetase, blestematul, la altele și mai și. Ce dracu nu îndrăznise? Și a îndrăznit și acum. A aprins chibritul și a dat foc. Și-ți jur, Manuel, că ăsta i-a fost leacul!

— Leac, pe dracu...

— Da, leacul. Și încă ce leac! El a sărit de trei stînjeni în sus, și a scos un urlet de a venit nevastă-sa într-un suflet, speriată că-l găsește harcea-parcea.

— Dar mai rămăsese ceva din el?

— Se vede treaba că mai rămăsese. Cînd a venit femeia, l-a găsit năruit pe grămada de gunoi. Ce se întîmplase? Buboaiele se împuțiseră de tot, era și timpul să zboare în aer, însă două cartușe au fost, totuși, nițel cam mult, fiindcă n-au scos numai spurcăciunea din el, dar i-au pîrlit și părul, așa că multă vreme după istoria asta nu i-a mai dat nici un tulei pe ceafă, pe lîngă că pielea îi plesnise pînă pe spate

— A dracului treabă! se minunează Manuel. Ce-o fi simțit atunci! Din pricina asta cred că a sărit de pe roabă și a urlat. Da muierea ce-a zis?

— Ce să zică? Muierile, explică Mads-Ciungul, sînt mai simțitoare, chiar dacă nu-i vorba de pielea lor. Ce să facă femeia? A început să se bocească în gura mare cînd l-a văzut pe bărbatu-său zbătîndu-se pe grămada de gunoi, în timp ce spurcăciunea se scurgea de pe el. Jelea și îl îmbrățișa. Da cînd și-a venit nebunul în fire, ce crezi că i-a spus? I-a spus să-și țină fleoanca și să-i caute șapca ruptă care îi zburase de pe scăfîrlie, că totul e-n ordine. La urmă, nevastă-sa a luat o oală cu apă de pe mașina de gătit și i-a turnat-o în căpățînă. El doar își întindea gîtul ca să-l ajungă apa pete tot. Vezi tu, era femeie grijulie, totdea-

una avea la îndemînă alifie de zinc și tot soiul de chestii de astea. L-a uns cu alifia, i-a pus un fular la gît, și i-a dat drumul la înmormîntare.

— Și după asta n-a mai avut necazuri?

— Necazuri? Aș, pe dracu! N-a mai avut nimic. Alte buboaie n-au mai îndrăznit să se lege de el, iar alea vechi s-au dus, au pierit. Și-a văzut de treabă, liniștit, și cînd într-o bună zi și-a scos fularul, nu se mai vedea alta decît că pielea de pe ceafă avea urme de răni, de semăna cu un ciorap găurit. De aia zic că blestematul înghițea orice se nimerea și nu se omora cu firea.

— Păi... foarte bine. Că nu-i de nici un folos să te prăpădești cu firea și să te tîngui. Că mai dai și de cîte un bucluc... N-ai încotro. Așa-i viața.

— Aia e! Azi te pocnește una, mîine alta. Și acum, de pildă, e lămurit c-o să ne pocnească ceva. Dar ca să ne pocnească și mai dinspre nord și să dea buzna iar, după ce a mai bîntuit o furtună din nord-est, una ca asta nu s-a mai pomenit. În iarna aia de care ți-am vorbit, vîntul a venit singur, numai el. Dar era atît de frig, că ne-am ales cu sloiuri în loc de ape mari.

— Dacă acum se așterne ger, înainte de a se mai retrage apele, am dat-o dracului.

— Ei, dacă o vrea să-și facă de cap, își face. Ce să mai vorbim?

Manuel și cu Mads-Ciungul așteaptă. Așteaptă ca și cei de pe celelalte barcazuri. Oamenii stau la taifas în cabine, deapănă povești din viața generațiilor trecute, stăruind asupra vitregiei acestei vieți petrecute în lupta pentru viață și pentru necesitățile de fiecare zi. Iar după ce s-au învîrtoșat

sufletește cu exemple despre dîrzenia neînfrîntă a părinților, trăncăneala cam ia sfîrșit. Cugetele tuturora sînt pătrunse de credința în vrerea neînfricată a omului, care a dus totdeauna la biruință.

Corăbiile joacă pe valuri și se smucesc în ancore, vîntul urlă în greement, iar luminile de poziție aprinse, atîrnate de verga[1] focului[2], se leagănă ca niște stele pribege pe o boltă nețărmurită. La adăpostul bocaporților închiși și sub acoperișul tambuchiului, în cabinele strîmte și joase, fumul gros de tutun se amestecă cu mirosul stătut al apei din santină[3] care clipocește pe fundul ambarcațiunilor. În căldura dogorîtoare a sobelor din cambuză, oamenii așteaptă liniștiți să-și pună în joc viața, luptînd împotriva mării care începe iar să urle cu vrăjmășie, marea de care spinările lor largi nu sînt despărțite decît prin grosimea de un țol[4] a lemnului de tek bun și vechi.

Numai într-una din corăbii nu se vorbește: în *Leul-de-Mare*. Olaf Borg nu pricepe ce s-a întîmplat cu timonierul său, a auzit și el că Verner era să dea de un bucluc, dar acum ar fi trebuit să se afle la bord. Putea să vină îndărăt cu barca, pentru că după-amiaza vîntul se mai potolise un

[1] Bară de lemn sau de metal așezată perpendicular pe catarg.

[2] Velă triunghiulară aflată la prova unei corăbii.

[3] Încăpere situată în fundul unei nave, unde se strîng apele de condensare, de infiltrație etc., eliminate apoi cu ajutorul pompei.

[4] Unitate de măsură pentru lungime, valorînd circa 25,4 mm.

pic. Oricît de aprig şi de ciufulit este Olaf faţă de ceilalţi, ştie că Verner nu-i un tîrîie-brîu, şi se gîndeşte că această întîrziere o fi avînd o cauză de care nu-i vinovat băiatul. E clar că s-a întîmplat ceva, de nu poate veni, numai că ar fi bine să afle şi el ce şi cum. De aceea e îngrijorat la gîndul că Verner, păţind ceva, nu putea rămîne cine ştie cît imobilizat pe ţărm. Fără timonier e greu, aşa că băiatul i-ar fi de mare ajutor aici, la bord, cînd sînt atîtea de făcut. Şi afară de asta, e greu să găseşti pe altcineva. Se poate întîmpla să dai peste un neisprăvit care chiar dacă-l plăteşti bine, se sperie îndată ce dă de greu şi îşi ia tălpăşiţa înainte de a fi învăţat bine meseria, ca să-ţi fie cît de cît de folos. Olaf îşi dă bine seama ce fel de om a reuşit să facă din Verner. E îndemînatic, face ce i se spune fără să cîrtească sau să se încăpăţîneze. Pe deasupra, i-a intrat repede în cap că trebuie să-şi lase în pace schiperul cînd doarme. Iată de ce Olaf Borg e mîndru de timonierul său şi nu-l învinuieşte că nu s-a întors încă, ba este aproape nenorocit la gîndul că i se putuse întîmpla ceva băiatului. Dacă Verner s-ar ivi chiar acum, departe de Olaf gîndul de a-i zice măcar dă-te mai încolo pentru că zăbovise pe mal, cînd locul lui era la bord.

Dar aşa-i plămădit Olaf, să-şi caute din te miri ce pricini de supărare. Ca să-şi mai amăgească neliniştea căşunată de lipsa timonierului, începe să-l blesteme în gînd pe doctor. De cînd se ştie el, i-a fost greu ca, în probleme referitoare la pescuit şi la pescari să ţină seamă de părerile celor care nu fac parte din tagma de oameni ai mării.

Despre partea lui, alţii — treaba lor! — pot să facă tot ce poftesc, dar să nu se amestece în treburile pescarilor. Cînd îţi cîştigi pîinea pe mare şi eşti la cheremul vîntului cît e anul de lung — gîndeşte el — trebuie să iei lucrurile aşa cum sînt ele, fiindcă aşa a fost întotdeauna şi aşa va fi, fără ca de asta să-l doară capul pe altul. E adevărat că doctorul le-a fost de ajutor în multe feluri. Obiceiul lui ăsta e: să se vîre în toate, şi n-a ieşit totdeauna rău — asta nu se poate tăgădui — însă din cînd în cînd o mai nimereşte pe alături sau îi năzare cine ştie ce parascovenie, ca de pildă atunci cînd îşi băgase în cap să adune pescarii la un loc cu muncitorii şi clăcaşii din tot ţinutul, ca să construiască o centrală hidroelectrică. Atunci a şi izbutit să-l ademenească de partea sa pe Manuel, iar după aceea şi pe alţii. Noroc că a intervenit la timp el, Olaf, şi nu i-a mai lăsat pe pescari să se încîrduie cu cei care scormonesc pămîntul. S-or fi pricepînd ăştia la ale lor, dar pescarul trebuie să-şi vadă de ale lui, nu să se bage în ciorbele altora.

Gîndurile lui Olaf nu merg mai departe de pescuit şi de ceea ce este în strînsă legătură cu pescuitul. Indiferent ce ar născoci oamenii care-şi cîştigă într-alt fel pîinea, e treaba lor. Pescarul s-a putut descurca întotdeauna singur, fără a se amesteca cu alţii, şi a scos-o la capăt singur, fără a se căciuli, aşa că nu-i nevoie să vină cutare sau cutare ca să facă pe deşteptul în treburi pescăreşti. Doctorul... Mă rog, o fi el, încă din copilărie, om de-al taberei, dar ar putea foarte bine să

se ducă unde o pofti, fără ca să întrebe cineva ce-i cu el. Iar dacă n-ai ce-i face și trebuie să-l îngădui aici, cel puțin îi poți cere să nu-i mai molipsească și pe alții cu ticnelile sale, mai cu seamă acum, cînd sînt la ananghie.

Olaf gîndește simplu și limpede, și a și găsit întotdeauna cuvinte pentru a-și îmbrăca gîndurile și a le comunica la timpul și locul potrivit, așa că a ajuns să fie considerat un fel de căpetenie printre ai săi. Însă de cînd s-a întors și s-a stabilit aici doctorul, o îngrijorare ascunsă îl roade pe Olaf, teama că ar putea să răsară semne și idei noi, care să destrame mersul liniștit al lucrurilor. Iar liniștea în care a ancorat Olaf este deprinderea, cu putere de datină, dobîndită de generații întregi de pescari în decursul veacurilor. Amenințarea și urletul mării nu-l tulbură. În schimb, îl tulbură cuvintele pașnice al unui om dinafara tagmei, care, în numele progresului, vrea să abată din făgașul lor firesc niște lucruri statornicite din străbuni. Iată de ce acest om al mării, singur pe barcazul său, blestează dorința doctorului de a face viața mai ușoară unor oameni care nu i-au cerut așa ceva. Singur la bord, Olaf dă din cap, amărît și îmbufnat că nu-și are cu el timonierul, fiind nevoit astfel, să stea de vorbă doar cu sine însuși. De cîte ori lucrurile merg anapoda, îi place să-și caute un țap ispășitor. În momentul acesta, țapul ispășitor este doctorul, pe care îl bruftuluiește, în gînd, ca pe un străin venit să-și bage nasul unde nu-i fierbe oala.

Deopotrivă cu toți ceilalți, amuțiți și ei în cabinele de pe barcazurile prinse în ruliu [1], fără a cîrti, gata să facă față la tot ce pot aduce noaptea și vîntul, Olaf este pregătit să-și apere viața și avutul. Dacă se abate furtuna asupra lui și a vasului, asta nu-i decît un aspect de neînlăturat al vieții — altminterea nu poate fi — și o treabă ca asta nu-i privește pe alții. Faptul că doctorul vrea să intervină în viața lor, să-i învețe pe oamenii mării cum să se apere de furia elementelor, constituie pentru Olaf Borg un atentat la rînduielile lor pescărești moștenite și respectate din totdeauna.

CAPITOLUL X

FURTUNA S-A ÎNTEȚIT. Parcă în ceasurile de după-amiază ar fi cutreierat întreaga boltă cerească, chemînd toate vînturile să se adune grămadă în nord-nord-est, înainte de căderea nopții. Marea a început din nou să se zbuciume nebunește. Talazurile se sparg în explozii de spumă, iar spuma aceasta pare niște averse de steluțe între fîșia palidă a lunii și umbrele norilor care se fugăresc pe cer.

Cîtă vreme vîntul a bătut din nord-est, valurile s-au rostogolit greoaie, orientîndu-se spre Belt,

[1] Mișcare alternativă de înclinare a unei nave în jurul axei sale longitudinale.

unde aveau loc să-şi împingă apele. Coasta au bătut-o aproape numai dintr-o parte, au măturat tot ce le-a stat în cale, dar peste ţărm n-au trecut decît acolo unde acesta e învîrstat de limbi de pămînt şi de golfuri. Deferlare puternică a fost doar înspre port, care este situat aproape perpendicular pe coastă şi primeşte valurile drept pe moluri. Iar acolo nu s-a întîmplat decît ceea ce era cunoscut şi de aşteptat, afară doar că năvala talazurilor a fost mai straşnică decît de obicei.

Una e însă o furtună aducătoare de ape mari, şi alta o dezlănţuire ca aceea de acum. Dar şi mai şi — lucru care nu s-a mai pomenit — este ca prăpădul să se dezlănţuie cu şuiere şi cu urlete, chiar dinspre nord. Asta e cu totul altceva.

Pe măsură ce vîntul se intensifică, suflă tot mai dinspre nord. Valurile vin acum travers pe Belt, bîntuind ţărmul pe un front larg. Şi cînd marea, biciuită de asaltul deşănţat al vîntului, nu are întindere pe care să-şi deşerte apele, valurile se ridică în sus, ca nişte turnuri, ca nişte spinări informe, înghesuite una într-alta. Ca şi cum s-ar lupta între ele pentru a-şi face loc, valurile se încalecă, se sparg şi se fărîmiţează în vîrtejuri, se adună iarăşi, laolaltă, se reped în sus şi înainte în lovituri scurte, tunătoare, se sfarmă de tot ce le stă împotrivă şi se împrăştie în toate părţile, ca nişte zdrenţe sforăitoare ale naturii sfîrtecate. Tot ce nu-i bine ancorat şi adăpostit în faţa loviturilor de berbec ale mării e

osîndit să se sfărîme şi să se piardă în străfundurile nesfîrşitului.

Cînd cele dintîi stele se zăresc sclipind printre norii care aleargă zănatec, vîntul îşi plasează ofensiva direct dinspre nord, cuprinzînd marea într-o orgie şuierătoare de sălbăticie dezlănţuită. Pe toată întinderea ţărmului, oamenii se tîrăsc pînă sub acoperişuri, unde rămîn ca într-o aşteptare buimacă, ghemuiţi şi cocoşaţi. Stau aşa, năruiţi în ei înşişi, răbdători, cu cugetele călite de asprimea luptei de fiecare zi, şi totuşi descumpăniţi, fără a putea înţelege ce se întîmplă, fiindcă, o dată cu începutul acestei nopţi, natura a nimicit întreaga învăţătură strămoşească despre mare şi coastă. Parcă o lege scrisă ar fi fost făcută zdrenţe şi zvîrlită în vînt, plutind acum prin încăperile pustii, ca o ocară adusă celor care au întocmit-o şi i-au urmat cu smerenie poruncile, şi la bine şi la rău.

Galionul şade în cămăruţa din pod, împreună cu maică-sa şi cu cele două surori mai mici. Nevasta lui Kanin-Jens e puţintică la făptură şi făcută, parcă, numai din pepeni. Trupul scurt se rotunjeşte în arcuri zdravene, capul ca o tărtăcuţă, cu năsuc bulbucat şi ochi mici, căprui, jucăuşi şi hotărîţi, îi stă aproape fix pe gîtul scurt; nu întoarce niciodată capul fără să-şi sucească şi corpul, şi e totdeauna în mişcare, se învîrteşte ca o sfîrlează pusă în mişcare de grija vieţii celei de toate zilele. Jens e foarte mîndru de Julie a lui, şi e bucuros s-o vadă trebăluind fără încetare, însă de multe ori îl doare că n-a fost în stare s-o facă să-i dăruiască un băiat.

Sînt bune şi fetele, mai ales că cea mare ar putea face tot atîta treabă pe o corabie ca şi un băiat, şi încă din cei mai destoinici, dar, oricum, un timonier cu fustă parcă nu-i tocmai în regulă! Dorinţa de totdeauna a lui Kanin-Jens a fost, deci, să aibă un băiat, şi singura lui amărăciune în viaţă este că de fiecare dată a fost dezamăgit în nădejdea sa. Julie ştie asta prea bine, şi simte şi ea aceeaşi durere. Îi sînt dragi fetele, dar doreşte din tot sufletul să fie o soţie bună, cît o mai ţin puterile. De aceea, an de an, zilele apelor mari trezesc într-însa o nădejde arzătoare. Vioaie şi aprinsă la inimă, în aceste zile se învîrteşte de colo pînă colo ca un titirez, cu obrajii stacojii de nerăbdare. Niciodată nu este Jens mai grijuliu cu nevastă-sa şi nu o cere mai mult, decît după ce se întoarce de la lupta cu vijeliile înspăimîntătoare ale nord-estului. Julie simte că mult visata fericire a căminului se va realiza o dată cu venirea unui băiat, şi toată făptura ei rotunjoară arde de nerăbdare să-l zămislească, aidoma pămîntului gras care aşteaptă să dea rod, primăvara.

O zi ca asta, cînd cerul şi marea îşi ieşiseră din fire, ar fi trebuit să fie urmată de noaptea cea mai frumoasă şi mai plină de făgăduinţe a anului. Toată ziua Julie n-a avut astîmpăr, cuprinsă fiind de întfrigurarea aşteptării ce clocotea într-însa şi pe care anevoie şi-o stăpînea. Pregătise cu grijă aşternutul, pentru ea şi pentru bărbat, în faţa odăii din pod, în care urmau să doarmă copiii. Rotocoalele pripoanelor le agăţase de bîrna din fund, geamandurile şi plasele le dăduse la o parte într-un colţ al podului, ca să facă loc saltelelor şi plăpumilor grele pe care le luase de pe patul cel mare din odaia de dedesubt. Netezise fetele de pernă şi aşternuse un sac curat în faţa saltelei, drept covoraş pentru picioare. În momentul în care furtuna se mai alina, îşi făcea de lucru în pod, trebăluind în jurul culcuşului şi roşind de propriile-i gînduri aţîţate, ca o mireasă în noaptea nunţii. Rotundă şi zdravănă, cu inima zburînd de bucurie, nevasta lui Kanin-Jens îi pregătise acestuia răsplata biruinţei şi, cu siguranţa unei îndelungi experienţe, simţea, că e aproape clipa.

Dar a venit seara, şi bărbaţii încă nu s-au întors. Julie a fost cuprinsă mai întîi de o mirare neliniştită care s-a prefăcut apoi în dezamăgire, devenind după aceea neastîmpăr înfrigurat şi în sfîrşit teamă, cînd furtuna a început să urle din nou. Iar după ceasul de rămas bun al zilei, nu mai ai la ce te aştepta odată ce amurgul se scurge în noapte, iar cerul îşi stinge şi ultimele lumini.

Acum, cînd luna trece pe deasupra norilor care zburătăcesc în slaba lumină a acesteia ca nişte uriaşe molii zăpăcite, se cheamă că s-a lăsat noaptea şi totul s-a sfîrşit. Dacă oamenii n-au venit pînă acum, nici n-o să mai vină înainte de ivirea zorilor. Femeile şi copiii ascultă înfriguraţi bubuiturile de afară şi scîrţîitul neregulat al acoperişurilor, care tremură sub straşnica apăsare a stihiilor. Toate astea le spun lămurit pentru ce seara aceasta nu este cea pe care au aşteptat-o — cîteva ceasuri plăcute în încăperea din

pod, în jurul unui primus, o seară cu adevărat tihnită, cu discuții despre năpasta trecută, o seară în care familiile, fiecare în parte, se contopesc într-o singură simțire, un simțămînt de căldură născut din conștiința că senzația de siguranță care urmează victoriei îi leagă și mai strîns.

Galionul a zăbovit îndelung la fereastra din față scrutînd cu privirea grădinile și tufărișurile din jur. Și acum e tot acolo. Ori de cîte ori lumina lunii se strecoară printre nori, îi dezvăluie cu limpezime vălmășagul din față și face ca grădinile să semene cu niște locuri de pescuit părăsite. Gardurile par șiruri de pripoane neobișnuit de dese, iar tufele se văd ca niște vîrșe. La un moment dat, cînd printre nori se arată o geană luminoasă de lună, fata rămîne cu ochii la cotețul lui Mads-Ciungul, care, ca toate celelalte coteţe, e clădit pe piloți. Oare cît o să se mai poată ține pe picioare cotețele astea? se gîndește fata. Deodată își turtește nasul de geam. I s-a părut că se mișcă ceva în grădina lui Mads. Apoi vede lămurit cum cotețul se clatină și se apleacă, o clipă pare că se ridică, dar îndată după aceea se afundă iarăși, pentru a sări, apoi, în sus, cu o smucitură, pînă ce se lasă pe o parte și începe a pluti de-a curmezișul grădinii. Picioarele pe care se sprijină nu s-au desprins de el. Cum plutește așa, răsturnat, par catargele frînte ale unei corăbii eșuate.

Galionul se întoarce brusc și se uită la maică-sa ca și cum ar cere ceva:

— A luat-o din loc cotețul lui Mads.

— Ce spui? Chiar așa s-a umflat apa?

— Oho!

— Dar Mina habar n-are. Dau o fugă pînă la ea să-i spun ce s-a întîmplat.

— N-ai decît să iei albia.

Julie este și ea de părere că Mina trebuie înștiințată că i-a plecat la drum cotețul, și își închipuie că vechitura de barcă folosită pentru dusul copiilor la școală este legată la ușa bucătăriei.

— Păi aia e, răspunde Galionul, că am fost proastă și am lăsat-o acasă la Sigfred, fiindcă nu voiam să-l fac pe doctor să aștepte, și pe urmă trebuie și să aibă cu ce să se întoarcă acasă, că doar iola lui este la tata.

— Păi, neghioabo, dacă-i așa, cum o să te duci fără barcă?

— Cum, necum, trebuie să mă duc, că se îneacă găinile.

Zicînd așa, Galionul scormonește într-un colț pînă ce dă peste o pereche de pantaloni vechi ai lui taică-său.

— Mare brînză nu-i de ei, dar dacă nu-i vorba să-i port la zile mari, tot sînt buni, șoptește ea.

Și-i trage pe ea, vîrîndu-și poalele fustei într-înșii, întinde cît poate de ei în jos, și la glezne îi leagă cu șireturi. Înainte de a pleca, Julie îi aduce o haină împletită și o glugă de ploaie.

— Pune-ți astea pe tine, fato, că e prea frig, ca să pleci așa. Lîna ține de cald chiar și udă. Vezi că Verner e acolo. Tu dă-le doar de știre, că de coteț poate să se îngrijească el, iar tu fă bine și vino îndată acasă, să pui ceva uscat pe tine. Că i-ai lăsat doctorului albia, nimic de zis. N-ai

făcut rău, dacă zici că tata are iola lui. Dar de ce, păcatele, o fi bătînd vîntul ăsta de la miazănoapte? Acu nu-i chip să se întoarcă oamenii.

— Întreabă-mă, să te-ntreb. Pentru că așa are el chef. Și de venit acasă, bineînțeles că n-o să-i ardă nimănui să vină pe vremea asta.

— Dumnezeu știe ce-o să mai iasă și din comedia asta, oftează femeia. Bate drept încoace și apa crește mereu; așa de ticăloasă n-a fost marea niciodată pînă acum. Numai de-ar da sfîntul ca oamenii să poată ține barcazurile.

— Păi de aia au și rămas în port. Eu însă aș face bine să iau și asta cu mine.

Galionul se ridică în vîrful picioarelor și apucă un capăt de împletitură de papură, de pe un cui.

— Da cu asta ce mai vrei să faci?

— Să-l leg pe al nostru, explică fata. Nu cumva-ți închipui că am chef să alerg după el, în puterea nopții, o jumătate de leghe, cînd l-o lua apa pe sus. Dacă tot mă duc la Mina să-i pescuiesc găinile, dau și pe la al nostru.

În sfîrșit, Galionul e gata de plecare. Coboară scara, tropăind, cu împletitura de papură pe umăr. Mamă-sa îi mai strigă îngrijorată, prin chepengul podului, închipuindu-și că împielițatei îi arde de povețele ei.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Marie, ai grijă de frig! Fă ce-oi face dar întoarce-te repede, ca să te schimbi.

Intrată în apă pînă la brîu, Galionul încearcă să-și dea seama cam cîtă vreme mai poate îndura cotețul lor presiunea apei înainte de a porni și el în cursă lungă. Apa n-a ajuns încă

pînă la fundul cotețului, dar crește mereu, și nu încape îndoială că o să-l ia pe sus, dacă nu-i priponit. Aruncă împletitura de papură pe acoperișul cotețului, încredințată că are să reziste pînă s-o întoarce ea. Traversează grădinile dintre cele două gospodării și deschide cu o smucitură ușa bucătăriei lui Mads, unde, prin întuneric, o întîmpină o întreagă flotilă. Ușa slujise ca un fel de poartă de ecluză. În clipa în care a fost deschisă, apa de pe podeaua bucătăriei o ia din loc, șuvoiul de afară o suge spre el, și spre Galion năvălesc, claie peste grămadă, saboții, lada de cărbuni, preșul bucătăriei. Mătura cu coadă e cît pe-aci s-o lovească în cap. Fata rămîne, cîteva clipe locului, uitîndu-se la toate astea în lumina cernită a lunii, apoi o apucă un rîs scurt și strigă cît o ține gura:

— Mina, vino jos și vezi-ți de flotilă. Nu cred c-o să-ți placă ce-i aici. Iar cotețul tău a luat-o spre cîrciumă.

Mina iese din camera podului și, prin chepeng, o vede pe fată bălăcindu-se în bucătărie, în apa care îi ajunge pînă la genunchi.

— Dar ce cauți aici, fetico? Ați auzit ceva din port? Te doare ceva?

— Am văzut pe fereastră că ți-a luat apa cotețul. A plecat cu picioarele în sus. Dacă nu vine și Verner să-l priponim, mi-e că n-o să mă descurc singură.

— Sfinte Isuse, cum așa? De aici n-am văzut și n-am auzit nimic. Și azi nici nu m-am uitat după ouă. Va să zică s-a dus... Numai să nu se fi înecat găinile. Dacă-i așa, trebuie să-l scol pe

Verner, că doarme ca un bursuc de cînd l-am băgat în pat. S-o fi uscat săracul. Hai sus, fetițo, pînă-l scol. O, Sfinte Isuse, și aia porumbacă era așa de ouătoare!... N-am mai avut niciodată cloșcă mai bună. Ar fi o jale. Vino sus, pînă-l scol pe băiat. Dacă o pierd pe porumbaca, nu mai văd eu, anul ăsta, pui timpurii.

Și tot tînguindu-se astfel, Mina dă zor prin podul întunecos, spre ușa camerei, și îl strigă pe Verner. Apoi rămîne dincoace de ușă și vorbește cînd cu Verner, cînd cu fata, pînă cînd, în sfîrșit, se arată și Verner, cam buimac, cu părul vîlvoi și cu ochii cîrpiți de somn, însă gata îmbrăcat. Din șuvoiul de cuvinte bîlbîite de Mina, a înțeles doar pe jumătate despre ce este vorba. Restul i-l lămurește pe de rost vuietul de afară. Primul lui gînd este să ajungă în port.

— Ei, drăcia dracului, prea m-ai lăsat să dorm, bombăne el. O să se cam înfurie Olaf, dar n-a fost vina mea. Acum că s-a stîrnit iarăși, mort-copt, trebuie să mă duc.

— Aia e, că n-ai cum să te duci, spune Galionul. Barca s-a făcut praf și s-a scufundat în grădina lui Sigfred, și afară de asta tot n-ai putea pe vîntul ăsta îndrăcit. Ai face mai bine să-mi dai o mînă de ajutor la coteț.

— Ție-ți arde de coteț... mie mi-e că înnebunește Olaf de-a binelea dacă nu mă duc.

— Treaba lui! N-are decît să se zgîiască la saboți, pînă i-or veni mințile la cap. Facă și el ce-o ști. Da eu n-am timp de așteptat, că trebuie să-l priponesc pe al nostru, pînă nu-l ia apa, așa că hai odată, nerodule!

Figura Galionului e poruncitoare. Deprins să execute ordinele, Verner o urmează supus, gata să fie de folos unde s-o putea, numai să-și răscumpere absența de pe barcaz și să fie judecat apoi, mai cu blîndețe, de Olaf. Mina țopăie și ea în urma lor, boscorodind, pînă cînd cei doi se topesc în noapte. Trebuie să ajungă mai întîi la grădina lui Sigfred, ca să ia barca veche pe care Galionul o lăsase acolo.

— Vedeți dacă nu-l puteți priponi de casa negustorului, se mai aude vocea Minei. Pe vîntul ăsta, numai acolo poate ajunge. Și ouăle mi le aduce Mads, mîine dimineață.

Galionul simte un junghер înfigîndu-i-se de la picioare în sus, prin tot corpul ei voinic, băiețos. O trec fiori de frig pînă în creier parcă. și întorcînd capul spre Verner, care trudește după ea prin apa noroioasă, cîrîie la el:

— Hai, și las-o pe proasta aia! Că dacă găsesc ouă în coteț, i le sparg eu, cu mîna mea.

Aproape de jumătatea drumului care duce la grădina lui Sigfred Cursă-Lungă, dau de coteț. Acesta s-a încurcat cu un picior în gardul agentului vamal și a rămas așa, legănîndu-se pe apă. Cei doi renunță să se mai ducă după albie și se apucă de treabă, încercînd să elibereze cotețul. Verner se opintește cu umărul sub piciorul agățat în gard, pentru a-l desprinde. Apoi smucește de el, dar, la o smucitură mai aprigă, piciorul se rupe și se învîrtește o dată în jurul umărului său, apoi lunecă pe fereastra cotețului. Cerceveaua subțire și geamurile sparte cad cu zgomot în coteț, stîrnind învălmășeală printre găinile care, cotco-

dăcind zăpăcite, încearcă să se cațere pe singura stinghie rămasă afară din apă. Prin ferestruica spartă, orătăniile zbucnesc, speriate, în noapte, sînt luate de vînt și cad în apa noroioasă a uliței.

Galionul simte că turbează.

— Nătăraule! țipă la Verner. Ce dracu ai făcut? Acum trebuie să le prindem pînă nu se îneacă.

Dar își dau seama repede că nu le pot prinde. Găinile se zbat în toate părțile, dar nu se pot ridica să se așeze pe garduri sau pe stîlpi. Întind gîturile, ca păsările înotătoare care își fac vînt înainte de a se ridica în aer, dau din picioare și pier în umbra caselor și a copacilor, menținîndu-se la suprafață, cît le țin puterile, pînă ce penele li se îmbibă de apă, apoi se scufundă și se îneacă, duse de curentul apei, ce nu încetează să crească. Doar un cocoșel italienesc are destulă putere să se ridice bine în aer. Ajutat de noroc, el se zgribulește acum, ocărînd cu glas stins, pe firma de la intrarea cîrciumii.

Salvatorii de găini văd că au pierdut bătălia. Verner înoată, cuprins de remușcări, pînă la cotețul care continuă să se hîțîne lîngă gard. Cînd să-l apuce, fata zbiară la el:

— Acu-i totuna, că tot s-au prăpădit găinile. Dă-o dracului de șandrama, că o să se împotmolească în drum și l-or aduce acasă cînd s-o îndrepta vremea. Mai bine hai și mă ajută la al nostru.

Aici, în sfîrșit, fac treabă bună. Se căznesc ce se căznesc cu împletitura de papură, dar după

o jumătate de ceas, cotețul e legat zdravăn, încît nu mai e nici un risc s-o ia razna.

La sfîrșit, fără un cuvînt de mulțumire, sau măcar de rămas bun, Galionul îi întoarce spatele lui Verner, bodogănește doar că acum totul e în regulă și, bălăcindu-se prin apă, intră în casă. Băiatului nu-i mai rămîne decît să facă singur drumul pînă la Mina și să-i aducă vestea de jale că, pentru întîia oară, de mulți ani încoace, n-o să mai fie fruntea fruntilor la scosul puilor. Porumbaca, cea mai bună și mai grăbită la prăsilă de trei ani încoace, zace acum, cu ghearele în sus, între crengile bradului argintiu al doctorului. Bietul brad, pătruns și el de apa mării, stă încă în picioare, absorbindu-și cu încetul moartea lentă.

Galionul este întîmpinată cu îngrijorare de mamă-sa.

— Ei, cum a fost? Da intră odată, fata mamei, scoate-ți bulendrele alea și vîră-te-n culcuș. L-ați prins? Al nostru se ține acum? Vai ce udă ești, nătăntoalo! Ce-a spus Mina? A mers Verner cu tine? Ci scoate-ți odată boarfele, că-ți aduc un suc de soc cald.

Fata nu răspunde. Mai întîi se cuibărește sub plapumă, după ce a băut o cană mare cu suc cald. Abia cînd începu să-și simtă mădularele pătrunse de o căldură plăcută, se întinde molcom și răspunde mulțumită de ea însăși:

— Al nostru stă bine acolo unde e, dar lui Verner i-au scăpat toate găinile Minei, nu fiindcă a vrut el așa, ci așa s-a întîmplat, și acum s-au

înecat toate. O supă de găini: asta am izbutit să facem.

— Ce spui? Ale Minei s-au înecat?

— Chiar așa am spus, dar acum lasă-mă să dorm puțin. Să nu mă chemi să intru în cart decît peste vreo trei ceasuri.

— Nici nu mă gîndesc să te scol. Stau eu trează pînă vine tata.

— Ba să mă chemi în cart, că nu vreau să dorm cînd s-o înteți și mai și și-o să fie prăpădenie mare, că așa se cam arată. Ia uită-te pe fereastră: se gonesc norii ca niște vapoare luate la întrecere.

Soția lui Kanin-Jens își strînge mai bine haina de lînă în jurul umerilor, urnește puțin din loc jilțul în care se leagănă și își așază picioarele pe un scăunel aflat lîngă măsuța pe care bîzîie un primus. În timp ce lucrează la o împletitură, cu degetele ei scurte și grăsuțe, gîndurile i se îndreaptă iar spre bărbatu-său: da, e o vreme de să nu dai nici măcar un cîine afară din casă, așa că... nimic de zis, dacă Jens e nevoit să rămînă pe vas, dar parcă-ți vine nu știu cum cînd toată ziua te-a furnicat prin sînge, în așteptarea omului. Dar dacă o fi să fie, apoi tot mai ai o mîngîiere, gîndindu-te că, bun e Dumnezeu, și mai vine o noapte.

La gîndul ăsta i se urcă sîngele la cap și își privește, pe sub gene, copiii adormiți. Cele două mai mici dorm duse pe laviță. Sînt atît de ascultătoare și de liniștite, de parcă Marie, venită mai întîi pe lume, s-ar fi năpustit în viață cu atîta vlagă, încît pentru celelalte nu mai lăsase

mai nimic. Julie își mută ochii, îngîndurată, la fiica cea mare, care doarme adînc în patul așternut pe jos. Nu se face ghem, sub plapomă, ca alți copii, ci doarme întinsă cît e de lungă, ca un bărbat obosit. Fața lată, cu pometii noduroși, cu năsucul acela cîrn care îi dă întotdeauna un aer șiret și încăpățînat, fruntea înaltă și largă de sub părul care se întinde în toate părțile ca firele de neghină, toată înfățișarea ei de fată de doisprezece ani nu are nimic femeiesc. Aduce mai curînd cu un flăcău.

Nevasta lui Kanin-Jens, care nu are decît o dorință mare și numai o țintă în viață, aceea de a fi o soție bună, simte în adîncul cugetului că cel mai bun lucru pentru a-și împlini visul este de a-i dărui bărbatului un fecior. Din partea lui, n-a auzit niciodată ceva în legătură cu asta, dar ea știe ce se ascunde în spatele gîndurilor nerostite, atunci cînd Kanin-Jens o ciufulește pe Marie, spunîndu-i: „Trăsni-m-ar toți dracii, ce mai timonier putea să iasă din tine, toanta mea, dar așa... tot o toantă rămîi".

Multă vreme se frămîntă astfel cu gîndurile. Lucrează, își privește copila, oftează... „La ce bun că-i semeni lui taică-tău, de parcă ai fi tăiată din nasul lui! oftează ea. Îți mai trebuia doar puțin și puținul ăsta nu l-ai căpătat".

Se ridică, iese din pod... În lumina puțină care răzbate prin casă, mai potrivește o dată așternuturile pregătite degeaba, își ascultă neastîmpărul din vine, trage cu urechea zbuciumul furtunii... Apoi iar se întoarce la lucrul ei de mînă și la așteptare. O așteptare mai grea și mai înfrigu-

rată ca oricînd, neasemuită nici unei alte așteptări trecute din clipele de încordare, cu ceruri mînioase și ape mari...

CAPITOLUL XI

PE LA MIEZUL NOPȚII PORTUL a dispărut în întregime sub marea dezlănțuită. Pereţele din spate al digului de sub vînt, coronamentul molului dinspre vest și babaua cea mare nu mai sînt decît niște recifuri submarine, peste care se rostogolesc fără încetare valuri năprasnice. A dispărut ultimul semn care arată că aici este un port: eșafodajul de lemn al farului de intrare a fost răsturnat de masele de apă și tîrît în larg.

Bărcile iau apă și se scufundă una după alta, dar nu se sinchisește nimeni de asta, fiindcă și cel mai iscusit vîslaș nu s-ar sluji de barcă pe asemenea vijelie, nici chiar pentru a se întoarce în sat.

Vîntul are tărie de uragan, urlă și îmbrîncește peste țărm munți de apă.

Niciodată, de cînd își aduc oamenii aminte, n-a încălcat coastele, răvășindu-le ca acum. Scaraoschi să fii, și nu ți-ai vedea nici mîna ținută în fața ochilor. Dar pescarilor nu le pasă de asta, căci tot nu pot face alta decît să aștepte și să nădăjduiască. Un singur lucru e hotărîtor: să reziste parîmele de amaraj. Una măcar. Dacă se

rupe, e vai și amar: vasul și echipajul rămîn în voia soartei. Sarcina tuturora este de a se ține laolaltă, uniți, dar cel care nu va putea să-și îndeplinească partea lui de sarcină din sarcina generală nu mai poate spera de la nimeni ajutor. Sînt uniți, și totuși legăturile dintre ei sînt ca și rupte.

Eigil a rămas singur pe corabia lui Sigfred Cursă-Lungă. E o șandrama plutitoare temeinic construită, de altminteri, încă mai avînd putere să se țină pe apă, dar veche. Prima călătorie pe mare a făcut-o înainte de nașterea actualului schiper. Corpul barcazului e confecționat din pin de Kalmar și încă din soiul cel mai bun, așa cum se alegea pe vremuri; coastele, de stejar, se îmbină între ele cu cuie de aramă. Totul este din material bun, întreținut cu dragoste părintească. Dar în anii din urmă Sigfred Cursă-Lungă a simțit tot mai mult cum îl apasă bătrînețea și s-a gîndit că, oricum, vechitura sa plutitoare n-o s-o mai poată duce mult. Pesemne că așa voia soarta, să meargă împreună cu el către sfîrșitul cel de neînlăturat. Cu toate acestea își îngrijea cu luare aminte vechitura, o călăfătuia, o vopsea... Numai că oricîtă vopsea ai așterne, tot nu întinerește nimic. Oricît ai împodobi-o, bătrînețea tot bătrînețe rămîne.

Eigil e și el pe punte, ca și oamenii de pe celelalte corăbii. Pe o astfel de vreme nu tîndălește nimeni în cabină. Cu toate că nu au de făcut decît să vegheze și să aștepte, pescarii stau, unii la partea cîrmei, alții pe puntea dunetei, îmbrăcați în pelerine sau bluze impermeabile cu cizme

înalte, peste genunchi, și înfruntă rafalele de vînt cu spinările încovoiate, ca și cum ar considera că este mult mai bine să stea în plină vijelie, pentru a-și da mai bine seama de intensitatea ei.

Un talaz altfel orientat decît celelalte se apropie prin întuneric, lung ca un an rău, izbind dintr-o latură trei sau patru vase. O namilă blestemată ca asta e în stare să bage la fund nava înainte de a-i da răgaz să se mai ridice o dată la suprafață. Cei de pe corăbiile lovite în plin își înfig cît pot picioarele în punți și se încleștează de sarturi. Bătrînele barcazuri burdușite și late în chilă se ridică o dată cu valul, coboară pe peretele drept al acestuia, apoi se suie iarăși pe creastă, trăgînd nebunește de parîme. Cele două din față s-au și umplut pe jumătate cu apă. Oamenii se reped la pompe.

La bordul corăbiei lui Sigfred, Eigil nu apucă bine să înceapă să pompeze, că își dă seama ce-i cu bubuitura surdă pe care o auzise o dată cu lovitura valului. Corabia a coborît de-a curmezișul în prăpastia unui val și, în loc să se redreseze iarăși în vînt, se rotește travers, se întoarce, se clatină îndrăcit și o ia razna înainte. Șandramaua plutitoare călărește, cîteva momente, pe crestele înspumate, și ia apă din belșug, dar nu atît de multă încît să nu mai poată coborî de pe muntele de apă și să-și continue plutirea. Parîma groasă de ancoră a rezistat, dar a rezistat atît de bine încît a tras cu ea vechea babauă de stejar de la etambou. Babaua, care trecuse prin mii de furtuni și care, deasupra punții, mai era

încă tare ca piatra, purta de mult într-însa pecetea ascunsă a morții, acolo unde o poartă orice înjghebare de lemn ce-și duce viața pe mare, adică la limita dintre aer și apă. Sigfred Cursă-Lungă înfășurase cu mîna lui parîma în jurul babalei, și acolo a rămas nestrămutată. Acum însă, în timp ce babaua se duce la fund, corabia pe care aceasta ar fi trebuit s-o asigure rămîne în voia valurilor și pornește în călătoria sa cea mai de pe urmă.

Pescarii de pe celelalte vase își dau seama de cele întîmplate abia mai tîrziu, cînd lumina lunii își face loc, o clipă, prin beznă. Știu că barcazul nu s-a răsturnat, nici nu s-a scufundat, căci, dacă ar fi fost să fie așa, l-ar fi auzit pe Eigil strigînd după ajutor. Băiatul strigase firește cînd și-a dat seama că vasul o ia din loc, dar trecuse prea departe de ceilalți pentru a mai putea fi auzit. Toți se frîng în ei de mînie neputincioasă, dar nu pot face alta decît să se cramponeze de nădejdea deșartă că Eigil are s-o scoată totuși la capăt. Mads-Ciungul se face purtătorul de cuvînt al tuturora: „Să fie a dracului de porcărie și Dumnezeu să-l aibă în pază pe Eigil! Amin!“

Cîtă vreme vîntul a bătut din nord-est, corăbiile au putut rămîne în linie; bazinul portului este destul de lung pentru a le îngădui jocul pe valuri. Dar începînd să sufle dinspre nord, este lucru vădit că parîmele de ancore trebuie scurtate, în special la corăbiile din flancurile șirului, ca să nu se ciocnească între ele. Pe la miezul

nopții vîntul se năpustește chiar de la miazănoapte. Nu mai e furtună, ci uragan. S-ar zice că moartea însăși țopăie pe fiecare din crestele acestor munți de apă care se rostogolesc unul peste altul, se frămîntă și se revarsă pe țărm, se năpustesc de-a curmezișul uliței satului, inundă casele și tind tot mai departe, nesățioși, cotropind adînc ținutul năpăstuit.

Într-un uragan care suflă cu atîta violență drept dinspre nord, măturînd un port înecat, cu bazinul situat în sens longitudinal pe axul nord-sud, spațiul de balans poate exista cel mult pentru o treime din corăbii. Dar chiar și în cazul acesta, ele ar trebui ancorate în direcția nord, iar parîmele de siguranță care le asigură, în direcția est. Odată cu dispariția barcazului lui Sigfred, absorbit de întunericul nopții, s-a mai făcut loc pentru vreo două corăbii, dar în același timp oamenii au simțit că presiunea din nord crește tot mai mult, și fiecare și-a dat seama că ceasul cel mai de pe urmă este aproape.

Oamenii aceștia se simt una cu corabia pe care se află: așa e firea lor. A salva corabia înseamnă a-și salva însăși viața. Dar lupta cu marea își are legile ei, care nu îngăduie nici pic de șovăire, necum frica. Pescarii își cunosc armele și le folosesc fără să cîrtească. Căpitani și timonieri, toți își fac datoria ca și cum ar da ascultare unor porunci negrăite. Înverșunați, scrîșnind din dinți, azvîrliți încoace și-ncolo de balans, aleargă cînd ici, cînd dincolo, adunînd orice

capăt de parîmă din care fac tampoane de copastie[1] ca să amortizeze năprasnicele lovituri provocate de ciocnirea unei corăbii de alta. Știu că asta s-ar putea să însemne doar amînarea sfîrșitului. Nici un tampon nu va putea împiedica dezastrul, în cazul cînd vasele se vor ciocni mult timp unul de altul. E un fel de joc de-a pisica și șoarecele între ei și moarte, șoarecii fiind ei înșiși.

Singur la bord, Olaf Borg nu se mai gîndește la ajutorul pe care l-ar fi putut avea din partea lui Verner. Și și-a fixat singur tampoanele improvizate. Ca și ceilalți, își dădea seama la ce se poate aștepta, dar este decis să nu se dea bătut, să înfrîngă soarta, s-o facă să i se supună. Cu picioarele proptite bine pe puntea pe care valurile o spală fără încetare, cu o mînă încleștată de sart, străpunge cu ochii săi albaștri, larg deschiși, iadul din fața lui. Nu-și închipuie nici măcar o secundă că ar fi cu putință să scape dintr-un asemenea prăpăd. Plănuiește doar cum ar putea face ca pierderile să fie cît mai mici, nu numai la el, dar și la ceilalți. În cel mult o jumătate de ceas urgia va fi în toi și vîntul va izbi barcazurile unul de altul, strivindu-le și făcîndu-le una cu bezna, ca pe niște rămășițe ale unor oameni căzuți în lupta de apărare a vieții lor chinuite.

[1] Întăritură longitudinală la partea inferioară a bordajului unei bărci. La vasele mai mari reprezintă piesa de legătură între bordaj și punte.

Olaf Borg chibzuiește pe îndelete și cu temei, ca un om cu experiență. Nu-i vorba să aleagă pur și simplu între viață și moarte. Alegerea trebuie făcută între pieire și salvarea corăbiilor și a uneltelor, iar conștiința acestei alegeri îi dă tăria morală de a cumpăni bine și cu rost lucrurile, pentru a rîndui ce are de făcut fiecare în parte, ca și unul pentru toți și toți pentru unul, strădanie colectivă întru care se așteaptă inițiativa lui. În sfîrșit, i se pare că a găsit soluția, și atunci dă drumul sartului, se sprijină cu spatele de catarg, pune mîinile pîlnie la gură și strigă năprasnic, întrecînd șuierul vîntului și vuietul mării :

— Heeeei ! Ascultați aici !

Știe că toți ceilalți își vor ascuți auzul, să-i prindă cît mai bine cuvîntul.

— Prima corabie să taie parîma de ancoră și să se lase împinsă pe mal. Dacă izbutește, să semnalizeze cu felinarul, ca să poată porni și următoarea. La urmă toți, la fel, pînă ne vedem cu toții pe mal.

Au auzit cu toții. Și au înțeles. Corabia lui Sigfred fusese împinsă spre sud-vest, către Vejl. După aceea vîntul s-a întors chiar din nord, așa că barcazul care urma să rămînă la discreția furtunii și a valurilor, va fi îmbrîncit spre coastă. Apele au crescut într-atît, încît — mulțumită fundurilor lor rotunde — barcazurile vor putea trece peste rampa de lemn de la sud și, dacă scapă cu bine de acolo, vor fi gonite mai departe, spre ulița satului. Cele care-și pot păstra ancora ori au vreuna de rezervă, pot să-i dea drumul. În felul acesta poate vor avea noroc să rămînă în incinta portului. Celelalte trebuie să se lase împinse cît mai departe posibil. În cazul că șoproanele de pe țărm au fost luate de valuri, nu există riscul de a se ciocni de ele. Și pînă la urmă vor da de fund.

Din nouă corăbii, trei s-ar putea adăposti travers în bazinul portului, unde ar avea posibilitatea să înfrunte furtuna, dacă bineînțeles ar fi în stare să ancoreze de la est, la nord. Acum nu mai sînt însă decît opt, căci a lui Sigfred Cursă-Lungă s-a dus. Acestea opt urmează să-și încerce norocul una cîte una, ieșind din amaraj, și lăsîndu-se împinse de valuri, în speranța că vor fi aruncate peste rampa de lemn sudică și vor eșua pe singurul loc al coastei unde nu există piedici care să producă deferlare și resac.

De patru ori, cam din sfert în sfert de oră, semnalizează cîte un felinar de ancoră. Asta înseamnă că, în întrecerea cu uraganul, patru vase au cîștigat. Punîndu-se totul pe ultima carte acum sînt salvate. La bord, în timp ce cele patru barcazuri sînt împotmolite în așternutul moale de iarbă de mare aruncată pe mal, cu uraganul urlînd în jurul lor, dar la adăpost de izbiturile năprasnice ale munților de apă, oamenii stau plecați pe copastie, cu privirile ațintite spre nord. Acolo, în depărtare, în noaptea scînteietoare de spumă, încătușate între malurile portului care stau la pîndă sub apă, amenințătoare ca niște stînci viclene, sînt încă patru corăbii cu o mînă de oameni la bord, tovarăși și frați, muți în lupta lor deznădăjduită pentru viață. Dacă o vor scoate

la capăt, semnul izbînzii definitive se va arăta ca o smerită flacără pîlpîind într-un felinar de vînt — între mare și cer.

Dar flacăra izbînzii nu se aprinde. Trece mai mult decît de două ori timpul socotit și cea de a cincea corabie nu semnalizează. Oamenii din barcazurile de pe coastă ca și cei din vasele rămase în bazin socotesc, numără o dată și încă o dată și ajung la același înțeles: trebuie să fie Torkild Möller.

Trece parcă o veșnicie pînă cînd, în sfîrșit se vede felinarul. Da, se mișcă o lumină în întuneric. Dar nu sînt mișcări legănate, așa cum se semnalizează. Lumina saltă ciudat, o clipă sus, o clipă jos, într-o poziție cu totul altfel decît cea firească. Atunci oamenii își dau seama că Torkild Möller a rămas agățat pe rampă. Dar nu-i pierdută orice nădejde. Poate că Torkild a luat prea multă apă și nu e în stare să treacă. Poate că l-a azvîrlit pe rampă un val mai slab, dar altul mai tare, al treilea, al șaptelea, al nouălea îl va dezlipi de acolo, împingîndu-l spre coastă, ca spre o vremelnică mîntuire. Însă valul al nouălea a fost urmat de cel al optsprezecelea, de cel al douăzeci și șaptelea, de cel al treizeci și șaptelea... Apoi lumina nu se mai vede. Cîteva clipe nimeni nu înțelege de ce nu mai apare semnalul. S-o fi desprins corabia, pornind spre coastă, sau...

Puțin mai tîrziu se lămuresc cu toții. Felinarul se arată tot pe vechiul loc. Timp de cîteva secunde se poate vedea cum mica luminiță își croiește pîrtie în beznă. Flăcăruia descrie cîteva mișcări regulate, dar nu se leagănă, ci se boltește trufașă în sus, ca și cum ar vrea să aureoleze un învingător.

Apoi se stinge. Pescarii de pe celelalte vase rămîn cu privirea ațintită spre locul ultimei licăriri, mult timp după ce s-a stins în noapte și în valuri. Stau așa îndelung, încremeniți și muți, ca în fața unui mormînt deschis. Dar știu cu toții că mormîntul s-a închis.

Schiperii celor trei barcazuri rămase în bazin sînt Olaf Borg, Cristian al lui Mare-Plăcintă și Manuel, Nu mai pot face nimic. Au rămas în captivitatea bazinului. Stau ca într-un ceaun de vrăjitoare, peste care s-a lăsat capacul. Sînt siguri că epava lui Torkild Möller a rămas agățată de rampa sudică și acolo va rămîne pînă cînd o va preface marea în țăndări. Cu asta li s-a blocat absolut și iremediabil cea din urmă posibilitate de a ieși din bazin.

Olaf Borg chibzuiește iarăși așa cum știe el să cumpănească, bine și cu rost. Numai că acum judecata nu-i mai este chiar liniștită, ci zbuciumată de amenințarea groaznică de a-și pierde corabia. Pentru el, asta înseamnă pierderea celei mai mari părți din el însuși, chiar dacă ar izbuti să scape cu viață. Știe că soarta corăbiei, este și soarta sa. Barcazul acesta este sînge din sîngele său. Nu se poate imagina stînd acasă, la adăpost, în timp ce vasul îi zace pe fundul mării.

Totdeauna a strîmbat din nas, cu dispreț, cît a fost vorba de motorul lui Manuel, și nici acum nu socoate că o asemenea hîrîitoare este o podoabă pentru o corabie cinstită. Dar dacă hîrîitoarea tot există și dacă lucrurile au luat o

astfel de întorsătură, n-ar strica să se facă o încercare. Va să zică, dacă Manuel ar putea face dihania să pornească și dacă, apoi, el și Kristian s-ar lega de el, poate că toți trei ar reuși să se țină în rînd, cu Manuel în față. Dacă mașinăria aia drăcească trage din răsputeri, poate că vasele vor fi în stare să se țină în port și să înfrunte urgia valurilor, pînă cînd se va mai domoli uraganul.

Din cele trei corăbii, ultimele două sînt cele mai avantajate, așa că pot slăbi puțin parîmele, ca să nu se ciocnească între ele. Legăturile au fost schimbate de la babord la tribord. Barcazurile au filat ușor, ca să mai poată slăbi sub vînt în cazul că valurile ar împinge atît de grozav, încît să urce vasele pe mol, unde ar mai putea pluti dar n-ar fi imposibil să se întîmple și o nenorocire, adică să se aleagă cu fundul sfărîmat, dacă nu reușesc să se desprindă destul de repede.

Manuel a ajuns la barcazul său cît s-a putut de departe înspre rampa sudică. Olaf își dă seama de asta și trage o înjurătură zdravănă, de necaz că nu se poate face auzit pînă acolo ca să-l lămurească pe Manuel ce are de făcut. Dar cu toate că Manuel e cel mai tînăr schiper, și i-au intrat lui în cap idei de modă nouă, știe totuși unde se află și pentru ce se află acolo. Așa se face că Olaf aude deodată pufăitul surd al motorului și vede jerbele de scîntei care țîșnesc din eșapament. E nevoie de toată știința lor marinărească, dar mai ales de multă caznă, ca să lege corăbiile una de alta într-un loc așa strîmt, pe o mare dezlănțuită și pe întunericul arareori sfîșiat de către o lumină

plăpîndă, prelinsă pieziș printre nori. Dar Manuel își cunoaște motorul, știe ce poate să-i ceară și ce hachițe are cîteodată. Poate asigura cu ochii închiși regulatorul, schimbările de viteză, cuplarea. pricepe orice mîrîit suspect al căilor de gresaj, sau cea mai mică frecare a volantului de vreo scîndură desprinsă a punții. Cît despre Mads-Ciungul, adică de ce nu s-ar putea descurca la bordul unei corăbii ? Singurul lucru care l-ar pune în încurcătură ar fi într-adevăr ceva imposibil de făcut, nu numai pe barcazul acesta, dar pe oricare vapor din lume, și nu numai pe furtună, dar chiar și pe cea mai frumoasă vreme.

Cu spinarea proptită în peretele din spate al postului cîrmei, cu un picior pe bara de cuplaj, cu o mînă pe regulator și cu cealaltă strîngînd maneta cîrmei ca un clește, Manuel își pilotează corabia împotriva valurilor, înfruntîndu-le cu precizie. Știe că se poate bizui atît pe sine însuși și pe motorul său, cît și pe tovarășul de la bord. Nici pomeneală de neînțelegere sau de vreo ciondăneală între ei. Totul se execută fără murmur, dar și fără porunci.

Nici despre Olaf Borg nu-și poate aminti cineva să-l fi văzut vreodată agitîndu-se ca un neisprăvit la bordul unei corăbii. Iar în ce-l privește pe Kristian al lui Mare-Plăcintă, care-l are pe fratele său ca timonier, oricît ar spune el că bufetul cu sticle de la cîrciumă este cea mai blagoslovită mobilă din lume, munca la bord și-o îndeplinește cu aceeași pricepere și cu aceeași rîvnă ca ceilalți.

Nici unul din ei nu se gîndește, o clipă măcar, că încercarea lor e de o îndrăzneală nemaipo-

menită. Pentru ei e doar o *treabă care trebuie făcută.*

Și atunci o fac.

CAPITOLUL XII

ÎN TOATE CASELE ARDE LUMINA. Soțiile nu s-au culcat, iar în unele locuri, nici copiii mai mărișori. Miezul nopții a trecut de mult, totuși zorii par să fie încă nesfîrșit de departe, zorii unei zile, pe care oamenii n-au așteptat-o parcă niciodată cu atîta înfrigurare. Femeile se gîndesc cu neastîmpăr la ea și tînjesc după o cît de slabă iluminare vineție. Ce s-a întîmplat în cursul nopții ele cel mult pot bănui, și tocmai asta, această nesiguranță, le îngrozește. Dimineața mult așteptată va aduce vești neobișnuite, cu totul altele decît cele legate de mersul regulat al micilor evenimente zilnice. Toată lumea simte că, o dată cu zorii coborîți deasupra teatrului de luptă al mării, cînd noaptea va fi alungată spre apus, se va întoarce o nouă pagină în marea carte a ursitei, iar această pagină nouă va dezvălui, în lumina plumburie de peste uscat și mare, printre norii înghesuiți în fața unui soare încă timid... Dar cine știe ce va dezvălui ?

Femeile sînt zăvorîte în casă. Orice legătură dintre ele s-a rupt. Fiecare din camerele amenajate în poduri este o gabie[1] plină cu nădejdi șovăielnice, cu talazuri de teamă și încercări speriate de a ghici, din pățaniile multor seminții de oameni ai mării, ce poate aduce viața. Și toate învolburările cugetului se împletesc cu frînturi din experiența aspră a vieții de fiecare zi, experiență sortită a fi cumpănă a pornirilor, din care se naște acceptarea datoriei de a înfrunta, totuși, acele elemente în care nu se poate interveni. Datoria de a accepta implacabilul soartei și totuși de a nu abdica de la luptă în ciuda tuturor vitregiilor cerului și ale mării, de a rămîne nestrămutat în lupta pentru viață.

Tînărul negustor care, înainte de a se stabili aici, a mai cunoscut și alte meleaguri, în fiecare dimineață, pînă a nu trage zăvorul, se uită pe geam la întinderile cenușii ale țărmului, cu un fel de dorință nelămurită de a se întîmpla ceva. Își cunoaște bine meseria, știe cum să se poarte cu clienții, oricare ar fi ei, dar una este să respecți regulile comerțului de a nu te amesteca în treburile mușteriilor și de a nu fi părtinitor cu nimeni, și alta gîndurile care te preocupă în afara negoțului, preocupările sale intime, care nu se limitează doar la suprafața tejghelei.

Acum, la ceas tîrziu de noapte, negustorul simte că trebuie să îndrăznească ceva pentru a face ca *ceva* să se întîmple. Venind aici, a aflat și el unele lucruri despre mare, că, anume, apele vin aproape în fiecare an, dar nimeni nu i-a spus că s-a mai pomenit vreodată ca apele să treacă de prima treaptă a scării. Predecesorul

[1] Platformă fixată pe catargul unei nave, de unde se poate observa, în bune condiții, orizontul.

său umblase toată viața numai cu picioarele uscate în prăvălie. În noaptea asta, însă, marea vorbește cu totul altă limbă. De vreun ceas încoace, negustorul se trudește să-și care marfa în camera din spate sau chiar în pod. Se umerește cu saci, cu baloturi și lăzi. Soția, care este însărcinată se învîrte și ea prin prăvălie, încălțată cu niște cizmulițe de modă nouă, stivuind pe tejghea marfa mai ușoară, pe care se simte în putere să o ridice: crătiți, calupuri de săpun, cutii de lac și altele de felul ăsta, care de obicei își au locul în jurul băncii lungi și pe polițele mai joase. Trebuie stivuiți, apoi, pe bancă colacii de frînghie. Unii au și început să se îmbibe de apă. Iar în prăvălie apa crește mereu. Adînciturile formate, în decursul anilor, pe partea inferioară și din față a tejghelei, acolo unde generații întregi de copii au ciocănit cu saboții, așteptîndu-și tîrguiala, erau acoperite acum de apă. Asta însemna că mîine dimineață, cînd o să vină Lars Peter să-și ia sticla de bere și pachețelul cu tutun de mestecat, cum face în fiecare dimineață lăsată de Dumnezeu, va fi silit să se abată de la cea mai nezdruncinată regulă a vieții sale.

Gospodăria lui Lars Peter este cea mai apropiată de țărm, dintre toate cele situate pe marginea drumului care duce la pădure. Omul avea unsprezece pogoane de pămînt și unsprezece copii, și se descurca în amîndouă privințele destul de bine, încît să-și poată îngădui a mai face și oarecare lux. Pentru Lars Peter este o chestiune de onoare să aibă la viața lui două perechi de

saboți — una la muncă, și alta întotdeauna lustruită și cu crampoane noi. Pe aceasta o încalță dimineața cînd vine, cu banii potriviți în buzunar, și-și cumpără porția zilnică din ceea ce constituie pentru el dulceața vieții: un pachețel cu tutun de mestecat și o sticlă de bere, numai pentru sufletelul său. Cu asta se cinstește zilnic Lars Peter după o muncă neobosită de aproape treizeci de ani. Însă azi, pentru întîia oară în acești treizeci de ani, saboții lustruiți și cu crampoane noi nu-și vor aduce stăpînul prin noroiul care acoperă totul. S-ar îneca și s-ar pierde în coleașa de apă de mare și lut de pe drum și de pe podeaua prăvăliei.

Văzîndu-și mai departe de ale lui, negustorul se gîndește la mușteriii săi nelipsiți din fiecare dimineață, Lars Peter și Mads-Ciungul. Oare mîine dimineață vor mai fi în stare să vină la ora obișnuită ca să-i facă saftea? Ori te pomenești că uraganul are să continue și o să împingă și mai mult marea peste uscat, suflîndu-i toți clienții. Nimeni nu poate ști ce-o să mai iasă și dintr-asta, dar un lucru e sigur: o asemenea porcărie nu poate folosi nimănui. Măcar de nu s-ar mai repeta. Planul expus de doctor, dimineața, la cîrciumă, și care, într-un fel sau altul, ajunsese după aceea în sus de-a lungul drumului de pădure și fusese dezbătut atît prin case, cît și în prăvălia sa, i se pare un lucru frumos, pe care să-l iei în seamă.

Negustorul a aflat, bineînțeles, că Olaf Borg îl înfrînsese pe doctor. Asta înseamnă că toți pescarii sînt, pe tema aceasta, împotriva docto-

rului. Mai cunoaște și povestea cu locuitorii de pe marginea pădurii care, cu mai mulți ani în urmă, începuseră să-și facă tîrguielile la Hakkeby, cale de vreo trei sferturi de leghe mai sus, pe coastă. Asta se întîmplase pe vremea cînd negustorul dinainte se molipsise și el de năzdrăvănia aceea cu mișcarea anti-alcoolică și încercase să nu mai vîndă rachiu, folosind, pentru aceasta, mijlocul cel mai ușor: nu-și mai împrospăta stocul. Noroc că în cele din urmă trebuise să se dea bătut și să se lase de asemenea năzbîtii. Îi venise mintea la cap, înțelegînd că oamenii de treabă nu au ce păgubi dacă se țin de obiceiurile vechi și-și cumpără cîte un pic de rachiu pentru acasă, fără să întreacă măsura și fără a căuta cu lumînarea prilejuri de a bea. De aceea, cei de pe drumul de pădure se întorseseră cu timpul.

Cît despre pescari, aceștia nu-și schimbaseră locul de aprovizionare. Fie că prea puțin le păsa de cei dinspre pădure, fie că, anul fiind bun și recolta de scrumbii abundentă, la cîrciumă lucrurile începuseră iar a se desfășura cu rost; situația, în ce-i privește pe ei, nu se schimbase. Dar o minte ascuțită și un spirit comercial pot trage niște concluzii din povestea asta. Iar concluzia este că, dacă te pui rău cu pescarii, poți să tragi mai tîrziu obloanele. Îndîrjindu-i, îi aduci în stare să te lase mască. Dacă le intră în cap că le faci în necaz, se duc să cumpere de la altul și asta-i rău, mai ales că de la o vreme se mai pripășise unul pe aici și nu departe: ceva mai sus de școală.

Tînărul negustor cumpănește lucrurile în fel și chip, gîndindu-se dacă e bine sau nu să ia parte fățiș la lupta dintre doctor și pescari, să-și păstreze clienții și, în același timp, să-și știe totdeauna casa pe teren sigur și uscat.

Ce-o să se întîmple cînd s-o isprăvi cu pacostea asta? Dacă nu se mișcă nimeni acum, lucrurile vor rămîne iarăși baltă. Frîntura asta de coastă este legată cu un drum, de oraș — este adevărat — dar a locui aici, înseamnă a te amărî pe o insuliță izolată, un petec de pămînt pe care viața s-a oprit din mers, o sfoară de glie care își tîrîie viața fără să *trăiască*. Nici un semn de progres, nici un pas înainte. Nu apare nici un om nou, care să mai înviorеze viața și să se facă ecoul vremurilor noi, ca la oraș.

Tînărul negustor scrutează largul mării în timp ce-și adăpostește marfa, cătrănit de truda asta zadarnică și de gîndul pagubei ce-l așteaptă. Se gîndește cu mîhnire la viitor și nu pricepe ce l-a apucat să părăsească lumea celor vii și să se îngroape aici, pe tărîmul acesta înapoiat, unde singurele senzații pe care le mai poate oferi monotonia vieții se reduc la toanele dementiale ale naturii.

Luptîndu-se cu o ladă pe scară, se poticnește de o treaptă, face un pas greșit, se împleticește și se rostogolește pe spate în apă. Ud leoarcă, sare imediat în picioare și încearcă să vadă ce s-a întîmplat cu lada. S-a răsturnat. Tot conținutul — fructe uscate, de toate felurile, este pe jos. Mere, prune, caise și piersici se împrăștie în toate părțile, plutesc prin unghere sau cad la

fund. Încearcă să adune ce se mai poate aduna, dar își dă seama că nu-i chip să mai recupereze ceva din apa de mare tulbure. Atunci îl apucă turbarea. Răzvrătirea, pe care atîta vreme a ferecat-o într-însul, izbucnește într-un șuvoi de cuvinte, rămase nerostite pînă acum, din cauza legii comerciale care spune că : mușterii au întotdeauna dreptate. În culmea furiei, își smulge șorțul de pe el și strigă către sacii, lăzile și borcanele stivuite în camera din spatele prăvăliei :

— Idioți blestemați ! Animale tîmpite ! Nu merită decît să stea cu rîturile în apă, dacă nu le vine mintea la cap. Acum trăsni-m-ar toți dracii, stîlci-m-ar, spinteca-m-ar, toca-m-ar, stropși-m-ar, acum mi-e totuna. N-au decît să scape neghiobii, dar o să le strig în gura mare că eu țin cu doctorul și mă înscriu pentru afurisita aia de îndiguire. Dracul să ia și cerul și marea și furtuna și apa asta de mare care nu se mai satură.

De hotărît s-a hotărît negustorul. Dar cînd ceva mai tîrziu, căldura așternutului i se împrăștie în mădulare, în cugetul său își fac loc iarăși judecăți mai cumpănite. Vrea să țină cu doctorul în inițiativa de a împiedica pe viitor revărsările dușmane ale mării, dar nu-i neapărat necesar să-și gonească clienții din prăvălie, aruncîndu-le în obraz ce crede el despre tîmpenia lor în afacerea asta. Lucrurile se pot aranja și luîndu-i pe oameni cu binișorul, strecurînd o vorbă ici, o vorbă dincolo, pregătindu-i încetul cu încetul, fără să-și trădeze dintr-o dată hotărîrea. S-ar putea chiar să semneze primul lista doctorului. Asta n-ar însemna că a influențat pe cineva

cu ceva. Partea cea mai dificilă este că, în povestea asta, pescarii trebuie să fie, mai întîi și întîi, de acord, pentru a se putea obține sprijinul statului și al județului. Dacă ei își vor pune semnătura, oricum au să vină zile mai bune. Pe lîngă securitatea cîștigată împotriva mării, îndiguirea ar însemna noi oameni pe terenurile răpite apelor, noi mușterii și mai multă activitate peste tot. În afară de asta, odată cu începerea lucrărilor vor începe să sufle, din lumea de afară, adieri noi peste supușenia sufletească de aici. Că doar o lucrare ca asta nu se face cît ai bate din palme. Vor veni muncitori de aiurea, se vor stabili aici pe toată durata lucrărilor și vor aduce suflul vieții în lumea mortăciunilor astea de aici.

Stînd așa culcat, negustorul începe să se simtă din ce în ce mai mulțumit de el însuși. I se pare chiar că hotărîrea lui de a trece de partea doctorului este o garanție solidă, că abia în felul ăsta o să se realizeze cu adevărat ceva. Și în timp ce îi explică tinerei sale neveste cum înțelege el să plămădească viitorul, niște puteri noi parcă i-ar da aripi. Se scoală, se îmbracă și se întoarce în prăvălie, să scape ce mai poate fi scăpat. Și, tot cu gîndurile ațintite spre viitor, o roagă pe tînăra nevastă să țină seama de starea în care se găsește și să rămînă în pat.

Multe dimineți și multe zile lungi s-a tot gîndit el cu înfrigurare la ceva nou, la ceva care să înfrîngă acest curs molcom al lucrurilor, scoțîndu-l din amorțeală, ceva care să aducă și aici măcar un pic din zbuciumul lumii din afară și care să mai înviorеze țărmul acesta. Acum do-

rințele s-au întruchipat, devenind hotărîre și credință. Uraganul nopții i-a spulberat neliniștile, atîta vreme încătușate în inimă. Negustorul fluieră voios în timp ce se străduiește să-și pună la adăpost avutul în vederea zilelor care vor urma.

A venit ziua în care simte într-însul ceva mai mult decît un dor înăbușit, e încredințat că se va întîmpla ceva.

CAPITOLUL XIII

DOCTORUL E TOT LA SIGFRED CURSĂ-LUNGĂ, cu el și cu Katrine. Abia cînd a vrut să plece acasă a constatat că barca veche, cu care se duceau copiii la școală, s-a scufundat. Mulți ani fusese hărțuită barca aceasta în fel și chip. Acum îi venise și ei ceasul. Poate că ar mai fi posibil să fie scoasă din apă și oblojită, dar asta nu e o treabă pentru un om greoi și neîndemînatec, ca doctorul. El nu s-ar pricepe s-o cîrpească nici cît să-l țină pînă acasă. Și apoi, la drept vorbind, nici nu se prea grăbește să ajungă acasă, unde tot nu-l așteaptă nimeni.

Lotte Berg, bătrîna sa jupîneasă care ani de ani l-a urmat așa cum își urmează un cîine credincios stăpînul, este deprinsă să-l vadă lipsind de acasă zile de-a rîndul. Lotte îi ține gospodăria, îi spală rufele, îi gătește, se îngrijește de așternuturi. Așa s-a îngrijit totdeauna, fără a se gîndi

la alte alea, iar dacă totuși, i-ar fi trecut vreodată prin minte și așa ceva, apoi e mult de atunci. Acum Lotte are șaizeci de ani și e mireasa lui Isus. Aflîndu-se, deci, mereu laolaltă cu Domnul, s-a obișnuit să nu-i ducă doctorului lipsa. Fiecare cu lumea lui, chiar dacă ea, în ce o privește, are datoria să vadă și de ale doctorului.

Katrine este mulțumită că doctorul a rămas, deoarece lui Sigfred îi este foarte rău. Zace la pat și geme, respiră greu, ochii îi sticlesc de friguri și, din cînd în cînd, îl scutură fiori. A și început să vorbească aiurea.

Doctorul are un suflet bun și ajută pe oricine, pe cît poate, însă se străduiește întotdeauna să nu ascundă un adevăr dureros, îmbrobodindu-l cu mîngîieri mincinoase. Cu cîteva ceasuri mai devreme, cam în timp ce în port se rupsese babaua și, purtat de valuri, barcazul său pornea în ultima călătorie prin întuneric, bătrînul om al mării se ridicase din pat și se holbase spre fereastră, cu o lucire ciudată în ochi, ca și cum ar fi văzut ceva ce alții nu puteau vedea. Arătase spre mare cu o mînă tremurătoare, murmurase ceva fără înțeles, apoi recăzuse greoi pe pat. După aceea, doctorul i-a spus femeii, fără să-și înflorească vorbele:

— Pneumonie acută! Asta-i o porcărie a dracului pentru un om bătrîn.

— Doamne Dumnezeule! Și-i rău, doctore, foarte rău? N-ar trebui să-i dăm ceva?

— Ba da: căldură.

Mai pe urmă, starea lui Sigfred s-a înrăutățit.

Ajutată de doctor, Katrine a fixat un covor deasupra patului, închipuind un fel de cort. A aprins apoi primusul şi a pus pe el o cratiţă cu apă care să scoată aburi sub covor. La început Katrine se cam zăpăcise şi nu ştia ce să creadă auzind ce o sfătuieşte doctorul să facă. Îşi frîngea mîinile cu ochii în ochii lui, tînguindu-se :

— Vai de mine, doctore, nu mai am nici pic de apă dulce. Am făcut azi după masă cafea.

— Atunci du-te şi adu o găleată cu apă de mare, că-i prieşte şi mai bine.

Şi, astfel, Sigfred respira aburi din apa mării cu care se luptase întreaga viaţă, pe frig şi pe furtună, ca în zilele calde de vară, în ani răi, ca şi în ani buni ; o viaţă de om, fără crîcnire şi fără răgaz, se plecase cu resemnare asprimii vieţii, zbătîndu-se zi de zi să-şi ţină corabia pe valuri şi să cîştige pîinea cea de toate zilele pentru el şi ai săi.

E noapte, tîrziu. Katrine aproape s-a împăcat cu gîndul. Obişnuită să aibă totdeauna o regulă în toate, prefiră în sine toate cele de cuviinţă pentru zilele cernite la care se aşteaptă, grijile pe care le va avea, măsurile care se cer luate. Se agaţă încă de un firicel de nădejde, se scutură de perspectiva pe care o are înaintea ochilor, dar în acelaşi timp ştie că lucrurile trebuie văzute aşa cum sînt şi întîmpinate aşa cum vin. Toate nenorocirile cerului şi ale pămîntului de s-ar abate pe capul ei, Katrine va face tot ce-i va sta în putinţă pentru ca totul să meargă după rînduială, potrivit datinii. *Lucrul acela* nu are s-o găsească nepregătită. Încovoiată pe scaun, dar călită de

greul vieţii, trage fără să-şi dea seama de firişoarele de păr de pe neg, îl priveşte ostenită şi îngrijorată pe doctor şi încearcă să găsească cuvinte potrivite pentru a se mai uşura de povara gîndurilor.

— Vezi, doctore, eu tot mai trag nădejde că o să scape, bietul de el, dar dacă... Doamne fereşte... cum o să-l scot de aici ? Că totul mi s-a pus împotrivă. Laus n-o să vină cu dricul, căci omul s-a temut toate zilele lui de apă.

— Mai e destulă vreme pînă să ne gîndim la asta, doamnă Sörensen, o linişteşte doctorul. Îi merge tare prost, dar să mai vedem.

— Bine, bine, spuse femeia, suspinînd şi ştergîndu-şi ochii cu dosul palmei. Dar vezi că, la o adică, n-o să fie după voia lui Sigfred cînd o fi să fie pornit de aici aşa cum se cuvine. Noi ne-am înţeles totdeauna bine, că a fost om de omenie, da şi eu i-am fost femeie cu credinţă şi ştiu că i-ar fi plăcut să fie pe vreme bună. Aşa cum se arată acum, o să fie o înmormîntare tare jalnică.

— Păi cam aşa sînt înmormîntările totdeauna indiferent de vreme, doamnă Sörensen. Dar lasă, că mai ai vreme destulă să te gîndeşti la asta. Nu vreau să spun nici că nu trebuie să te gîndeşti de loc. Măcar de m-ar fi ascultat pe mine. Nu trebuia să se urce în pod şi să stea la fereastra deschisă, om la anii lui ! Dar, pînă să vină criza mai sînt cîteva zile şi poate că pînă atunci se îndreaptă şi vremea.

— Ce să-i faci ?... Dacă era un băieţandru, îi trăgeam una peste gură şi rămînea în pat. Dar

se înfuriase de nici nu mai era chip să stai de vorbă cu el. Cum o fi putut să fie așa de smintit? Dacă asculta, mai avea zile, săracul. Și află de la mine, doctore, că vremea asta mai ține cîteva zile. Nu poți să-mi spui nimic sigur? Suflă de la miazănoapte... Cît suflă așa de avan de acolo, nu scăpăm noi curînd de apă.

— Suflă al naibii, văd și eu. Dar acum ține-ți firea. Așa merge boala asta n-ai ce-i face. Mai sînt cîteva zile pînă vine criza, și nu se poate spune dacă o să reziste sau nu pînă atunci. Însă, pentru dumneata cel mai cuminte lucru este să fii pregătită, adică să te aștepți și la rău. Te știu femeie bărbată, care nu te dai ușor bătută, doamnă Sörensen.

— Știu, doctore, dar ce pot face și eu? Trebuie să înțelegi și dumneata. Nici pentru mine, nici pentru Sigfred n-aș vrea ca oamenii să aibă ce bîrfi, că, adică, s-a băgat în pat și nu s-a mai sculat de acolo fiindcă s-a speriat, văzînd mai multă apă decît putea să bea. Dumneata știi că nu-i vina noastră, dar oamenii nu sînt destul de înțelepți ca să judece lucrurile așa cum sînt ele. Mai tîrziu o să-mi aud vorbe, precum că, atunci cînd a murit Sigfred, n-am fost în stare să-l duc după cuviință la cimitir. Ți-nchipui că n-aș vrea să aud așa ceva. Că adevărul este, chiar dacă trebuie să o spun eu singură, că noi ne-am purtat totdeauna cum se cuvine și așa ne știe toată lumea. Dar dacă apele astea...

Katrine oftează iar, se trage de perii de pe neg și se gîndește la tot ce s-ar putea scorni, dacă la o adică n-ar fi în stare să intre în văduvie ca

lumea, așa cum e datina. Atît de strîns o înlănțuie aceste gînduri, încît speranța ca Sigfred să scape de pneumonie este pusă în umbră de semnele de întrebare iscate într-însa de preocupările cu privire la ceea ce are de făcut în cazul că el nu s-ar mai scula. Și totul vine — și iată că a și venit — pe negîndite. O clipă îi scapără în suflet și o licărire de nădejde. E tot porunca acelor legi nescrise, cărora li se supun oamenii de pe țărm: să speri totdeauna în bine, dar să fii pregătit și pentru ce este mai rău.

CAPITOLUL XIV

CEVA MAI SUS, ÎN LOCUINȚA AGENTULUI VAMAL, e tot lumină, ca în toate celelalte case, și încordare în aer, dar nimeni nu veghează în așteptarea zorilor. Agentul doarme dus, în aceeași poziție în care a fost culcat, și Berta își dă seama că nu are nici un rost să stea de strajă. Dar, dintr-o dorință de a fi în rînd cu lumea și la bine și la rău, micșorează lampa și o așază pe scrin, așa încît licărirea acesteia să străbată în noapte și să arate că stăpîna casei nu-i dintre cei care nu se sinchisesc de cele ce se întîmplă în jurul său, și ia parte la veghea și așteptarea tuturor.

Cît despre prăpăditul de bărbat, l-a lăsat toată ziua să doarmă, îngrijindu-l, cum își îngrijește mama copilul. Dar dedesubtul pojghiței de tandrețe

fierbe necazul că bărbatul nu e om de treabă și ascultător. Cîtă vreme doarme dus, cu păcate cu tot, e blîndă și iertătoare, dar de îndată ce se va trezi, o să-și capete el praftura, cum și-a mai căpătat-o și altădată. O să-i spună vreo două... Și o să-l sfichiuie cu vorba, pînă cînd își va da singur seama ce ticăloșie a săvîrșit și își va băga mințile în cap, redevenind bărbățelul bun și ascultător pe care și l-a dorit întotdeauna.

Mult timp după ce acordeonul tinereții fusese uitat în dulap pe vremea cînd mai avea încă vlagă într-însul și îndatoririle conjugale încă mai puteau fi îndeplinite, agentul vamal mai încercase să țină piept gurii ei dezlănțuite. Cînd, după o raită dată la cîrciumă, Berta începea să-l bălăcărească, îi mai sărea și lui țandăra. Pe atunci Berta încă mai visa să aibă copii cu un bărbat cu șapcă galonată pusă ștrengărește pe zulufii neastîmpărați ai unui păr bogat. Dar aceleași impulsuri materne, mereu dezamăgite, au dus-o, cu timpul, la ciudă și la furie, ajungînd să fie scoasă din minți de nevolnicia acestui om, căzut în patima beției. Dar palmele răsunătoare, pe care în atîtea rînduri i le trimisese în obraji, tot nu-l schimbaseră pe nevolnic. E drept că se ferea ca un mielușel din calea ei, însă făcea tot ce știa el. Treptat, treptat, Berta a înțeles că n-o poate scoate la capăt cu palmele. A învățat alt meșteșug de a-și amăgi durerea că nu i-a dăruit copii și a lăsat-o cu dorurile neîmplinite.

Agentul vamal cunoaște pe de rost mersul bătăliei și sfîrșitul ei. Cînd se trezește, după o escapadă la cîrciumă, știe foarte bine ce trebuie să

facă. O porție amară, apoi una dulce: asta e calea spre iertare și spre locul lui obișnuit de penitență. De atîtea ori a străbătut-o, încît a învățat să descopere nectarul ascuns al florii și să-l soarbă pînă la ultima picătură. Încă de mult a dibăcit că Berta nu are nimic cu el, cîtă vreme crede că doarme. De aceea, și-a însușit pînă la desăvîrșire arta somnului vulpesc.

La intrarea în așternut, Berta a și înghițit cîteva ore de păcăleală. Trezindu-se, o dată cu venirea nopții, cu capul cît banița, bătrînul coțcar începe numaidecît să-și pună mintea la contribuție. Se simte ca un copil răsfățat sau ca un bărbățel scump, deprins să primească atențiile soției ca ceva de la sine înțeles; un singur semn și totul i se așterne la picioare. Ca din întîmplare, scoate un picior slab și alb de sub plapumă și-l lasă să lunece peste marginea patului, gudurîndu-se: „Acum o să vii imediat".

Într-adevăr, nu apucă să-și bîțîie multă vreme piciorul peste marginea patului, că Berta se și înființează. Cu mîinile ei groase, calde și moi, îi ridică scumpetea de picior și îl adăpostește sub plapumă, după care mai rămîne un pic alături, cu palma pe piciorul lui. Simțindu-și gioarsa de picior mîngîiată blînd și binevoitor, rămășița de bărbat surîde viclean în prefăcutul său somn vulpesc, lăsîndu-se pătruns de amintiri plăcute din primăvara vieții. Iar cînd, după o bucată de vreme, zdrahonul de femeie renunță să-și mai caute iubirea pierdută și îl învelește mai bine cu plapuma, rămîne întins încă multă vreme, savurînd

nespusa fericire a căldurii care-i străbate sîngele călîu.

Ori de cîte ori o ia pe cărări greşite şi după aceea se trezeşte acasă, fără a şti cum a ajuns, agentul vamal îşi face jocul pînă cînd Berta se dezbracă în sfîrşit, şi-şi rostogoleşte trupul mătăhălos peste marginea patului. În momentul acesta, ştie că a sosit clipa. Dacă nu-i vorbeşte acum, femeia va adormi numaidecît, şi va fi nevoit să-i întîmpine privirea abia mîine, în lumina aspră a dimineţii. Dar el a învăţat de mult că orice împăcare dintre bărbat şi femeie este înlesnită de căldura patului şi întunericul nopţii.

Auzind că patul s-a liniştit sub povara celor o sută de kilograme ale femeii, miorlăie sfios, prin întuneric:

— Te-ai culcat, Berta? Dar ce s-a întîmplat, de ai lăsat lumina aprinsă?

— Ei, te-ai trezit, neisprăvitule? Nu ţi-e ruşine să-ţi fie? Trebuie să am mereu grijă de tine... Sfinte Dumnezeule, parcă ai fi un copil.

— Dar ce mare nenorocire s-a întîmplat, măicuţă? M-am dus în port, să-i fac formele olandezului şi la urmă am mai zăbovit puţin cu Mads.

— Nu-mi mai umbla mie cu minciuni de astea, doar ca să-mi întorci vorba. Altceva mai ştii? Cum îţi face cineva semn cu degetul din cîrciumă, hop şi tu! De altminteri, eşti o bucăţică bună pentru ei. Şi la urmă te uită Dumnezeu acolo, de trebuie să alerg eu după tine şi să te car acasă prin apă. Să mă bată Dumnezeu dacă nu era mai bine să te las să zaci acolo. Dar aşa te-ai învăţat, să-ţi poarte altcineva de grijă, cît e ziulica de mare. Şi eu proasta de mine, eu cu ce mă aleg? Numai o tîmpită ca mine e-n stare să-şi mănînce zilele aşa. Dar bagă la cap ce-ţi spun: dacă nu isprăveşti o dată, gata! Ai înţeles?

— Of, Berta!... Şi pentru asta eşti chiar aşa de supărată pe mine? Doar ştii că mă căiesc, Berta. Ştii că-mi pare rău.

— Parcă are loc căinţa în capul ăla sec al tău! Am mai auzit eu de multe ori cîntecul ăsta. După pîine şi lemne de foc nu ştii să te zbaţi, da-n schimb îţi place să faci pe grozavul şi pe Barbă-albastră, la asta te taie capul, iar pe mine mă ţii în casă şi-ţi baţi joc de mine. Dar stai tu, drăguţule, că dacă-mi mai faci una ca asta, gata! Ai înţeles?

Mult timp se prăvale, astfel, peste el torentul acesta de cuvinte, dar în cele din urmă cuvintele încep să picure mai încet şi fără legătură între ele. Atunci agentul vamal se pregăteşte pentru sărutarea care urmează întotdeauna scărmănelii. Plin de mulţumire, se întinde spre dînsa, se oploşeşte de-a lungul trupului greoi, îşi cufundă obrazul între sînii enormi şi scînceşte:

— Fii bună cu mine, măicuţo. Să vezi ce cuminte o să mă fac.

Pe jumătate adormită, Berta îi prinde în braţe trupul sfrijit şi îl strînge la piept ca o mamă care şi-a dojenit copilul neascultător, dar care-şi dă seama că tot mai înţelept e să-l ia cu binişorul, apoi, cu el în braţe, se afundă în apele molcome ale somnului. A rămas aşa, în aromeala patului, ca o balenă somnuroasă care îşi ocro-

tește puiul. A uitat de mugetul uraganului dezlănțuit. Lampa de bucătărie își pîlpîie lumina săracă spre geamurile întunecate și spre apa care se prelinge în cameră, peste pragul ușii. De unde să știe Berta că, afară, marea și-a pus în gînd să înghită pămîntul acesta de atîtea veacuri neajutorat. Mai devreme văzuse și dînsa că nu-i a bună, dar după aceea, simțindu-și bărbatul aciuiat lîngă dînsa, biata inimă de femeie a avut senzația liniștitoare a siguranței și a încrederii. Cu aleanul neogoit al tuturor femeilor dezamăgite în aspirațiile lor materne, Berta se îndreaptă acum spre un tărîm minunat al viselor, o țară în care chiuie și zburdă copiii. Toți copiii aceștia vin parcă spre dînsa. Și, învăluită în aromele visului, Berta își regăsește pierduta fericire de a fi mamă, în timp ce strînge la sînu-i fierbinte un trup sterp și uscat.

CAPITOLUL XV

EROISM ȘI CATASTROFA — CUVINTE FRUMOASE, cuvinte bune pentru ziare și pentru cărți. Dar oamenii mării nu cunosc altceva decît legea muncii, iar treburile zilnice le consideră drept ceva care se cere făcut și nu are nevoie de podoabe. Ei știu, fără să îmbrace asta în cuvinte, că vitejia e o însușire pe care omul nu o are dintotdeauna. Nimeni nu se naște viteaz. Vitejia nu generează fapte, ci faptele sînt acelea

din care se naște ea. Iar această vitejie nu-i o însușire pe care oamenii mării o au în mai mare măsură decît alții. În schimb, sînt nevoiți mai mult decît alții s-o dovedească.

Eigil a țipat de frica mării și a morții, dar cînd a înțeles că strigătele sale sînt zadarnice, și-a regăsit stăpînirea de sine și a redevenit marinar, așa cum încă din copilărie îl menise asprimea vieții. Marinarul este dator să se descurce și să ia singur hotărîri. Trezit la realitate, firea decisă a lui Eigil se dezlănțuie într-o înjurătură scrîșnită :

— Ei, drăcia dracului ! Aici nu te mai poate ajuta mămica. Trebuie ancoră de derivă, chiar de-ar fi s-o scoți din fundul iadului !

Șandramaua plutitoare a luat-o razna în bătaia valurilor, urmînd mișcările acestora. Dar, de cîte ori alunecă de pe coama unui val în hăul înspumat de dedesubt, mai ia o cantitate de apă, înainte de a fi aruncată pe creasta talazului următor. Apa pătrunsă în cantitate mare constituie un balast primejdios, care împiedică stabilitatea plutirii.

De altfel, e înspăimîntător de greu și numai să te ții pe picioare. Dar Eigil e zvelt, are mădulare zdravene și e mlădios ca un țipar. Ca să se poată menține pe punte, folosește picioarele, genunchii, șalele, umerii, coatele, totul, afară de mîini. Mîinile lucrează cu înfrigurare și dibăcie. Știe precis unde trebuie să lege și ce noduri să facă pentru ca ancora de furtună să fie ținută în poziție dreaptă pe apă. Saula e prea slabă ca să poată folosi ca parîmă pentru ancora de rezervă grea, de la babord. Doar ca parîmă pen-

tru o ancoră de derivă ar mai merge, dar şi această afurisită ancoră de derivă trebuie pregătită repede şi trecută peste babord, înainte ca barcazul să ajungă prea departe şi apa să treacă peste copastie; atunci e scufundare sigură.

Dar cînd e aproape gata, se întreabă dacă nu cumva ancora uşoară de derivă va urma valurile mai repede decît vasul. Fiindcă acesta din urmă cu cît ia mai multă apă, cu atît se mişcă mai greu. Primejdia e mare. Ce-ar fi să pună un lest la vreo zece coţi în faţa ancorei de derivă? Un mănunchi de lanţuri grele se poate lega la repezeală iar în postul cîrmei, printre pietrele de balast, se găsesc destule capete de lanţ.

Eigil a şi început să se tîrîie într-acolo, cînd îşi aduce aminte că acele bucăţi de lanţ le folosise la întărirea legăturii dintre chei şi babaua cea mare. Şi iarăşi se întreabă: Dar vreo două pietre de balast? Nu, astea sînt rotunde şi nu le poţi lega într-un mănunchi. Poate butoiaşul cu apă? Butoiaşul din cabină este pe jumătate gol, dar poate fi umplut cu apă de mare. Are să se scufunde îndată, să se rostogolească şi n-are să ţină cine ştie ce, însă, oricum o să fie suficient pentru ca să întîrzie mişcarea ancorei de derivă, să dea ceva stabilitate ancorei.

Fără a mai sta pe gînduri, aduce butoiaşul, îl umple cu apă, îl leagă bine şi-l aruncă peste bord, împreună cu ancora de derivă. Prinde lanţul de straiul[1] vergii focului, după care se repede la

[1] Cablu servind la întărirea catargelor spre provă.

pompa de la pupă. Eigil e prea tînăr şi îndîrjit ca să se simtă ostenit. Tot trupul îi este încordat ca o strună. Înfigîndu-se vîrtos pe picioare şi sprijinindu-se cu spatele de rama bocaportului, mînuieşte cu mişcări regulate balansierul pompei, fără a se sinchisi de ruliul şi de tangajul furios al vasului.

Nu ştie de cît timp trage astfel de pompă, dar înţelege că treaba a mers bine, după mişcarea barcazului care se întoarce, încet dar sigur, cu prova în vînt. Totodată pompa începe să horcăie şi să soarbă aer. Înseamnă că izbutise să deşerte apa. Slavă Domnului! Dar cînd dă drumul balansierului, mîinile îi atîrnă ca nişte greutăţi moarte în încheieturile îndurerate. Are însă răgaz să mai răsufle. Ancora de derivă ţine îndeajuns pentru a încetini înaintarea corăbiei, făcînd în acelaşi timp ca pupa să rămînă mereu în apă. Spuma împroşcată de crestele valurilor nu constituie o primejdie. Vechitura e în stare acum să plutească mai sigur. Construită din scînduri groase, cu fundul plat, ea urmează ridicarea apei şi saltă pe valuri cum sare somonul peste un vîrtej.

Tînărul pescar nu are decît un singur gînd: să salveze vasul, iar salvarea vasului înseamnă şi salvarea lui. Nici pomeneală de teamă. Nici o secundă nu-i trece prin minte să părăsească lupta. E atît de stăpînit de gîndul salvării, încît aproape că nici nu bagă de seamă salturile barcazului care aici urcă pe culmile valurilor, aici coboară în prăpăstiile dintre acestea, prins în dansul sălbatec aţîţat de orchestra asurzitoare a uraganului. În lumea în care a trăit, oamenii îşi petrec cele

mai multe zile din viață pe o temelie care se leagănă; de aceea stă pe scîndurile punții de sub picioare la fel de neclintit ca pe un caldarîm, adăpostit de vînt.

Într-o clipă de acalmie, Eigil își proptește un umăr între sart și catarg, vîră adînc mîinile în buzunare și răsuflă puțin, ca să cumpănească situația. Un timp e prăbușit în fundul unei văi înconjurat din toate părțile, pînă sus, deasupra capului, de pereți albi. În clipa următoare e ridicat pe piscul unui munte viu, și zărește în noapte lințolii de spumă vălurindu-se ca peste o lume răzvrătită. Marea e în clocot, rînjește dușmănoasă și vicleană, dar Eigil e mult prea frămîntat de alte gînduri, pentru a-i mai băga în seamă toate mendrele.

Ar vrea să știe în ce poziție se află, dar nu poate să-și dea seama cît a trecut de cînd a aruncat peste bord ancora de derivă, și nici nu are cum socoti cît de repede e împins acum, cînd vasul se ține întrucîtva în vînt. Judecînd după direcția vîntului, ar trebui să fi pornit în amonte de Vejl, dar nu are idee pînă unde a ajuns. În momentele în care corabia e ridicată de valuri, poate zări luminile de pe mal și atunci încearcă să-și stabilească poziția, cît de cît, în funcție de acestea. Dar știe că nu se poate bizui pe astfel de socoteli. Chiar dacă trage o linie între două puncte luminoase de pe mal, după care să aprecieze poziția, tot nu-și dă seama, deoarece nu cunoaște locul celor două puncte. Toate luminile sclipesc la ferestrele podurilor, dar nu toate acestea dau spre Vejl. Oricît s-ar orienta după două

din ele, nu poate ști care anume sînt casele. Totuși, după o bucată de vreme prinde trei lumini pe o linie și, după poziția lor, apreciază că trebuie să se afle cam la jumătatea drumului, în sus, pe Vejl. Însă luminile nu pot să-i spună și cît de departe a ajuns spre vest — și tocmai asta e hotărîtor.

Dacă barcazul ar fi ajuns destul de departe, spre sud, ar exista posibilitatea să treacă de recifele de la Flinter și să intre la apă mică, cu fund mîlos. Începînd de aici, valurile nu mai sînt așa de mari și vasul poate fi dus mai departe numai de suflul vîntului împotmolindu-se, pînă la urmă, în noroiul livezilor de pe plajă. În momentul în care poziția e stabilită, după luminile slabe care se văd în zare, Eigil e lămurit: poate are noroc să scape binișor sub vînt. Cu o condiție însă: să nu fi ajuns prea departe spre vest. Și deodată, un gînd îl face să se cutremure: a și ajuns prea departe! Dacă a urcat pe Vejl pînă la punctul indicat de poziția socotită și, totuși, valurile sînt tot așa de înalte ca pînă acum, cauza nu poate fi decît aceea că a avansat în cotul Flinter, singurul loc din gura rîului care are destulă adîncime ca să se poată ridica talazuri mari. Asta înseamnă că după cîteva minute sau după o oră — nu poate ști exact, fără puncte de recunoaștere precise pe mal — vasul va fi aruncat pe stînci și va fi stîlcit ca o scoică sub cizma unui pescar.

Avînd sentimentul atît de apropiat al sfîrșitului, Eigil știe ce are de făcut și nu mai șovăie nici o clipă. Cu mijloacele pe care le are la în-

demînă, nu i se oferă decît o singură putință de scăpare, dar și aceasta îndoielnică, întrucît nu știe dacă mai are timp suficient pentru a recurge la ea. Dar cele învățate pînă acum i-au pătruns adînc în sînge și nimeni nu va putea spune vreodată că Eigil nu și-a făcut datoria sau că n-a știut să și-o facă atunci cînd i-a ajuns cuțitul la os. Dacă va avea parte să se mai vadă o dată pe uscat laolaltă cu ai săi, nici unul nu va putea rîde de el, reproșîndu-i că nu-și cunoaște meseria sa de marinar, chiar așa, de marinar tînăr. Eigil este perfect conștient de primejdia în care se află, dar fără a se gîndi o clipă la riscul unei eventuale pieiri în această mașină de tocat formată de nebunia mării și de viclenia stîncilor — trece îndată la fapte, credincios străvechii legi care spune că omul trebuie să-și cunoască munca pentru a-și putea cunoaște mai bine camarazii.

Fără bîjbîieli de prisos, îndîrjit și înfrigurat, se repede să scoată ancora grea de rezervă de la babord. Trebuie aruncată cît mai repede, ca să se poată fixa înainte de a ajunge corabia la stînci. Firesc ar fi ca ancora să țină, căci are patru brațe zdravene; chiar dacă se rostogolește tot va putea apuca pămînt și se va înfige undeva în fundul apei. Dar nu cumva este, oare, deja prea tîrziu ? Și apoi nu mai există la bord nici o bucată de parîmă de ancoră : toată parîma a rămas în port, legată la chei, împreună cu babaua smulsă de pe fund.

Ajutat deopotrivă de gîndirea limpede, dar și de instinct, Eigil scurmă cu mîinile prin unghere, în bezna zbuciumată de munții uriași de apă.

Adună ce a mai rămas din saulele de la ancora de derivă, apoi din cîteva sărituri este pe catarg, desface scotele[1] din tachet[2] și taie ochetul de legătură în vergă. Scotele se desprind ușor, frînghia nu mai este prea trainică, fiindcă e veche, dar a fost bine întreținută, unsă cu seu de vacă, și nu are rosături. Scota focului o urmează pe cea a randei și, împreună cu bucata de saulă rămasă de la ancoră, alcătuiesc patru capete de frînghie pe care Eigil le trece imediat prin inelul ancorei de rezervă. De partea cealaltă, le vîră prin ochetul care ține straiul focului spre pupă și petrece totul în jurul cabestanului de catarg. Ar fi putut să fie mai lungă, cu peste un stînjen mai lungă, dacă babaua nu s-ar fi pierdut. Și era bine să fie mai lungă. Acum nu mai există altă soluție decît s-o înfășoare în jurul cabestanului. Mai întîi, însă, trebuie trecută prin ochetul de la etambou[3]; altminteri, corabia s-ar așeza travers în valuri. De aceea, cu toate că parîma e mai scurtă decît ar fi necesar, tot mai trebuie jertfit cam un stînjen[4] dintr-însa ca să facă bine legătura.

Și iată că ancora a prins. Barcazul se opintește cu o zmucitură, și se saltă pe creasta unui

[1] Parîmă folosită pentru a întinde și a fixa colțul de jos al pînzei unei nave.

[2] Suport în formă de T, de care se leagă parîmele de manevră.

[3] Element de rezistență care închide corpul navei la pupa și de care, în mod curent, este fixat safranul cîrmei.

[4] Măsură veche de lungime variind, după epoci și regiuni de la 1,96 m la 2, 23 m.

val. Valul următor îl izbește în etambou, fără însă a-i da răgaz să coboare de pe cel din față. Cîtă vreme fusese legat numai la ancora de derivă, se supunea tuturor mișcărilor apei. Acum rămîne pe loc, cu toate că talazurile continuă să-l frămînte și șuvoaie grele de apă înspumată îi scaldă puntea. Iar trebuie pompat din răsputeri, însă Eigil nu se dă îndărăt de la greu. Vasul e ancorat, ancora de rezervă s-a înfipt, și pesemne are să țină, numai că legătura nu are destulă suplețe; parîma e prea scurtă și, chiar dacă suportă presiunea valurilor, corabia se va menține în loc mai rigid decît se cuvine și va lua mereu apă.

În ciuda acestui risc, lui Eigil i se pare că, așa cum se prezintă lucrurile, nu este totuși prea rău. Chiar îl bate gîndul să dea o fugă pînă în cabină, ca să înfulece un colț de pîine. Nici o gură de cafea n-ar fi de lepădat, fie și rece, numai de nu s-ar fi răsturnat bidonul, deși îl înțepenise bine sub banchetă. N-ar fi rău chiar să se odihnească un pic, ba chiar să fumeze o pipă, căci după aceea tot trebuie să se ducă la pompă. Prea ar fi din cale afară de frumos să țină corabia sub vînt fără să-și rupă brațele pompînd. Dar nu apucă să ridice bine bocaportul cînd aude o bubuitură surdă, după care vasul începe să se zguduie din toate încheieturile. Eigil se oprește cu mîna încleștată pe marginea bocaportului. Toate fibrele trupului îi sînt încordate gata să plesnească. Urmează o nouă troznitură și mai puternică, și puntea i se cutremură sub picioarele sale.

Și Eigil înțelege ce s-a întîmplat...

Barcazul s-a ciocnit, totuși, de stînci. Acum, nici trei duzini de pompe nu-l mai pot salva.

CAPITOLUL XVI

UNICA PREOCUPARE A CÎRCIUMARULUI A FOST, de cînd e el, aceea de a pune ban pe ban. Pentru motivul acesta nu i-a trecut niciodată prin minte să se însoare. Oamenii au și încetat să se mai întrebe ce face cu banii, la ce i-o fi tot adunînd. A moștenit cîrciuma, de la tatăl său, încă în tinerețe, și de atunci toată viața și-a petrecut-o sub acoperișul acesta de stuf năpădit de mușchi, abia îngăduindu-și din an în paști cîte o înghițitură de rachiu. Uscat, cu încheieturile scîrțîind, se strecură prin viață tăcut și pe furiș, legat parcă pe vecii vecilor de cîrciuma aceasta bătrînă prizărită pe un țărm răzleț.

Dar în sinea lui cîrciumarul își visează ceva măreț, mai presus de țelurile tuturor localnicilor, un vis de fericire care i-a fost călăuză de-a lungul atîtor ani petrecuți în străduința mută de a strînge ban cu ban. Și-a făurit idealul acesta încă de mult, din copilărie. Tatăl său fusese, la viața lui, om cam din topor și mare iubitor de clondire. Un singur fiu avea, dar îi dăduse chelfăneală cu nemiluita, de ar fi putut îndestula

cu ea douăzeci de copii. Băiatul, dezgheţat încă de mic şi tăcut de felul lui, nu auzise de la tată-său măcar o vorbă bună, o laudă cît de mică, deşi încă de timpuriu deprinsese toate chichiţele menite să asigure prosperitatea unei crîşme.

Bătrînul avusese un prieten, om totdeauna cu surîsul pe buze, dar din cale afară de lăudăros, un negustor de cereale care venea în fiecare an şi se lipea de cîrciumă. Era în vremurile acelea bune în care ţăranii soseau şiruri-şiruri cu căruţele gemînd de bucate, acesta fiind singurul port de pe coastă, la multe leghe depărtare de oricare altul. Minunate timpuri! Încă nu se construise calea ferată care a supt după aceea viaţa cîrciumii şi a ţărmului. Cerealistul în răstimpul petrecut la cîrciumă, obişnuia să-i dea băiatului cîte un sfanţ, însoţit de cîteva vorbe bune, ori de cîte ori tată-său îi trăgea cîte o labă. Cu anii, băiatul adunase o sumă frumuşică, fiindcă de pe atunci era strîns la pungă.

În fiecare an, la despărţire, cînd negustorul de cereale îşi lua ziua bună, bătrînul şedea pe scări, mîndru de prietenul său, iar în spatele său, băiatul, mîhnit că zilele fericite au luat sfîrşit. Şi de fiecare dată se întîmpla acelaşi lucru. În clipa cînd cerealistul dădea colţul şi se făcea nevăzut pe lîngă prăvălia negustorului, la cotitura drumului de pădure, cîrciumarul rostea aceleaşi vorbe, singurele cuvinte cu miez adresate, în viaţa lui, băiatului: „Uită-te bine la el, dobitocule. L-am cunoscut în armată. Era sărac lipit. Acum e un om făcut, coşcogeamite grangur cu cincizeci de mii la ciorap."

An după an, gîndul la aceste cuvinte a crescut şi a căpătat fiinţă în cugetul băiatului. De cîte ori nu adormea, în cămăruţa lui stingheră, dospind în suflet visul de peste zi! Visul de a-l întrece pe bătrîn, de a avea şi el la ciorap cincizeci de mii şi de a ajunge grangur mare.

E mult de atunci! Cu anii, trupul i s-a cocîrjat iar sufletul i s-a acrit în îndărătnicia plină de îngrijorare cu care se trudea să înainteze pas cu pas spre idealul său de viaţă. Totdeauna fusese un om ciudat. Acum ajunsese un bătrîn ciudat. Doar visul de copil îi rămăsese acelaşi, nealterat de curgerea anilor. Trăia aceeaşi speranţă de a ajunge cineva, de a se ridica sus de tot, deasupra grijilor de fiecare zi ale vieţii, încît cineva, cîndva, să se uite şi în urma lui de pe o scară cu respect: „Îl vezi? E ditamai grangurul. Cincizeci de mii are la ciorap".

Peste douăzeci de mii de nopţi cît îi prenumără viaţa, cîrciumarul a dormit în acelaşi pat. Paiele din saltea au fost schimbate de cel puţin cincizeci de ori, dar patul a rămas la locul său de totdeauna, în cămăruţa de deasupra intrării. Chiar sub ferăstruica acestei cămăruţe e atîrnată firma, de o bară orizontală metalică. Firma este cel mai sigur barometru al cîrciumarului. Scîrţîitul balamalelor, cadenţa picăturilor de ploaie sau bufniturile vîntului, toate acestea constituie, pentru el, indicaţii meteorologice sigure. Deşi numai arareori se încumetă dincolo de zidurile care-i cuprind năzuinţa de-o viaţă întreagă, semnele vremii — bune sau rele — le cunoaşte întotdeauna, citindu-le ca pe un grafic al stră-

duințelor pescărești. De cîte ori nu i-a șoptit firma de la intrare cîte ceva în legătură cu mersul vremii! A învățat ca în cîntecul ei să tălmăcească amenințări și, tot cu ajutorul acestuia, să cumpănească ivirea ceasurilor celor mai apropiate de idealul său. După o serie de nopți liniștite se întîmplă ca firma să înceapă deodată să scîrțîie, atrăgînd atenția urechilor ciulite spre vremea furtunoasă care, după ce trece, aduce totdeauna clienți. Cînd vîntul bate dintr-o parte, făcînd ca firma să pocnească, aidoma sarturilor lovite de catarg, sau cînd se abate dinspre sud, anunțînd potolirea vîntului și a apei, înseamnă că începe pescuitul cu vîrșele. Dacă țăcănitul durează mai mult de șase nopți e semn că vine primăvara, că se vor statornici zile frumoase și că țiparii o să se ridice din găurile în care au iernat, repezindu-se la vîrșe sau la celelalte unelte, în care pescarii au pregătit momeli.

Dar cîntecul firmei din noaptea aceasta e ceva nou pentru bătrînul cîrciumar. Nevenindu-i somnul, se gîndește la apropierea zilei în care, poate, oamenii au să vină obosiți, să se înzdrăvenească cu un preacinstit păhărel de rachiu, poate și două. Ba poate că vor trece și de acestea, dincolo de hotarele setei, iar după aceea, li se vor scurge ochii la dulăpiorul de perete, rămas, ca din întîmplare deschis. Deodată, urechile cîrciumarului prind un zgomot care nu poate fi făcut de vînt.

O clipă țăcănește și rîcîie ceva, apoi încetează. După aceea, cîteva ciocănituri, iar la urmă numai zgomotele obișnuite de afară. Numai ochi și urechi, bătrînul caută să nu-i scape nimic: „Ce dracu o mai fi și bazaconia asta? se gîndește. Vreo creangă ruptă dintr-un copac de pe drum? Nu, nu. Nici vorbă. Fereastra asta se află în întregime la adăpost de vînt, așa că nu poate fi lovită nici de vînt, nici de ceva adus de vînt."

Nu i s-au întîmplat lui prea multe, ba au fost chiar puține de tot acele întîmplări pe care să nu le fi adulmecat mai înainte. De data aceasta, nu încape îndoială, că la fereastră se petrece ceva care pentru întîia oară îi alterează înțelesul zgomotelor nocturne. Speriat, aproape înlemnit de mirare, dar totodată îmboldit de o dorință nestăvilită de a lămuri taina, se așază pe marginea patului și rămîne așa o vreme, trăgînd cu urechea. Apoi nu se mai poate stăpîni. Lungindu-și prin întuneric gîtul slab și descărnat, încearcă să audă și să vadă, ca o fiară în pădure. Se apleacă apoi peste marginea patului de-i scîrțîie încheieturile și-și pune papucii. Cămașa de noapte lungă, de modă veche, boțită și largă, îi curge în jurul trupului sfrijit, făcîndu-l să semene cu un strigoi pus pe fugă. Cu băgare de seamă, se furișează spre fereastră. Camera e neagră ca un mormînt, dar el a stat atîta vreme îngropat într-însa, încît îi cunoaște fiecare colțișor, fiecare crăpătură din podea, știe chiar și numărul găurilor făcute de cari, și se mișcă sigur ca un liliac printre crengile unei păduri întunecoase.

Își lipește fața de fereastră, dar nu poate să vadă nimic. Rămîne multă vreme astfel, neclintit. Simte turbarea uraganului prăvălit peste mare, simte cum urgia dă buzna în copacii bătrîni din grădină și cum, învingînd orice împotrivire, nă-

vălește mai departe, urlînd, peste țărm, departe, tot mai departe. Nu asta însă îl sperie. Zgomotele acestea le cunoaște. Aceleași sînt și în noaptea asta, ca și în alte sute de nopți trecute, doar că vuietul este mai tare și ține mai mult decît de obicei. Da, dar ciudatul zgomot, ciocăniturile și rîcîiala aceea de la fereastră pe care le auzise mai înainte nu fac parte din hăulitul vîntului. Ar fi putut fi pricinuit de o creangă dar așa cum este orientată fereastra, ar trebui ca uraganul să se năpustească din sud pentru ca să arunce o creangă încoace, însă de cînd lumea nu s-a pomenit uragan venit din sud, iar cel de acum e lămurit că vine de la miazănoapte.

O întîmplare mică și neînsemnată poate deveni o întîmplare și mare și însemnată, cînd se nimerește să tulbure pacea din mormîntul unui om viu. Cîrciumarul socotește că de nimic nu are a se teme atîta timp cît stă liniștit în patul său, legănîndu-se cu iluzia că ziua de mîine ar putea fi un bun pas înainte spre ținta vieții sale. Dar cînd gîndurile de toată ziua sînt scoase din făgașul lor, se schimbă lucrurile. Cîrciumarul nu și-a bătut niciodată capul cu idei despre curaj ori lașitate, sau despre felul în care acestea sălășluiesc laolaltă în sufletul aceluiași om. Tot ce gîndește și tot ce face se desfășoară pe o cărare îngustă, fără cotituri. Face ce și-a propus că *trebuie* să facă, și nu-și poate imagina că se pot ivi și întîmplări neprevăzute.

Deoarece nu poate vedea nimic prin fereastra închisă, trebuie s-o deschidă. Asta n-are nici să risipească întunericul, nici să-i ascută simțurile,

dar are să-i dea o senzație de liniștire, conștiința că, atît cît i-a stat în putință, a cercetat lucrurile cu de-amănuntul. Desface, deci, cîrligele, cu băgare de seamă, și deschide fereastra.

Fereastra e bine adăpostită de strașină, încît poate rămîne deschisă, fără ca s-o trîntească vîntul. Scoate capul, cu băgare de seamă afară și adulmecă, dar nu prinde nimic neobișnuit. „Mda... Indiferent ce-a fost, n-a fost nimic." Cum nu poate înțelege ceea ce nu este de înțeles, își propune să-și lase gîndurile să navigheze doar pe ape despre care e sigur că sînt navigabile. Totodată, aproape fără să-și dea seama întinde mîna, pipăind de-a lungul firmei, ca și cum ar spera să găsească acolo un clenci al siguranței și al stăpînirii de sine care îl părăsise pentru o clipă.

Deodată, însă, are senzația că a nimerit cu mîna într-o vîrșă, unde caută să-l muște o lighioană spurcată, închisă acolo. Își retrage mîna fulgerător lovindu-se în cot de pervazul ferestrei. O durere ascuțită îl fulgeră pînă la umăr. Pe firmă se găsește ceva care, de fapt, n-ar avea ce să caute acolo, ceva moale, alunecos și cu pene. Niciodată nu i-a fost frică de necunoscut, fiindcă necunoscutul este ceva ce nu-l privește, sau, în orice caz, ceva la care nu s-a gîndit niciodată. Dar acum pălește la față. Iată-l față în față cu necunoscutul, indiferent ce formă o fi avînd acest necunoscut. După atîtea și atîtea nopți trăite pe tărîmurile calme și călduțe ale celor obișnuite și din fir în păr știute, i-e dat să petreacă

o noapte în plin necunoscut, un necunoscut viu, concret, pe care l-a și atins cu mîna.

Pe cîrciumar îl apucă groaza. Cunoaște fiecare palmă de loc din această odaie în care a crescut, iar acum se ofilește fără să fi dat vreodată în floare. Cu siguranța unui lunatec, apucă una din relicvele cele mai vechi ale familiei sale, găina de porțelan care ani și ani de zile a împodobit milieul brodat de pe măsuța cu trei picioare, și cu ultimele puteri azvîrle cu ea pe fereastră. Și atunci, de parcă iadul însuși s-ar fi dezlănțuit, o dihanie cîrîitoare cu gheare, bătînd din aripi, dă buzna în odaie, se năpustește pe capul lui, însă neavînd de ce se prinde, i se încleștează în cămașa de noapte și-i ciocănește turbată în spinarea scofîlcită.

Ieșit din minți, scos din deprinderile tihnite ale micului său univers de viață, smuls din făgașul nopților obișnuite, azvîrlit dincolo de marginile puterii sale de pricepere, se zbate disperat, vînturîndu-și neputincios brațele. Sare pe mutește, de la un perete la altul, dă din mîini și din picioare într-o încercare năucă de a se apăra. Camera i-a devenit și ea străină, necunoscută. Mîinile i se umplu de sînge, izbindu-se de pereți, sparg geamurile tablourilor, se încurcă în perdelele mari și îmbîcsite de praf, înhață tot ce pot apuca și aruncă tot fără rost în întuneric. Măsuța cu trei picioare se rostogolește. Cămașa de noapte se agață de ea, făcîndu-l să se împleticească și să cadă. În cădere se izbește cu tîmpla de marginea patului, pe care a lustruit-o frecîndu-se de ea toată viața. Cu o ultimă zvîcnire a

deznădejdii se mai ridică o dată, dar se năruie imediat și rămîne în nesimțire de-a curmezișul patului.

Din rana de la tîmplă sîngele se scurge încet pe paiele patului și e supt de scîndurile uscate și roase de cari, așezate sub pat în două straturi, ascunzînd între ele bumăști unsuroase, așezate de ani, cu bună rînduială. Deasupra, ca o ultimă piatră kilometrică de pe drumul străbătut de cîrciumar spre ținta supremă a vieții sale, este depus cîștigul de pe urmă, dobîndit în dimineața zilei trecute prin mijlocirea bufetului uitat ca din întîmplare deschis întru ispitirea pescarilor trudiți care sărbătoreau o victorie încă necucerită.

CAPITOLUL XVII

CELE TREI BARCAZURI SE AFLĂ, ÎN SFÎRȘIT, legate între ele, în linie, la mijlocul bazinului. Îndrăzneața manevră a fost dusă la bun sfîrșit. De fapt, pentru cei care o îndepliniseră nu fusese cîtuși de puțin o ispravă îndrăzneață, ci pur și simplu o treabă ca oricare alta, treabă care trebuia neapărat făcută. Acum sarcina lui Manuel era ca, numai cu puterea mașinii sale să țină tustrele vasele împotriva valurilor și să le ferească de rampa din sud. Trebuia, adică, să le mențină pe loc, fără să înainteze sau să dea îndărăt, cu un joc de cel mult cincizeci de coți într-un sens sau altul. Poate că reușita aces-

tei manevre nu aducea mîntuirea. În schimb, nereuşita însemna pieire sigură.

Ca să te poţi menţine într-o zonă bine determinată şi între limite foarte strîmte, pe o mare răvăşită, ai nevoie de repere după care să-ţi poţi stabili cu certitudine poziţia. Îţi trebuie două puncte fixe şi vizibile, pentru a aprecia distanţa dintre ele şi a avea astfel, un etalon în vederea calculării punctului în care te găseşti. În poziţia în care se află corăbiile, s-ar potrivi bine stejarul mare din grădina cîrciumii, înspre nord, adus în linie cu hornul casei agentului vamal care se vede din mijlocul bazinului. Aceste două puncte ar putea echivala cu o distanţă cam de o lungime de corabie în fiecare parte. Dar slabele fîşii de lumină pe care le dăruieşte luna din cînd în cînd, scurte şi mereu întrerupte, nu ajung pentru a se putea zări nişte puncte de reper fixe, într-o noapte în care uraganul înnebunit pătrunde în simţuri şi cuget ca însăşi puterea întunericului, atotcuprinzător, zădărnicind orice socoteală.

Dar chiar şi sub cea mai furibundă mare, pămîntul rămîne tot pămînt. Un pescar-navigator cunoaşte fundul mării întocmai cum îşi cunoaşte nevasta, ograda sau uliţa satului. Adîncimea mării şi felul cum este alcătuit fundul sînt elemente hotărîtoare în stabilirea celui mai prielnic loc de aşezare al uneltelor de pescuit. Cînd vremea e întunecoasă, iar punctele de reper de pe uscat sînt şterse de ceaţă, ploaie sau viscol, oamenii simt ceea ce nu pot vedea. Băncuri, margini de

şenal[1], fund moale, fund tare sau fund nisipos, toate acestea le pot înregistra cu ajutorul, parcă al unui simţ deosebit, în plus, chiar dacă nu au la îndemînă decît o prăjină lungă, de sondaj.

Dar, în interiorul portului, nici de prăjină specială de sondaj nu este măcar nevoie la stabilirea poziţiei. Pentru pescarii aceştia există unele indicii sigure pe care le cunosc pe de rost. Nu atît fundul este hotărîtor — fiindcă acesta e moale şi nu se deosebeşte de la un loc la altul — cît nivelul apei. Acesta nu e acelaşi peste tot. Lîngă chei e mai puţin adîncă, iar la intrarea în bazin adîncimea e cu aproape o jumătate de cot mai mare decît în celelalte locuri. Asta o ştie orice pescar. Nu-i mare scofală să te orientezi cam în ce punct te afli, chiar dacă nu ai la îndemînă decît un băţ ceva mai lung. Aceasta, însă, la lumina zilei şi în condiţii normale de maree. Dar în noaptea asta, în acest infern de talazuri, fără putinţa de a aprecia cît a crescut apa, orice încercare de a stabili poziţia, chiar şi printr-un sondaj meticulos, e tot atît de zadarnică pe cît de zadarnic ar fi să încerce a opri căderea nopţii.

Şi totuşi, spătos şi încăpăţînat, Mads-Ciungul stă pe puntea corăbiei lui Manuel şi mînuieşte prăjina de sondaj. Cu chibzuinţă şi fără răgaz împunge întunericul cu ea şi o înfige în valuri, o trage afară, o înfige iarăşi, sigur şi neînduplecat,

[1] Canal de trecere a navelor printr-o strîmtoare sau la intrarea într-un port.

ca și cum ar fi o vreme prielnică și ar căuta cu grijă locul cel mai potrivit pentru punerea vîrșei. Din cînd în cînd trage prăjina cu o mișcare circulară îndărăt și lovește de două ori în căsuța cîrmei. Alteori, cu aceeași mișcare rotită, bate numai o singură dată, apoi învîrtește prăjina în jurul capului, ca un sălbatec gata de atac.

La auzul celor două bătăi, Manuel pune mîna pe regulatorul motorului și mișcă acul acestuia de la 8 la 10. Poziția 10 înseamnă „cu toată viteza înainte", și atunci motorul trage din plin, făcînd ca elicea să zbîrnîie cu învolburare prin apă și să împingă cele trei corăbii înainte, încet, printre valuri. Încet, dar îndeajuns pentru ca apa să lovească mai puternic în etrave și valurile înspumate să se abată mai prăpăstios peste barcazuri. Cînd se aude o singură lovitură în căsuța cîrmei, acul este dat înapoi la 8. Presiunea scade, corăbiile nu mai înaintează, continuă să înfrunte valurile, dar se lasă împinse încet îndărăt, pînă ce Mads pocnește iar de două ori cu prăjina, semnal la care acul regulatorului revine din nou la 10.

Nu te poți face auzit, de la un barcaz la altul, prin urletul furtunii și uruitul motorului. Însă pescarii de pe cele două corăbii din urmă știu ce înseamnă această mișcare de înainte și înapoi. Știu că, într-un fel sau altul, Manuel și Mads au izbutit, oricît ar părea de ciudat, să dibuiască un mijloc de orientare și că încearcă să mențină corăbiile cît mai aproape de poziția stabilită. Dar ce anume au dibuit cei doi, nu poate să-și dea seama nici chiar Olaf Borg. Acesta lucrează la pompă, ca și ceilalți, aproape fără să simtă

greutatea balansierului în mîinile sale vînjoase, dar îl ridică și îl coboară cu mișcări regulate și nepripite, gîndindu-se, intrigat, cum se poate ca un pescar cu motor ca Manuel să izbutească a determina locul în care se găsesc corăbiile în bazin. Fiindcă e lămurit că a izbutit să afle asta.

Olaf e destul de bucuros că lucrurile merg așa cum merg, dar nici chiar de tot bucuros nu este. Bineînțeles că trebuie să te mulțumești cu orice și să folosești ce pică, numai ca să-ți mîntui corabia. Dar parcă e, totuși, un blestem al dracului să nu-ți poți scăpa pielea și uneltele, decît agățîndu-te de Manuel și de afurisita lui spurcăciune de motor. De bună seamă că mai tîrziu o să se fălească, făcînd pe grozavul că, vezi Doamne, numai ticneala lui de a avea o asemenea drăcovenie scuipătoare a făcut cu putință salvarea. Pînza, tot pînză rămîne, dacă știi s-o prețuiești, gîndește Olaf. Așa cum se arată acum, o fi bine — nu zic ba — cu motorul ăsta, dar o asemenea bîzdîganie nimicește corabia, îi ia piuitul și o face să nu poată naviga niciodată, cum îi stă bine unui velier, cu puterea pînzelor. În inima lui Olaf se răscolesc supărarea și amărăciunea, ciuda unui încă nemărturisit dar vădit sentiment al înfrîngerii, că, adică, nu el se află în frunte într-o cumpănă ca asta. Pompează într-una, încovoiat sub greutatea gîndurilor. Da... Va să zică motor și iar motor... Mă rog, la ceasul ăsta o fi bun, dar mai tîrziu, cînd o să se lumineze de ziuă și marea o să se poarte mai cuviincios, o să poți purcede la treabă, cu temei, și fără să-ți bagi în tigvă gărgăuni de ăștia, de modă nouă. Că doar

nu scrie nicăieri că vremea trebuie să rămînă tot așa de îndrăcită, mereu.

Pe barcazul lui Kristian al lui Mare-Plăcintă, cei doi inși de la bord fac și ei ce pot: pompează cu schimbul, așa că își îngăduie să se odihnească puțin, pe rînd, să rămînă sub vînt în spatele căsuței cîrmei și să tragă o pipă. Nu vorbesc între ei, dar amîndoi se minunează întocmai ca Olaf, întrebîndu-se cum dracu face Manuel de se descurcă în toată istoria asta? Odată cu celelalte două vase, și al lor face aceleași mișcări ciudate, ba înaintează puțin, ba se lasă împins îndărăt de furtună. Nu pot fi mai mult de două ceasuri pînă la ivirea zorilor, și dacă izbutesc să se țină pînă atunci, înseamnă că Manuel e un om și jumătate. De altfel, o leacă de mașinărie nu-i întotdeauna aiureală, dar costă cam scump, și apoi e al dracului de urît să auzi și să vezi zi de zi o mogîldeață de asta. Nu, de bună seamă că nu e o podoabă pentru o corabie, dar, oricum, e mult mai ușor decît numai cu vele. Uite la Manuel: poate pescui și pe cea mai neclintită vreme, fără pic de adiere, iar acum, pe furtună, cînd ar putea ieși cine știe ce dandana, tot el este în stare să se țină, nu numai pe el, dar chiar și pe alții, cu sabotii uscați. Că doar în cele vreo două ceasuri din urmă poate că s-ar fi ales praful dacă nu i-ar fi legat de el Manuel cu mașinăria lui, așa că dihania asta a dovedit că tot e bună și ea la ceva, măcar din cînd în cînd.

Mads-Ciungul scornise mijlocul de a stabili poziția cu ajutorul prăjinii de sondaj. La un moment dat, gîndul i se dusese la rodul zămislit de mîinile

sale: bărcile înecate. Ideea îi trecuse prin minte și îl încălzise, așa cum te încălzește un rachiu bun, cînd hărmălaia era în toi și ananghia ajunsese la culme. Ehei, bărcile s-au scufundat ele, dar nu s-au prăpădit. Sînt înecate, acolo unde se află acum, dar tot tefere.

Mads se gîndea la fundul moale al portului, unde ședeau culcate bărcile ca pe un așternut oblăduitor sub apăsarea mării. Și aducîndu-și aminte de bărci, s-a dus cu gîndul și mai departe. Le cunoștea îndeaproape pe toate și știa la pupa cărei corăbii fusese legată fiecare înainte de a se scufunda. Sprijinindu-se pe asta, putea aprecia acum poziția în care se află ele pe fund. Și, după mai multe încercări, bărcile i-au răspuns parcă, celui care le dăduse viață, iar acum tot el le purta de grijă.

Fața lui Mads s-a luminat a rîs, iar mîna butucănoasă, cu patru degete, a făcut mai întîi o roată în aer, apoi s-a izbit de frunte:

— Na! Fire-ai tu al dracului de hăbăuc! Iar voi, bărcile tatii, aflați de la mine că nu-i aiureală. Stați liniștite acolo unde sînteți.

I-a explicat planul său lui Manuel, după care s-a înarmat cu prăjina de sondaj și le-a obligat pe odraslele mîinilor sale să-i povestească unde anume să găsesc. Cu ajutorul prăjinii, discută acum, pe rînd, cu fiecare din bărcile scufundate. Dibuind nordul, bate o dată în căsuța cîrmei. Simțind sudul, bate de două ori. Atunci Manuel știe rostul, rîde mulțumit și mînuiește regulatorul după cum le-a fost înțelegerea, în timp ce Mads își urmează sfatul cu prietenele de pe fund.

Partea proastă e alta, că Manuel neputîndu-se mişca de la motor, iar Mads neputînd lăsa sonda nici o clipă, nu are cine să tragă la pompă. Şi, cum vasul lor se află în cap, cea mai multă apă el o ia. Mare dificultate n-a fost cîtă vreme le venea în ajutor maşina. Mads-Ciungul chiar binecuvîntase spiritul de prevedere al lui Manuel de a fi montat un dispozitiv la admisia apei de răcire, încît era de ajuns doar să învîrtească un ventil ca să oprească apa de răcire din afară şi, în chipul acesta, motorul să poată ajuta la evacuarea apei din corabie. Dar evacuarea apei de răcire se face printr-un tub cu secţiunea doar de o jumătate de ţol; asta ajută, e drept, dar nu suficient pentru a putea deşerta timp mai îndelungat apa care se prăvăleşte pe barcaz. De aceea, cînd volantul începe să biciuiască fără încetare apa, împroşcînd-o şiroaie în căsuţa cîrmei, Manuel îşi dă seama că nu mai e vreme de pierdut şi că e neapărat nevoie să tragă puţin la pompă. Dar nu-şi poate părăsi postul, după cum nici Mads nu-l poate părăsi pe al său.

Dacă apa se ridică pînă la un picior [1] peste înălţimea cilindrului, acoperind axul elicei, cuplajul şi excentricul, motorul continuă să funcţioneze. Însă dacă apa ajunge pînă la vasele de uns şi spală uleiul de pe pereţii cilindrului, nu mai trece mult şi motorul ia foc. Manuel cumpăneşte lucrurile în fel şi chip, dar ajunge la concluzia că nu poate face alta, decît să accepte riscul acesta. Poate că apa nu va creşte prea mult, în cele din urmă se va lumina de ziuă şi vor putea să stabilească poziţia fără ca Mads să mai acţioneze cu prăjina. Atunci va trece la pompă.

[1] Veche unitate de măsură avînd lungimea de aproximativ o treime dintr-un metru.

Tot Mads-Ciungul e primul care vede că se apropie, în sfîrşit, faptul zilei. Faţa lui zbîrcită se luminează într-un rînjet de mulţumire. Golurile din oceanul de nori s-au făcut mai mari, şi oamenii pot citi în stele. Întotdeauna stelele pălesc mai devreme decît noaptea, de parcă ziua ar veni din cer, făcînd ca felinarele nopţii să pîlpîie din ce în ce mai slab, înainte de a trage tot aşternutul de întuneric de pe mare şi de pe pămînt. Oricît de adînc ar mai fi încă îngropat ţărmul în noapte şi în mare, Mads ştie că pălirea stelelor prevesteşte apropierea dimineţii. Bătăile din căsuţa cîrmei devin tot mai rare. Îngreunată de apă, corabia se opinteşte cu din ce în ce mai multă dificultate împotriva valurilor. Pentru Manuel, închis mai departe în căsuţa cîrmei, timpul se lungeşte la nesfîrşit. Două ceasuri sau două zile, începutul sau sfîrşitul — toate acestea nu-l mai frămîntă.

Acum, după ce apa a trecut peste excentric şi peste toate celelalte organe deschise ale motorului, se găseşte în captivitatea unui şuvoi care biciuie şi împroaşcă fără încetare. Apa din santină unsuroasă şi lipicioasă, invadează întunericul umed din căsuţa cîrmei, împresurîndu-l din toate părţile. Cu mîna aproape îngheţată pe maneta regulatorului şi cu urechea lipită de peretele căsuţei, în

ultimele ceasuri nu a avut decît o singură preocupare: să audă loviturile prăjinei de sondaj și să mînuiască regulatorul potrivit acestor semnale. Apa uleioasă îl udă din cap pînă-n picioare, are impresia că se găsește în vîltoarea unui talaz, ca într-un duș violent și continuu, dar nu se mai sinchisește de asta. Viața nu mai are pentru el decît un singur rost: să mînuiască maneta regulatorului așa cum trebuie și în clipa în care trebuie. Manuel nu mai e decît un trup pe jumătate înghețat, și întreaga sa ființă s-a redus la o singură mișcare automată, un reflex condiționat al vieții, ca și cum ar încerca, pentru ultima dată, să se mai cramponeze de lumea muncii pentru pîine și viață.

Una după alta stelele pălesc și se sting, întocmai ca luminile aprinse ale unei corăbii care se scufundă încet, încet, pînă ce o înghite definitiv marea. În cele din urmă, ca un liman al speranței, țărmul începe să se desfacă din întuneric. Mads-Ciungul își lipește fața bărboasă de geamul căsuței, dar nu poate să-și vadă căpitanul, tovarășul. De partea cealaltă a geamului, parcă s-a dezlănțuit potopul. Dacă semnalele sale n-ar fi fost urmate cu sfințenie, Mads nici n-ar putea crede că se mai află acolo o ființă omenească.

Nu mai există decît o singură cale de scăpare: să scoată apa repede, cît mai repede, mai repede decît însuși arhanghelul arhanghelilor s-ar putea înălța la cer. Acum, Mads poate să stabilească destul de bine poziția, cu ochii lui de lup de mare care văd pînă departe, așa că nu mai are nevoie de prăjină decît pentru semnale. Cu toată firea lui calmă, cu toată convingerea lui că-n viață nimic nu se vădește atît de urgent încît să poată fi făcut fără o prealabilă chibzuință, cu toate că în tot ce face este socotit și cu băgare de seamă, întocmai ca o broască țestoasă de mare, Mads nu mai stă o clipă pe gînduri. N-a existat corabie pe lumea asta, nici chiar pe vreme bună, care să fi fost golită de apă atît de repede ca acum vasul lui Manuel. Ca să poată sta bine înfipt pe locul strîmt de pe punte, între peretele din față al cîrmei și cadrul bocaportului, Mads-Ciungul trebuie să întindă mîna peste căsuța cîrmei, pentru a se ține în colacul de salvare fixat pe acoperiș, în timp ce cu cealaltă lucrează, aidoma unei biele la maximum de funcționare. Nu rezistă brațul pompei, mai mult decît brațul lui Mads. Apa unsuroasă de santină este împroșcată pe punte și țîșnește prin gurile de evacuare, în șuvoaie groase, negre. Dar iată că deodată se petrece un lucru care face ca pînă și cei mai îndrăzneți oameni de pe corăbii să caște ochii, să se mire și să reînvie de nădejde.

Cu fiecare răsuflat al pompei, marea pare să se liniștească. Valurile mătăhăloase nu scad și nici nu-și încetează rostogolirea, dar parcă sînt tot mai turtite și mai netede, și nu mai împroașcă atîta spumă peste barcazurile care se leagănă în slaba lumină a dimineții, ca un stol de pescăruși pe valuri în resac.

— Asta nu poate fi decît ulei, mormăie fiecare în parte, dar de unde dracu vine atît de mult?

Oricît ar fi de unsuroasă apa de santină dintr-o corabie cu motor, nu ajunge nici pe departe ca să îmblînzească marea cînd a turbat uraganul.

Pe măsură ce Mads pompează, în căsuța cîrmei începe a se înfiripa un strop de lumină și aer. Treptat, treptat, Manuel se reconstituie și parcă revine la viață din lumea redusă pînă atunci, pentru el, doar la maneta și indicatorul regulatorului. Frînt de oboseală și frig, geme și își desprinde greoi de dulăpiorul de scule pe care a stat trupul înțepenit, pătruns de apă uleioasă. Simțurile i se deșteaptă cu încetul. Urechile prind lămurit, ceea ce de vreo jumătate de ceas înregistrase doar ca un vîjîit vestitor de rău, ca prin vis. Motorul începe să aibă rateuri, gîfîie, merge cîteva clipe regulat și apoi iar dă rateuri. Cocîrjat de durere, Manuel își blestemă trupul înțepenit de durere. De bună seamă că vîrful injectorului este pe cale să se îmbîcsească. Trebuie să-l desfunde numaidecît. Pentru Manuel asta nu e ceva nou. E o treabă pe care ar putea-o face și cu ochii închiși. La bordul unei corăbii e primejdie de moarte, moartea corăbiei însuși și a uneltelor, dacă fiecare lucru nu-i la locul său. Iar la Manuel totul este orînduit cu de-amănuntul. Mîna găsește cu precizie consola raftului pe care se află acele de desfundat. Tot de acolo ia și cheia franceză. Dar în timp ce cu mîna apucă cheia, privirea obosită îi lunecă pe rezervorul de ulei. Din fundul acestuia țîșnește, împrăștiindu-se pe volant, un jet subțire de lichid negricios. Manuel este lămurit: pune cheia la locul ei, se ridică greoi și pleacă, frînt, prin capacul bocaportului, către Mads. Îi clănțăne dinții de frig și trebuie să facă sforțări mari ca să poată fi auzit:

— A năvălit apa și a rupt o scîndură din podea. Pesemne că a lovit-o țeava de ulei. S-a spart rezervorul. Nu știu cît o să mai meargă motorul. Ascultă și tu rateurile.

— Aoleu! Asta-i curată belea.

— Beleaua dracului, încuviință Manuel, clănțănind din dinți.

— Fără motor, ne ia dracul!

— Ba și cu motor ne ia, că fără ulei nu mai merge.

— Va să zică ne-am dus pe copcă.

Mads stă o clipă pe gînduri, după care mîrîie dezgustat:

— Ce mai putoare de motor!

Cît o fi Manuel frînt de oboseală, înțepenit de frig și vlăguit ca o cîrpă, oricît de fără ieșire ar fi încurcătura în care se află, este totuși pe lumea asta un lucru pe care îl apără oricînd, pînă la ultima rămășiță de vlagă. Nu i-a păsat niciodată de clevetiri, dar cu toate acestea, o ponegrire fățișă a motorului său îl zgîrie pe suflet ca o defăimare, o înjosire adusă celui mai bun prieten. Cu o înverșunare care îi întețește bătăile inimii, făcînd ca fierbințeala sîngelui să i se împrăștie prin trupul degerat, se răstește la tovarășul său mult mai voinic decît dînsul:

— Nu te mai lega de motorul meu, că e foarte bun!

— Ce fel de bunătate-i asta, dacă nu vrea să meargă?

— Ei drăcia dracului. Tu poţi să mergi fără picioare? Te pomeneşti că tu ai putea să lucrezi chiar şi fără celelalte nouă degete.

E lămurit Mads. Îşi dă seama că pe Manuel l-au apucat năbădăile. Poate că, după ce a pătimit atîta în iadul din căsuţa cîrmei, schiperul său are să se întărîte niţeluş, ca să-şi mai vină în fire. De aceea îi întoarce spatele, ca să nu-l vadă Manuel că rîde, încît să priceapă că o spune doar aşa, ca să-i facă în necaz.

— Eu unul zic aşa, că un motor care nu-i în stare să se învîrte mereu, nu face nici cît o ceapă degerată.

Mads-Ciungul gîndeşte încet, dar cu temei. S-a întîmplat exact ce-a prevăzut. Lui Manuel i-a sărit muştarul. Şi, sărindu-i muştarul, îşi smulge şapca udă şi uleioasă de pe cap, dă cu ea de punte, o scuipă şi răcneşte:

— Dobitocule! Nătîngule! Eşti mare cît o vacă, dar mai tîmpit decît o cireadă. Să mă trăznească toţi dracii dacă înţelegi tu ceva! Habar n-ai! Numai o vacă e în stare să creadă că un motor poate să meargă dacă i te balegi în rezervor. Te-oi fi crezînd deştept numai fiindcă n-ai nevoie de căpăţînă.

Mads nu răspunde, de teamă să nu-l pufnească rîsul în faţa schiperului; trage, preocupat, la pompă, măcar că nu mai e nimic de pompat şi se uită cu coada ochiului la Manuel, care a devenit sfîrlează, zburdă şi dă buzna în căsuţa cîrmei, să-şi îngrijească prietenul mecanic rănit.

Ceva mai tîrziu, se aud două lovituri de prăjină, Manuel învîrteşte cu mişcări automate regulatorul pînă la 10, dar motorul scoate două gemete lungi şi gîfîite, începe să meargă din ce în ce mai încet, dă cîteva rateuri, apoi scrîşneşte o dată şi se opreşte.

Abia acum, cînd uruitul motorului s-a stins, odată cu sarabanda talazurilor prăpăstuite pe punte, cei doi aud strigăte de pe altă corabie.

Din momentul în care motorul nu a mai putut ţine vasele împotriva valurilor, acestea au început să plutească travers. Bineînţeles că Mads-Ciungul, fără a mai zăbovi, a şi aruncat ancora. Cu asta n-o să poată menţine barcazul în poziţie, şi cu atît mai puţin şi pe celelalte două, dar oricum, poate să le mai ţină întrucîtva în vînt.

Între timp, Manuel se apucă să cioplească un cep pe care, înfăşurat într-o cîrpă, să-l înfigă în spărtura rezervorului. Mai are un bidon de rezervă, plin cu ulei, legat pe punte. Ar fi posibil, dacă i-ar mai rămîne ceva timp, să tămăduiască beleaua şi să pornească iarăşi motorul. Dar nu mai are timp.

Corăbiile care, în cursul serii se lăsaseră împinse spre mal, trecuseră peste chei şi apoi, în unghi, peste rampă, înghesuindu-se la urmă, la est de bazinul portului. Celelalte trei, care nu mai apucaseră să le urmeze şi rămăseseră toată noaptea în bătaia valurilor, se aflau acum chiar în mijlocul bazinului. Asta însemna că puteau trece nestingherite de epava de pe rampă.

Abia acum îşi dau seama cu toţii ce s-a întîmplat peste noapte, dar nenorocirea îi apasă prea tare, pentru a-şi putea da glas gîndurilor, pe lîngă că trebuie să se concentreze asupra propriei lor

salvări. În același timp, parcă ar vrea să-și alunge temerea că odată și odată le-ar putea veni și lor rîndul, dar nu vor nici să înfrunte soarta, învinuind-o fățiș de porcăria comisă cu Trokild Möller. Fiindcă e lămurit că numai o blestemată de întîmplare nenorocită s-a abătut asupra lui și a tot ce îi aparținea, o întîmplare de care nici dracul nu s-ar fi putut feri și care, prin asta apare cu atît mai dureroasă. Catargul se ridică deasupra valurilor care spală puntea epavei. Alături de el se vede o bîrnă, smulsă din rampă. O singură privire aruncată într-acolo, le-a și povestit oamenilor, lămurit, toate cele întîmplate în bezna nopții, ce lucru de jale s-a făptuit atunci cînd nimbul felinarului s-a scufundat în mare, ca un ultim rămas bun trimis muncii și camarazilor.

Doar cu un cot mai într-o parte să fi trecut barcazul, și catastrofa nu s-ar fi întîmplat. Parîma de ancorare, dacă ar fi fost tăiată doar cu o jumătate de minut mai devreme, tînăra soție a lui Torkild Möller n-ar fi azi o tînără văduvă care, fără să bănuiască ceva, după istovul unei nopți de veghe, stă și acuma acasă, cu un ochi la copii, iar cu celălalt la vremea de afară, așteptîndu-și bărbatul care nu va mai veni.

E limpede, acum, totul : fără ca cineva să poată prevedea așa ceva — nebunia mării a desfăcut din legături o grindă. Unul din capetele acesteia a rămas înălțat pieziș deasupra rampei. După trecerea corăbiei din față, un munte de apă l-a luat pe sus pe Torkild Möller. Cînd, după aceea, valul a tîrît vasul în jos, bîrna s-a înfipt în el, străpungîndu-i fundul, ca o suliță ucigașă.

Pescarii se miră cum de a putut să rămînă catargul în poziția aceasta, dar nu spun nimic ; nu strică, la urma urmei, să se găsească un semn despre care să se știe că trebuie ocolit cînd s-o mai dezlănțui iar infernul. Cît despre Olaf Borg, care în cursul nopții fusese silit să recunoască în el însuși folosul unui motor, simte acum un fel de mulțumire că uruitoarea a fost pusă cu botul pe labe. În lumina sură a dimineții, pe marea cu valurile mai îmblînzite de uleiul răspîndit peste ele, e gata să se răzbune pe Manuel, pentru vina acestuia de a-i fi răpit o noapte înfiietatea într-una din cele mai avane bătălii ale vieții de pescar. Olaf socoate că și ceilalți judecă la fel, mai ales că ce-a mai rămas de făcut pare să fie mai ușor de înfăptuit. Dar cinstea i se cuvine celui care îmbracă, primul, gîndul tuturor în veșmîntul aspru al unei porunci. Acesta e și cel care, cedînd astfel, își consolidează încrederea în sine însuși, fiind capabil să cuprindă în inițiativa și cuvîntul său toate intențiile, preocupările și năzuințele celorlalți. Și atunci strigă cît îl ține gura :

— Gata de pornire !

Toți se uită la catargul epavei și toți gîndesc la fel : da, acum se poate porni. După cum se arată, n-o să mai fie piedici în calea noastră. Apa a crescut destul, așa că putem să scăpăm ușor peste rampă.

— Păi, să plecăm, dar ! răcnește Cristian al lui Mare-Plăcintă, înfășurînd parîma.

Toți trei au ancore de rezervă și nu înaintează mai departe peste mal, decît este necesar pentru ca ancorele să poată prinde pămînt. Ajung în

locul în care țărmul a sfărîmat crestele munților de apă, cînd Manuel tocmai isprăvește cu cîrpitul rezervorului. Deșartă înăuntru tot bidonul de rezervă, apoi coboară în cabină, unde Mads-Ciungul trebăluiește la soba cambuzei. Înainte de a se apuca de treabă, căci multe mai au de făcut, li se cuvin cîteva căni de cafea fierbinte.

CAPITOLUL XVIII

NICI CHIAR CEI MAI BĂTRÎNI nu-și aduc aminte ca tot drumul dinspre pădure să se mai fi găsit vreodată sub apă. Bălegarul de lîngă grajdul lui Lars Peter s-a împrăștiat pe apă și plutește spre școală și pădure, de amîndouă părțile drumului. Locuitorii, care nu s-au gîndit în viața lor să țină o barcă în ogradă, n-au cu ce ajunge acum la prăvălie.

Lumina soarelui se risipește, sfioasă peste acest năpăstuit colț de lume, confirmînd unui pumn de bieți oameni istoviți toate bănuielile, toate neliniștile, temerile și presimțirile de peste noapte.

Garduri, portițe de grădină, roabe, capre de tăiat lemne, butoaie de strîns apa de ploaie, lemne de foc, albii de rufe, stive de năvoade, totul a fost luat de apa care acoperă grădinile și ulița satului. Cotețul de cîine din curtea cîrciumarului, mulț ani nefolosit și aproape putred, plutește încet pe drumul dinspre pădure. Pe acoperișul lui se zgribulește pisica roșcată a agentului vamal, silită întotdeauna să-și caute adăpost afară, fiindcă Berta ține să

nu-i murdărească podelele. Cum de a ajuns pe coteț, nu pricepe nimeni. Udă leoarcă și plină de noroi, miorlăie jalnic cu ghearele înfipte în marginea acoperișului, ca o cîrpă roșie căzută cine știe cum pe o geamandură. Și, peste tot, păsări moarte și pești morți. Pești morți se freacă de ziduri, s-au agățat în copaci, au eșuat pe treptele cele mai înalte ale scărilor, sau, purtați de valuri, au ajuns tocmai în tufărișul din fața pădurii. Două vîrșe pline cu cod au fost rupte de furtună și peștii plutesc acum în voia apei, cîte unul sau în grămezi, cu burțile albe în sus.

Marea a năvălit în toate casele de la nord și vest de grajdul lui Lars Peter. Clădită mai sus și, așadar, mai ferită, e casa doctorului, dar și acolo jupîneasa s-a grăbit să strîngă covoarele și cărțile din rafturile de jos, ducîndu-le unde socotea că sînt la adăpost de marea hrăpăreață. După aceea, toată noaptea a înălțat rugăciuni fierbinți, solicitînd lui Dumnezeu milostenie pentru casa aflată sub oblăduirea ei. Totuși apa umpluse pivnița, dar alte blestemății nu făcuse. Odată cu liniștirea furtunii, abia începuse a se prelinge pe podele.

Marea își dovedise din plin cerbicia și forța, dar dincolo de o anumită limită nu mai putuse trece. Îndată ce uraganul, sleit s-a prefăcut în simplă furtună, întorcîndu-se spre vest, apele au încetat să mai cotropească pămîntul. Iar cînd vîntul a început să-și schimbe direcția și, cu zvîcnituri repezi, să sară pe neașteptate, prin toți coclaurii văzduhului, cînd aici, cînd dincolo, cu intensități neregulate, oamenii de pe corăbii, ca și

femeile de acasă, au înțeles că urgia vîntului s-a istovit, și că era pe sfîrșite. Venise vremea să se facă rînduială, să se oblojească rănile încă deschise.

Treptat, treptat, vîntul își pierde și cele mai de pe urmă puteri, rămînînd doar să pîlpîie, fără statornicie, din toate părțile. Odată cu aceasta, norii încep și ei să se destrame, pînă ce se împrăștie cu totul și pier. Soarele cel bun se arată liniștit deasupra mării și se înalță tot mai mult pe cer, însoțit de binecuvîntarea locuitorilor de pe coasta răvășită. Fiindcă în dimineața asta soarele vine ca o solie a odihnei de seară, după o zi de muncă istovitoare, cumplită și nesfîrșit de lungă. Însă, cînd odihna de seară începe abia dimineața, oamenii mai au totdeauna cîte ceva de trebăluit pînă să-și scuture oboseala din mădulare și să se poată odihni cu adevărat.

Acolo unde se isprăvește ulița satului, cam la întîlnirea cu molul din port, e ancorată corabia lui Kanin Jens. Ceva mai spre est, doar la o prăjină de casa agentului vamal, se află corabia lui Karl Krog, iar ceva mai încolo pe cîmp, unde fuseseră șoproanele cu unelte de pescuit, se leagănă alte două barcazuri. Cele patru vase au rămas acolo după ce scăpaseră din bazinul portului, lăsîndu-se împinse pe mal. În timpul nopții au avut destulă apă sub chilă, deoarece aici deferlarea era îndreptată spre larg și nu ajungea să izbească fundul. Cei de la bord au putut coborî cu schimbul în cabine, pentru a se odihni un pic, pentru a-și face o cană de cafea și a trage o pipă. Nu se plîng ba li se pare chiar că au petrecut

ca în sînul lui Avram. Dar nici nu se pot bucura de a fi scăpat așa de ușor, deoarece au văzut cu toții catargul corăbiei lui Torkild Möller și știu acum că doi dintre camarazi vor lipsi pentru totdeauna dintre ei. Cu strîngere de inimă se gîndesc că va fi pierit, poate, și un al treilea — înainte de a se prăpădi Torkild Möller și fratele său. După socotința lor, Eigil s-a dus și el pe drum fără întoarcere, dar parcă, totuși, încă nu le vine a crede chiar *de tot,* cîtă vreme nu vor fi văzut urmele vasului lui Sigfred, pe care încă mai speră să-l găsească într-un loc oarecare de pe coastă, cînd vor fi isprăvit treburile care nu îngăduie o zăbavă și vor avea răgaz să caute.

Vîntul își schimbă direcția din minut în minut. Nici valurile tot mai potolite nu mai știu încotro s-o ia. Pescarii încep să ridice velele pentru a scăpa de pe coastă mai înainte de a scădea apa pînă într-atît încît corăbiile împinse în punctele cele mai depărtate să fie în pericol de a rămîne pe ulița satului.

Puțin mai tîrziu, pe o mare aproape calmă, desmierdată de un soare strălucitor, mica flotilă se leagănă pașnic la adăpostul stîncilor de la extremitatea vestică a portului, a acelui port al cărui singur semn vizibil deasupra apei este acum doar catargul unei epave.

În sfîrșit, oamenii pot fi siguri că au învins. Dacă n-ar exista certitudinea că marea se va liniști de-a binelea, ar însemna că toate cunoștințele omenești în legătură cu starea vremii și mișcarea vînturilor nu prețuiesc nici cît o meduză lepădată pe nisipul deșertului. Este adevărat că nu se poate

şti niciodată bine de tot cu ce iuţeală şi putere va sufla vîntul, atunci cînd s-au arătat semne că are să se dezlănţuie, dar după un răstimp de turbare, cînd începe să se învolbureze în toate părţile, fără rost, ca o momeală vie în cîrligul undiţei, e semn că s-a sleit cu totul pentru un timp — poate pentru numai cîteva zile, poate pentru cîteva săptămîni — îndeajuns ca marea să-şi regăsească aşternutul în albie şi să se întindă iarăşi lin, ca un zîmbet în jurul coastei joase. Aşa cum ieri aerul era îmbibat de o nelinişte care i-a ţintuit pe oameni toată noaptea la bord, acum e plin de o molcomeală liniştită, o pace aproape fericită. După zbuciumul unei nopţi năpraznice, încordarea s-a potolit şi gîndurile se rotesc iarăşi în jurul preocupărilor de fiecare zi.

Oamenii de pe mica flotilă salvată din lupta cu duşmanul cumplit se înghesuie, beau cafea şi fumează. Acum, cînd barcazurile nu mai sînt în primejdie ci la adăpost sigur, încît pot să le părăsească nu numai schiperii, dar şi timonierii, e timp să se gîndească la neveste şi la copii. Căci şi pe ţărm trebuie să se fi petrecut sumedenie de buclucuri. Trebuie lecuite deci, tot soiul de metehne, înainte de a te putea gîndi la somn şi odihnă. Oamenii mai zăbovesc puţin, chibzuind în fel şi chip ce este de făcut şi întrebîndu-se cum vor putea ajunge acasă. Toate bărcile sînt scufundate. Doar iola doctorului se putuse menţine pe apă, dar Kanin Jens fusese nevoit să-i dea drumul, atunci cînd îi venise rîndul să se lase împins spre coastă. Nu fusese chip s-o ridice pe bord din pricina valurilor prea înalte, iar dacă rămînea

legată, era în primejdie să se sfărîme de corabie. După toate probabilităţile, iola eşuase undeva pe vreo porţiune mai ridicată din spatele ţărmului. Cînd va fi cazul, va trebui transportată acasă cu căruţa.

Motorul lui Manuel se aude iarăşi. Cîţiva pescari se urcă la bordul drăcoveniei mecanice. Deşi portul a devenit una cu suprafaţa mării, e uşor acum, la lumina strălucitoare a soarelui, să găseşti intrarea în bazin, ca să încerci recuperarea barbetelor pierdute. Cu ajutorul primei barbete recuperate, doi inşi reuşesc să se apropie de epavă. După un timp se întorc, dar nu spun nimic, deşi ceilalţi îi privesc întrebători. Abia mai tîrziu se încumetă să răspundă dureroasei întrebări negrăite.

— Nu. Dar undeva trebuie să fie. Poate pe ţărm.

Atîta tot. Îşi dau seama cu toţii că nu-l vor găsi pe Torkild Möller şi pe fratele său decît după scăderea apelor, cînd pămîntul se va întîlni iarăşi cu soarele. Atunci vor mai avea de strîns încă multe altele pe care le-a înghiţit marea, pentru a le scuipa apoi, pe ţărm, o dată cu retragerea apelor.

Dar tot mai e ceva de făcut înainte de întoarcerea acasă. Oamenii mai au de făcut o recunoaştere de la care nimeni nu aşteaptă nimic, dar de la care nici nu pot da înapoi, întrucît aşa cere legea nescrisă a prieteniei. Cineva trebuie să-şi ia greaua sarcină de a căuta corabia lui Sigfred Cursă-Lungă. Şi asta trebuie să se facă fără întîrziere, fiindcă se afla om la bord cînd vasul a fost smuls de valuri. E o datorie care neapărat

trebuie îndeplinită, cu toate că nimeni nu mai speră să dea ochii cu Eigil. Corabia făcuse, de bună seamă ultima călătorie. Însă un tovarăş mort tot tovarăş rămîne, şi este cu dreptate să i se facă cel din urmă bine. E de la sine înţeles că dacă poate fi găsit acum, nu trebuie să se aştepte retragerea apelor. Eigil are acelaşi drept ca şi Torkild Möller şi fratele acestuia, ca cineva să-i facă cruce deasupra mormîntului său din fundul mării, ca un prinos adus unei datorii împlinite.

Sarcina căutării lui Eigil a iau asupră-şi Manuel şi Mads-Ciungul. Cu motorul funcţionînd în plin, ei se îndreaptă în amonte pe Vejl, ţinîndu-se cu băgare de seamă de Flinterend. După un sfert de milă, abia trecut de cotitură, Mads scoate un ţipăt şi arată cu mîna spre stînci. De un catarg care iese strîmb din apă pînă la înălţimea de aproape trei coţi, spînzură o formă întunecată.

Nu-i nevoie să *taie* vreo legătură ca să-l scape pe Eigil, după ce au ajuns pînă acolo. Băiatul nu-şi pierduse capul; era dintre cei care îşi fac treburile cu socoteală pînă în pînzele albe. Se legase de catarg, ca să fie luat de valuri odată cu acesta, dar o făcuse în aşa fel încît să nu fie sugrumat. Mads trebuie doar să tragă de capătul unui laţ. O smucitură scurtă, şi Eigil alunecă în braţele vînjoase ale lui Mads-Ciungul.

Cu prova barcazului lipită de catargul epavei, Manuel îşi dă seama de situaţie. Îşi dă seama că Eigil a avut o fărîmă de noroc. Toată pupa se făcuse ţăndări, prova se scufundase şi ea repede, dar catargul rămăsese teafăr şi drept, înfipt în vechea talpă de stejar masiv. Deocamdată nici

nu are nevoie să afle mai mult. Întoarce corabia în jur şi cu indicatorul regulatorului împins dincolo de 10 — turaţia maximă normală — se îndreaptă cu toată viteza spre coastă. Cu puntea trepidînd sub acţiunea furtunoasă a motorului, cu mîna lui Manuel încleştată pe echea[1] cîrmei, cu ochii roşii de nesomn îndreptaţi spre mica flotilă ancorată sub coastă, în legănatul lin al resacului, neînduplecatul schiper goneşte din răsputeri, cu nădejdea neclintită, de a recîştiga un tovarăş pierdut.

Manuel nu ştie dacă Mads-Ciungul nu purta cumva pe braţe, pînă în cabină doar un cadavru. Atîta ştie că au cîştigat un punct în disputa cu nepătrunsele socoteli ale ursitei, cîştig care înseamnă găsirea unui dispărut. Viu sau mort, aşa cum l-au descoperit, trebuie să-l ducă la mal, cît mai repede, atît cît pot prididi doi oameni împreună cu cei opt cai putere ai unei maşini — să ştie oricine că Eigil s-a întors.

Mads-Ciungul nu prea are obiceiul să se treacă cu firea. Dacă i se întîmplă uneori să se bucure de ceva, mulţumirea — chiar şi cea mai deplină — abia dacă i se tălmăceşte într-o strîmbătură şi într-un rînjet pe sub mustaţă. Nimeni nu l-a văzut manifestîndu-şi în alt mod bucuriile. De aceea, Manuel nu pricepe ce l-a apucat pe voinicul şi bărbosul său timonier. Îl vede dînd buzna pe punte, ca şi cum ar fi aruncat peste

[1] Pîrghia cu care se manevrează cîrma la bărci şi la corăbiile mai mici, care nu au timonă.

bord tot ceea ce, în viața lui, a însemnat măsură și chibzuială. Îl vede apoi aruncîndu-și brațele în aer și deschizînd o gură pînă la urechi, dar mai ales îl aude slobozind un chiot care acoperă uruitul motorului suprasolicitat. Parcă n-ar mai fi Mads-Ciungul, namila asta ieșită din minți care țopăie pe punte, scuipă în căsuța cîrmei, arată spre nord și nord est cu laba uriașă doar cu patru degete și zbiară în urmă ultimelor pale de vînt care mai saltă ici și colo :

— Ura ! Trăzni-m-ar toți dracii ! Ai rămas de ocară. Minciună că ne-ai răpit băiatul ! Ura ! Noi am fost mai tari ! Te-am dat gata ! Ura !

Manuel simte și el cum i se urcă sîngele în obrazul tăbăcit de vîntul sărat al mării. Înțelegînd că s-a înfăptuit ceea ce era cu totul de necrezut, inima îi bate la unison cu ritmul motorului, iar mîna, încleștată pe regulator, încearcă să forțeze și mai mult, oricît de neîngăduit ar fi așa ceva. Încheieturile mîinii încleștate pe eche îi trosnesc, dinții îi scrîșnesc. În clipa aceasta n-ar putea scoate o vorbă, chiar dacă i s-ar făgădui cea mai frumoasă și grozavă corabie cu motor de pe lume.

Îl înțelege pe Mads, acest Mads prefăcut acum într-o făptură ce nu mai seamănă nici pe departe cu timonierul său. Își dă seama că Mads-Ciungul nu poate altfel, că *trebuie* să explodeze, dar că asta e ceva ce nu se cuvine aflat și de alții, ca să aibă ce vorbi — ba poate să și rîdă — mai tîrziu, cînd povestea se va învechi. Manuel l-a avut mulți ani de zile pe Mads ca timonier, așa că s-a deprins, uneori, a-i cunoaște chiar și cele

mai tăinuite gînduri, ca și cum ar fi fost ale sale. Știe de mult, ceea ce Eigil nu știe, că Mads-Ciungul, cu tot felul său de a fi închis și ursuz l-a îndrăgit pe băiatul acesta — mereu vesel și pus pe ghidușii — de parcă ar fi fost sînge din sîngele său. Din cînd în cînd se întîmplă ca, aflîndu-se pe corăbiile ancorate și așteptînd momentul ridicării pripoanelor de fund, pescarii să-și povestească despre alte locuri de pescuit ori despre tovarăși plecați spre alte zări. Și atunci Mads, același Mads care nu avea niciodată un cuvînt de laudă sau de dojană pentru treburile altora, obișnuia să-l laude pe prietenul său din copilărie, Sigfred Cursă-Lungă, pentru norocul de a-l avea la bord pe Eigil. Mads n-a explicat niciodată pentru ce socotea asta ca un noroc, dar Manuel și-a dat seama că timonierul său ține la Eigil mult mai mult decît ține, în mod obișnuit, un pescar bătrîn la un băiat, aflat abia la începutul uceniciei. Iată de ce Manuel nu se miră, nu spune nimic, ci doar clatină ușor din cap, cînd Mads dă iarăși buzna pe punte, gata să scoată din țîțîni ușa, și îi strigă :

— Ei, Manuel, tîlharule ! S-a mai pomenit una ca asta ? Blestematul de puști e întins colo jos și borăște pe dușumea. O fi înghițit vreun pescăruș, cu pene cu tot, cînd ședea spînzurat de catarg. Ne-a dus pe toți de nas cu poznele lui afurisite. Mă duc la el să-l zgîlțîi nițeluș, trăzni-m-ar toți dracii, ca să se spele și el de toată porcăria pe care a făcut-o. Auzi, strigoi afurisit, borăște și-i numai viață într-însul ! Ura !

Mads-Ciungul rînjește ca un besmetic și se năpustește din nou în cabină. Se pricepe să îngrijească un bolnav, așa cum se pricepe lupul să păzească o capră. Dar cumpăna sufletească pe care nu a putut-o zdruncina un uragan cum nu s-a mai văzut, e frîntă pentru cîteva clipe de reîntoarcerea vieții în trupul vlăguit și pătruns de apă al lui Eigil.

CAPITOLUL XIX

FETELE CARE SE TOCMEAU CA SLUJNICE la cîrciumă, veneau întotdeauna din gospodăriile de pe marginea drumului de pădure. Obiceiul acesta se lega și de vremurile mai vechi, cînd negoțul de cereale era în floare și se isca mare tevatură cînd începeau să se încarce corăbiile. Odată cu sacii de bucate venea și belșugul. Cărăușii și țăranii luau cu asalt cîrciuma, și nici cîrciumarul, nici clienții nu se prea sinchiseau de pescari, vînzarea făcută de aceștia neavînd cine știe ce mare însemnătate pentru bunul mers al afacerilor. În jurul mesei lungi se înșirau oameni veniți de departe, pentru care bufetul cu rachiuri rămînea tot timpul deschis. Tot pentru aceștia era nevoie de fete tinere și ochioase. Pentru motivul acesta, mulți din localnici își întinseseră semințiile pînă departe, în țară, mijlocitoare fiind cîrciuma. În anii din urmă, de cînd cu secătuirea comerțului cerealier, înrudirile nu se mai întindeau așa de departe, dar fetele tot se mai angajau aici.

Doar la fiica cea mai mare a lui Lars Peter, care slujea aici de peste zece ani, nu s-a uitat nici dracul, nebăgare în seamă care i-a fost și îi este încă cea mai mare durere a vieții. Lone s-a născut cu un șold strîmb, care o face să cam șchioapete, cu toate că la treabă n-o stingherește. Cît a mers la școală, și chiar mai tîrziu, după confirmare, cînd a intrat ca fată în casă la negustorul bătrîn, mereu au făcut haz băieții pe seama ei. „Nu cumva ești supărată, Lone, pe unul din picioare?“ Pînă la urmă, ca să scape de batjocură, Lone și-a găsit o ascunzătoare potrivită în bucătăria cîrciumii. Uitată a rămas acolo, și sînt ani de zile de cînd nimeni nu se mai gîndește la ea ca la o ființă vie. Aproape că a și uitat să mai stea de vorbă cu altcineva decît cu sine însăși. Abia acum are prilejul să mai schimbe o vorbă cu cineva. Iat-o bălăcindu-se prin apa de la cîrciumă pînă la casa lui Sigfred Cursă-Lungă, unde de la fereastra bucătăriei l-a văzut pe doctor. Doctorul își dă seama imediat că-l amenință și pe el pericolul de a face o baie la picioare — căci de barcă, nici pomeneală — dacă Lone s-a încumetat să-și lase bîrlogul ei, să se amestece cu cei vii. Dacă Lone vine după ajutor, apoi s-a întîmplat ceva grav.

Katrine este lîngă bărbatul ei bolnav. Doctorul o ajută pe Lone să urce scara, apoi, fiindcă vrea să stea de vorbă singur cu ea, o oprește la intrare și încearcă, prietenește și liniștit să afle ce vînt o aduce:

— Ei, fata mea, ce mai e pe la voi?

Lone stă strîmbă în fața lui, cu apa picurînd de pe dînsa. Se uită, pierdută în ochii lui mici și înțelepți, cu rugămintea mută de a-i citi el singur, pe față, tot ceea ce ea nu este în stare să exprime prin cuvinte. Dar mai apoi își ia inima în dinți și începe, căutîndu-și cu migală cuvintele, cu un aer de parcă și-ar cere iertare că mai există și ea pe lume :

— A înnebunit azi-dimineață ! A trebuit să mă dus sus, și m-am urcat, dar n-aș fi alergat încoace, dacă n-ar fi fost pentru că... da, fiindcă totul e țăndări și perdelele rupte, dar l-am prins și l-am aruncat pe fereastră, da nu sînt eu de vină.

Doctorul înțelege din privirea ei cu ce deznădejde caută vorbe cît mai lămurite, și încearcă s-o ajute în felul lui calm și măsurat :

— Bineînțeles că nu erai de vină. Dar ce s-a întîmplat ? Ce ai prins și ai aruncat ?

— Cocoșul care ședea pe pat și se uita la el cînd a înnebunit și am venit eu.

— Ei, și mai ce ?

— Stă întins nemișcat, și-i plin de sînge.

— Care va să zică, omul e întins pe pat, curge sînge de pe el și nu vrea să răspundă, iar ceea ce ai prins tu și ai aruncat pe fereastră, e un cocoș — am înțeles bine ?

— Da, dar zace acolo ca o momîie și e îngrozitor.

Tot ce a înțeles doctorul este că nu trebuie să mai piardă o clipă. Își ia trusa și pornește prin apă, în urma Lonei, spre cîrciumă. Dar curînd îl pătrunde umezeala, și atunci se pune pe suduit, jurîndu-se pe toți dumnezeii și pe toți

dracii cunoscuți, că de azi încolo și în vecii vecilor marea nu va mai avea ce căuta pe țărmul pe care și-a petrecut copilăria și unde o să-și petreacă bătrînețea.

Galionul și Verner cutreieră toată dimineața prin tabără, și chiar mai sus de ea, fiecare în barca lui. Ajung pînă la casele situate pe marginea drumului de pădure și, de acolo, cară apă dulce-n găleți și damigene — pentru cei care nu mai au în casă nici strop. Se duc după aceea la magazin și încarcă în bărci tot felul de alimente, pentru cei care nu au cum să se ducă singuri. Dar cu asta tot n-au terminat. Mai au de furcă pînă peste cap, cu pescuitul a ce mai poate fi pescuit, lucruri care trebuie salvate de prin tufișuri și de pe garduri, înainte de a fi luate de ape, în retragerea lor.

După-amiază însă, după ce pescarii au prins cîteva ceasuri de somn, iar simțurile au început să limpezească gîndurile și conștiințele, reîntorcînd preocupările oamenilor în matca lor firească, așa cum se întîmplă de obicei după venirea apelor mari, cele două bărci nu mai umblă împreună, ci se iau de-a binelea la întrecere.

Grădinile cele așezate la loc mai ridicat au prins a răsări din mare, însă apa tot mai acoperă cam de un cot ulița satului. Doctorul, care știe ce înseamnă un moment favorabil, nu vrea să piardă din mînă atuul. De pe treptele cîrciumii a chemat-o pe Galion. Aceasta a și întors barca și a pornit colindul din casă-n casă. Verner ghicește ce înseamnă asta, căci auzise și el de po-

vestea cu adunarea de la cîrciumă, unde Olaf Borg îl rămăsese pe doctor. Ştiind ce gîndeşte căpitanul său în privinţa asta, îşi face socoteala că, dîndu-i de veste, poate căpăta iertare pentru cele petrecute în ajun. Însă pînă să se trezească Olaf Borg, doctorul i-a luat-o înainte şi, cîştigînd timp, a şi căpătat o serie de semnături de la alţii. În sfîrşit, iată-i pe cei doi faţă-n faţă.

Dintr-o simplă privire, doctorul îşi dă seama că vorba bună şi înţeleaptă n-o să fie de ajuns. Dacă, în pofida celor prin care a trecut noaptea, lui Olaf încă nu i-a venit mintea la cap, slabă speranţă să-l aducă acum la sentimente mai bune, folosind aceeaşi metodă a convingerii prin cuvînt. O încercare, totuşi de a-i şubrezi împotrivirea, nu strică.

— Bună ziua, Olaf, tocmai veneam la tine să stăm de vorbă.

— Aha, vasăzică, la mine... Da mi se pare că ai dat zor mai mult cu ăilalţi.

— Aş! era la mintea omului să fi trecut mai întîi pe la cei care-s mai aproape. În fond, e vorba de un lucru care ne interesează pe toţi deopotrivă, şi atunci nu văd ce importanţă are care-i mai devreme şi care-i mai tîrziu.

— Aşa, n-are importanţă ? O fi, poate, şi aşa, dar eu zic că poate nu-i taman aşa. Dar eşti şiret doctore, şi ce ţi-ai zis ? Că după dandanaua de azi-noapte, oamenii s-au făcut mai mlădii şi poţi să-i momeşti înainte de a-şi veni în fire. Dar poate că n-ar strica de loc să le aduc şi eu aminte că, ce vrei dumneata, e numai spre paguba lor.

— Nu ţi se pare că noaptea asta v-a costat destul ? insistă doctorul. Încearcă omule, să mai şi judeci.

Dar Olaf le ştie pe ale lui.

— Eu unul nu te-am chemat, nici pe dumneata, nici bunele dumitale sfaturi şi, după cîte ştiu n-a făcut asta nici unul dintre ai noştri, aşa că te poftesc să nu-ţi faci mendrele pe aici.

— De ce nu vrei să înţelegi că ceea ce spun eu e spre binele nostru, al tuturor ? Dacă semnezi tu, înseamnă că în viaţa ta n-ai făcut o faptă mai bună pentru tine şi pentru toţi ceilalţi.

— N-ai decît să aştepţi mult şi bine. Vezi c-o să fiu tocmai eu ăla care să-i ducă pe oameni la Asistenţa Publică... Tocmai eu să nimicesc locurile de depunere a icrelor. Eşti cam zănatec, doctore. Du-te şi te culcă ! Şi ia şterge-o şi tu toanto ! se răsteşte el la fata din barcă.

Dar Galionul n-a îngăduit nimănui, niciodată să-i poruncească. Nici nu-l respectă pe Olaf Borg mai mult decît pe doctor. Pe deasupra, i-a făgăduit acestuia că îl duce cu barca ei. Dacă Olaf îşi închipuie că poate, cu cîteva cuvinte, să dea peste cap ce a promis ea, apoi se înşeală. Îl fulgeră cu privirea, pe omul acesta cît o namilă şi-i zvîrle drept în obraz :

— Află că mă duc acolo unde vreau *eu* ! N-ai decît să te duci *tu* unde vrei.

Se mai uită o dată la el şi o fulgerare din ochii lui îi dă a înţelege că urechile îi sînt cam prea la îndemîna acelor mîini enorme. Dar ştie să se păzească din timp. Cu o lovitură grăbită şi puternică înfige o vîslă în cealaltă barcă, o împinge

de-a curmezişul în uliţa satului şi, pînă să apuce Verner s-o îndrepte, se şi depărtează, vîslind marinăreşte, cu bătăi lungi şi puternice.

Casa următoare este a lui Kristian al lui Mare-Plăcintă. E aşezată cam la un sfert de leghe, într-o adîncitură unde apa e mai adîncă decît pe uliţă.

Olaf ştie că nimeni nu mînă barca mai bine ca Verner. Totuşi îl îmbrînceşte într-o parte şi trece el la vîsle. Şi aşa începe halimaua. Sub strălucirea soarelui înalt, în aerul limpezit de ger, cele două bărci gonesc de-a lungul uliţei, împroşcînd nori de spumă. Galionul nu-şi pierde cumpătul, nu greşeşte nici o lovitură de vîslă. Fierbind de ambiţia de a nu se lăsa înjosită, scrîşneşte din dinţi, îşi înfige zdravăn picioarele în rezemătoarele din faţă şi vîsleşte preocupată, încordată, cu furie, cu înverşunare. A umblat cu barca înainte de a învăţa abecedarul, aşa că, dacă e vorba de iuţeală, nici de Olaf Borg nu se sperie.

Fata s-a înşelat totuşi, într-o cursă mai scurtă poate că ar fi rămas de văzut cine-i cel mai cu moţ, dar într-o urmărire îndelungă, care cere un efort mai presus de puterile unei fete, chiar cînd i se spusese „Galion“, pînă la urmă tot forţa şi rezistenţa lui Olaf Borg îşi spun cuvîntul. După cîteva minute barca din urmă o ajunge pe cea dintîi. Atît doctorul cît şi fata se aşteaptă să iasă mare zarvă.

Doctorul îi cunoaşte bine pe oamenii aceştia, tăcuţi, lăudăroşi, cuviincioşi, încăpăţînaţi şi dîrji. Îi cunoaşte pe toţi, le citeşte îndeajuns în suflete şi se simte una cu ei printr-o copilărie de care nu

s-a putut descătuşa niciodată şi ale cărei amintiri l-au adus înapoi pe acest ţărm.

Îi cunoaşte, sau crede că îi cunoaşte, fiindcă se pricepe în general la lume şi la oameni. Îi cunoaşte ca un om cu carte, binevoitor, ca un om săritor la nevoie, cu spirit prevăzător şi animat de simţăminte frăţeşti, care poate, prin bunăvoinţă, să înţeleagă viaţa din jur.

Dar adevărul este că nici cel mai judecat om, cel care, cu bunăvoinţă şi înţelepciune citeşte rosturile de zi cu zi ale oamenilor, încercînd să stabilească legături şi relaţii logice în felul de a gîndi şi în comportarea lor, nici chiar acela nu poate spune că i-a învăţat pe de rost.

Furioasă, Galionul aşteaptă să-şi simtă urechile încălzite de labele lui Olaf Borg. Doctorul consideră că într-adevăr are dreptul să se aştepte la aşa ceva, ba este gata să-şi audă şi el nişte vorbe grele de ocară.

Iată însă că se întîmplă cu totul altceva. Olaf Borg rosteşte potolit, fără obişnuitul său timbru de urs întărîtat:

— Verner, pune mîna pe barbeta lor, şi leag-o de asta a noastră. Nu-i vezi că nu-s buni de nimic?

Şi, în timp ce Verner, docil, execută comanda, rînjeşte satisfăcut la doctor şi la fată. Asta e prea mult pentru Galion. O pereche de palme ar fi răbdat-o bărbăteşte. Dar să fie batjocorită astfel, luată la remorcă întocmai ca un ţînc care n-a mai pus mîna pe o vîslă, e cea mai cumplită ocară pe care o poate înghiţi. A împlinit doisprezece ani de ţîfne şi obrăznicie, dar acum nu-i

în stare să îngaime un cuvînţel de răspuns. Stacojie ca un rac fiert, şi tot ca un rac de tăcută, se ridică, sare din barcă şi, fără a întoarce măcar o singură dată capul, pleacă prin apa pînă la genunchi, umilită, cît mai departe de locul înfrîngerii.

Cei trei rămaşi în bărci se uită lung după dînsa. Verner aiurit, fără a-l duce capul să priceapă ceva, doctorul gînditor, cu un zîmbet mijindu-i pe buze, iar Olaf Borg cu o privire biruitoare în ochii săi albaştri, vrînd parcă să spună că treaba asta i-a mers drept la inimă.

Curînd după aceea, doctorul e obligat să-şi dea seama încă o dată că tot n-a ajuns să-şi cunoască bine oamenii. Olaf Borg, omul mării, totdeauna aspru şi îndîrjit, face o mişcare stîngace cu braţul şi spune cît poate el de prietenos :

— Treci la bordul meu doctore, că avem acelaşi drum. Verner o să ia barca cealaltă să plece după ţicnita aia. N-are nici un rost s-o lăsăm să se bălăcească aşa tot drumul, că-i a dracului de rece apa.

Cele două bărci se despart. Rămas împreună cu Olaf, doctorul are ocazia să descopere încă un aspect al firii acestuia :

— Eu socot că mult mai departe ajungem dacă ne purtăm ca lumea şi nu vreau să crezi că am ceva împotriva dumitale, ca să zic aşa. Poate că mai ai şi dumneata dreptate în cîte ne spui şi e o porcărie a dracului ce s-a întîmplat cu Thorkild Möller. Mă uitam la nevastă-sa cum şedea la fereastră şi privea după noi cînd am trecut cu barca. Dar trebuie să înţelegi că ne luăm singuri pîinea de la gură, dacă nimicim pescuitul. Vreau să le intre tuturor în cap asta, înainte de a-şi pune semnătura pe ceva, orice ar fi.

— Şi chiar o crezi cu adevărat Olaf ? Nu vezi că Vejlul se umple tot mai mult cu nămol ? După cîţiva ani n-o să mai fie nici apă nici pămînt.

— Mă rog, poate că o să murim noi şi asta încă nu o să se întîmple. Numai că n-are rost s-o grăbim tocmai noi. Dar se prea poate să ai dreptate, că ne costă mult cînd ne cade pe cap o pacoste ca asta de acum. Cu Sigfred ce mai e ?

— Cred că scapă. Mai rău e de cîrciumar.

— Dar ăsta ce-a mai păţit ?

— A pierdut o groază de sînge, mă tem chiar că prea mult. Naiba ştie cum, s-a pomenit azi noapte cu un cocoş în odaie. Probabil că dintr-unul din coteţele luate de apă. Se pare că, războindu-se cu el, a căzut şi s-a lovit. Am făcut ce era de făcut, dar la noapte tot trebuie să rămîn cu el.

— Ei, drăcia dracului !

— Da, dar aş vrea să isprăvesc mai întîi cu lista asta.

— Nu prea cred că ai să isprăveşti, dar să vedem. Cel mai bine ar fi să trecem pe la toţi la rînd şi să vorbim cu fiecare în parte, ca să-şi spună fiecare părerea.

— Cîteva semnături le-am şi căpătat.

— M-ai cam tras pe sfoară, doctore. Crezi că se făcea una ca asta ?

Ochii mici ai doctorului scrutează obrazul lui Olaf, vrînd să citească ce se află dincolo de el,

în căpățîna aceasta masivă, ca din topor cioplită, în care s-au plămădit totdeauna cuvinte potrivite, făcînd din matahala, pe umerii căreia stă, un tălmaci de încredere și un înainte-mergător în muncă al tuturor pescarilor din localitate. Olaf Borg are un caracter dintr-o bucată, neîntortochiat, ca și ceilalți oameni de pe țărm, și totuși mai altfel decît ei, mai neclintit în hotărîrile sale, mai neabătut din drumul pe care a apucat odată. Și poate că ceilalți chiar au nevoie de un îndreptar întru neatîrnare, de un tovarăș mai aprig care să se împlinească pe vreme bună, pentru a se dezlănțui în furtună.

Olaf Borg trage la rame greoi și îngîndurat. Doctorul șade la pupă, cumpănind această ultimă experiență de viață și spunîndu-și că, în anumite cazuri, biruința și înfrîngerea nu pot fi ușor despărțite una de alta. Apoi rîde înfundat:

— Ascultă, Olaf, trebuie să mărturisesc că m-am cam înșelat în privința ta. Dar fiindcă acum ești de acord să jucăm după aceleași reguli, șterg toate numele de pe listă. Las lista la negustor și, după ce vom trece pe la toți și vom vorbi cu fiecare în parte, n-au decît să hotărască ei singuri, după ce se vor socoti în toate felurile. Să nu se grăbească. Să chibzuiască bine, și la urmă să semneze. Ne prindem ?

— Ei, așa-mi place !

Ca niște școlari care au făcut un legămînt de frăție și după aceea nu le prea vine la îndemînă să se uite unul la celălalt, cei doi privesc îndărăt de-a lungul uliței. Departe de tot îl văd pe Werner vîslind alături de Galion, care se luptă cu drumul acoperit de apă pe care a apucat-o, fără a se lăsa înduplecată nici de vorba bună, nici de greutăți.

CAPITOLUL XX

ÎNAINTE DE ASFINȚIT, OAMENII POT AJUNGE din nou la prăvălie fără să ia apă la saboți. Ulița și cele mai multe dintre grădini au răsărit din mare, dar majoritatea seamănă cu crîmpeie de țărm acoperite cu tot soiul de vietăți și mortăciuni. Peste tot — prundiș, nisip, iarbă de mare. Pești morți zac printre brazde și tufișuri, iar scoarța pomilor e sfîrtecată, de parcă ar fi fost schingiuită de tot soiul de obiecte tari și ascuțite, purtate de valuri.

Întors, pe înserate, la cîrciumă, doctorul îl găsește pe crîșmar, ca de obicei, ghemuit pe scaunul său de lîngă sobă. Făptura lui lungă și uscată este mai cocîrjată, chipul îi e de culoarea mînerului de os de la dulapul cu sticle, dar se ține pe scaun. Stă mut, ca și cum ar cloci, cuibărit în ungherul său, și totodată aidoma unui păianjen care își așteaptă, răbdător, prada.

Doctorul nu mai pricepe nimic. Dimineața fusese aproape sigur că bătrînul a ajuns la capăt de drum. O scurtă incursiune în datele medicale și în practica sa profesională îi arătase că cîrciumarul se apropia de cel din urmă liman. Și acum,

iată-l... Dar doctorul nu este numai un om învățat, ci și unul înțelept. Niciodată nu s-ar încumeta să se îndoiască de un fapt, și cu atît mai puțin să-l conteste, numai de dragul experienței și al rutinei. Se uită lung la făptura de lîngă sobă, care îi face impresia unui cadavru viu, apoi mormăie, numai pentru el: „Ce dracu-l face să se cramponeze atîta de viață? Trebuie să fie ceva la care n-a ajuns încă".

După ce îl convinge pe cîrciumar că astă-seară nu se gîndește nimeni să țină vreo adunare aici, izbutește să-l facă să se culce. Lone primește consemnul de a-i da o mîncare întăritoare. Femeia e bucuroasă că-i va putea găti ceva, mai pe ales, deoarece — cît n-a fost gata să dea ortul popii, jupînul ei n-a ciugulit, de cînd îl știa ea, nici cît un pui de găină bolnav.

Doctorul coboară scara, suflînd greu, făcîndu-și socoteala că nu-i prea tîrziu, așa că, înainte de a se întoarce acasă, n-ar strica să treacă și pe la Sigfred Cursă-Lungă. Nu de alta, dar cel puțin s-o mai îmbărbăteze pe femeie, să-i spună că poate fi liniștită, și că lucrul cel mai cuminte este să se culce și ea, să-și facă în tihnă somnul de noapte.

Dacă boala evoluează normal, punctul culminant — criza ar urma să fie peste cinci zile. În cursul dimineții, Sigfred nu a mai avut frisoane și a respirat mai liniștit în aburii cazanului de sub cortul făcut de Katrine deasupra patului. Acum arată destul de bine, așa i se pare doctorului.

Fața bărboasă a bătrînului pescar e calmă. Are o expresie aproape mulțumită în priviri, ca după

o zi de muncă dusă la bun sfîrșit. Mîinile late, arse de vînt, cu degetele lor noduroase din cauza gutei, stau pe pătura aspră ca niște unelte de muncă tocite, lăsate acolo după ce au fost folosite, multă vreme, fără cruțare. La un moment dat mîinile se împreunează și încep să învîrtească o pană, pătrunsă prin așternut. Doctorul și Katrine își dau seama că Sigfred își caută acum nasturele de jos al hainei, semn că vrea să spună ceva. Apoi bătrînul începe, cumpătat și molcom, așa cum i-a fost totdeauna felul, oricît de potrivnică i s-ar fi arătat viața.

— Care va să zică, doctore, Katrine mi-a povestit totul. Bine că a fost în stare să scape Eigil, că mai are cale lungă înaintea lui și poate să-și găsească alt rost, ba chiar e drept să-și găsească.

— Nu duc eu grija băiatului, zice doctorul. Și, la urma urmei, de ce nu te-ai ajuta tu, mai departe, cu el? Chiar dacă n-ai de gînd să te mai înhami la un barcaz, poți foarte bine să-ți iei o iolă și să pescuiești cu vîrșe și pripoane.

— Ei, care va să zică, să nu am eu alt barcaz? Nu, doctore, asta nu-i pentru mine. Ori pescuiesc cum am pescuit toată viața, ori nu mai pescuiesc de loc. Nici nu mă gîndesc la năzbîtii de astea, cu iola. Pescar de vreme bună... S-a dus corabia, s-a dus!

— Vorbe de clacă, Sigfred. Nu ești tu omul care să tai frunză la cîini. Unde scrie că trebuie să umbli numai pe mare? Sînt atîția bătrîni care-și agonisesc pîinea pescuind pe lîngă țărm.

Dar Cursă-Lungă gîndește altfel.

— Care va să zică, asta o știu eu prea bine, dar vezi că eu nu sînt dintr-ăia, doctore. Aici nu s-a pomenit pescar decît pe barcaz. Nu vreau să mă apuc de altă meserie și să fiu eu întîiul care pescuiește, ca să zic așa, pe uscat, și nu are corabie.

— Asta-i acum, nu se dă bătut nici doctorul. Dar mai poți face și altceva. N-ai decît să te întovărășești cu unul din ceilalți, dacă vrei neapărat să rămîi pescar de mare.

— Apoi, care va să zică, vezi că toți ceilalți au cîte un tovarăș, iar dacă cineva e îndreptățit să găsească ceva, apoi acela e Eigil. Dar mai gîndește-te, doctore: gîndește-te cam ce mutră aș face, dacă aș lua-o iar de la început, care va să zică, dacă n-aș mai avea barcazul meu.

— Ce tot vorbești tu, Sigfred? intervine și Katrine, înțelegînd, cu inima sfîșiată, că nu-i bine pentru el, să se chinuiască tocmai acum cu astfel de gînduri. Mai lasă-le-ncolo de gînduri. Așteaptă să te dai jos din pat, că e destul timp să te gîndești la urmă ce și cum.

— Și tu, nevastă... Cum s-ar zice, nu prea ai la ce să te gîndești cînd, care va să zică, ți s-a dus vasul și dus a rămas.

— Vezi de treabă, spune doctorul. Important e că ai scăpat cu viață, Sigfred. O să se găsească leac și pentru ce o mai fi de făcut. Acum, culcați-vă și trageți un somn bun. Mîine dimineață trec iar pe aici.

Katrine îl petrece pe doctor pînă pe scară.

— Mi se pare că merge mai bine, doctore, spune ea. Prea vorbește lămurit despre toate necazurile astea ale lui.

— Desigur, doamnă Sörensen. Acum trebuie să se mențină în starea asta și să-l facem să înțeleagă că mai are multe de făcut în viață.

— Asta așa e, da de ce-o să se apuce dacă nu mai are corabie? Știe el bine că nu mai are prea multe de făcut, da cel puțin să se facă iar bine și poate că s-o găsi ceva pentru viitor.

— Chiar așa. Numai să-l facem noi să-și *dorească* vindecarea. Să vrea *el* să se facă bine. Ei, și acum, noapte bună, doamnă Sörensen. Vezi să dormi.

Dar nu apucă doctorul să ajungă nici pînă la portița care mai atîrnă doar de o singură balama în gardul răsturnat, cînd se oprește brusc, țintuit de cuvintele aruncate de Katrine, din capul scărilor:

— Oh, Isuse, vino înapoi, doctore, că zace acolo și nu mai vrea să vorbească. E ceva ciudat cu el. Se holbează drept în sus, de mă ia groaza. Oh, Sfinte Dumnezeule!

Doctorul își dă seama îndată ce e. Ochii săi își pierd pentru o clipă sclipătul cald, rămînînd o privire rece, de medic. Pipăie puțin pleoapele lui Sigfred, apoi petrece un capăt de cearșaf peste obrazul bărbos.

Doctorul își simte inima întețindu-și bătăile în trupul lui scurt și greoi. În numeroșii săi ani de practică medicală, a putut constata atîtea și atîtea cu privire la voința omului de a trăi sau de a muri.

A văzut multe, care nu i-au contrazis învățătura și experiența profesională, dar care i-au oferit probe uluitoare în legătură cu puterea voinței omenești, pilde care i-au demonstrat că lupta dintre viață și moarte nu-l privește numai pe medic, ci și pe pacient.

Dar una ca asta încă nu mai văzuse. Cu cîteva clipe mai înainte zăcea aici un om care nu mai avea temperatură și își putea folosi toate simțurile, un om bolnav, desigur, dar încă departe de stadiul în care ar fi trebuit să apară criza normală. Și același om era acum mort. Se răfuise în toată liniștea cu el însuși, înțelesese că a ajuns la sfîrșitul drumului, și că ăsta *era* sfîrșitul...

Îl trec toate sudorile pe doctor și, ștergîndu-și fruntea, murmură pentru sine: „Tari mai sînt oamenii ăștia!"

CAPITOLUL XXI

AGENTUL VAMAL E IAR LA LOCUL SĂU de la capătul băncii, Mads-Ciungul și Lars Peter au venit, fiecare pe drumul lui, să facă safteaua.

Negustorul făcuse pe dracul în patru ca să adune semnături pe lista doctorului. În primele zile care au urmat retragerii apelor, treaba mersese foarte bine, însă după înmormîntarea tovarășilor pierduți, cei care la început, șovăiseră să semneze, se trăgeau hotărîți de partea lui Olaf Borg. Munca de toate zilele își reluase cursul normal și tot așa, în același curs firesc al lucrurilor, era de la sine înțeles să mai vină, pe viitor, și clipe grele, însă nu scrie nicăieri că-i musai să se repete un prăpăd *la fel de grozav* ca ăsta. Oricum, cumpănind și binele și răul, parcă tot mai înțelept lucru e să înduri prăpădul și să-ți uzi saboții cîteva zile, decît să-și iei singur — vorba lui Olaf — pîinea de la gură, desființînd locul de depunere a icrelor, numai așa, ca să te simți mai bine și să ai pe lîngă tine mai mult uscat.

Dar, așa cum s-a mai întîmplat și altă dată, pe urmele apelor mari a venit gerul. În grădinile situate sub nivelul uliței, apa n-a apucat nici să se resoarbă în mare, nici s-o sugă pămîntul înainte de a se așterne gerul. Și acum totul este bocnă.

La întrunirea de azi, doctorul știe că se poate sprijini sigur pe locuitorii veniți de departe, de-a dreptul peste grădinile înghețate. După semnul știut, făcut roată cu arătătorul prin aer, și după ce crîșmarul s-a tîrît înapoi, la locul său de lîngă sobă, pîndind cu nerăbdare clipa în care va putea să lase deschisă, ca din întîmplare, ușa dulapului cu rachiuri, doctorul anunță răspicat că vrea să vorbească. De data asta este convins că a pus vîrșele la fel de bine ca și Olaf Borg, și nu mai e vorba decît să se știe cine poate scoate mai bine, la mal, ceea ce a prins. Începe așadar, cu cartea cea bună, pe care tocmai a primit-o prin poștă și care l-a determinat să convoace oamenii la întrunire:

— Ei, oameni buni, știm cu toții pentru ce ne-am adunat aici. Dar pentru a isprăvi o dată

cu ciondăneala, ca să știm de partea cui e dreptatea și ca să ajungem la o hotărîre, vreau să vă spun mai întîi că astăzi am primit o scrisoare de la inginerul de lucrări hidrotehnice despre care vă vorbeam mai deunăzi. O am la mine și pot să vă spun că, dacă ne învrednicim să adunăm destule semnături din partea celor interesați — și asta țin, în primul rînd să se știe — apoi inginerul are timp tocmai bine să se apuce de treabă și să întocmească un deviz. Însă mai scrie totodată și că, dacă nu are sprijin din partea localnicilor, n-ar avea prea mult rost să se apuce de lucrări premergătoare mai mari. Dar dacă sînteți de acord, sînt speranțe serioase să cîștigăm de partea noastră Comisia pentru recuperarea de terenuri, și n-ar fi exclus ca lucrările să înceapă chiar la primăvară. Dacă îndiguirea se termină în cursul verii, n-o să ne mai temem niciodată de o pacoste ca asta. C-o sufla vîntul de la nord sau de la nord-est, treaba lui. Corăbiile voastre vor fi la adăpost, ca într-o baltă cu ghidrini. Grădinile ni le vom îngriji în bună pace, iar femeile n-o să mai tremure de teamă, cu gîndul la ce le așteaptă odată cu venirea apelor mari. Cît de mult poate să coste o asemenea pacoste au putut să o simtă, de data asta, chiar cîțiva dintre voi, mai aspru loviți decît ceilalți. Prin realizarea proiectului, o să avem destule avantaje, însă nu-i cazul să ne închipuim că, gata, dacă am făcut digul, de acuma-i raiul pe pămînt. Greutăți tot o să mai fie, căci așa-i viața. De aceea aș dori ca fiecare dintre voi să cumpănească lucrurile, în așa fel, ca să ajungem chiar astăzi la o hotărîre.

Mai dați-mi voie să adaug că, oricît n-aș voi eu să șubrezesc împotrivirea lui Olaf Borg față de înfăptuirea proiectului, nici nu pot tăgădui că el se pricepe mai bine ca mine în chestiuni pescărești. Să nu uităm, însă că și omul cel mai înțelept poate să greșească, și cîțiva dintre voi vor gîndi, de bună seamă, altfel decît Olaf, despre valoarea Vejlului ca loc de depunere a icrelor. Însă chiar dacă ar fi ca unii din voi, adică aceia care pescuiesc la loc fix, chiar dacă ar fi nevoiți să se cam lipsească de unele locuri, nu-i cine știe ce pagubă. Sîntem puțini pe coasta asta, așa că o să rămînă loc pentru toți. Și chiar dacă ar fi să faceți drum mai lung pînă la locuri noi, tot sînteți în cîștig, fiindcă locurile astea n-o să mai fie niciodată pradă mării și n-o să vă mai războiți niciodată cu prăpădurile pe care le aduc furtunile. Vă mulțumesc celor care ați iscălit, iar celor care mai stau pe gînduri, le spun doar atît : Semnați acum, căci după aceea poate să fie prea tîrziu, căci nu vine nimeni să se roage de noi. Dar judecînd după ce am pătimit numai anul acesta, o să pricepeți și voi că ideia asta de a apăra țărmul n-am născocit-o eu doar așa, ca să mă distrez.

Urmează o tăcere grea. Își dau cu toții seama că planul doctorului își are rostul său și e bine chibzuit, dar celor mai bătrîni nu le place să îndrăznească, nu-i prea trage inima să schimbe cunoscutul pe necunoscut. Pînă acum nimeni nu s-a gîndit la apele mari ca la ceva de care să te poți apăra. Furtuni, revărsări, inundații — totul face parte din viața plină de vitregiile lăsate de Dumnezeu, măcar că, de data asta, treaba fusese

prea din cale-afară de urîtă. Şi-a făcut de cap furtuna cum nimeni nu ţine minte să-şi mai fi făcut vreodată şi s-ar putea să-şi mai facă şi altă dată, dacă s-a îndulcit la moarte de om. Dar asta nu înseamnă să te iei după un om venit din afara vieţii pescăreşti şi să te apuci să întorci coasta cu susul în jos. Da, din afară. Măcar că, într-un fel, doctorul face parte din cei de aici şi să pricepe bine la multe, fapt e că nu-i pescar şi nu trebuie să facă pe deşteptul în chestii de astea şi să se încaiere cu Olaf, care, oricum, e un om cu greutate şi el.

Manuel, cu capul lui zăpăcit cu tot felul de idei de modă nouă, n-a crezut niciodată că lumea, cu toate ale ei, trebuie să rămînă pe veci încremenită, aşa cum este ea din moşi strămoşi. Din păcate, nu se prea pricepe să-i meargă gura într-o adunare. Cu toate acestea, acum vrea să vorbească. Ceilalţi, care au tot aşteptat să-l audă pe Olaf Borg, par uşuraţi că tăcerea a fost, însfîrşit, întreruptă. Cum stau aşa, în jurul mesei lungi, învîrtindu-şi paharele în mîini, se pare că, de vreme ce nimeni nu mai deschide gura, nu prea mai are rost să stea aici. Să fii la o masă unde nu vorbeşte nimeni, e ca şi cum ai fi musafir nepoftit.

Noroc, deci, că începe Manuel. Şi Manuel zice aşa :

— Puteţi să vă aduceţi aminte de anul cînd gerul a venit, ca şi acum, îndată după apele mari ? Da, atunci toată iarna a ţinut-o numai într-un ger uscat, de trebuia să alergăm în fiecare dimineaţă cu găleata de cenuşă, ca să putem

trece prin grădini. Era un alunecuş de nu puteai să te mişti nici înainte, nici îndărăt. Ţineţi minte ? Atunci cînd Berta a mers cu noi la vînătoare de ţipari, iar bărbatul său zăcea la pat, aşa că femeia alerga acasă, la prînz, să vadă de el, apoi venea îndărăt la noi. Da, şi mai aduceţi-vă aminte cît se căznea şi cum ocăra cînd a venit moina şi s-a topit gheaţa sub podele şi gîlgîia apa şi pocnea duşumeaua de n-aveam linişte de gura ei, nici ziua, nici noaptea. Încă de atunci tot spunea ea că are să-şi ridice dig în jurul casei, şi sînt încredinţat că, dacă n-ar fi fost beteşugul ăsta, al lui bărbatu-său, ca să-şi bată capul cu dădăcirea lui, de mult avea Berta dig, că nu mai voia să pătimească cu porcăria aia ; şi eu unul o înţeleg foarte bine. Şi tot aşa a fost şi pe la mulţi din noi : toată iarna am stat cu gheaţa sub pat, iar cînd a venit dezgheţul, apoi să te ţii !... Acum iar ne-a potcovit gerul, numai că de data asta are să fie mult mai rău.

— Da, întăreşte unul, a fost atunci cînd Katrine şi-a pierdut toate tufele de coacăze ; ce-a mai suferit sărmana, că i le-a nenorocit gheaţa ! Şi tot atunci la mulţi dintre noi s-a ales praful de grădini.

Încet, încet, mai prind inimă şi alţii. Nimeni nu spune pe şleau părerea în legătură cu iniţiativa doctorului, dar tot trecutul li se desfăşoară înaintea ochilor, amintirile de odinioară devin prevestiri ale unor noi necazuri pe care le mai poate aduce viitorul.

La evocarea tufelor de coacăze pierdute de Katrine, oamenii rămîn o clipă tăcuţi şi cu privirile

prăbușite pe masă, gîndindu-se la bietul Sigfred Cursă-Lungă. Apoi vorbăria reîncepe. Cei mai bătrîni nu înțeleg ce-i cu Olaf Borg. Un cuvînt n-a scos pînă acum. Stă nemișcat, uitîndu-se în sus, cu ochii mari deschiși, iar mîinile imense le leagănă în jurul genunchilor. E știut că dacă, într-o adunare, Olaf ia brațele de pe masă și le lasă să atîrne ca niște sonde cu plumb înseamnă, de obicei, că a găsit cuvintele trebuitoare și că le va rosti în așa fel încît să poată fi auzite și înțelese de toți.

Între timp, arătătorul doctorului s-a învîrtit de cîteva ori prin aer și, tot de atîtea ori, cîrciumarul a umplut paharele, strecurîndu-se apoi din nou, în ungherul de lîngă sobă. Aerul duhnește a tutun, fumul e gros și compact. Cei mai mulți dintre pescari au ajuns, după multă vorbărie și prefirare de amintiri dureroase, să creadă și ei că planul doctorului este bun. Unde n-au avut cheag dezbaterile aprinse și argumentele tari, a intervenit cu folos vorba chibzuită, amintirea necazurilor cu care toți s-au zbătut. Iar dorința tuturor de a încerca o altfel de așezare a lucrurilor este întărită de gîndul la prietenii și frații abia dispăruți. Gîndul acesta îi leagă pe toți, ca o trăsătură de unire.

Ce o fi fost, ce l-a făcut pe Olaf Borg să tacă mai multă vreme ca de obicei — asta nu o știa decît el însuși. Cînd, în sfîrșit se ridică, i se vede pe față că-și dă și el seama că a tăcut prea mult. Oameni ca Manuel, sau cum a fost Sigfred Cursă-Lungă, au un respect nețărmurit față de

Olaf, în care văd un fruntaș al lor, cel mai de nădejde om zămislit vreodată pe țărmul acesta, un tovarăș în stare oricînd să-i ajute pe ceilalți la nevoie. Da, un om care nu greșește niciodată pe mare, iar pe uscat este totdeauna alături de grijile și greutățile celor mulți. Dar iată că acum tocmai Olaf, prin tăcerea-i îndelungată, pare a dovedi nehotărîre și slăbire a voinței de luptă, într-o cauză pe care la început o considerase a sa. Pentru motivul acesta, pescarii își dau seama că vorba lui Olaf nu se va mai rostogoli în adunare cu energia și hotărîrea de totdeauna. I se vede nesiguranța numai din faptul că-și sprijină mîinile pe marginea mesei. Alteori, cînd avea ceva de spus, nu avea nevoie să se rezeme. Și chiar și acum pare că încă mai șovăie ; face o mișcare ce nu i se potrivește, își greblează o dată barba, lasă apoi iarăși mîna să apese pe masă și înghite de cîteva ori în sec. În sfîrșit, începe :

— Să nu creadă careva că acum gîndesc altfel decît am gîndit tot timpul, fiindcă, vedeți, dacă o să căpătăm blestematul ăla de dig, înseamnă că ne-am luat noi singuri pîinea de la gură ; am fost și sînt de părere că Vejlul este un loc minunat pentru depunerea icrelor. Dar am înțeles din vorbele voastre că nu ne putem uni contra digului și dacă, așadar, nu putem fi uniți pentru una, atunci nu văd de ce n-ar fi mai cuminte să ne unim pentru alta. Ar mai fi de chibzuit dacă nu ne putem apuca și de cîte altceva, pe lîngă pescuit, dacă scăpăm odată de pacostea apelor

mari. Și tot așa, nu putem rămîne de lemn, cînd vedem cîte îndură femeile — că nici pentru ele n-a fost o glumă. Dar să nu credeți că atunci o să curgă lapte și miere, chiar dacă drumul o să fie atît de uscat, încît să putem umbla numai în ciorapi. O să vedem noi. Dar povestea e că ar fi să ne ținem numai de gîlceavă, dacă jumătate dintre noi vrea una, iar cealaltă jumătate, alta. De aia eu unul nu văd că am avea ceva mai bun de făcut, decît să ne alăturăm drăcoveniei pe care a scornit-o doctorul. Dacă tot *trebuie* să facem asta, apoi să nu mai așteptăm, și să pornim la lucru, fiindcă dacă *trebuie* să fie, apoi e mult mai bine să ne unim în jurul unei porcării, decît să nu fim uniți în niciun fel. Aia e! E cea mai grozavă porcărie la care am luat parte vreodată, dar acum dați-mi pana să iscălesc.

O tăcere adîncă se așternu după cuvîntarea lui Olaf Borg. Doctorul, care înțelege cît trebuie să-l doară pe Olaf cînd îi vede pe oameni uitîndu-se astfel la el, pe mutește, se grăbește să semnalizeze cu arătătorul și începe a vorbi despre altele, cîte și mai cîte. Și în timp ce cîrciumarul, lăsînd larg deschisă ușa dulăpiorului din perete, își sticlește iar ochii spre ținta vieții sale, doctorul vede că cele spuse de Olaf Borg n-au slăbit respectul unanim, datorat unui om care merită să fie ascultat. Olaf Borg e tot cel ce a fost pînă acum, dar parcă ceva mai mult, mai puternic decît un singur om care știe și să facă treaba, și să vorbească cu miez. Oamenii au descoperit într-însul o latură nouă care îl face să li se pară și mai exemplar.

Se discută despre una și despre alta, dar îndărătul cuvintelor — de la cel mai bătrîn pînă la cel mai tînăr — se încheagă în conștiințe înțelesuri nemaiaflate odinioară, ceva ce nu se întruchipează în cuvinte, dar care tălmăcește respectul și admirația față de un om deosebit. Fiindcă Olaf Borg a făcut mult mai mult decît și-ar fi putut închipui cineva: fără să-și dea el însuși seama, a fost în stare ca ceea ce părea, la un moment dat, să fie înfrîngere, să devină adevărată biruință, cea mai mare din toate biruințele vieții sale.

Olaf Borg și-a întărit pentru totdeauna poziția sa de om între oameni, ca un miez fierbinte în jurul căruia se călește și se consolidează prietenia în muncă și luptă. Și nu numai în lupta cu marea. Olaf Borg este omul care n-ar pregeta să-și domine propria ambiție, să-și înfrîngă propriul orgoliu de fruntaș, în dorința de a păstra neștirbită unirea cu ai săi, și la vreme bună și la vreme rea.

VAGABONDUL SOAREL UI

Hilmar Wulff : *SOL-VAGABONDEN*

Copenhaga, 1953

Inchin această carte prietenilor mei care cutreieră drumurile, lor, celor care m-au învăţat că înţelepciunea inimii neroade e bună tovărăşie şi bucurie în viaţă, celor cu inima curată, care au iubit soarele şi au simţit prietenie frăţească şi adînc respect faţă de vagabondul care i-a izgonit pe negustori din templu.

1

NU SÎNT DECÎT O HAIMANA BĂTRÎNĂ. Cei de teapa mea nu se prea sinchisesc de lumea simandicoasă. Nu spun asta ca să mă plîng ; dimpotrivă, sînt cît se poate de bucuros că nu mi-a fost dat să am de-a face cu prea multe cinstite obrazuri de felul acesta. Bineînțeles, am tot respectul pentru ceilalți, oamenii gospodari, care fac să meargă treaba în lumea asta. Și chiar dacă unuia sau altuia i s-a părut cîteodată că cei care au grijă să proptească șandramaua au cam lucrat cu picioarele, totuși mai e loc și pentru de-alde mine. Nu zic ba, cînd ți se năzare să te rupi de ai tăi, să ieși din rînduri, dai de cîte și mai cîte pocinoguri. Sînt mulți care încearcă s-o facă, dar nu ajung cine știe unde, și pînă la urmă, n-au încotro ; într-un fel sau altul trebuie să înceapă iar a se ploconi. Am cunoscut și dintr-ăștia. Unii s-au apucat de băutură, și i-a dat gata spirtul. Alții s-au dat pe brazdă și au intrat iarăși în rînduri — greu însă, tare greu — căci în hoinărelile lor deprinseseră cîte și mai cîte. Dar am cunoscut și dintr-ăia care au rămas pînă-n pînzele albe niște fluieră-vînt. O asemenea po-

doabă sînt şi eu, da' nu mă prăpădesc cu firea din pricină că-s leat aşa de vechi.

Abia azi-dimineaţă mi-am dat seama că am ajuns la răspîntia aceea unde nu mai are rost să schimbi macazul. Partea proastă este că mi-am pierdut şi ultimul dinte pe care-l mai aveam. Am stat atunci şi m-am tot gîndit şi răsgîndit în fel şi chip. Totul pornise de la un nenorocit de pas greşit, care avea să mă coste dintele. Acum tot dibuiam cu limba pe gingie şi mă gîndeam: „De azi încolo s-a isprăvit cu găurile din gingii. Alta n-o să mai ai, moşule. Pipăie bine, ca să-ţi aduci aminte de ce simţi acum!"

Dar nu ştiu ce Dumnezeu, că m-a apucat un vîrtej de gînduri... Parcă clocoteau. Mă fulgera amintirea tuturor celorlalţi dinţi pierduţi. Nici nu-ţi vine a crede cîte îi pot trece omului prin cap într-o singură zi. Nu, nu e greu să-ţi închipui. Fiindcă, dacă ai putea să-ţi închipui una ca asta, s-ar chema că în străfundul sufletului tău eşti, şi tu, tot o haimana. Nu de alta, dar părerea mea neclintită e că pînă şi oamenii cu frica lui Dumnezeu, cetăţenii aceia rostuiţi şi cu tabieturi, s-au născut cu un aghiuţă al vagabondajului într-înşii, numai că i-au ţinut piept.

Aşa, am cunoscut cîndva un poliţai care îşi dădea mult mai multe aere decît i-ar fi cerut slujba. Nu apucai să te lungeşti pe o bancă sau să-ţi tragi sufletul un pic pe treptele unei scări, că hop, şi dumnealui! Multă vreme după aceea, am întîlnit şi alţi ipochimeni care m-au făcut să-l înţeleg pe păcătosul ăla de sticlete, şi pe el, şi zelul lui. De fapt, tipul era el însuşi o haimana înnăscută şi, dacă ne făcea nouă figuri de-astea, fie că îl mîna un fel de pizmă, fie că nu-i venea la socoteală să se deslușească ce zăcea într-însul. La drept vorbind, el era cel care pătimea. Uniforma nu i se potrivea cu sufletul, şi asta era pricina pentru care se înrăise.

Cazuri de felul ăsta sînt mult mai multe decît s-ar putea crede. Unele din ele poartă vina că vreo cîţiva din bieţii mei colţi s-au cărăbănit înainte de vreme. Lucrul ăsta l-am înţeles cu toată limpezimea abia azi, cînd, părăsindu-mă şi cel din urmă, şedeam tolănit aşa, fără scop, desfătîndu-mă doar cu plăcerea de a-mi simţi cu limba gaura din gingie. Apoi gîndurile mi s-au întors, hăt, departe, în urmă, prefirînd fiecare dinte pierdut şi — dracul să mă ia! — dintr-asta a ieşit o poveste de nu se mai termina. Toată ziua m-am tot gîndit ce-ar fi să mai trec o dată prin toate cîte le-au pătimit sărmanele mele fălci. Doamne, cît am putut rîde! Dar acum, terminînd şi cu cel din urmă dinte, gata, vreau să mă culc. Fiindcă, despre partea mea, pot să fac asta, oricînd poftesc, ca orice persoană care se respectă şi are domiciliu stabil. Iar în clipa de faţă, am şi eu domiciliu stabil, cel puţin deocamdată.

Încolo, aşa cum spuneam, nu-s decît o haimana bătrînă. Azi-dimineaţă iar am păţit-o: am căzut pe scară şi mi-am rupt şi singurul dinte cu care mă mai într-ajutoram. Dar şi scara asta e afurisită. Niciodată n-am putut să mă deprind cu ea. Sînt vreo patru luni de cînd m-am aciuat aici, şi asta e mult pentru unul ca mine. De

fapt, nici nu știu de ce blestemata asta de scară mi se pare atît de anevoioasă! De cînd m-am statornicit la adresa asta, mi-amintesc adesea de copilărie. O fi avînd vreo legătură, mai știi?... Acasă aveam de coborît două trepte la ușa bucătăriei, și totdeauna le coboram valvîrtej, fără să pățesc vreodată ceva. Dar blestemata asta de scară de aici are doar o treaptă. Una singură. Ei bine, n-oi fi eu dintr-ăia care toată ziua-bună ziua țipă după lege și dreptate, dar azi-dimineața tot mi s-a părut că ar trebui să iasă o lege care să interzică scările de bucătărie cu o singură treaptă. Asta mi-a fost cel dintîi gînd atunci cînd m-am pomenit trîntit cît sînt de lung, cu botul pe marginea fîntînii, de unde, prin gaura capacului putrezit, îmi vedeam ultimul dinte cufundîndu-se încet și învîrtindu-se, ca un amărît de ghidrin scos din apa clocită a bălții și aruncat în nămol. Așa pățeau necăjiții ăștia de peștișori pe vremea cînd — eram copil pe atunci — îi pescuiam din băltoacă ajutîndu-mă de un bold transformat în cîrlig.

Treaba asta au făcut-o, de cînd mă știu, toți copiii, și la fel fac și în ziua de azi, tot așa se adună în jurul mocirlei. Numai că acum fiecare are un cîrlig în lege. Dacă a apucat să muște ghidrinul acolo, adio orice nădejde de scăpare. Asta e: un cîrlig bun și gata cu viața, gata cu libertatea ghidrinului. Pe vremea mea trebuia să fii tu dibaci, să cunoști meșteșugul. Dintr-un biet ac încovoiat mulți se puteau smuci și... duși erau, pentru că nu-i sfîrteca prea tare. Acum s-a zis cu plevușca: doar dacă ciupește numai atîtica, și e pierdută. Cum s-ar zice, asta se cheamă progres.

Cum spuneam, blestemata de scară nu are decît o singură treaptă. Numai că eu uit mereu, și de fiecare dată fac un pas în plus. Mai că-ți vine a crede că am cam dat în mintea copiilor, firește, cînd e vorba de scări. Totuși, pînă acum, n-am pățit nimic, asta de bună seamă, pentru că toată viața mea am știut să mă țin zdravăn pe picioare. Dar nici nu s-a întîmplat să mă îmbrîncească cineva pe vreo scară.

Însă — *never mind*[1], cum spun suedezii — azi-dimineață tot scara și-a făcut mendrele cu mine. Habar n-am ce era în capul meu, dar uitasem iar că are doar o singură treaptă, și am făcut doi pași. Acum, dacă stau să mă gîndesc, nu încape îndoială că tocmai ăsta, cel de-al doilea a fost ceea ce se numește un pas greșit. În loc să mă țină picioarele, m-au zvîrlit drept înainte, de mi-am zdrelit botul cînd am pocnit cu capul în capacul putred al fîntînii. Și am rămas acolo, lungit, zgîindu-mă după cel din urmă dinte, care se apucase să facă pe ghidrinul mort, scufundîndu-se în apa fîntînii.

Așa a pornit totul. La urmă, m-am ridicat în picioare, am intrat în casă, am pus de cafea, m-am așezat în scaun, începînd a mă legăna, și acolo am rămas. Toată ziulica m-am gîndit la

[1] N-are importanță. (în l. engl.)

viaţa mea şi la dinţii pierduţi. Şi de cînd mă ştiu eu nu mi s-a mai întîmplat să petrec aşa de bine. N-am rîs atîta nici cînd cu păţania lui Bernhard, de-i ziceam noi Sparge-Nuci, cînd i-a înfulecat sfîrcul urechii broasca ţestoasă pe care o înhăţase, crezînd că s-a-nvîrtit de-o salată. Ce-am putut rîde după asta, şi cîtă vreme! De cîte ori mi-aduceam aminte rîdeam, pînă în ziua în care Bernhard Sparge-Nuci a fost găurit din greşeală. Dacă l-ar fi împuşcat cu vreun temei — jos pălăria! Şi în ziua de azi l-aş fi respectat. Aşa însă, şi-a dat arama pe faţă. După ce l-au reparat la spital şi a încasat despăgubiri grase, s-a pus pe bunele maniere. Ca să zic aşa, a îngheţat şi el lîngă chioşcul de îngheţată pe care şi-l deschisese. Crezusem, mai întîi, că nu-i decît o trăsnaie, o aiureală trecătoare, la care are dreptul orice căpăţînă dogită de pe urma unui glonte, chiar dacă acesta i s-a înfipt în altă parte. Dar nu şi-a mai venit în fire, nici pînă în ziua de azi. N-a mai fost om. I-aud şi eu pe alţii: cică a ajuns să doarmă în pijama, aşa de tare s-a-mburghezit.

Da, da, să-i plîngi de milă, şi mai multe nu! Şi, pentru că veni vorba de el, mi-aduc aminte şi de Plîngăreţu; altul care a luat-o razna, cînd s-a îndrăgostit lulea de muierea aia, văduva pastorului care ţinea morţiş să-l mîntuie. Atunci însă, cheful ăsta aiurit de a-l mîntui pe Plîngăreţu m-a apucat şi pe mine. L-am mîntuit cum se cuvine de văduva pastorului. Ca răsplată, m-a mîntuit şi el pe mine, mai tîrziu, cînd văduva a în-

ceput să-mi dea mie tîrcoale cu mîntuirea sufletului.

Doamne, ce mai băieţi pe vremuri!... Toţi mi-au trecut prin minte de dimineaţă şi pînă seara, unul după altul. Dar acum începe să se întunece şi cred că n-ar strica să mă duc la culcare. Am însă o idee straşnică. Începînd de mîine, vreau să stau aşa în fotoliu şi să-mi depăn firul vieţii, toţi dinţii, unul după altul. Zilnic cîte unul sau doi, după cum s-o nimeri. Dacă acum nu mai am prilejul să-i văd pe băieţi, barem să mă distrez, lăsîndu-i să-mi defileze prin amintire.

Oi fi eu o haimana bătrînă, pricopsită şi cu un domiciliu stabil, dar asta nu înseamnă că am uitat de viaţă; iar acum, cînd ultimul dinte îmi zace în fundul fîntînii, ar fi o chestie să-mi umplu golul ceasurilor, lăsînd să mi se depene prin faţa ochilor toată comedia. Am să încep chiar de mîine, de aici, din fotoliul ăsta. Fiindcă, una peste alta, pot spune că am avut o viaţă bună, şi la o viaţă bună face să te gîndeşti, reamintindu-ţi-o dinte cu dinte.

Şi-apoi, s-ar chema că am şi eu o treabă, şi n-o să mai trebuiască să-mi fac inimă rea că nu vin scîrbele alea mai des pe la mine, să mai stăm la taifas. Cine ştie ce de capul lor nu-i — lua-m-ar toţi dracii — să zici că n-aş putea să mă lipsesc de ei, ba chiar şi de Hillarius. Dar, mă rog, dac-or veni, n-o să fie chiar secetă. Mai am cîte ceva în dulap pentru ei. Cît despre Hillarius, ăsta şi uită să mai bea, cînd mă pun

eu pe povestit. Iar, dacă n-o catadicsi să vină, apoi din partea mea n-are decît să rămînă acasă. Dacă însă vine, am să-i povestesc cîte ceva despre o viață lungă de om. Fiindcă, și dacă știe el carte, tot mai are de învățat. Întocmai ca atunci cînd...

Dar, gata! Dracii toți să mă sfîrtece, dacă nu mă duc să mă culc. Să mă lase în pace ăia, cu Hillarius cu tot, dacă n-au chef să vină. Să nu-și închipuie ei că nu mai pot fără ei. Dar nici care cumva să nu le treacă prin cap că m-am schimbat într-atît încît să prind rădăcini aici pentru toate zilișoarele cîte le-oi mai avea de trăit. Se prea poate ca, într-o bună zi, s-o iau iar din loc, să mă duc în altă parte, undeva unde se întîmplă ceva. Atunci or să rămînă ei de căruță, ei or să caște ochii în urma mea.

Însă dacă o să vină și o să mă mai prindă aici, vreau să zic dacă-or veni înainte de a-mi lua tălpășița, atunci... ei, da, atunci... Cei doi nu mai țin grozav la drum, dar Hillarius, da, pe el tot o să-l momesc, dacă o avea chef să vină. O să-l silesc să vină, în fiecare zi. Asta pentru că n-o să-i spun, de fiecare dată, decît o poveste. Și, pe cît îl cunosc eu, pun rămășag că o să aștepte cu nerăbdare ziua următoare, ca să se mai aleagă cu una. Încă de pe cînd era atîtica, avea damblaua asta, a poveștilor mele, dracu' știe de ce! Ba la o adică, aș putea să-i spun și cîte două, dacă, i-ar dori inima.

Dar acum, la culcare!

2.

ÎN SFÎRȘIT S-A LUMINAT DE ZIUĂ. Soarele își face loc prin unghere, așa că ar cam fi vremea să mă scol. Se spune că bătrînii nu prea au somn. Mie unul mi-e însă al dracului de somn. Așadar, s-ar chema că nu-s chiar așa de bătrîn cum susțin cei care m-au ademenit aici. Stau aici pe veresie, bineînțeles, dar cocioaba, oricum, tot era goală. De ani și ani de zile ședea nelocuită. Cum numai un prost poate da cu piciorul unui chilipir ca ăsta, am mușcat numaidecît din momeală. Musai să ai o locuință stabilă, ca să capeți o pensie la bătrînețe. Și apoi, în orice caz, nu strică să ai o coșmelie a ta, mai ales că în ziua de azi nu mai e mare lucru de făcut pe afară. Chiar dacă nu sînt atît de bătrîn cum spun unii, nu sînt și nici n-am fost vreodată din tagma ălora care stau în calea celor tineri.

Dar uite că a trecut de cinci. E timpul să stai în două picioare, frăție! Azi am ceva treabă. Trebuie să cîrpesc capacul putred al fîntînii, căci n-am chef să dau cu ochii de dinte, dacă s-ar întîmpla să mă zgîiesc înăuntru. Ar însemna să mă hlizesc la mine însumi, ca într-o oglindă, și nu m-am omorît niciodată după mutra mea.

Vorba e, însă, că toată noaptea n-am închis ochii. Am stat doar așa, culcat; ba ațipeam un pic și visam, ba îmi pipăiam cu limba gaura din gingie. Tot pipăindu-mi gingiile, mi-am dat seama de o sumedenie de lucruri. Ca să zic așa,

am făcut gurii socoteala ulucilor, le-am numărat, aşa că aş putea ridica la loc întregul gard, cu tot dichisul, dacă bineînţeles, s-ar putea una ca asta, şi încă într-o gură. Ştiu că nu-i cu putinţă să faci decît unele cîrpeli şi lipituri. De aceea o să mă descurc şi eu numai cu gingiile. De reparaţii şi adausuri nici să n-aud. Oi reuşi să mestec cîte ceva şi fără să-mi umplu botul cu viplă şi cu dinţi de împrumut.

Soarele dă să se suie deasupra scuipătorii. Cu toate că de obicei am grijă să-i schimb nisipul, ca să fie curată, parcă tot mai bine arată cînd o ajunge soarele. Iar dacă e vorba aşa, pot să mai stau puţin culcat şi să văd ce s-o mai întîmpla; mă scol, nu mă scol, tot nu vine nimeni, azi, pe aici. La urma urmei poate că-i chiar mai bine să nu-mi calce nimeni pragul. E chiar foarte bine să fii lăsat în pace din cînd în cînd. De aia zic că n-o să-mi fac sînge rău dacă n-o să mă trezesc cu musafiri. Mi-ar face o plăcere nebună să rămîn singur. Ba doresc cu tot dinadinsul să nu-mi vină nimeni. Nimic mai de preţ ca plăcerea de a fi singur.

Din fericire, de cînd mă ştiu, am făcut numai ceea ce mi-a poftit inima. Acum, de pildă, am chef să rămîn culcat şi să chibzuiesc o leacă. Dacă vine careva, mi se dă de veste din vreme. De asta se îngrijeşte soarele. Ori de cîte ori se apropie cineva — dacă asta se întîmplă înainte de amiază — se arată o fîşie întunecată în tocul ferestrei. Cum îmi vine un oaspete, cum se iveşte umbra. Am observat asta în mai multe rînduri, de cînd mi-am stabilit domiciliul aici, ca pensionar. Nimeni nu mă poate lua pe nepregătite, că sînt în picioare cît ai bate din palme. Dacă şi-nchipuie cineva că sînt cu un picior în groapă, binevoiască — învîrti-l-ar toţi dracii în friga-re! — să-şi cam schimbe părerea. Deci o să mai trîndăvesc puţin, gîndindu-mă la ale mele, căci nu-s chiar aşa de bătrîn încît să n-am somn, mai cu seamă că n-am închis ochii toată noaptea.

De dormit, însă, nici vorbă. E lege că, oricît de tîrziu te-ai fi culcat, dimineaţa tot trebuie să te saluţi cu soarele. Capacul fîntînii poate să mai aştepte şi el pînă după-amiază sau pînă mîine. Dacă-l repar azi, mîine ce-o să mai fac? E ciudat, de altfel, la ce te poate duce mintea cînd te apuci să-ţi frămînţi căpăţîna. Aseară mă gîndeam că dintele ăsta de pe urmă e ceva cum ar fi ultima staţie a unei căi ferate în care te-ai pomenit fără bilet de întoarcere. Dar, sincer vorbind, nici nu ştiu la ce mi-ar folosi un astfel de bilet, fiindcă, orişicum, pe aceeaşi cale aş apuca, dacă aş putea să pornesc iar de la prima staţie. De fapt, nu sînt prea sigur că aş mai face-o. Cei mai mulţi din noi au dus *un* singur fel de viaţă şi le-a făcut mare plăcere s-o ducă. Dar poate că totuşi aş face-o. Oi fi făcut eu întotdeauna numai ce am poftit, fără să mă sinchisesc de nimeni şi de nimic, dar aia e, că sînt în viaţă şi împrejurări în care nu-ţi poţi face damblaua cum vrei tu. În orice caz, n-aş mai porni-o după acelaşi tipic, ca la început. Ţin minte ca acum cum îmi intraseră în cap gărgăuni să port şi eu şapcă de student, fie şi numai pentru a

arăta că şi copiii născuţi în maghernită pot ajunge în rînd cu ceilalţi. Asta mi s-a năzărit atunci cînd Viggo, fiul contelui, a venit acasă cu o şapcă de-astea studenţeşti. Rotarul, ca un socialist ce se afla, mi-o băgase în cap. Spunea că, la drept vorbind, Viggo era doar un gogoman îngîmfat, şi că atunci cînd el, adică rotarul, o să ajungă la putere, o să pot purta şi eu o astfel de şapcă şi o să ajung om mare, pentru că — spunea el — aveam mai multă rînduială în tigvă decît Viggo, oricît era el de băiat de conte. Poate că, într-adevăr, Viggo era cam prostănac, dar ce importanţă are asta pentru unul căruia, oricum, tot conte i-e dat să se facă? Altminteri, era băiat bun; odată mi-a dat un briceag numai ca să-l las să înoate de-a curmezişul şanţului din cariera de piatră. Dar lucrurile n-au mers cum îşi închipuia rotarul, fiindcă acum Viggo nu e numai conte, ci şi cogeamite deputatul, iar rotarul a murit, tot bînd la basamac, înainte de a ajunge vreodată la putere.

Bineînţeles că mai tîrziu n-am mai avut niciodată poftă să port şapcă de student. Acum însă, cînd îmi aduc aminte de toate astea, mă tot gîndesc cum ar fi fost la o adică, şi ce aş fi făcut, dacă într-adevăr n-ar fi fost nevoie decît de rînduială în căpăţînă, ca să ajungi om mare. Căci pentru a urma — ca să zic aşa — cursurile şcolii de tîmplărie din sat, nu era nevoie să fie cine ştie ce de capul tău. Asta o făceam şi noi, doar că mai aveam pe cap şi altele: ba te luau ăi mari cu ei la tîrg ori la seceră, ba te puneau să faci pe hăitaşul la vînătoare, şi cîte şi mai cîte.

Tîmplarul avea şi el, în primul rînd, grija tîmplăriei; abia în al doilea rînd şi-aducea aminte că trebuie să ne bage şi nouă ştiinţa tîmplărească în cap. După şase ani petrecuţi sub oblăduirea lui, nu prea aveai cum să ieşi tobă de carte.

Dracul s-o ia de treabă! Rotarul a turnat la basamac în el pînă a crăpat, în loc să ajungă la putere. De-aia, nici n-a mai apucat să mă blagoslovească cu o şapcă de student, cu toate că ţinuse atîta vreme morţiş că aveam capul tocmai bun pentru aşa ceva. Dar m-am descurcat şi eu cum am putut, chiar dacă a fost să apuc pe căi care se cam deosebeau de cele plănuite de mine.

De altfel, n-am de gînd să vîntur toate cîte le-am petrecut în copilărie. Nu că m-aş gîndi cu strîngere de inimă la zilele de atunci, căci, una peste alta, totul a fost minunat. Dar nu-mi prea dau seama ce înţeleg unii prin „copilărie fericită". Eu socot mai degrabă că fericirea din copilărie nu-i decît o minciună gogonată — cel puţin cît mă priveşte pe mine. Şi ca mine, de un leat cu mine, mai cunosc destui. Şi ăstora le-a mers tot aşa. Eu unul am fost bucuros să scap din ciorba aia, fiindcă pe vremea mea, tocmai copilăria mi-a fost drumul cel mai greu.

Poate că asta a şi fost pricina pentru care, după ce am fost confirmat şi mi s-a spus că, gata, acum sînt ditamai omul şi trebuie să-mi văd singur de mine, am pornit-o la drum cam anapoda. Doi dinţi mă părăsiseră încă de pe atunci, dar cu cei rămaşi m-am descurcat şi eu cum am putut pînă în ziua de azi, cu toate că mi s-au

tot împuţinat. Cred că prin 1890 trebuie să fi fost vremurile alea fericite în care, ca un brav învăţăcel la şcoala condusă de tîmplarul din sat, îmi dădeam silinţa să învăţ a scuipa cît mai departe. Cu rotarul eram vecini încă de pe cînd se înscrisese la socialişti. Cît despre casa părintească, ţin minte, nu prea aveam cu ce să ne îngrăşăm. Eram unsprezece copii. Ce s-a făcut cu ceilalţi, nu ştiu, afară de ăi patru care au murit, înainte de-a ajunge la vîrsta confirmării. Mama — parc-o văd — tuşea mereu. Tata, care se pricepea la animale, spunea că aşa latră şi focile. Dar cînd nouă ne venea chef s-o imităm, ne trăgea cîte una după ceafă. Asta, de bună seamă, cînd ne ajungea, fiindcă de obicei apucam s-o zbughim pe scara bucătăriei. O rupeam la fugă ca nebunii, avînd însă grijă cum călcam pe trepte. Ne învăţasem să luăm aminte din ziua în care unul din noi căzuse pe scară şi curînd după aceea se stinsese pe laviţă. Pe laviţa asta dormeam noi, copiii, de-a valma. Cea mai tăcută, în dimineaţa cu pricina, era cea mai mică, aceea care căzuse pe scară. Murise, săraca. Ne dădeam noi seama că s-a întîmplat ceva dureros, dar asta nu le-a împiedicat pe celelalte fetiţe să se încaiere, chiar în aceeaşi zi, pe boarfele celei moarte. În rest, cei rămaşi ne alesesem cu mai mult loc. Puteam, acum, să ne întindem picioarele ceva mai bine noaptea. Nu s-a omorît nimeni cu firea, cu toate că se spun atîtea despre iubirea dintre membrii unei familii. Cred că pînă nici mama nu punea la inimă, măcar că, oricît o chinuia de tare tusea, bocea cît o ţinea gura ori de cîte ori se subţia mănunchiul

de plozi de pe laviţă. După întîmplarea nenorocită cu cea mică, mama ne-a băgat în cap, celorlalţi, să avem grijă să călcăm pe amîndouă treptele, cînd coborîm scara, altfel o să păţim întocmai ca atunci cînd sari pe fereastră: n-o să mai creştem. Şi e lesne de înţeles că o năpastă ca asta nu voiam să întîmpinăm. Cred că nu era nici unul care să nu dorească a creşte cît ai bate din palme, dacă s-ar putea, numai să ajungă a colinda şi cunoaşte toate minunăţiile lumii. De aceea am şi învăţat să fim cu luare-aminte pe scară.

Tata, în schimb, se prăpădea cu firea ori de cîte ori murea vreunul din noi. În iarna în care s-a întîmplat nenorocirea cu aia mică, lucra la carieră, la spartul pietrei. Munca era mult prea grea pentru el, dar n-avea încotro. Altminteri, am fi ajuns să ne ţie, de milă, Asistenţa Publică. Ei, şi atunci, cînd s-a întors seara acasă şi a găsit-o pe mititica moartă, întinsă pe laviţă, foc s-a făcut, de mînie, şi a luat-o la înjurături pe mama. Ea însă nu i-a răspuns, căci era prea obosită. Toată ziua trudise, încercînd să pună puţină rînduială printre noi, ăştia rămaşi teferi şi vii. Îmi aduc atît de bine aminte de asta, fiindcă, altfel, ştia să se burzuluiască atunci cînd îi făcea mutre tata. Dar în seara aceea o vorbă n-a scos. S-o fi gîndit desigur că o să tabere pe noi, copiii, fără alegere — aşa cum avea obiceiul cînd îl apucau pandaliile, fiindcă atunci cînd ne-am făcut mici-mititei în colţul dintre dulap şi laviţa pe care şedea întinsă aia mică, mama a apucat vătraiul şi a sărit în faţa noastră. Dar tot fără un cuvînt. Au rămas

așa, pîndindu-se unul pe celălalt, pînă ce l-am văzut pe tata schimonosindu-se la față ca niciodată. Nu-l mai văzusem așa. La un moment dat, mi s-a părut că ciulește urechile, a plimbat o privire tîmpă de la mama la laviță și de la laviță la mama... Tot pe mutește și el. La urmă a plecat alături, la rotar, să bea basamac și să pălăvrăgească despre socialism.

Rotarul era un cîine îndrăcit. Nimeni nu-l scotea dintr-ale lui. Lumea spunea că ar putea să se și pricopsească dacă s-ar lăsa de socialism, dar el nici nu voia să audă de așa ceva. Mai tîrziu, cînd a început apoi să-l piște nevoia din ce în ce mai tare, cînd s-a lămurit că s-a cam dus tot din casă, iar la putere nimeni nu se grăbește să-l aducă, a dat în patima băuturii, împreună cu tata. Basamac... De altfel, după cîte mi-amintesc eu, lui tata nu i-a dat mîna niciodată să bea ceva mai acătării. Tot cîine îndrăcit era rotarul și la băutură ; cînd bea cu tata, nu se lăsa pînă nu-l făcea cocă. Și nu era chiar așa ușor să-l împachetezi pe tata.

Cînd se întoarse acasă, tîrziu, îl dăduse gata rotarul. Mama s-a chinuit mult cu el pînă să-l urce în patul mare, aflat de partea cealaltă a odăii, față în față cu lavița pe care dormeam noi. Dar vezi că rotarul tot nu era gata. Patul lui se găsea exact îndărătul peretelui de chirpici care despărțea casele, a noastră de a lui. Abia începuse mama să se dezbrace, cînd s-au auzit niște bufnituri zdravene în perete. Apoi s-a făcut în perete o spărtură. Parcă o văd pe mama. S-a îmbrăcat iar, a înșfăcat vătraiul și s-a proțăpit în fața crăpăturii din perete. Puțin după aceea căzură vreo trei-patru chirpici în pat la tata și un braț se strecură prin bortă cu o sticlă de basamac în mînă. Apoi rotarul ținu să spună că tovarășii trebuie să țină unul la altul, deci nu era tovărășește ca tata să se culce mort de sete. La asta, mama pocni cu vătraiul în sticlă, de se umplu toată odaia de țăndări și de basamac. Noi, copiii, ne ridicasem în capul oaselor pe laviță și ne holbam la cele ce se întîmplă. Mama o dusese pe micuță în sală, o lungise pe scrin și o acoperise cu o rochiță. Așa se face că, schimbînd locul cu moarta, eu eram, din toată colcăiala aceea de copii, cel care ajunsese la marginea laviței. Dintr-asta mi s-a tras și pacostea. Fiindcă atunci cînd mama a spart sticla, rotarul s-a mîniat foc și a dat și el în ce-a găsit, adică în perete. Și iar s-a mai desfăcut un chirpic, numai că ăsta a zburat de-a curmezișul odăii, oprindu-se drept în botul meu. Niciodată nu mai fusesem plesnit în așa hal peste bot. Doi dinți mi s-au refugiat în gît. I-am înghițit pe amîndoi și am urlat atît de tare, încît rotarul a băgat capul prin gaura din perete și a întrebat, nedumerit, dacă nu cumva s-a întîmplat ceva. La o adică, nu se întîmplase nimic, doar că a trebuit să umblu încă mult timp cu o mutră cît banița.

Acuma, poate că ceva-ceva tot e adevărat, cînd se spune că nimic pe lume nu e atît de rău, încît să nu fie și de folos la ceva. În ce mă privește, de atunci n-am putut să sufăr basamacul. Am căutat totdeauna numai marfă curată. Dintr-o licoare cinstită nu te apucă țicneala, mai cu seamă dacă știi să păstrezi măsura. M-am ferit toată viața mea

de tot ce nu-i natural. Dacă-i ceva de capul tău, vezi cum o scoţi la capăt numai cu gingiile, băiete. Gingiile cel puţin sînt veritabile.

Aşa că, mai încet cu toate palavrele astea despre clipele însorite ale copilăriei. S-or fi găsind, nu zic ba, şi alte soiuri de copilării, poate chiar soiuri bune. În ziua de azi, nu mai sînt chiar aşa de mulţi copii care s-o ducă în huzurul din vremea fericirii mele de pe la 1890. Pe ici, pe colo, tot s-a mai îmbunătăţit cîte ceva. În orice caz, mare pricopseală n-ar fi fost dacă am fi ajuns clienţi la Asistenţa Publică, fiindcă în ce mă priveşte pe mine, cine ştie ce altă podoabă de copilărie aş fi avut.

Mă rog, cu pensia de bătrîneţe-i altă chestie. Nu că te-ai îngrăşa de pe urma ei, dar, oricum, e cel puţin un fel de a recunoaşte că eşti şi tu om. Acuma, că eu unul nu mă simt bătrîn, asta-i altă mîncare de peşte. Se prea poate că într-o bună zi să las dracului pensia şi să mai dau o raită pe afară, să văd ce s-o mai fi schimbat ici şi colo.

Dar pînă una, alta, cred că e totuşi timpul să trag şi eu un pui de somn. Mi-e somn ca pe vremea cînd mă aflam, cum se spune, în floarea vîrstei. Tot nu vine nimeni azi, şi apoi e şi plăcut să rămîi puţintel singur. Bineînţeles, nu trebuie uitate îndatoririle de gazdă. Dacă se abate cineva pe aci, o să fie binevenit. N-am decît să-i spun că am luat puţin aer noaptea trecută, şi de aceea mă odihnesc acum. Aşa ceva se poate întîmpla oricui, fără ca dintr-asta să-ţi pierzi respectul faţă de tine însuţi.

3.

CÎT SĂ FIE CEASUL ? Nu-nţeleg cum de-am uitat să-l întorc azi-dimineaţă, după obicei. Alt ceasornic nu mai am — şi nici n-am mai avut înaintea ăstuia — şi uite că l-am lăsat să stea. Dar se vede treaba că am dormit în lege, fiindcă soarele a şi trecut de fîşia ruptă din tapet. Asta înseamnă că trebuie să fie aproape nouă. Mă mir că nu mi se burzuluieşte rînza. La ceasul ăsta, în alte zile mă înfrupt dintr-un dumicat de pîine. De udătură, nici vorbă. Cred şi eu : bunătăţile nu-s de nasul celor cu pensie de bătrîneţe. Trebuie să mai dibuieşti cînd una, cînd alta, ca să-ţi poţi agonisi cuvenita bere de dimineaţă. Da, iar cloşca aia cu picioare strîmbe, muierea clopotarului, mai cloncăne că-mi beau toată pensia. Mi-e şi milă de bietul clopotar. Vai de capul lui, ce soartă a mai avut şi el cu o femeie care-şi închipuie că asta înseamnă să bei. Ehei, frăţioare ! a fost odată. S-au dus zilele în care îţi puteai îngădui uneori să pui mînă de la mînă pentru un butoiaş de bere şi să te simţi şi tu bine dimpreună cu alţi băieţi veseli ca tine. Şi scîrba asta de muiere se oţărăşte fiindcă — nu de alta, dar ca să-ţi îngrijeşti sănătatea — te lipseşti de cîte ceva, numai ca să ştii că ai şi tu, dimineaţa, o prea cinstită bere. Te pomeneşti că, la viaţa ei, l-a muştruluit pe clopotar, doar ca să rămînă în formă şi să poată face dimineaţa, în clopotniţă, ceea ce numesc ei cultură fizică. Dar cu mine nu-i merge. N-are decît să bodogăne că am dat-o pe uşă afară.

Nu cumva vrea să mor de sete, dimineața, drept recunoștință că-mi cîrpește ciorapii? Dacă-i place să facă pe milostiva, n-are decît. Dar eu n-am nevoie de binefacerile ei! Parc-o aud: „Vezi că-ți cîrpesc tot ce-i de cîrpit, dar să fii și tu om de omenie, nu mai tot băga atît spirt în tine".

Îi umblă gărgăunii prin cap, spurcăciunea dracului. Să mori de necaz și mai multe nu. Auzi colo: să poreclească *spirt* o preacinstită bere de dimineață! Și poate că tot n-aș fi dat-o afară, dacă n-ar fi fost atît de ticăloasă încît să se bage în sufletul negustorului, încercînd să-l cîștige de partea ei, ca să nu-mi mai vîndă nimic. A fost frumos din partea lui că a dat-o de gol, povestindu-mi asta. Drept recunoștință, numai de la el o să tîrguiesc; am să-i fiu mușteriu credincios, cîtă vreme oi locui aici.

Îmi pare rău cînd mă gîndesc la bietul clopotar. Cînd îl auzi trăgînd clopotele de înmormîntare, ușor poți să-ți închipui că le bălăngăne chiar pentru el. Cu asemenea spurcăciune la celălalt capăt al frînghiei, putea să moară de sete pînă acum de sute de ori. Trebuie să fie ca și cum te-ai găsi într-un deșert, și, de jur-împrejurul tău — numai cactuși.

Dacă n-ar fi behăit cu atîta blestemată dușmănie împotriva bucuriilor vieții, de m-a adus în stare s-o dau afară, poate că ar fi venit azi. Dar acum mi-e totuna; n-are decît să vină, și — să mă trăsnească toți dracii! — tot o azvîrl pe ușă, cu toate că, pe de altă parte, poate că n-ar fi stricat să-și bage o leacă rîtul pe ușă. Azi ar fi avut și ea prilejul să săvîrșească o facere de bine, dacă ar tăia-o capul să

facă astfel de fapte în mod cuviincios. Fiindcă, aici se petrece ceva într-adevăr ciudat; cineva zace în pat, sănătos, zdravăn și gata să petreacă în lege cu cîțiva băieți, dacă i-ar avea pe aproape — și totuși nu se învrednicește să se scoale. Deși soarele a trecut de ruptura tapetului, și la ceasul ăsta de mult ar fi trebuit să mă apuc de reparat capacul, se pare că prefer să rămîn în pat. Și rămîn, căci nu degeaba am făcut toată viața mea numai ce am poftit.

Ori așa, ori așa, tot nu vine nimeni să mă tulbure. Cei doi zurbagii trebuie să fie pe undeva, departe, cu blestemăția aia a lor de ascuțit cuțite. Cîtă vreme mai sînt zile frumoase, cu soare, uită de ceilalți, măcar că pe timpul ăsta fusese vorba să mai dea pe aici. Și Hillarius? Mă rog, omul trebuie să-și vadă de ale lui. Poate că acum e în Capitală. De altfel, habar n-am ce dracu' l-o fi găsit de s-a apucat de afacerea asta. Gogește toată ziua în casă, scrie cărți, ba mai și cîștigă bani cu asta. Nu pricep cum de se pot petrece asemenea lucruri. Cînd mă gîndesc de cîte ori l-am văzut scotocind prin lăzi, după cărți. Pe alese, zece öre bucata. Ba mai avea pretenția că unele-s pe cinste. Dar stau și mă întreb: dacă poți cumpăra, pe alese, cărți cu zece öre bucata, atunci cum dracu' poți să-ți ții zilele din scrisul lor? Pe timpuri, cînd eram împreună, socoteam că o să iasă ceva din el. Îi intrase în cap să cunoască viața. Cu toate astea, tot m-a lăsat și el. A fost de ajuns să capete, într-o bună zi, de lucru, și a și înțepenit. Noroc că nu s-a dus prea la fund, cel puțin pînă acum. Ar putea însă să dea pe aici, și el,

ceva mai des, mai cu seamă că și el a fost printre ăia care m-au ademenit cu povestea asta, cu locuință stabilă, și cu alte chestii de-astea. De fapt, el e singurul cu care m-aș putea făli în fața clopotăresei. Poate că ar face-o să înțeleagă, tîmpita, că nu-i merge dacă se ține scai de mine să mă învețe buna-cuviință. Dacă și-ar mai ține fleanca, mi-aș așeza și eu sticlele de bere mai la dos, să nu se tot împiedice de ele. Pentru că, dacă n-ar ține morțiș să se amestece în lucruri de astea, ar putea, cînd și cînd, să se poarte și ea ca oamenii. Și apoi, dacă e s-o spunem pe-a dreaptă, e o lighioană a dracului de folositoare; aia e! Știe ca nimeni altul să țeasă ciorapii, să cîrpească rufele, să spele; în privința asta, damblagiul de clopotar a avut un noroc porcesc cu ea. Cîteodată îi făcea chiar plăcere să-i povestesc ba una, ba alta, din cele văzute și pățite în lumea largă prin care m-au purtat pașii. Firește, totdeauna trebuia să fiu cu multă băgare de seamă, adică să nu-i bag pe gît de-alea piperate, dar nici prea nesărate. Că dacă era s-o îndop cu d-astea fără sare, n-ar fi spus de atîtea ori că ar fi bucuroasă să mai audă și altele din viața mea.

Viața mea! Tocmai asta să-i facă plăcere... Să i-o spună altuia! Dacă s-a putut bosumfla în așa hal pentru cîteva sticle de bere, de nu mi-a mai călcat de loc pragul — și nu numai fiindcă am dat-o afară — apoi să mă slăbească cu fățărnicia ei. Auzi: i-ar plăcea să-i mai istorisesc... Ferească Dumnezeu! Dacă-ți sare țandăra numai că ești dat afară de undeva, apoi multe trebuie să fie locurile în care nici nu apuci să intri.

N-aș crede să se fi îmbolnăvit cumva scîrba, și asta să fie pricina de nu mai vine. La drept vorbind asta se poate întîmpla oricui. Nu-ntîlnești la tot pasul oameni care să fi dus o viață pe deplin sănătoasă și să se țină tot timpul bine, așa cum m-am ținut eu. La mine nu-i vorba de sănătate, nu asta-mi lipsește, numai că nu-s în stare să mă scol din pat, asta-i toată povestea. De-aia zic că ar fi foarte bine dac-ar veni scîrnăvia. Ar putea să-mi aducă o oliță, ca să nu fiu nevoit să-mi ud patul. Nu de alta, dar fiindcă toată viața mea am făcut numai ce am poftit, nu vreau să mă abat tocmai acum de la regulă. Cu alte cuvinte, n-am poftă să mă scol și să mă duc afară. Ar putea să-mi mai aducă și puțină apă, și apoi ce-o mai fi rămas din hapurile alea de învățat păsările să cînte la flașnetă, pe care mi le-a dat odată, cînd îi intrase-n cap că-s bolnav. Atunci mi-ar conveni să mai fac nițeluș pe bolnavul, numai așa, ca să-i dau prilej să facă fapte bune.

Dar asta ce dracu' o mai fi? S-ar părea că începe să se întunece. Uite colo dunga de soare: e la mijlocul distanței pînă la dulap. E aproape ca atunci cînd m-a pocnit în scăfîrlie stîlpul ăla de telegraf rupt. Tot așa, mi se cam făcuse negru înaintea ochilor, așa că pentru o clipă am crezut că, gata, s-a isprăvit cu dragostea... Lucru sigur e că tot ce mi-ar trebui acum, ar fi o bere. Berea de dimineață care a cam întîrziat. Dar mai întîi aș vrea să mă odihnesc puțin. M-a apucat așa, netam-nisam, un somn atît de strașnic, cum nu m-a mai încercat de cînd eram încă în ceea ce numesc unii floarea vîrstei.

Poftim? E cineva acolo? Aş, nu răspunde nici dracul. Pesemne că a fost ca un fel de vis. Mă gîndeam c-o fi, poate, muierea clopotarului, pe care n-a răbdat-o inima să nu dea o raită pe aici. Într-o vreme îi da în gînd cîte una ca asta, dar acum — cine ştie? — o fi avînd şi altele pe cap.

Nu, nu, am visat. Nici vorbă că am visat. Dar, în cazul ăsta, se cheamă că am şi dormit. Unde mi-e soarele? Unde să fie? E colo, se uită prin gaura cheii spre dulap... E la mintea cocoşului că vrea să ies afară şi să-mi scutur boarfele. Şi are dreptate, căci e vară şi sînt zile strălucitoare afară, aşa că la ce bun să tot stai lungit şi să te împuţi între patru pereţi? Numai că blestematul ăsta de picior drept are draci: nu vrea să se dea jos, şi pace! Dacă mă ajut cu cel stîng, îmi dau seama că dreptul este la locul lui, dar parcă nici nu-i pasă de asta, parcă n-ar avea treabă cu mine. Ciudat lucru! Nu ştiu cum dracu' se întîmplă că unii oameni cu picioare de lemn simt mîncărimi la degetele pe care nici măcar nu le au, în timp ce eu — şi asta-i şi mai ciudat — nu-mi pot simţi decît jumătate din degetele picioarelor asupra cărora am, de fapt, toate drepturile de proprietate.

Dacă n-aş şti aşa de bine ce e cu piciorul ăsta care întotdeauna şi-a făcut datoria fără să crîcnească, aş putea crede că l-a apucat damblaua şi-şi închipuie că glumeşte cu mine. Acum se preface că-i obosit, cu toate că niciodată n-a muncit mai mult decît vecinul lui. Dar pe mine nu mă duce el de nas. Uite aşa, rămîn mai departe culcat şi aştept pînă i-o veni mintea la loc. Se vede că

trebuie să-şi facă şi el tot somnul, ca să se întremeze şi să fie din nou picior de ispravă, întocmai ca şi restul. Parcă-mi vîjîie capul, dar socot că asta-i vine din pricină că gîndesc atît de mult. Nu prea sînt deprins cu aşa ceva. Însă acum vreau s-o iau iar de acolo de unde m-am poticnit azi-dimineaţă, adică să mă gîndesc la viaţa mea. Aşa, mai trece vremea şi vine la rînd încă un dinte.

4.

CHESTIA ESTE CĂ RÎNDUIELILE VIEŢII MELE sînt cam împrăştiate. Există însă, în şiragul anilor şi al întîmplărilor, mai multe, hai să le zic, locuri de popas pentru amintiri, locuri pe care le pot urmări fără greş, punîndu-i fiecăruia un număr potrivit ordinii în care mi s-au împuţinat dinţii.

Cînd am împlinit paisprezece ani, aveam doi dinţi lipsă şi am fost trimis să mă descurc singur în viaţă. Dar chiar aşa de plîns nu eram. Mama pusese deoparte ceva din despăgubirea primită pentru tata, cînd cu prăbuşirea din cariera de pietriş, care l-a dat gata. Asta nu înseamnă că domnii cei mari, care aveau să dea din punga lor, socoteau cumva că viaţa lui preţuia cine ştie ce, dar mama a izbutit, totuşi, să pîrlească stăpînirea. Cu toate că avea la ciorap bani pentru zile negre, a continuat să primească

și ajutorul pentru săraci; nu dibuise nimeni că are ceva bani cu care să-și poată crește copiii.

Mie îmi intrase în cap să mă fac marinar. Mama spunea însă că o meserie ca asta nu se deosebește prea mult de aia în care sfîrșești sub un val de pietriș, într-o carieră. Așa că mi-a dat bani de tren pînă la Copenhaga și o scrisoare pentru un unchi al meu, frate cu tata. Unchiu-meu avea o grădinărie tocmai la Amager, și nu-l văzusem decît o singură dată, cu un an în urmă, la înmormîntarea tatii. În scrisoarea asta, care nici plic nu avea, mama îl ruga să-mi găsească loc pe o corabie care nu se duce prea departe și în locuri cu apă prea adîncă, fiindcă dacă ea tot nu mă poate ține acasă, iar mie mi-au intrat în cap gărgăunii marinăriei, cel puțin să nu mă bag acolo unde-i primejdia mai mare. Scrisoarea n-avea nici măcar adresa unchiului, căci pînă să apuce s-o scrie, trebuise să plece după doi de-äia mici care se pierduseră prin tufărișuri. Noroc că am găsit-o singur, cotrobăind printr-un sertar cu scrisori vechi. În familia noastră nu se prea ținea nimeni de obiceiuri de-astea, adică să-ți iei rămas bun cînd pleci undeva, să strîngi mîini sau altele de felul ăsta. Totuși eu i-am strigat „adio" mamei cînd i-am zărit șorțul printre tufe. De mai mult n-aveam timp, fiindcă trebuia să prind trenul. Pînă atunci nu mai fusesem decît de cîteva ori la gară, dar văzusem ce fac oamenii ca să ia trenul, așa că aveam idee de ce am de făcut, în cazul că aveam să plec vreodată undeva. De la noi de acasă și pînă la gară era mai bine de

o leghe și știam că trenul nu-i așteaptă pe cei ce vin prea tîrziu. De aceea am întins pasul, reușind să ajung cu trei ceasuri mai devreme.

Ehei! Dacă stau să mă gîndesc mai bine, călătoria asta m-a dezamăgit mai mult decît toate cele pe care aveam să le fac altădată, pe alte meleaguri. Mi-aduc aminte, parc-o văd și acum, de vechea revistă — un număr de Crăciun — pe care o aveam acasă. Ea era toată biblioteca noastră, afară de Psaltirea căpătată de mama la confirmare, însă asta avea locul ei sigur, sub piciorul canapelei care fusese rupt cîndva și, rămînînd prea scurt, avea nevoie de ceva care să stea dedesubt. În revista aia erau cîteva poze cu munți, colorate, care mă făcuseră să înnebunesc de dragul geografiei. De multe ori, îmbufnat, tîmplarul trebuise să mă lase cu vorba neterminată la mijlocul lecției, și să se întoarcă la tejgheaua lui din atelier. E lesne de înțeles că bietul om nu se împăca de loc cu gîndul ca unul din teapa mea să fie mai tare decît el cînd era vorba de geografie, și mai ales de țări în care sînt munți. Ei, și dedat la patima geografiei, îmi intrase în cap — nu știu nici eu cum — că n-ar fi cine știe ce mare greutate să ajungi undeva de unde să poți vedea cu ochii tăi munții. Prin părțile noastre nu existau decît movile atît de joase încît nici să te împiedici de ele nu puteai.

Cea mai mare înălțime pe care o puteam vedea de acasă era coșul fabricii de zahăr, și ăsta la vreo trei leghe depărtare. Doamne, și tare mai voiam să văd și eu munți! Îmi închipuiam că,

pentru a-i vedea, trebuia să pleci în lumea largă, cît mai departe. Asta era și motivul pentru care voiam să mă fac marinar. Pare ciudat, știu, dar și în ziua de azi mai stăruie în mine simțămintele de atunci, într-atît eram de mișcat că văd *munți,* în timp ce trenul șerpuia prin Zeelanda. Stăteam la fereastră cu gura căscată, cu ochii holbați și abia acum îmi dădeam seama că nu eram chiar atît de grozav la geografie, măcar că pe chestia asta puteam să-l pun cu botul pe labe pe tîmplar. Nu-mi intra în cap că pot fi niște munți atît de falnici la numai trei ceasuri de mers cu trenul.

Este adevărat că înălțimile Zeelandei nu sînt chiar așa de lepădat, chiar dacă nu-s grozave dacă stai să le pui alături de Ararat sau de Anzi. În orice caz, pentru mine erau cele mai mari din lume și, hotărît, cele mai frumoase. Nu care cumva să ni se spună că în Zeelanda noastră nu avem munți chipeși. De asta mi-am dat seama încă de atunci, din tren, după ce mai înainte nu văzusem altceva decît întinderi de șes, unde ne afundam în lut cînd treceam printre straturile de sfeclă de zahăr. Da, da, asta e țara copilăriei mele, minunata insulă din Pacific, cum numeam noi, copiii, miezul băltoacei din sat.

Copiii... Toate bune și frumoase, dar mie să nu mi se vorbească iar de copilărie. Am înghițit, pe acolo, slavă Domnului, atîta copilărie fericită, încît mai tîrziu m-am ferit ca de dracu' de colțul ăla de țară. Însă pe vremea aceea — este o viață de om de atunci — în timp ce treceam cu trenul prin Zeelanda, țin minte că nu

mai eram chiar atît de zorit să mă fac marinar și să plec în lume. Ajunsesem într-un loc cu munți, și asta mă mai potolise.

De fapt, nici n-am avut parte să ajung prea curînd pe o corabie. Dar asta încă nu-i nimic. Partea și mai proastă e că m-am ars în privința munților, și încă pentru multă vreme. Mai întîi că a fost o dandana întreagă pînă să-mi găsesc unchiul. Parcă mă văd și acum alergînd de colo pînă colo cu o cutie sub braț. În cutia asta aveam o cămașă, o pereche de pantaloni, o haină și niște saboți noi — avusese grijă mama să fiu bine echipat. M-am poticnit cînd de una, cînd de alta, am dat cu botul de pămînt, de vreo trei-patru ori era cît pe-aci să fiu călcat... Pînă la urmă m-a cules un polițist și m-a încărcat într-un vagon de cale ferată. Iar cînd conductorul m-a dat jos la Amager, am avut noroc cu un om cumsecade, care m-a dus pînă la unchiu-meu. Acolo s-a dovedit că mama se cam înșelase, închipuindu-și că acest unchi mă va primi cu brațele deschise. Avea și el o puzderie de plozi, era bisericos nevoie mare și n-avea nici un chef să-și vadă odraslele molipsindu-se de cîte și mai cîte obiceiuri mojicești. La noi acasă nu prea eram o adunare de mironosițe, și de aceea mi-a trebuit cam multișor pînă să pricep pentru ce întreaga seminție de verișori și verișoare de aici făcea mutre, cînd trînteam, de pildă, cîte un „trăsni-m-ar toți dracii“ sau alte delicatesuri de-astea. Mîncarea, recunosc, era bună și din belșug. Mă și gîndeam ce bine-i să ai o grădinărie a ta. Ca să fiu sincer, tocmai crăpelnița bună a fost pri-

cina pentru care am fost alungat din rai la numai patru zile după ce intrasem în el. Avusesem la masă niște pîrjoale grozave, și eram așa de fericit, încît am băgat în mine pînă n-am mai putut. Dar nu cu asta mi-am găsit beleaua, fiindcă unchiul — ce-i drept — nu era un zgîrie-brînză oricît i-ar fi fost lui de dragi cele sfinte. Catastrofa, ca să spun așa, s-a produs însă mai tîrziu, cînd — deși plesneam de sătul ce eram — tot îmi făcea cu ochiul o pîrjoală, ultima care mai rămăsese. La drept vorbind, mi-am dat eu destul osteneală să nu fiu rău crescut. După ce mă ghiftuisem în așa hal, aș fi putut să nu mă grăbesc și să întreb mai întîi dac-o pot lua și pe asta. Așa am și vrut să fac, dar nu știu cum s-a întîmplat că întîi m-am repezit la pîrjoală și abia după aceea am întrebat.

De aici, toată dandanaua. Cîțiva plozi au început să rînjească, și unchiu-meu n-a putut să mulțumească și pentru această ultimă pîrjoală în rugăciunea de după-masă, fiindcă n-am reușit s-o înghit cît timp a stat el de vorbă cu Dumnezeu. Dar a doua zi m-a și dus la un birou de plasare și m-a tocmit pe un an de zile la un țăran din St. Magleby.

Nu-mi prea face plăcere să mă gîndesc la anul ăla, și nici la cel următor, cînd am slugărit la același țăran. Pesemne că omul făcea parte din neamul berbecilor, deoarece amintirea lui nu-mi mai spune acum nimic, nici de rău, nici de bine. Tot ce-mi pot aminti din cei doi ani de slugăreală este că am sădit cîteva milioane de verze, pe un pămînt tot atît de șes ca și cel de acasă. Dar, deși cît puteai cuprinde cu ochii nici pomeneală de munte — de fapt mie numai de asta nu-mi ardea — se vede treaba că nu mi-a mers chiar așa de rău acolo, altfel n-aș fi rămas eu doi ani.

Pe vremea aceea, m-am mai luminat și eu la cap. La două săptămîni o dată aveam cîte o jumătate de zi liberă, și atunci o zbugheam la Copenhaga și colindam portul de la un capăt la altul. Așa se face că, isprăvind cu slujba de ucenic vărzar, nu eram chiar ageamiu în ce privește viața marilor orașe. Afară de asta, mai strînsesem și ceva bani ca să pot locui într-un cămin vechi al marinarilor, la Skt. Annae. De fapt, abia acolo m-am deșteptat bine, într-atît încît să-mi dau seama că poți să mai trăiești și altfel, că, adică, poți cere vieții ceva mai mult, decît să te spetești sădind varză pentru un țăran din Amager. În cămin erau cîțiva băieți care mi-au povestit cîte și mai multe, așa că într-o bună zi m-am angajat ca mus pe vaporul *Juanita*. Aveam să mergem, în lest, la Hull, unde urma să încărcăm cărbuni pentru America de Sud.

Pe vremea cînd băteam hai hui drumurile, se întîmpla cîteodată ca cineva, care se milostivea de mă primea în casă și-mi dădea ceva de mîncat, să mă întrebe cum arată lumea aia largă. Poate că nici nu trebuie să-i înșiri cine știe cîte cuiva care a zăcut ani și ani de zile în aceeași locuință, din același oraș. Însă nu-i mai puțin adevărat că nici chiar atît de ușor nu-i să po-

vestești despre lucruri pe care la o adică, omul le poate vedea mult mai bine în ilustrate sau în reviste. O fi plăcut, nu zic nu, să te uiți la munți, la fluvii și la orașe mari, a căror frumusețe, ca să stăm strîmb și să judecăm drept, e întotdeauna cu atît mai mare, cu cît ești mai departe de ele. Dar în chestia asta, se cam poate spune același lucru despre toate țările, cel puțin despre alea prin care am fost eu. Cît despre oamenii de pe acolo, tot oameni și ei. Nu-i cine știe ce mare deosebire de la țară la țară. Acuma, chiar la fel nu sînt. Se deosebesc la vorbă, la port, la culoarea pielii. Asta-i adevărat. Dar — una peste alta — aceiași oameni sînt, se frămîntă cu aceleași griji și se feresc de aceleași necazuri. Așa că nu sînt prea multe de povestit, chiar dacă ai vrea să socoți asta un fel de răsplată pentru blidul de mîncare și dramul de omenie. În schimb, am obiceiul să îndrug la vrute și nevrute, despre pățăniile în care am fost amestecat eu. Și nu că mă laud, dar în tare multe am fost amestecat.

Cum asta? Te pomenești că nici n-ai venit, Hillarius! Ei, drăcia dracului! Ce-i cu tine, Halfdan? Doar n-oi fi vorbit de unul singur. Mi-e că ai fost, totuși, aici și că m-ai ispitit, ca de obicei, să povestesc. Afurisit lucru! Și de bună seamă că a trecut binișor de amiază; soarele, uite-le la măsuța de dincolo de dulap. Pesemne că am sporovăit o mulțime de timp, și el nici nu era aici. Dar unde naiba ajunsesem? Aha, știu... Atunci cînd am debarcat de pe *Juanita*. Ce-a fost după debarcare sînt sigur că nu i-am povestit. Dar ce-a mai fost și atunci!...

5..

ÎN TINEREȚEA MEA, CÎND NU ȘTIAM nici de vătămări, nici de beteșuguri, eram zdravăn și voinic. Abia mai tîrziu a început viața să mă pocnească și să dea cu mine de pămînt. Am îndurat la bușituri, cîtă frunză pe copaci, în pădure. Asta n-o spun ca să mă plîng; în neamul meu nu s-a pomenit niciodată ca cineva să se tînguie. Pe atunci, însă, totul mai avea încă o înfățișare, ca să zic așa, destul de arătoasă. Trecuseră peste trei ani de cînd eram la bordul *Juanitei*. Ajunsesem elev marinar. Făceam aceeași și aceeași rută, ca un vagon de cale ferată — Scandinavia, în lest pînă în Anglia, cu cărbuni în America de Sud, apoi de-a lungul coastei, încărcînd porumb și cafea în mai multe porturi. Cu astea, o luam spre nord. Apoi iarăși spre sud... Dus și întors făceam cam șase ori șapte luni, și nu întîmpinam mai multe greutăți decît alții, pe alte vapoare.

Lucrurile mergeau strună, și au mers așa pînă la ultima călătorie făcută pe *Juanita*. Ajunsesem la Ingénieur Veit, un mic port la gura fluviului Parana, un fel de loc de transbordare pentru Bahia-Blanca. Pe țărm, mai nimic, în afară de un șir de hangare din tablă ondulată și, bineînțeles, o cîrciumă. Într-o seară ședeam în cîrciuma asta și beam casis, o băutură pe care de obicei n-o găseam decît în Brazilia. Era pentru prima oară că gustam din ea și în Argentina. Cîrciumarul era un portughez mărunt și grăsun, dar o dată

om : camarad pînă în pînzele albe. Eu însă habar n-aveam de asta atunci cînd l-am poftit la un pahar și l-am întrebat cum se face că în bomba lui se găsește casis. La rîndul lui, m-a întrebat de ce-mi bag nasul în chestia asta, că nu era treaba mea, și uite-așa, el una, eu alta, pînă i-am trîntit un pumn în nas, de m-au zvîrlit afară. Bineînțeles că de cum mi-am venit în fire m-am întors. Omul nu era însă din cei care să-ți poarte sîmbetele, așa că am mai căoătat vreo două pahare, și asta fără zarvă. Dar cînd să fac plata, hepa !... ia portofelul de unde nu-i. Mă rog, să zicem că asta se poate întîmpla oricui, dar nu înainte de a-și bea mințile. Iar eu nu mi le băusem. Nu eram beat turtă. De aceea, numaidecît m-am dus cu gîndul la cîrciumar, că, adică, el mă buzunărise, cînd mă înșfăcase ca să mă zvîrle pe ușă. I-am spus-o pe șleau. Numai că, auzindu-mă, omul nostru se făcu foc și pară. Își făcu o cruce, apoi îmi trase una peste gură de-mi zbură bunătate de canin. Firește că m-au apucat toate năbădăile, dar acum, cînd mă gîndesc mai bine, îmi dau seama că dintele ăla l-am pierdut cel mai pe merit, pe mai bună dreptate decît toți ceilalți care m-au părăsit fie înaintea lui, fie după el. Fiindcă mai tîrziu s-a dovedit că nu portughezul îmi sfeterisise punga ; ea a fost găsită la intrarea cîrciumii de un misionar, care a întrebat în toate părțile a cui e, pînă a dat de mine. Partea cea mai proastă era că misionarul ținea zor-nevoie, să folosească prilejul acesta ca să mă mîntuie de păcate. E drept că i s-ar fi cuvenit o mică răsplată, dar

nici nu țineam să mă despart de sărmanul meu suflet. Pînă la urmă i-am propus să dăm paguba pe din două, adică să-și oprească jumătate din bani, pe care să-i folosească întru mîntuirea altcuiva. Numai că misionarul se îmbufnă, nu vru să primească nici un ban și plecă. Ce să zic, mi-era mie cam rușine, deoarece omul era *all right* și merita să-i fie recompensată cinstea, însă aveam atîtea pe cap, încît nu-mi puteam pierde vremea cu tămîie și cu izbăviri.

Portughezul meu, mărunțel și grăsun cum era, mă paradise în așa hal, încît — fie că se căia, fie că-i era teamă să n-o pățească — mă luă pe sus și mă întinse pe canapeaua din camera de după tejghea. Cînd m-am trezit, a doua zi dimineața, am dat cu ochii de el. Ședea în fața mea, și cînd m-a văzut că am început a clipi din ochi, și-a făcut cruce, și un aer de smerită evlavie i s-a așternut pe toată mutra lui umflată. La fel avea să facă, în mai multe rînduri, în amîndouă zilele în care am fost silit să zac pe canapeaua aia. Căci două zile am zăcut. Între timp, vaporul plecase. De bună seamă, cîrciumarul spusese că nu sînt acolo, fiindcă nu încape îndoială că o fi venit cineva să mă caute. Nu știu, poate i-o fi fost frică să mă restituie în halul în care mă adusese, dar lucru sigur e că fusesem șters din controalele *Juanitei.*

Și uite așa am ajuns ajutorul lui José, în cîrciumă. Spunea că pot să rămîn acolo pînă la înapoierea vaporului, peste o jumătate de an. Dar lucrurile au luat altă întorsătură, fiindcă ne împrieteniserăm. Pot să spun, cu mîna pe cruce,

că în viața mea n-am cunoscut om mai cumsecade decît José, spurcăciunea asta mărunțică și grăsună. Era cel mai bun portughez cu care am avut de-a face, și doar au fost destui portughezi băieți buni, cu care am bătut laba.

Acuma — lua-o-ar dracul de treabă! — chiar dacă pe tine, Hillarius, nu te-a învățat nimic viața — că ai zbughit-o dintr-însa la jumătatea drumului — tot știi și tu cît de cît că, dintre toate belelele care pot zdruncina prietenia între bărbați, cea mai nenorocită e muierea. Și, vezi tu, tocmai în chestia asta José s-a arătat a fi la înălțime. E adevărat, însă, că abia mai tîrziu, mult mai tîrziu, mi-am dat seama de asta. Atunci eram încă un neisprăvit, cu mintea mai mult în pantaloni.

Oricum, n-ai trăit nici tu la mănăstire, așa că nu ești chiar de tot orb, cînd e vorba de latura asta a chestiei. Sînt în stare să jur că dacă ai fi văzut-o pe nevasta lui José, ți s-ar fi scurs ochii după ea, dar te-ai fi și speriat. Era cea mai parșivă caracatiță din toate caracatițele de care mi-a fost dat să pot scăpa în viața mea nejumulit. Abia acum văd eu limpede lucrurile, și îi sînt recunoscător lui José. Dar să mă pună toți dracii în frigare dacă pot înțelege ce-o găsise pe o astfel de muiere să-l ia pe porcul ăla de José. Bineînțeles că era toantă ca o vită încălțată — așa se nimerește să fie, de cele mai multe ori, muierile arătoase, mai ales cînd li s-a spus asta prea des și cu prea multă stăruință. Îmi închipuiam patul ei cam ca un colțișor de rai. Caracatița o fi înțeles astea și fără să i-o spun

eu, numai uitîndu-se la mutra mea. Avea niște forme!... Parcă mă prindeau cu arcanul, cum se iveau pe lîngă mine, gata! nu mai puteam să-mi dezlipesc ochii de pe ele.

Haida de! Te-au apucat năbădăile, frăție? Ai vrea tu să dea strechea în tine și să mai fii iarăși tînăr, măcar un ceas, cînd te gîndești la ea. Avea niște sîni așa de ridicați, încît trebuia să întinzi gîtul ca să poți vedea pe deasupra lor. Înțelegi, dar, că era peste putință să nu cazi mesa — mai cu seamă la vîrsta mea de atunci. După ce m-am jucat o bună bucată de vreme făcînd pe însetatul, dar fără a cuteza să-mi pun bateriile în poziție de tragere, au împins-o dracii să deschidă ea mai întîi focul. Să-i fi văzut ochii! Parcă-mi strigau la mine: „Da' vino o dată, idiotule! Înfruptă-te. Nu vezi ce belșug te așteaptă?"

Dar să vezi cum a fost. Că tot diavolul ăsta șiret de José a descurcat lucrurile. Altminteri aș fi dat buzna în rai, iar după aceea aș fi fost ucis, întocmai ca într-o piesă de teatru. Așa, mi-a scăpat mie fripturica din labă, dar am scăpat și eu de pumnalul răzbunării.

O să pricepi și tu că acum, după ce ciupisem cîte ceva de ici, de colo — nu că ajunsesem mare deștept, dar îmi dădeam și eu seama că, la urma urmei, viața poate să-ți ofere mai mult decît prilejul de a da o raită printr-un pat din rai — puteam să înțeleg încăpățînarea lui José de a-și ține muierea numai pentru el. Și mai tîrziu am văzut, și încă de atîtea ori, că și dacă un bărbat are o nevastă darnică din fire și în

stare să sature sute de bărbați, omul tot își păzește avutul și n-ar vrea în ruptul capului să se lipsească de un singur dumicat, nici măcar pentru prietenul său cel mai bun. În chestia asta s-ar putea spune că e o adevărată tradiție. Altfel, ce dracu' s-ar face ăia de la teatru, unde am văzut că se joacă comedii de-astea, cu lumină roșie și furtună de aplauze? Am văzut și eu unele, cînd mă învîrteam pe gratis de cîte un bilet. Și, tot uitîndu-mă la cele de pe scenă, mă gîndeam că actorii ăștia trebuie să știe și cîte ceva din cele ce se petrec aievea, în viața de toate zilele — căci întotdeauna mă făceau să mă gîndesc la José și la femeia lui. Da, dar îl înțelegeam foarte bine și pe cel care era ucis pe scenă, fiindcă era prea însetat și nu voia alta decît să-și astîmpere setea. Se mai întîmpla, apoi, să mă gîndesc și că ar putea avea puțintel noroc și să scape, adică să nu fie descoperit și omorît. Asta, unde îmi aduceam aminte — și parcă numai o dată mi-am amintit? — cum am rămas atunci cu buzele umflate. Adevărul e că nici pînă în ziua de azi n-am uitat-o.

Știi că, de felul meu, nu-mi place să fac pe grozavul și să bat toba cu vorbe mari. Ție pot să-ți spun, totuși, că asta a fost singura dată în viața mea cînd m-am văzut și eu îndrăgostit cu adevărat. Totdeauna am simțit asta. Înțelegi ce vreau să spun? Din vreme în vreme, cînd aveam cîte o clipă de răgaz, îmi mai băteam și eu capul cu chestii de-astea, adică dacă nu are vreun rost să te legi la gard — cum fac alții — cu alte cuvinte să te stabilești într-un singur loc și să-ți

iei o nevastă. Ei bine, află că, în momentele alea, numai și numai la ea mă gîndeam. Asemenea gînduri mă apucau mai cu osebire după un răstimp de ședere în vreo porcărie, cine știe pe unde, în vremuri mai neprielnice. Dar după aceea adulmecam cîte o adiere de primăvară, ieșea soarele, și soarele rîdea la mine, parcă întrebîndu-mă cam ce am de gînd să fac. Atunci îmi simțeam sufletul plin de cîte și mai cîte, trebuia s-o iau din loc, și — pînă la data următoare — cine ședea să se mai frămînte cu astfel de gînduri?!...

Da, da, prietene. Ciulește urechile și ascultă-mă. Eu unul pot să-ți povestesc ceva ce ție nu ți s-a întîmplat niciodată și nici n-o să ți se întîmple vreodată, chiar dacă ar fi să-i mai poți cere vieții multe și de toate — asta în cazul că într-o bună zi te trezești iar și începi să colinzi lumea, pe unde tot se mai întîmplă cîte ceva. Dacă nu mă părăseai atunci, viața ar fi putut să-ți dăruiască și ție mult, așa cum mi-a dăruit mie. Dar nu cred că ai fi putut trece hopul pe care l-am trecut eu, adică eu și cu José. Mă prind că nimeni n-ar fi putut să iasă cu obrazul curat, cum am reușit să fac eu. Tînăr, tînăr — dar am izbutit să mă feresc de ea, cu toate că-mi ardeau inima și pielea după ea. Și, bagă de seamă: *puteam* s-o capăt.

Pot să spun cît se poate de serios că mult timp după aceea, pînă hăt! tîrziu, a alergat după mine, în vis, firește. De cîte ori nu mă trezeam, într-un loc sau într-altul pe o margine de

şanţ, sub un hăţiş sau pe una din saltelele de cinzeci de ore ale Armatei Salvării, năzărindu-mi-se că se află în faţa mea, cu toate rotunjimile ei în plină floare. O şi auzeam parcă: „Hai o dată, idiotule!" Dar n-am ajuns niciodată pînă acolo, fiindcă, pînă să mă trezesc de-a binelea şi să pun mîna pe ea, dispărea totdeauna.

Şi mai e ceva care n-o să intre niciodată în capul ăla al tău. Ştii tu ce e viaţa? Ai rămas un biet căţeluş. Dar pot să ţi-o spun totuşi, chiar dacă n-ai să pricepi nimic că, în asemenea clipe, turbam de furie împotriva lui José, numai şi numai fiindcă ţinea morţiş să trăiască. Dar — ce vrei? — omul nu-i niciodată desăvîrşit. Şi chiar dacă nu e cu totul *all right* să-ţi pizmuieşti un prieten, recunosc că mulţi ani de zile am fost supărat pe el. Abia mai tîrziu, cînd sîngele începuse a nu-mi mai spumega prin scoarţă, am putut să-mi dau seama cu adevărat ce om cumsecade fusese, de fapt, spurcăciunea aia măruntică şi grăsună. Se prea poate ca lucrurile să nu se potrivească prea bine pentru o piesă de teatru, dar, crede-mă că ceea ce am să-ţi spun, în legătură cu purtarea de atunci a lui José, e numai adevăr adevărat. Nu pun de la mine nici o înfloritură. Nu ne-a stîlcit şi nu ne-a ucis, nici pe ea, nici pe mine, cu toate că-i era uşor să le facă pe amîndouă. Nu ştiu cum de s-a purtat astfel cu mine, căci doar nu o dată îl văzusem cu ochii mei făcîndu-i zob pe unii mult mai zdraveni ca el şi zvîrlindu-i pe uşă afară. Dacă îşi lua careva nasul la purtare sau începea să strice mobila din local, numai ce-l vedeai pe José că se duce la

el, îl înşfacă — avea un tertip pe care n-am fost în stare să i-l dibăcesc — dădea cu el de pămînt şi apoi îi făcea vînt pe uşă. Ţinea neapărat ca în prăvălia lui să fie rînduială, iar muşteriii să se poarte cuviincios. Nu că ar fi vrut să facă pe binecrescutul, ci, mai curînd pentru că era din cale-afară de credincios. Totdeauna îşi făcea mai întîi cruce, şi abia după aceea îl buşea pe scandalagiu pînă-l lăsa lat.

Da, puişorule, deschide bine urechile, să afli şi tu cîte ceva despre un om atît de *all right* cum n-ai cunoscut tu de cînd eşti. Ştii ce a făcut José, cînd lucrurile au ajuns aşa fel încît era imposibil să nu vadă ce se petrece în mine, după ce ea mă fiersese o vreme la focul ei? Bineînţeles că n-ai de unde să ştii. Şi o să mai auzi şi altceva — ca să nu bombăni mai tîrziu că Halfdan nu-şi are socotelile sale cu tine. Dacă vrei să ştii, tu eşti singurul căruia i-am împărtăşit istoria asta. Pot să-ţi spun totul, cu de-amănuntul, fiindcă tu singur ai fost alături de mine atunci cînd i-am prins pe ăia cu fofîrlica, de mi-au dat pensia de bătrîneţe. Doar nu ţi-ai fi închipuind că nu-mi dădeam seama, de hîrţoagele mele, că nu erau chiar aşa de în regulă. Ştii doar că nu mă sinchisisem niciodată să mă înregistrez în toate scriptologiile lor afurisite, aşa cum au ei pretenţia, aşa fel ca, atunci cînd nu mai eşti chiar atît de tînăr, numai bine să poţi rămîne cu picioarele în afara Asistenţei Publice. Bagă de seamă, însă, că nici chiar aşa de bătrîn nu-s — nici vorbă că nu sînt — şi de-aia s-ar putea să vină o zi în care să-mi iau iar valea, să văd ce mai c

prin lume. M-am oprit doar ca să mai răsuflu puțin. Chiar dacă nu înțepenesc aici, îți mulțumesc că mi-ai dat o mînă de ajutor. De aceea am încredere să-ți spun istoria asta cu José, cu toate că, afară de mine, nimeni nu cunoaște adevărul în toată tărășenia asta. Nici idee n-ai tu cît de *all right* era José. De unde să ai? Chiar dacă uneori crăpam de necaz că nu avusese grijă să se nască mort, așa ca să-mi pot înfiripa și eu un rost împreună cu ea, tot e musai să recunosc că era cel mai cumsecade om din cîți am întîlnit în viața mea.

Dar tocmai fiindcă era așa cum era, sînt mîndru acum că mi-am revenit în fire atunci cînd m-a paradit de mi-a zburat unul din colți. Tu nu știi o boabă din ceea ce ne-am învrednicit să facem noi, adică José și cu mine. De bună seamă nu știi. Totuși, de pe urma trîntelii ăleia am rămas cu un fel de zgîrietură pe suflet. De asta mi-am dat seama mai tîrziu, și de mai multe ori m-a pus pe gînduri, chit că am avut, de astfel, o viață bună și niciodată nu m-am plîns de ceva.

Dar poți încerca să-ți închipui și tu cam cum era chestia. Muierea pusese stăpînire pe mine și mă ținea strîns, întocmai cum și-ar ține cea mai parșivă din toate caracatițele dracului prada pe care a înșfăcat-o. Singura deosebire, bineînțeles, ar fi că eu nu aveam dorință mai mare decît aceea de a mă urca în rai împreună cu caracatița. Era lămurit că José își dădea prea bine seama de asta, în dimineața ceea în care m-a luat de braț, m-a dus afară din cîrciumă și mi-a spus

cîteva vorbe cu rost. Ce nu pot să pricep eu este că nu se vedea nici urmă de supărare pe mutra lui grasă de binecredincios. Sînt sigur de asta, din cauza că nu și-a făcut cruce nici o singură dată, cît a vorbit cu mine. Vezi tu, eram destul de treaz ca să pot fi cu ochii în patru. Dacă ar fi început așa cum știam că are obiceiul să înceapă, adică întinzînd arătătorul în aer și făcînd semnul crucii cu el, știu că ar fi fost vai de mama mea, căci dacă era vorba să-ți umfle rîtul, nu era de glumit cu el. Îl văzusem doar de mai multe ori punînd la punct diverși găligani, despre care nu s-ar fi putut spune că erau făcuți din coleașă de griș.

Dacă nu m-aș fi ținut tare, în sinea mea, nemaiavînd chef să ajung încă o dată pe canapeaua din fundul cîrciumii, cu botul stîlcit, poate că i-aș fi trîntit eu lui un pumn în nas pentru ceea ce mi-a spus despre ea. Sau poate că mi-am ținut firea, unde simțeam într-un fel sau altul că porcul avea de partea lui sfînta dreptate și nu nutrea gînduri rele în ce mă privește. Dar greu mi-a mai pătimit sufletul o jumătate de ceas cît mi-a împuiat urechile. Ai fi zis că-mi ține o cuvîntare și că ar cunoaște pe de rost toate slăbiciunile omenești, fără a uita de ale sale. Cel mai neplăcut a fost să-l aud spunînd despre nevastă-sa că e doar o tîrfă afurisită, căreia nu-i umblă mintea decît la prospătură, gata fiind să-i pună coarne cu orice flăcăiandru pe care l-ar putea băga în păcat. Era destul ca un băiat să fie blond și încă la vîrsta zburdălniciei, ca să-l prindă cu

arcanul şi să nu-i mai dea drumul apoi, pînă nu-i seca toată măduva din oase. Aşa se întîmplase la Santos, unde era cît pe ce să iasă dandana mare, cînd căpitanul unui vapor suedez a venit să-şi ia musul. Băiatul se ţicnise de-a binelea. Răcnea cît îl ţinea gura că nu vrea să plece de lîngă ea. Ca urmare, căpitanul a asmuţit poliţia braziliană împotriva lui, a lui José, care n-a scăpat decît luîndu-şi tălpăşiţa. Din pricina aceasta se oploşise aici, în portul ăsta mic, de tranzit, aproape nelocuit. Fiindcă, aşa era el, n-avea ce face. Nu se putea lipsi de muierea asta. Îi fusese scris să-şi mănînce zilele cu ea, altfel se ducea dracului. Astea toate mi le-a spus, şi încă multe altele pe deasupra, care mă făceau să crăp de ciudă şi de mînie, şi, bineînţeles, credeam că nu-s decît minciuni. Încolo, era liniştit de nu ştiam ce să mai zic, şi nu şi-a făcut cruce niciodată. Apoi şi-a pironit asupra mea ochii ăia mici şi ciudaţi, spunîndu-mi că sînt *all right* şi că n-o să mă spînzure nimeni pe chestia asta. Dar a mai spus şi altceva, anume că ştie în ce stare mă aflu şi că s-a isprăvit cu mine, dacă nu mă mîntui de ananghia asta. Mai am multe de aşteptat de la viaţă, dar — m-a făcut el atent — dacă nu-mi iau imediat catrafusele, n-o să mai scap niciodată de la Ingénieur Veit. Mai adăugă că mă cîntărise el de ajuns şi văzuse că-s din soiul ăla care nu vrea în viaţă decît ori albă, ori neagră.

Cred că asta a fost durerea cea mai mare cu care m-a blagoslovit viaţa, dacă pricepi ce vreau să spun cu asta. De fapt, mi se pare că nu mi-am venit de-a binelea în fire decît cînd m-am văzut la Buenos Aires. Venisem cu un vapor american. Abia acolo, la coborîre, mi-am dat seama că suta de pesos pe care o găsisem asupra mea, îmi fusese strecurată în buzunar de José. O zi întreagă m-au tot bătut gîndurile să fac calea întoarsă, dar, din fericire, mi-a dat Dumnezeu gîndu' ăl bun şi mi-am zis că nu se cade să folosesc banii bărbatului, ca să-mi plătesc drumul pînă la nevastă-sa.

Mda, se prea poate că toate astea să nu pară cine ştie ce, atunci cînd sînt doar aşa povestite. La drept vorbind, nici nu-ţi cer să pricepi cum au stat lucrurile. Totuşi trebuie să-ţi intre bine în cap că nu aiurez, cînd îţi spun acum că spurcăciunea aia măruntică şi grăsulie de José e omul cel mai grozav pe lumea asta.

6.

EI, DAR ASTA CE MAI E? Ce-i cu tine, Halfdan? Doar nu ţi-o fi rău. Să fiu al dracului dacă nu simt că-mi zbîrnîie iar ţigva. Apoi, se cam înteţeşte, neică... N-ar strica să înghiţi vreo două din hapurile cu care te-a cadorisit clopotăreasa, ultima dată, cînd te-ai simţit tot aşa. Ce-i drept, vrednică femeie. Păcat că a dat în patima blestemaţilor ăia de antialcoolici. Cum dă cu ochii de o sticlă de bere, se şi apucă să-şi deşerte săcu-

lețul cu predici. În orice caz, cu mine n-ar trebui să se poarte așa. Mi se întoarce stomacul pe dos cînd văd ce mutră de mironosiță-și încalță cînd îi spun că, de cînd mă știu, niciodată n-am văzut cum arată pe dinăuntru un azil de bețivi. Plus de asta, și-nchipuie că mint cînd îi spun că, de un șir bunicel de ani încoace, se întîmplă să treacă uneori mai multe zile între o sticlă de bere și alta. Iar dacă acum m-am lăsat de-a binelea de hoinărit, dacă m-am făcut stabil sau mai știu eu cum, apoi n-am voie ca, dacă vine cineva pe la mine, să-l cinstesc după cuviință? Cînd mi-au dat pensia de bătrînețe, apoi mi-or fi dat-o ca să trăiesc cu ea așa cum mă taie pe mine capul. Dacă, însă, s-au gîndit că pensioara asta e un fel de ajutor de boală, cum s-ar zice, să ai de mîncare cînd zaci de friguri, înseamnă că m-au tocmit pe temeiuri greșite.

Dar nu cred eu să fi făcut Hillarius o asemenea glumă proastă cu mine. De-aia zic că ar putea foarte bine să-i spună clopotăresei că, dacă m-am băgat în chestia asta, apoi nu se cheamă că m-am obligat să trăiesc ca un vițel de lapte.

Și acum trebuie să mă scol, ca să pot face față, dacă o fi să vină astăzi, pe aici. În felul ei este o femeie de treabă. Care alta s-ar mai obosi pînă aici? Îi vine să și rîdă cînd îi mai povestesc ceva din cîte se întîmplă în lumea asta largă. Cînd te gîndești că n-are decît un clopotar olog cu care să se mai poată înveseli, se cheamă că e și ea un om de treabă. Dumnezeu știe din ce-or fi făcute hapurile alea, dar ajută destul de bine

cînd îmi uruie în tigvă. Cred că o să înghit vreo două. Dar mai întîi trebuie să mă scol.

Numai că nu pot să pricep ce-i cu gionatele astea ale mele. Cel drept trage chiulul și-și dă niște aere de parcă ar fi altul, nu el. Al stîng își face și el de cap; își cată de drum, dar fără să mă ia și pe mine cu el. Dacă mă ciupesc deasupra genunchiului, se simte destul de bine, e adevărat, dar degetele... Degetele parcă au pornit la drum, uite așa, numai ele. Nici nu le simt. Poate asta să fi fost pricina că am dormit azi atît de mult. Cît poate să fie ceasul? Ei, nu, că una ca asta nu mi s-a mai întîmplat să pățesc. Ce-i cu tine, Halfdan? Stai culcat, îți umblă ochii încoace și-ncolo, numai cu picioarele nu poți să te împaci, ca să te scoli, cu toate că s-a dus aproape toată dimineața.

Eu zic c-o fi unsprezece ceasul. Soarele s-a furișat dincolo de dulap și a început să se urce pe lighean. Treaba lui! M-am mai spălat eu și altădată într-o dungă de soare. Bine că nu face urît soarele tocmai azi. Nu că m-aș simți prea singur, însă cîteva dîre de lumină fac, totuși, să te crezi înconjurat de lume. Dar dacă afacerea asta cu picioarele, de care nu știu ce să cred, dacă, să zicem, comedia asta s-ar strecura într-un chip sau altul în mine, și ar ieși la urmă cine știe ce dandana...? Bineînțeles că asta n-are s-o facă... însă s-au mai văzut cazuri cînd cineva s-a dus de-a dura, pornind, ca să spun așa, de la un fleac de nimica. E limpede că dreptul nu mai vrea să-și asculte stăpînul și parcă ar fi semne că stîngul a cam început să-i țină și el hangul.

Asta, firește, n-ar însemna nimic, dacă aș putea pune mîna pe hapurile alea. S-a văzut că sînt în stare să-ți facă oarecare rînduială în căpățînă. Poate că-s bune să-ți mai înviorezе cît de cît și gionatele. Dar dacă, totuși, se ascunde în asta ceva mai parșiv decît socot eu, sînt bucuros barem, că a venit soarele să-mi țină de urît. Ei comedie! Să te apuce rîsul și mai multe nu. Ia te uită la dîra aia de soare! Parcă și ligheanul se gudură de plăcere. De bună seamă, asta-i o dovadă că Dumnezeu ne este prieten, că-i place și lui să fie înconjurat de lume și să dăruie viață. Desigur că mare parte din dăscălelile alea de care nici n-ai cum să te ferești, nu-s decît pîinea cea de toate zilele a popilor și n-au alt rost decît să-i facă pe oameni să țină anumite rînduieli și să-și plece capul cu supușenie. Pe mine, în ruptul capului n-o să mă facă să cred că cel ce a zămislit toată lumina asta a soarelui, de care m-am bucurat o viață întreagă, e un ursuz care poartă în tolbă iadul pentru cei ce nu vor să țină rînduielile. Nu cred nici că Dumnezeu e un șoltic ce își face reclamă, ca la iarmaroc, cu lumina soarelui, vînzînd-o oricui, pe veresie. Gîndesc așa, nu pentru că mi-aș fi bătut capul cu cele sfinte. Știu doar că, dacă există un Dumnezeu, apoi nu numai că există dar — trăsni-m-ar toți dracii, dacă nu-i așa — n-a făcut soarele decît ca să dea o mînă de ajutor celor de teapa mea, care n-au avut la viața lor alt venit sigur decît raza de soare. Fiindcă dacă soarele singur, vreau să spun de la început, dacă soarele nu poate să fie făurit decît de un prieten al unora, ca mine...

Ei! Chelner! Ce te-a apucat să stingi luminile?... Adu-mi mai bine o cupă cu lumină de soare. Vreau s-o beau, ca să pot înghiți apoi hapurile. Aud că vine clopotăreasa.. Va să zică, tot e femeie de treabă...

Dacă vă închipuiți că mint, întrebați-l, rogu-vă, pe Hillarius. El se dă în vînt după istorii de-astea, mai ales că le și scrie. Poate nu știți că asta-i e îndeletnicirea, dar la urma urmei nici nu vă privește. Mi-a destăinuit-o numai mie, fiindcă mi-e camarad de nădejde și, bineînțeles, fiindcă-i cam țicnit, pe lîngă că-i și prea tînăr ca să-și poată păstra secretele numai pentru el. I-am povestit cîte și mai cîte — și de nenumărate ori — și el și le-a însemnat pe toate pe fițuici, picătură cu picătură. Dacă cineva s-ar putea îmbăta ascultînd ce îndrugă o haimana bătrînă ca mine, atunci Hillarius ar trebui să fie de mult turtă. E cel mai țicnit din toți țicniții pe care i-am întîlnit în viața mea. Odată a mers cu țicneala pînă acolo, încît m-a băgat în ghearele a doi sticleți. Asta a fost la Horsens. Ne culcasem într-un vagon de marfă, jos, în port, chiar în fața căminului marinarilor, care, la venirea noastră era plin. Era cam răcoare și dîrdîiam, așteptam dimineața, ca să iasă soarele. Cînd i-am povestit chestia cu magazinul de obiecte de artă al lui Kristian Spinare-Țeapănă, a izbucnit într-un hohot de rîs de s-a trezit tot orașul, iar doi sticleți ne-au înșfăcat din castelul nostru domnesc. Și poliția din Horsens nu vrea, nici ea, să-l creadă pe bietul om, pînă nu-i pune rică toate cărțuliile. Am ajuns la secția de poli-

ţie, dar acolo ne-a mers cît se poate de bine: cafea cu lapte de pomană şi, tot de pomană, un sfat bun pentru drum. Cînd s-au lămurit că nu eram urmăriţi, ne-au lăsat s-o luăm din loc. Aveam doar două pachete de reviste vechi, şi ne îndeletniceam cu negustoria cinstită. Afară de asta, Hillarius ţinea să avem totdeauna în buzunar, uitată acolo, cîte o bumaşcă de cinci. În caz că se întîmpla să pună mîna pe noi, nu ne puteau băga la zdup, fiindcă noi — cum s-ar zice — eram negustori serioşi, cu capital...

Lui Hillarius al meu îi ardea, cînd cu păţania asta, de giumbuşlucuri, numai că unul din sticleţi i-a retezat-o scurt, spunînd că-l cîrpeşte dacă îşi închipuie că-i ceva de rîs. Recunosc, însă, că Hillarius avea dreptate cînd îmi spunea de atîtea ori că poveştile mele fac destule parale. Altminteri nu s-ar fi apucat să istorisească, de faţă cu toţi sticleţii, ce-i spusesem eu în vagonul din port. E drept că a fost întrerupt destul de repede — pesemne că regulamentul interzice rîsul, în uniformă — însă cînd ne-au spus să închidem uşa pe dinafară, sticletele care-l ameninţase cu perechea de labe, i-a strecurat o coroană. O fi mirosind asta a Biblie, nu zic nu, dar chiar aşa ?... Acuma s-ar putea ca zdrahonul ăla grozav nici să nu fi fost sticlete adevărat. Poate că, de fapt, era samariteanul cel milostiv, deghizat în sticlete.

Ei, te-ai îndurat să vii ? Stai jos şi ascultă, căci tocmai mă pregăteam să povestesc despre magazinul de obiecte de artă al lui Kristian Spinare-Ţeapănă. Totdeauna mă gîndesc la el, cînd am

drum pe la Roskilde şi sînt silit să îndur mizeria din porcăria aia de azil de noapte. Aici e aproape mai rău decît la ăla din Odense. Să nu vă fie cu supărare, dar dacă nu-l cunoaşteţi, apoi se cheamă că nu ştiţi care-i cel mai grozav azil de noapte din ţara noastră. Însă, vorba suedezului: *never mind*. Oraşul a binemeritat pentru faptul că a crescut la sînul său două celebrităţi. Una e catedrala; a doua, Kristian Spinare-Ţeapănă.

Am mai văzut, la vremea mea, şi oraşe mai mari decît Roskilde, dar chestia-i că aici am învăţat eu istoria Danemarcei. Bineînţeles că a fost ceva cu totul întîmplător.

...Ei, şi cum spun, într-o zi, în timp ce mă îndreptam spre partea de jos a oraşului, m-am ciocnit pe stradă de Kristian. Ne mai întîlnisem de vreo sută de ori, şi zău că Spinare-Ţeapănă nu avusese ce pierde din cauza asta, doar că acum ajunsese om cu vază. Se înţolise cu un halat alb, de mai-mai să nu-l recunoşti. Dar încolo nu se schimbase, cu toate că primise, între timp, o moştenire. Era de familie bună, şi avusese un unchi care se cărase la vreme din prăvălia pe care acum o conducea Kristian. Era un magazin mare, cu o despărţitură în spate, unde Kristian şi cu mine am locuit mai multe zile, pînă cînd şi-a desfăcut toată marfa şi a ajuns celebru, după care a purces iar la drum, împreună cu mine, pe vechile noastre cărări înverzite. Nu mai văzusem în viaţa mea o prăvălie care să semene măcar pe departe cu asta. Era un adevărat muzeu tic-

sit de statuete, așa că ai fi putut împodobi cu ele fiecare scrin din Roskilde și din satele din partea locului, cîte două statuete de fiecare scrin. S-ar putea crede că unchiul avusese cine știe ce mare fabrică de ghips, cu toate că în ultima vreme nu se prea lăfăia în biștari. Dovadă este că singurul lucru ce-i rămăsese lui Kristian Spinare-Țeapănă era prăvălia asta. Dar era pătruns pînă în măduva oaselor de convingerea că îl așteaptă un viitor asigurat, ca negustor de obiecte de artă, iar eu m-am lăsat momit de el și ne-am învoit să împărțim frățește un asemenea viitor strălucit. Acuma, ce-i al lui e al lui. O fi fost el de neam mare, nu zic ba, dar era om cumsecade. Întotdeauna a avut toată încrederea în semenii săi și nu mi-a cerut nici un fel de garanție, s-a bizuit pe mutra mea cinstită, m-a luat ca asociat în comerțul său cu obiecte de artă și mi-a dat locuință stabilă în despărțitura din spatele magazinului. Am căpătat o saltea pe jos, numai pentru mine, și, timp de patru zile și patru nopți, am fost și eu cineva, pînă cînd am lăsat prăvălia în plata Domnului și am putut să ne bucurăm de viață iar și să trăim din bănuții noștri.

Ca să faci comerț cu obiecte de artă, trebuie să ai și o oarecare pregătire. Din tavan și pînă în podea erau rafturi ticsite cu statuete de ghips, din toate felurile cîte își poate închipui o minte omenească. Și pe cînd Kristian ședea în ușa prăvăliei, înțolit în halatul său alb, așteptînd să vină mușteriii, eu îmi completam studiile necesare unui negustor de obiecte artistice. Statuetele rămăseseră o bucată de vreme în părăsire, și acum se

cerea să fie șterse de praf. Și, în timp ce făceam asta, citeam toate inscripțiile de pe ele. În viața mea n-am învățat atîta istorie a artei, ca în zilele alea. Ajunsesem să cunosc pe de rost o grămadă de statuete, numai luîndu-le la mînă de cîteva ori. Erau trei fete goale, costînd opt coroane și jumătate. Se numeau „Cele trei grații". Apoi era „Zeița dreptății". Asta costa numai patru și șaptezeci, cu toate că avea și țoale pe ea. Era legată la ochi, cum a fost, de cînd lumea, dreptatea. Mai era și „Leda și lebăda". Un boboc de fată, pentru douăsprezece coroane, dar cu prețul redus, așadar nouă. Apoi „Iason cu lîna de aur". Cu ăsta s-a și întîmplat o dandana cînd am voit să-l șterg de praf. S-a făcut, că mi s-a smucit din mînă și a căzut pocnindu-mă drept peste fluierul piciorului. Dar bine că tot el s-a făcut țăndări. Cine știe ce mare nenorocire n-a fost, deoarece la numărătoare am mai găsit vreo opt Iasoni de ăștia la fel. Însă beleaua adevărată a fost că n-a căzut singur, ci a trîntit și „Mama și copilul", iar copilul m-a pocnit drept în ochi. În loc să mă vait eu, Kristian a început să se vaiete el, în ușă. Asta, din pricină că nu existau mai multe de-alde „mama și copilul", drept care Spinare-Țeapănă se jeluia că avusese de gînd să-și împodobească odaia din fund tocmai cu „mama" asta. Uitase să mi-o spună din vreme, și tot așa, uitase să-mi arate și pricina pentru care ținea atît la ea, fiind „mama" asta o amintire de familie, un lucru moștenit, și care nu trebuia să fie pus în vînzare. O „mamă cu copilul" exact ca asta avusese acasă în copilărie. Acum se rupsese

și ultimul fir care îl mai lega de părinții și strămoșii săi... asta era slăbiciunea lui Spinare-Țeapănă: familia lui, de care era tare mîndru. Fiindcă, deși recunoștea adesea că-i amar lucru să fii cel mai bălțat miel al familiei, găsea, totuși, destule prilejuri de a se făli că ta-su murise ca funcționar comunal, lampagiu cu șapcă și leafă lunară.

Pînă să-mi scot eu „copilul" din ochi și să pitesc „mama" sub tejghea, alături de Iason, Spinare-Țeapănă a bocit într-una cum că s-a zis cu apartamentul din spatele prăvăliei, că n-o să-i mai fie niciodată un adevărat cămin, nemaiavînd va să zică, odorul de familie care să-i aducă aminte de copilăria cea fără de griji. De acum n-o să se mai poată legăna în amintirile de pe vremea cînd nădăjduia că-l așteaptă și pe el un viitor strălucit, că o să ajungă un demn urmaș al lui ta-su, adică tot vreun fel de lampagiu.

Nu-l mai auzisem niciodată pe Spinare-Țeapănă sclifosindu-se atît pe chestia asta. Și tocmai de aici a pornit toată halimaua. Fiindcă, după ce l-am lăsat să se tînguie mai mult chiar decît puteam eu înghiți, o dată mi-a sărit muștarul și l-am întrebat dacă nu crede cumva că, la urma urmei, aș avea și eu dreptul să bocesc după familia mea, dacă aș avea poftă s-o fac. Numai că nu aveam o astfel de poftă, iar eu am făcut întotdeauna numai ce am poftit.

Dacă-i vorba s-o luăm pe chestie de dinastie, apoi îmi pare rău, dar trebuie s-o spun — că familia lui Kristian Spinare-Țeapănă nu era mai simandicoasă decît a mea. Dar asta de unde s-o știe unul ca el, și atunci ne-am luat la harță nebunește, că și unul și celălalt voia să aibă familia lui cea mai bună și mai cu moț. L-am dat gata și l-am făcut praf cu o statuetă care era mult mai mare decît ceea cu care se grozăvea el, pe lîngă că noi aveam acasă trei dintr-astea și că scrinul nostru era să se rupă de atîta belșug artistic. Statueta cu pricina era alcătuită dintr-un cioban cu o coșcogeamite turmă de oi, plus că aveam încă șase ca astea pe care o țineam în mînă. Atunci pe Kristian l-au apucat toate năbădăile, mi-a smuls statueta din mînă și a trîntit-o pe dușumea, de s-a făcut țăndări. Apoi a mai dat și cu altele de pămînt, țipînd că unul ca mine n-are dreptul să aibă amintiri din copilărie mai de preț decît ale lui.

Ei, dar lucrurile s-au liniștit. Nu trebuie să te temi niciodată să-ți recunoști greșelile, așa că mi-am ținut și eu fleoanca, am dat jos, din raft, un braț de statuete și am găsit un precupeț care mi le-a luat pe patru sticle de bere. Și cu asta a trecut furtuna. Am băut aldămașul și am cinstit împăcăciunea, legîndu-ne să ducem bună tovărășie pe viitor. Oricum, tot m-am ales cu ceva, că de atunci îl cunosc mai bine și știu că din cînd în cînd îl poate păli dragostea de familie. Noroc că, dacă nu te-a pus dracul să te iei cu el la întrecere pe tema asta, îi trece repede. În definitiv, fiecare din noi avem cîte un temei de a ne mîndri. La Kristian era obîrșia.

În ziua aceea nu ne-a călcat pragul nici un mușteriu, iar a doua zi nici atît, cu toate că acum

îmi cunoşteam pe de rost meseria şi eram pregătit să servesc onor clientela cu numele întreg al statuetei, oricît de ciudat sau de încîlcit ar fi fost. A treia zi, la fel. Nici ţipenie de muşteriu. Dar partea şi mai proastă era că nu mai puteam dibui un alt precupeţ, cu care să mai facem vreun schimb de mărfuri. Şi e lesne de înţeles în ce hal ţi se poate usca ţeava, de la gîtlej în jos, cînd faci negoţ în branşa ghipsului. Seara, cînd ne-am lungit pe saltelele din apartamentul din spate, aveam nişte mutre aşa de acre... Din fericire bosumflarea lui Kristian n-a ţinut mult. Altminteri mi-era teamă să nu înceapă iarăşi vreun teatru. Deodată, pe neaşteptate, l-am auzit spunînd că aşa nu mai poate merge, dar că i-a fulgerat prin cap o idee grozavă cum nu se mai află. Vă închipuiţi ce mîncărime de limbă aveam, cît eram de ahtiat să aflu ceva amănunte despre ideea asta grozavă, dar nu l-am întrebat nimic, şi nici el n-a binevoit a mai spune ceva. În cele din urmă a început să sforăie.

A doua zi, însă, lucrurile au luat o întorsătură cu totul neaşteptată, iar ideea lui Spinare-Ţeapănă s-a arătat a fi într-adevăr grozavă. Mă învăţase viaţa că niciodată nu trebuie să discuţi cu cineva cînd are o idee. Am făcut aşadar întocmai ce mi-a spus Kristian. Soarele ardea în toată strălucirea lui — şi ştiţi că atunci omul e parcă mai împăciuitor — numai că şi eu ardeam de nerăbdare să văd cu ce idee teribilă am de-a face, fiindcă mă pusese să car toate statuetele afară pe marginea trotuarului, şi să le aşez acolo la rînd, una lîngă alta. După ce eu mi-am isprăvit treaba, Kristian

Spinare-Ţeapănă a făcut cu adevărat cea mai grozavă figură din cîte va fi făcut vreodată un negustor de obiecte de artă, cel puţin în Roskilde.

Mi-a spus că de acum eu n-am altceva de făcut, decît să fiu pregătit să servesc onor clientela. El s-a aşezat la unul din capetele şirului de statuete. Afară, în bătaia soarelui, poate că halatul lui nu mai era chiar aşa de alb, dar se potrivea de minune cu statuetele, care, nici ele, nu mai păreau chiar de tot noi, ca în prăvălie. Trecea ba unul, ba altul, se uita mirat la statuetele înşirate pe trotuar, dar numai atît. Nimeni nu se oprea să cumpere. Nici chiar cînd Kristian începu să strige:

— Aartă buunăăă! Cumpăraţi aartă ieftinăăă!

A strigat cam o jumătate de ceas, încercînd să-şi însufleţească negoţul de artă, în timp ce eu tremuram tot de nerăbdare să-mi îndeplinesc slujba. Cunoşteam toate denumirile ca pe apă. Încet-încet, începui însă să mă îndoiesc de străşnicia ideii lui Kristian. Lumea îşi vedea, mai departe, de drum. Mai rînjea cîte unul, dar cu rînjetul ne alegeam. Deodată Spinare-Ţeapănă făcu una de alea nefăcute, de se schimbă cu totul faţa lucrurilor.

Tocmai cînd se afla faţă în faţă cu „cele trei graţii“, strigă:

— Unde-i negoţ, e şi pagubă!

Apoi luă „graţiile“ şi dădu cu ele de caldarîm, de zburară în toate părţile numai braţe şi picioare de graţii.

Ei bine, aşa ceva nu mi-a mai fost dat să văd.

Parcă ar fi dat strechea-n trecători. O doamnă elegantă și un casier de bancă, în uniformă, care se mulțumiseră doar să treacă și să zîmbească, se opriră și, după mutrele pe care le făceau, s-ar fi putut crede că ale lor erau „grațiile" sfărîmate de Spinare-Țeapănă. S-au întors repede îndărăt. În ochi li se citea groaza. Doamna se apucă de gură, ca și cum ar fi fost în pericol să-și piardă dinții, și gemu :

— Dumnezeule, s-au spart !

Casierul de bancă era cît pe aci să-și iasă din uniformă.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă și el. A căzut jos ? S-a spart ?

Spinare-Țeapănă nu răspunse. În schimb o apucă, cît ai clipi, pe Leda, cu lebăda cu tot, și strigă :

— Artă desăvîrșită ! Numai patru și cincizeci. Doriți să cumpărați ?

Și, cum nu primi imediat răspuns, poc ! și cu Leda de trotuar. Doamna întinse mîinile spre Kristian, ca și cum ar fi dat să se ferească, și țipă îngrozită :

— Ați înnebunit !

Casierul se răsti :

— Da' stai, măi omule ! Ce te-a apucat ?

Dar Kristian o și înhățase pe Rusalca mamă. O ținea cu amîndouă mîinile, strigînd :

— Aici se vinde artă. Doriți să cumpărați ?

Nici nu apucă bietul casier să răsufle, că Rusalca mamă se și făcu zob de o gură de canal. Vă dați seama mi-nchipui, că acum treaba începu să se însuflețească. Din toate părțile dădea buzna norodul. O grămadă de indivizi, care poate că în viața lor nu se gîndiseră, măcar o dată să încurajeze artele frumoase, făceau acum niște mutre de-ai fi putut crede că nu se sinchisiseră, din cea mai fragedă pruncie, decît de artă. Femeile țipau, doi bărbați încercară să-l oprească pe Kristian Spinare-Țeapănă, și cu toții se frămîntau, ca și cum ar fi văzut sfărîmîndu-se cele mai scumpe din amintirile lor de familie.

Dar nici Kristian nu se lăsa.

— Artă ieftină ! Iason cu blană de aur peste tot. Trei și șaptezeci și cinci, și-l luați. Dacă nu...

Poc ! Iason era varză, pe caldarîm, cu blană cu tot.

A făcut asta de vreo șase sau șapte ori, dar după aceea n-a mai fost nevoie de jertfe. Oamenii se îmbulzeau tot mai mulți și mai mulți, și-și ieșeau din fire văzînd cum atîtea lucruri bune se sfărîmă fără rost. Cîțiva încercară să-l astîmpere pe Kristian, alții începură să se tocmească, dar el nici nu se astîmpăra, nici nu lăsa din preț. O femeie începu să adune cioburi și lăcrămînd se căznea să le potrivească în fel și chip, doar-doar va reuși să închipuie ceva întreg din ele. Dar pot să spun că acum afacerea *mergea* strună.

Nu cred ca vreunul din dumneavoastră să poată sta pe o margine de trotuar, în fața unei prăvălii, servind mușterii măcar cu jumătate din iuțeala cu care îi serveam eu. Spinare-Țeapănă nu mai apuca să strige decît : „Artă ieftină...", și statueta pe care o ținea în mînă își și găsea un amator. Oa-

menii se îmbrînceau, se rugau, se milogeau, numai ca Spinare-Țeapănă să nu piardă ceva.

Într-un ceas am desfăcut toată marfa, bună-rea bucată cu bucată, ducînd, astfel, o muncă rodnică de răspîndire a artei la Roskilde și în satele înconjurătoare.

Socot, totuși, că și Kristian Spinare-Țeapănă, care a fost toată viața lui mare meșter în a găsi idei, ar fi putut născoci și ceva mai negustoresc pentru comerțul ăsta. Numai că alta-i chestia. După-amiază, pe cînd ședeam la o bere în despărțitura din spatele prăvăliei și vorbeam de una și de alta, ne-am trezit cu un musafir de soi: un avocat care aduse vorba despre plata chiriei și altele de felul ăsta. Spinare-Țeapănă răspunse că are să vină a doua zi la biroul său, al avocatului, și o să descurce tot ce era încurcat. Doar că uită să-i ceară adresa! Cît despre noi, bineînțeles că nu aveam de gînd să ajungem în gura lumii, să-și rîdă de noi că ocupam o locuință și trăgeam chiulul la chirie. Ca să nu ajungă lucrurile pînă acolo, ne-am luat rămas bun de la saltelele noastre și de la Roskilde, hotărîți să vedem ce se mai petrece prin capitală și să trăim din banii agonisiți cu atîta trudă, frămîntare și cinste.

Însă dacă se întîmplă vreodată să doriți a vă îmbogăți cunoștințele în chestii de artă, adresați-vă la mine. Aveți toată încrederea, căci știu pe de rost tot ce se află în muzeul Thorvaldsen, cu toate că nu i-am călcat niciodată pragul.

7.

HILLARIUS! BINE CĂ AI VENIT! Așază-te în scaunul ăla, leagănă-te și ascultă-mi povestea despre cea mai strașnică petrecanie, la care mi-a fost dat să iau parte vreodată. Ți-am mai vorbit oare despre nunta mea? M-am însurat de mai multe ori într-o singură noapte, mi-am pierdut patru dinți și toată agonisita, și eu, și Tăietorul-de-Surcele, amîndoi. De asta cred că-ți aduci aminte. Bun băiat! Puteai să te bizui pe el cînd era vorba să facă rost de haleală. N-a existat cucoană de la care să nu scoată el, cu șoșele, cu momele, ceva de ros cînd eram la ananghie. De el nu scăpa nimeni împroșcîndu-l cu blestematele alea de adevăruri pe care le fluierau în urma noastră ceilalți, în anii aceia. M-am gîndit uneori dacă rotarul n-ar fi izbutit, adică n-ar fi adus o așezare mai bună a lumii, dacă ajungea la putere. Socotelile și le făcuse el. Cumpănise cam cum are să fie, ca să se găsească de toate și din belșug pentru noi toți, și să nu mai rămînă aiureala cu care ne tot mîncam amarul pe atunci. Nu-i vorbă, eu unul m-am descurcat foarte bine, mai ales vara, cînd e frumos și te poți înfrupta oricînd cu o ciozvîrtă de soare. Țin minte că totdeauna îmi venea să rîd în fața cărării ăleia din raze de soare, care parcă se strecura dimineața prin odaie și se urca pînă la noi, viesparul de copii de pe laviță. Cînd tata era plecat la carieră, iar mama mai întîrzia în pat, tușind, dincoace de peretele rotarului, singure razele acelea de soare puteau să mă facă să uit lătratul ei

de focă și, după ce mă săturam de trîndăvit, să mă scol în culmea fericirii. Și-mi mai aduc aminte că în capul meu începeau să se cam clatine cele ce mi le băgase pe gît tîmplarul la lecția de istorie a Bibliei, și să cred — ca adevăr adevărat — că Dumnezeu își are sălașul în soare. Și, dacă stai să te gîndești mai bine, nu încape îndoială că așa și este. Se prea poate ca Dumnezeu să fi fost un socialist cu puteri foarte mari și cu o mînă mult mai norocoasă decît a rotarului. Înseamnă că a izbutit să facă fiecăruia din noi parte egală din razele soarelui, firește atunci cînd avea de unde să ni le dea. Iar cînd avea și el nevoie, cîteodată, să se odihnească și trăgea perdelele, apoi să nu mă facă nimeni să cred că făcea asta numai ca să-i dea lui Aghiuță prilej a încinge focul pentru mine și pentru alți copii din toate cocioabele de pe lumea asta. Fiindcă atunci, pentru ce ne-ar fi dat prilej chiar de la început, cînd dormeam de-a valma pe laviță, să tragem pe dracul de coadă, de ne crăpa măseaua după o leacă de mîncare? Nu, Hillarius, razele de soare, erau un fel de jucărie care nu costa nimic, nu cum e ajutorul pentru săraci, pe care trebuie să-l cerșești. Încă din copilărie și, de atunci, mereu am socotit că o rază de soare e ca un îndemn de a te bucura de viață.

Ți-am povestit vreodată Hillarius despre copilăria mea? În definitiv e totuna, fiindcă astfel de chestii nici nu sînt pentru tine. Numai să nu crezi că sînt o haimana bătrînă, fără familie. Vreau să știi, doar, că am destulă familie, căci maghernița părintească era plină de copii. Unii din ei au murit, alții s-au descurcat cum au putut și trăiesc pe

undeva, prin împrejurimi sau, poate, mai departe, pentru că nu m-am mai văzut niciodată, cu nici unul. M-am ținut întotdeauna departe de coclaurii ăia. După ce — mă aflam pe atunci la Puentas — am primit scrisoarea din care am aflat că mama murise și că toți plozii fuseseră împrăștiați pe la feluriți țărani, prin grija președintelui Asistenței Publice, nu m-a mai încercat niciodată dorul de a-mi mai revedea lavița din copilărie. Aș fi putut, tot atît de bine, să rămîn dincolo de ocean, și să colind prin Argentina și Chile, așa cum făcut-am pe vremea cînd mi-am zis că nevasta lui José nu se mai sinchisește nici atîtica de mine. Tu n-ai cunoscut-o, și o dau dracului, acum. După atîția ani, pot să-mi dau bine seama că, în zilele acelea, José a fost cel mai *all right* din noi doi și că bine a făcut cînd m-a expediat cu vaporul ăla american.

Însă la primirea scrisorii, cînd am priceput că n-o să mai am niciodată prilej să-i dau mamei o mînă de ajutor, s-a întîmplat să nu pot dormi noaptea, și, frămîntîndu-mă cu tot soiul de gînduri, am descoperit ceva ciudat în legătură cu nevasta lui José și cu mama. Din prima zi în care pot să mi-o aduc aminte, mama a fost mereu slabă ca o găină în cea din urmă zi de clocit. Dar, vezi tu, în ziua cînd am cotrobăit prin scrin ca să dau de adresa unchiului — că eram băiat mare și urma să plec de acasă, ca să mă descurc singur — mi-a căzut în mînă un plic. În plic era o scrisoare și o poză. Scrisoarea era către tata, iar poza era a mamei, lucru care mă face să cred că

trebuie să fi fost, totuşi, şi o vreme cînd le dădea mîna să facă puţin lux.

Ce anume îi spunea în scrisoare, nu e treaba nimănui, însă ce bucuros trebuie să fie cineva, cînd primeşte o astfel de scrisoare de la o fată! Fiindcă şi mama fusese cîndva tînără, în anii de demult, în care nu avea drept avere doar o laviţă plină de copii şi o tuse îndrăcită de care nu mai putea scăpa. Dar asta-i altă chestie. Acum e vorba de poza ceea pe care atunci am pus-o binişor la locul ei, în plic, dar care, mai tîrziu, mult timp m-a făcut să mă gîndesc la ea. Şi în noaptea aia blestemată de la Puentas s-a făcut lumină în capul meu, aşa că puteam vedea bine acum, cînd va să zică murise mama, că în poză semăna cu nevasta lui José ca două picături de apă. Era ceva cum nu se poate mai ciudat. A doua zi am pornit spre apus, fiindcă mă apucase dorul, un dor nebun de munţi. Am hălăduit vreo patru ani prin Anzi, şi am numai amintiri frumoase de acolo, aşa că nu mă gîndeam prea des la nevasta lui José, lua-o-ar dracul! Dacă însă mi se întîmpla totuşi să-mi aduc aminte de ea, atunci mă pomeneam gîndindu-mă şi la părinţii mei, şi-mi ziceam că era mai bine să stea cu José, decît să ajungă să-şi scuipe şi măduva din oase la Asistenţa Publică.

Spune, Hillarius, povestitu-ţi-am vreodată ceva despre mama mea? Pot să-ţi spun că era femeie zdravănă, cel puţin dacă o judecai după poza pe care apucasem s-o văd atunci.

Îl mai ţii minte pe Tăietorul-de-Surcele?... Nu se da bătut niciodată cînd o cucoană îi spunea prin uşa crăpată: „Ei nu, că prea sînteţi mulţi!"

Aşa şi era, la drept vorbind, încît nu se mai lăsa nimeni înduioşat de toate mutrele alea spăsite, ca a ta, care mişunau pe toate drumurile. Totuşi socoteam, pe vremea aceea, că nu-i o laudă pentru tagma noastră, dacă se curăţă prea mulţi din noi. Unii ca mine, de pildă, mai pot s-o scoată la capăt; eu unul învăţasem să dau dracului grijile şi să fiu tovarăş cu soarele. Însă chiar dacă atunci a fost o scîrboşenie din partea ta să pleci dintre noi, mai tîrziu m-am gîndit că, la urma urmei, poate a fost mai bine că te-ai apucat de ceva, ca să nu ne mai împiedicăm de unul ca tine, în drumurile noastre. Vezi tu, nu mulţi sînt plămădiţi aşa încît să poată umbla fără zgardă. Şi într-un fel poate că e chiar mai bine. Aşa cum e clădită lumea, nu-i prielnică unei astfel de vieţi.

Da, da, Tăietorul-de-Surcele... Cine ştie unde s-o fi pripăşit! De altfel nici nu l-am mai prea văzut de atunci de cînd ne-am însurat fiecare de cîte patru ori într-o singură noapte. S-au dus dracului, atunci, şi agonisita lui şi a mea, pe lîngă că eu mi-am pierdut şi patru din colţii cei mai frumoşi. Asta a fost la Charlie Brown.

Asta e! Viaţa îşi are şi ea toanele ei. Dacă priveşti lucrurile în felul ăsta, apoi ce să te mai miri că, din cauza unui păcătos de agent fiscal din Chile, am ajuns tocmai la Londra şi că, în ziua debarcării, m-am pomenit nas în nas cu Tăietorul-de-Surcele. Altminteri poate că toată viaţa mi-aş fi dus-o numai într-un huzur. În viaţa mea n-am întîlnit oameni mai de omenie decît indienii din Anzi. S-au purtat cu mine de parc-aş fi fost unul de-ai lor. În satul ăla nu erau nici calici,

nici conţi: erau numai oameni, fapt care ne pria tuturora.

Ai auzit vreodată cîte ceva despre indienii din Anzi? Cumsecade oameni, dar au tăbărît şi pe capul lor cu învăţătura care propovăduieşte că deosebirea de clasă se înăspreşte, cică, după moarte. Cruci şi Dumnezei! E bine? În chestia asta nu poţi să dai cu zarul. Tot ce se spune despre frăţie sau despre faimoasa cale de mijloc, nu-i decît pălăvrăgeală! Dar oamenii nu se lăsau nici ei momiţi. Îşi dădeau seama că numai şi numai soarele este acela care te poate lămuri ce şi cum. Aveau un templu vechi, unde se duceau cîteodată să stea la taifas cu soarele. M-au luat şi pe mine, căci ştiau că nu mă agăţ de pulpana misionarului, căruia îi şedea în gît templul ăsta, ba le şi făgăduise tuturora bilete de tren direct în iad, cînd mirosise că îi trăgea aţa tot spre templul lor. Erau oameni liberi, vezi tu, nimeni nu le putea veni de hac. Şi m-au luat cu ei, fără să se sinchisească dacă eram sau nu de cine ştie ce viţă. Înţelegi aşadar că trebuia să ţin cu ei, cînd s-au răzvrătit împotriva agentului fiscal, care le căzuse pe cap aşa, din senin. Eu credeam însă că vor doar să-l ia la goană de unde venise. N-am fost de faţă cînd l-au terciuit cu bîtele, dar am aflat destul de repede că după aceea au venit soldaţii, care au spînzurat pe cîţiva dintr-înşii, aşa că după dandanaua aia a trebuit s-o şterg. Dar oameni ca indienii ăia din Anzi, să te înţelegi aşa de bine cu ei, n-am întîlnit niciodată printre albi. Din păcate am fost nevoit să-i părăsesc şi am pribegit

pînă la Valparaiso, unde m-am înrolat ca marinar pe un vapor englez. Aşa am ajuns la Londra.

A fost un noroc chiar că m-am despărţit de echipaj şi am debarcat tocmai în West India Dock, fiindcă aici acostează navele venite să încarce unt. Nici n-am apucat să părăsesc docurile, că m-am şi împrietenit cu Tăietorul-de-Surcele. El tocmai debarcase de pe un vapor din astea cu unt, şi cu toate că nu-l mai văzusem în viaţa mea, ne-am lămurit şi unul şi altul, şi încă repede de tot, că eram camarazi. El cunoştea străzile. Eu nu mai fusesem de mult la Londra, dar mi-aduceam aminte de Charlie Brown şi de ospătăria chinezească din colţ, unde am şi intrat să îmbucăm ceva. Aşa se obişnuia. După aceea, am trecut strada ca să bem un păhărel la Blue Post, pînă să se facă timpul de mers la Charlie. Acolo se dădea drumul numai după ce se isprăvea toată mişcarea din docuri. Dar la Charlie ăsta poţi să cunoşti tot pămîntul. Numai gîndindu-te la toate dobitoacele şi păsările alea împăiate, la cîte şi mai cîte arme şi marafeturi din toate colţurile lumii, agăţate peste tot, poţi să-ţi dai seama că localul lui Charlie era cel mai vestit muzeu din cîte s-au pomenit. Şi, totdeauna, plin de oameni veniţi să petreacă.

Ne-am aşezat, ca nişte oameni de treabă ce ne aflăm, sub namila de crocodil care atîrna din tavan, holbînd nişte ochi plini de răutate. Că erau plini de răutate, am aflat-o de la Tăietorul-de-Surcele, fiindcă — spunea el — aşa sînt crocodilii: morţi şi împăiaţi, tot nu se dezbară de năravul lor de a se zgîi crunt şi a-şi arăta cîinoşia.

Ideea asta nu puteai să i-o scoţi din cap. Îl înţeleg foarte bine, fiindcă mai tîrziu tot el mi-a povestit că odată, la o lecţie de istorie naturală, nu ştiuse despre crocodil nici cît despre Carol al XII-lea, ba, nici în privinţa lui Carol al XII-lea nu ştia mare lucru, şi o cam păţise, aşa că încă de pe atunci nu putea înghiţi crocodilii. Ţine seamă că Tăietorul-de-Surcele urmase la o şcoală adevărată, într-un oraş. Unde mai pui că era şi deştept, dar, cu toată deşteptăciunea şi studiile lui, mi-a spus odată că, dacă ar avea copii, nu le-ar da mai multă învăţătură decît avea el în devlă, fiindcă n-are nici un rost să te îndopi cu regi, cu crocodili şi cu alte chestii de astea.

Acum pot să înţeleg şi mai bine de ce în seara aceea, la Charlie, s-a şucărit aşa de cumplit din pricina crocodilului ăluia, că pe mine m-a costat patru dinţi.

Şedeam, va să zică, sub crocodil, şi eram în apele noastre, cînd a intrat Topsy. Veneau destule fete la Charlie, dar cred că din toate, Topsy era cea care îşi dădea cel mai mult osteneala să se ajungă la o cît mai spornică colaborare internaţională. Pe deasupra, mai avea şi darul de a cunoaşte oamenii. Pe Tăietorul-de-Surcele şi pe mine ne-a adulmecat dintr-o ochire că debarcasem de curînd şi eram cu lozul în buzunar. Dar era fată drăguţă şi nu ne-a ascuns prea mult din drăgălăşenia asta cînd s-a aşezat la masa noastră, aşa că orb să fi fost şi tot vedeai că nu-i lipseşte nimic din ceea ce poate oferi o femeie.

Numai că în afaceri de felul ăsta eu am fost întotdeauna un idiot sau, ca să spun aşa, un idiot

stîngaci. Pot să mărturisesc cu mîna pe cruce că niciodată nu am înhăţat eu o femeie. Ori de cîte ori s-a întîmplat să... — în sfîrşit, aşa cum se întîmplă — apoi femeia a fost cea care m-a înhăţat pe mine. Nu tot astfel se petreceau lucrurile şi cu Tăietorul-de-Surcele. Nu trecuseră nici două pahare, că Topsy i-a şi intrat în sînge şi i s-a cocoţat pe genunchi. Eu, ce să fac? Doar să-mi lase gura apă... Dar, aşa cum am spus, Topsy se pricepea la oameni. După încă vreo două pahare, mi-a adus o prietenă, una lungă şi lălîie, care nu prea avea cu ce se făli. Încolo, era fată dezgheţată. Bineînţeles că ţinusem să avem pe masă tot ce era mai bun în ce priveşte udătura, dar pesemne cam prea din belşug, după cum îmi dau seama acum. Fiindcă atunci cînd fetele au spus că vor să se mărite cu noi şi să dăm pe din două cîte şi mai cîte, am căzut numaidecît la învoială. Mă întreb acum dacă nu făcuseră combinaţia asta şi mai înainte, măritîndu-se de cine ştie cîte ori, fiindcă Topsy, cît ai clipi, a şi sărit de pe genunchii lui Tăietorul-de-Surcele şi s-a dus să ne aducă un tip despre care spunea că e căpitan. Ştiut este că un căpitan de vapor are puterea legală de a încheia căsătorii în ape internaţionale, şi căpitanul ăsta susţinea că localul lui Charlie Brown era cea mai internaţională din toate apele pe care a navigat. Şi poate că în privinţa asta avea dreptate.

Şi uite aşa, ne-am ridicat în picioare şi am făcut o nuntă dublă. Apoi ne-am aşezat la loc şi am închinat în cinstea nevestelor, care nu s-au lăsat nici ele mai prejos şi au închinat în cinstea noastră, adică a bărbaţilor. Căpitanului, ne-au

pus să-i dăm o liră pentru oboseala sa. Însă după primirea banilor, căpitanul a spus că uitase o mică formalitate, şi că, deci, era nevoit să mai oficieze, adică să ne mai cunune o dată. Mai tîrziu ne-am cam gîndit noi că omul ori avea memorie slabă, ori era un mincinos îndrăcit, fiindcă a făcut figura asta de patru ori la rînd, şi de fiecare dată a căpătat cîte o liră ca să ne cunune după litera legii.

Însă după a patra cununie s-a stîrnit halimaua. Nevastă-mea şi cu Topsy invitaseră tot mai multe din cunoştinţele lor la nuntă, şi erau destul de mulţi cei care închinau ca să fim fericiţi şi să ne înmulţim ca nisipul mării, aşa cum spunea unul dintre nuntaşi, care se lăuda mereu că ştie pe de rost codul lui Napoleon. Deodată, în culmea petrecerii, lui Tăietorul-de-Surcele i s-a năzărit că afurisitul de crocodil îi face cu ochiul nevestii-si, şi atunci a răcnit că povestea asta cu Napoleon e o minciună, fiindcă, zicea el, nu încape îndoială că se pricepe mai bine în chestii de ştiinţe naturale.

Înţelegi, cred, că Tăietorul-de-Surcele nu era însă omul care să se mărginească numai la asta. Nici n-a apucat unul din nuntaşi să ducă paharul la gură, că tovarăşul meu s-a şi urcat pe masă şi a început să se bată cu crocodilul, pînă ce s-au rupt frînghiile şi namila a căzut peste noi. În cîteva clipe, masa, tot ce era pe masă, Tăietorul-de-Surcele şi crocodilul, se aflau sub picioarele nuntaşilor. În ghemotocul ăsta eram şi eu pe undeva, şi fireşte că ţineam cu camaradul meu. Dar mai mult ca sigur că cineva ţinea şi cu crocodilul,

fiindcă în vînzoleala aia am pierdut patru dinţi, plus ce mai rămăsese din strînsura mea, dacă o mai fi fost ceva.

Dar nici Charlie nu era omul care să lase lucrurile încurcate. Ţinea mult la dihăniile lui şi nu putea înghiţi ca bunătate de crocodil să fie făcut bucăţi. Îl luă, deci, de coadă şi o folosi din plin împotriva cîtorva clienţi care găsiseră prilejul să se bage în învălmăşeală, pînă au venit sticleţii să facă ordine. O ditamai duba au umplut cu noi. Tăietorul-de-Surcele şi cu mine ne-am ales cu cîte unsprezece zile, fiindcă n-aveam bani. N-au vrut să fie mai omenoşi nici cînd le-am spus că sîntem tineri însurăţei şi ne aşteaptă nevestele.

Nu ştiu ce gîndeau soţioarele noastre despre noi, că le părăsisem. Poate că-şi plîngeau soarta — se poate şi asta — noi însă ne-am învăţat minte şi după aceea nu ne-am mai căsătorit nici măcar o singură dată. Asta numesc eu statornicie şi fidelitate conjugală, fiindcă de atunci am mai întîlnit multe altele ca Topsy şi ca prietena ei, dar am rămas credincioşi soţiilor şi nu ne-am mai însurat nici măcar pentru o singură dată.

8.

O FI AVÎND OARE VREUN ROST să stau culcat aici şi să mă zgîiesc aşa? Poate doar ca să mă lămuresc ce parascovenie o fi cu gionatele astea ale mele, cînd, încolo, îmi simt sănătoase şi zdra-

vene toate mădularele și încheieturile. Barem de-aș putea să mă scol și să iau hapurile alea! Dacă nu s-o fi bosumflat chiar așa de rău clopotăreasa pentru că am dat-o puțin afară, s-ar mai putea să vină. Și s-ar mai putea să vină Hillarius, să mai stăm la taclale și să-i povestesc cîte ceva din zilele de altădată. Pe el pot să-l mai duc, să nu țipe la mine că n-am avut destulă vlagă în oase cînd umblam prin țară și ne mergea bine cu tocila. De ceilalți doi nu mă prea sinchisesc eu, dacă ar da buzna aici și m-ar găsi țeapăn, căci, la drept vorbind, așa fusese vorba, cam pe vremea asta să revină.

Se vede că de mult ce m-am gîndit cum să dreg capacul de la fîntînă, am uitat aseară să întorc ceasul. Dar ce-mi mai trebuie ceas? Mai ales astăzi, cînd soarele e cel mai bun ceasornic. Ia te uită, tot ligheanul e plin de soare! M-aș putea bălăci acolo în voie, dacă nu le-ar fi cășunat cracilor ăstora să-și facă mendrele.

Ehei, Halfdan, te văzuși și la pat... E lămurit că picioarele ți-au făcut festa. E, totuși întîia oară că te-a pus ceva cu botul pe labe în felul ăsta. Nu cumva o fi numai o glumă că te mai agăți de viață! Nu, nici vorbă de așa ceva! După cum am auzit, cei care s-au cărat după rînduială, adică așa, bucată cu bucată, au mai avut și alte metehne. Or, eu n-am avut niciodată vreun beteșug, măcar un cheag de sînge care să astupe ceva, nimic. O fi ca atunci cînd am rămas două zile în pat, în odaia lui Hillarius. Mă rog, atunci oi fi fost nițeluș bolnav, dar nu cine știe ce. Nici gînd de așa ceva. E drept că, după ce m-am stabilit

aici, mi-a cam huruit de cîteva ori tigva, dar m-am tămăduit imediat cu hapurile clopotăresei. Dacă ar fi chip să mă tîrăsc pînă la alea care mi-au mai rămas!... Însă ale dracului porcării sînt tocmai în dulapul din bucătărie, și scîrba aia de poamă-acră n-are de gînd să dea pe aici. Dar *never mind*; n-are a face! Poate că m-oi învrednici eu să fiu în picioare și fără ea, diseară sau mîine. Fiindcă o să le vină mintea la cap picioarelor. Știu eu că nu le rabdă pe ele inima să stea locului prea multă vreme. N-are rost să mă frămînt atît de mult pe chestia asta și să intru la idei precum că cine știe ce bucluc o ieși. Nici vorbă de așa ceva, întrucît...

Așa e! Dacă-i adevărat că mă cheamă Halfdan, apoi mă pot scuti de griji de felul ăsta. N-am visat niciodată urît de pe urma unor gînduri din astea, dar poate că nici nu-i cazul să rămîi de lemn, fiindcă nu știu de ce n-am avea baftă și noi, adică eu și cei de teapa mea, să ne crească și nouă cîte o pereche de aripi, cînd o fi să fie. Nu cred că mi-ar putea dovedi cineva că îngerii sînt făcuți numai din oameni subțiri și cetățeni cu vază.

Dacă stai să te gîndești bine, nimic nu l-ar fi împiedicat pe Plîngărețul să ajungă un înger dat dracului. Pînă și antialcoolic a fost, pe lîngă că s-a mai ținut și de cîte și mai cîte alte năzbîtii. Nimeni nu l-a putut face să-și întreacă tainul lui: trei sticle de bere. Acum, e drept, poate că nici blestematul lui de ulcer de la stomac nu-i îngăduia să sugă mai mult, totuși era prea de tot din partea lui să nu se lase ispitit niciodată. Și avea un

sufleţel care ştia să se bage în sufletul popilor, în orice caz al celor de la ţară. Cred că nu există casă preoţească de unde Plîngăreţu să nu se fi ales, şi încă de mai multe ori, cu ceva haleală, ba încă şi cu o vorbă bună la plecare. Totdeauna a reuşit s-o scoată la capăt cu feţele simandicoase. Şi să fi văzut ce mutră smerită ştia să facă ori de cîte ori se băga printre granguri, fiindcă pasă-mi-te trebuia să se vadă lămurit că el e mai presus de mitocănime. Tot de-ai noştri era şi el, nu încape îndoială, numai că om subţire şi bine crescut; asta am descoperit-o odată cînd şedeam pe o margine de şanţ şi el s-a ridicat la un moment dat spunînd... ce dracu a putut să spună ?... Da, acum mi-aduc aminte că m-am prăpădit de rîs cînd l-am auzit: „Cred că m-am udat la fund, nu ?“

Ca să vedeţi! Om subţire, mă rog, se udase la spate, fiindcă şezuse şi el un pic pe marginea şanţului. Nu-i limpede că avea într-însul stofă de înger? Un om aşa de subţire n-ar merita să se prenumere printre preacinstiţii burghezi ? Bineînţeles, dacă mai punem la socoteală şi alte bazaconii de felul ăsta, aş fi în stare să jur că Plîngăreţu are acum nişte aripi de să le mănînci, nu altceva. Şi pe bună dreptate. Pentru că toţi cei pe care i-am văzut bătîndu-se cu pumnii în piept pe tema asta, au stors lămîia mai abitir decît o storcea Plîngăreţu. Cum a fost de-o pildă, cînd cu preoteasa aia văduvă. Ar fi putut, atunci, s-o stoarcă şi de ultimul ban. El s-a mulţumit, însă, să rămînă la dînsa vreme de o săptămînă, după care a plecat împreună cu mine, fără să se fi lăcomit la ceva — dacă bineînţeles nu sîntem atît de meticuloşi încît să punem la socoteală cîrnatul afumat din buzunarul paltonului şi, în sfîrşit, bruma de litră de unt, bucata de brînză şi pîinea cu care trăgeam nădejde să ne chivernisim cîteva zile, înainte de a da iama prin şunca pe care o pitisem cu atîta osteneală în tufăriş, seara, în ajunul plecării.

Şi acum îmi lasă gura apă, cînd mă gîndesc la şunca aia... Şi eu stau ţeapăn în pat... Dar şi mai dureros e să ştii că în dulapul din bucătărie sînt două sticle de bere, alături de blestematele alea de hapuri, şi că nu poţi ajunge la ele, deşi n-ai pus în gură, toată ziua, nici o firimitură. E de-a dreptul caraghios să stai lungit aici şi să vezi cum soarele îţi spune „să-ţi fie de bine şi să fii sănătos“, cînd tu ai şi murit pe jumătate. Acuma poate că pe jumătate n-o fi, dar cine ştie ce vii nu-ţi mai sînt mădularele. Asta, vrei nu vrei, te duce cu gîndul la rotarul din copilărie. Şi el rămăsese întins tot aşa, mai multe zile calde de vară, şi se sfîrşea încet, îngheţînd, fiindcă înainte se înfierbîntase prea tare. Dar eu nu trebuie să mă asemuiesc cu el, fiindcă dacă el ar fi ştiut să se ferească de basamac, cum am făcut eu întotdeauna, n-ar fi mai fost nevoie să zacă acolo şi să spurce toată lumea cu înjurături, multă vreme după ce-i înţepenise trupul, de nu-i mai lucra decît devla. Îmi aduc aminte că, după ce s-a curăţat rotarul, mama îl ocăra din cînd în cînd pe tata spunîndu-i că o să dea şi peste el damblaua dacă n-o lasă mai moale cu băutura. Tata i-o întorcea, întrebînd-o dacă, după părerea ei, e mai

bine să te prăpădeşti lătrînd ca o focă. Însă dacă vreunul din noi se încumeta să rînjească la mutra pe care o făcea maimuţărind-o cu tusea ei, îi cîrpea una după ceafă. Mi-era o frică nebună de el, dar acum îmi dau seama că trebuie să fi avut şi părţile lui slabe. Acum îmi dau seama — lucru pe care atunci nu l-am înţeles — că îi venea tare greu fără rotar. Dacă se ducea cîteodată să bea în colţul de cimitir în care zăcea rotarul, din prietenie o făcea. Dar nu cred că, dacă tot era acolo, nu îl ducea gîndul şi la cei patru dintr-ai noştri, care dormeau tot acolo, nu prea departe de rotar. Că nici aşa de hain nu putea să fie bătrînul... De multe ori m-am gîndit la asta, cînd îmi venea în minte noaptea aceea — eram culcat pe laviţă, dar nu puteam dormi, şi o auzeam pe mama scîncind şi tuşind mai tare ca de obicei — da, parcă-l văd şi acum, văd gîtul sticlei ieşindu-i din buzunar tatii şi bălăngănindu-se, în timp ce el se uita, buimac, în toate părţile, înainte de a pleca să pună pe mormîntul micuţei cele cîteva flori galbene de cîmp, pe care le ţinea în mînă...

Doamne ! Ce bine e că tocmai azi şi-a găsit soarele să-mi ţină tovărăşie ! Acum s-a ridicat din lighean, şi se furişează în bucătărie. Dar şi mai bine ar fi dacă ne-am putea ţine unul de celălalt, aşa cum ne-am ţinut totdeauna. Dar ai cam început să te duci la vale Halfdan. Chiar dacă n-o să mă facă nimeni să cred că damblaua rotarului mi-a luat picioarele, tot se prea poate să rămîn întins aici toată ziua, fără o picătură de udeală, ca să am şi eu cu ce lua hapurile alea, dacă tot nu pot pune mîna pe ele.

Vezi, dacă aş crede în alte alea — ceea ce nu fac — dar să zicem pentru o clipă că aş *crede*, m-aş putea gîndi că Plîngăreţu se descurcă bine acolo unde este şi că a încetat să mai bată pe la toate uşile simandicoase, cu mutra lui smerită. De fapt, era şi cam pirpiriu cînd s-a prăpădit. Asta i se trăgea de la o noapte în care a dîrdîit tot timpul, pe vreme de viscol, sub cerul liber.

E adevărat că nici nu era ticluit prea bine pentru lumea asta. Lucrul s-a vădit odată cînd am făcut paisprezece leghe într-o zi şi-o noapte, ca să ajungem la Kalundborg, unde — aşa cum ne înţelesesem — urma să ne apucăm de treabă. Numai că de aici a ieşit o întreagă cacialma, mai ales, poate, pentru văduva preotului, numai că ea n-a apucat să afle asta niciodată.

Doamne, ce-a mai putut să rîdă Hillarius cînd i-am povestit despre ziua aceea, cum şedeam în uşa bucătăriei şi mă chioram înăuntru. Plîngăreţu era tolănit pe canapea, de parcă ar fi fost unul de-ai casei, şi fuma mahorcă, trăgînd dintr-o pipă lăsată moştenire de taica popa. Ce mutră a făcut, cînd a dat cu ochii de mine ! S-a strîmbat, a clipit de cîteva ori, şi-a plimbat pipa în gură — de s-a şi speriat preoteasa, închipuindu-şi că are cine ştie ce meteahnă. Noroc că i-a dat prin gînd de a întors capul spre mine, care şedeam în uşă şi rînjeam. Plîngăreţu încă nu se ridicase de-a binelea, cînd eu am spus aşa, ca să-l scap din ananghie, că e vărul meu, cu care nu mă mai văzusem de mai mulţi ani, şi că totdeauna are obiceiul să facă mutra asta, însă de bucurie, cînd revede pe careva dintre neamuri.

Femeia asta era cea mai bună văduvă din cîte am întîlnit ; se arăta plină de încredere în noi şi, după cum mi-am dat seama, avea loc destul, în piept, pentru o inimă mare şi încăpătoare, cum de fapt şi avea. Apoi am intrat înăuntru şi am început să povestesc despre toate rubedeniile noastre, iar Plîngărețu a fost destul de dibaci ca să ia comanda, aşa că n-am apucat să spun prăpăstii sau să mă bîlbîi.

Am petrecut o după-amiază plăcută ; pînă la masa de seară nu rămăsese un colţişor măcar, din tainele de familie ale Plîngărețului, şi prin urmare şi dintr-ale mele, pe care să nu le fi înghiţit văduva preotului. Dar, drept răsplată, am înghiţit şi noi cîţiva stînjeni de albume de familie pline cu poze, care arătau că în căminul acela sfînta cucernicie se afla la loc de cinste. Era o seminţie care timp de mai multe sute de ani zămislise numai preoţi şi preotese, fiecare mădular al dinastiei chivernisindu-se cum nu se putea mai bine. Se vedea cît de colo că se umflă în pene pe chestia asta. Încolo, era o femeie bună de pus la rană.

Mi-am dat seama că Plîngărețu era acolo de cîteva zile şi că a trebuit să se fi dovedit la înălţime în creştineasca îndeletnicire de a-i ţine de urît văduvii. În casă mai erau şi alţi oameni, dar am avut grijă să nu-i încurcăm în treburile lor. De altminteri nu se întrebau nici ei ce-i cu noi. După cîte spunea preoteasa, se obişnuiseră s-o vadă deschizînd uşa pribegilor şi găzduindu-i cîteva zile în odaia de musafiri, dacă, mă rog, erau cumsecade şi îmbrăcaţi curăţel. Drept e că eu nu eram

chiar aşa de înţolit ca Plîngărețu, dar i-am explicat că în ramura mea de familie, mulţi au obişnuit, şi mai obişnuiesc încă, să se îmbrace mai altfel, mai ciudat, nu ca nişte filfizoni, ci dimpotrivă.

Cînd am rămas, apoi, între patru ochi, în odaia de musafiri, cu Plîngărețu, a cam scăpat el cîteva vorbe, cum că, adică, ar fi mai bine să mă cărăbănesc de acolo. Se înţelege că avea şi temeiuri să mă povăţuiască astfel. Se gîndise că, de bună seamă, din întîmplarea asta norocoasă putea ieşi ceva mai mult, poate că avea prilejul să se stabilească şi el, de-a binelea, într-un cămin cuviincios.

E foarte adevărat că nu trebuie să te miri niciodată, oricîte gogoşi ţi s-ar vinde, aşa că l-am priceput destul de bine. Şi apoi nici nu-mi trecea prin căpăţînă să-l pizmuiesc pentru bunătatea lui de văduvă. Dar s-a întîmplat altceva, anume că a doua zi arătam şi eu omeneşte în pantalonii, ghetele şi ciorapii răposatului, ba aveam şi o cămaşă curată, însă asta nu putea să mi-o ia Plîngărețu în nume de rău. Niciodată n-am fost în stare să dobîndesc o femeie, ca să spun aşa, singur. Pe de altă parte învăţasem însă că nici nu capăt nimic, dacă stau ca un popîndău cînd cineva mă rîvneşte. De fapt, numai un orb n-ar fi văzut că şi văduva îmi dorea puţintel binele. Poate s-o fi gîndit femeia că eram mai în putere decît Plîngărețu.

Dar... deştept foc şi Plîngărețu. A înţeles pe loc că-i scapă pleaşca printre degete. Nu ştiu ce-o fi gîndit despre ea, dar m-a făcut să înţeleg

că cel mai bine era s-o ștergem amîndoi. Așa era el: cînd se apuca să vorbească, găsea întotdeauna o portiță de scăpare. Ca din întîmplare, deschise un ziar și găsi un articol despre o fabrică de oxigen care se clădea tocmai atunci la Kalundborg. Ce figură a mai făcut! S-a prefăcut că nu se aștepta ca lucrările să fie atît de înaintate, aproape pe sfîrșite. Probabil că unchiul nostru se și înființase acolo, așa că trebuia să ne grăbim și noi. Cum se vede, își născocise un unchi inginer, care urma să fie acolo în fruntea bucatelor și putea, deci, să ne facă rost de cîte un post bun. Atîtea îi cînta preotesei văduve despre fabrica aceea de oxigen, încît mai că ai fi putut crede că e chiar fabrica noastră și că nu se putea să lipsim de acolo. Dar i-a făgăduit că o s-o mai vizităm din cînd în cînd, ca să-i spunem cum o ducem.

Și așa am luat-o din loc în aceeași seară, cu puține merinde la noi, afară de șunca ascunsă în tufăriș. Ti, ce mai șuncă! Iar îmi aduc aminte de ea — așa mi se mai întîmplă de obicei, cînd crăp de foame. Poate și unde nici n-am apucat să gustăm măcar o felioară din toată bunătatea aia de șuncă. Am mai băgat eu de seamă și altădată că, dacă ai pus mîna pe un lucru și l-ai pierdut înainte de a te fi putut bucura de el, amintirea lui îți este mult mai vie decît dacă s-ar fi întîmplat altfel. Închipuiți-vă că javra de Plîngărețu o dăduse de pomană! Împărțisem între noi pachetele, și lui îi căzuse șunca. După vreo patru leghe de mers — taman se întunecase — ne-am așezat pe marginea unui șanț ca să ne odihnim și

să ciugulim ceva. Ei bine, acolo mi-a destăinuit, nătărăul, că pusese șunca pe cutia de scrisori a unei căsuțe, ca să facă — zicea — o surpriză celor care locuiau acolo. Pînă la urmă și-a dat arama pe față. Ca să fie sincer, îi plăcea să facă pe ascuns fapte bune, că la urma urmei nici nu era făcut să se spetească sub poveri și că în definitiv..., și dacă-i vorba așa..., și unde mai pui că... Fapt e că îl văzusem eu mai de mult că este cam un fel de moarte obosită, doar că îl punea dracul mereu să facă pe grozavul, ca omul care nu se dă îndărăt de la nimic. Și apoi mai avea și darul ăsta de a-și ticlui aiurelile atît de bine, încît ajungea să le creadă și el.

Ți s-o fi părînd, poate, că-i o minciună, dar află că tot ce-ți spun acum, picătură cu picătură, nu-i decît adevărul adevărat. Cum ședea acolo, pe marginea șanțului, Plîngărețu ajunsese să se convingă el singur că tot ceea ce scornise despre fabrica de oxigen era aevea. Și, la drept vorbind, dacă nu pui la socoteală unchii, poate că avea dreptate. E cu putință ca nici el să nu-i fi pus la socoteală, dar adevărul e că ținea morțiș să mergem acolo și să căpătăm de lucru, fiindcă e lămurit doar că orice fabrică nouă are nevoie de oameni, iar noi nu trebuia să scăpăm prilejul de a face rost de ceva pentru o vreme mai îndelungată, așa cum spunea că întotdeauna și-a dorit, dar niciodată n-a avut parte să aibă.

Să mă trăsnească toți dracii dacă nu-i așa cum îți spun, că, adică, stîrpitura de Plîngărețu m-a dus de nas mai abitir decît ar fi putut s-o facă vreunul din băieții noștri cei mai zdraveni. Într-o

zi şi o noapte am făcut paisprezece leghe. Şi e lămurit că, de vreme ce Plîngărețu se ținea cu atîta îndîrjire de chestia fabricii, apoi ne-am dus acolo — ce era să fac? Dar poți să-ți închipui şi tu că, bineînțeles, totul nu era decît cai verzi pe pereți. Nici gînd să găsim de lucru. Mai întîi că fabrica nu era isprăvită nici pe jumătate; apoi, de multă vreme tot oraşul se înscrisese pe liste, în vederea viitoarelor echipe de lucru. Dar afară de asta, spunea maistrul cu care am stat de vorbă, veniseră buluc mii de şomeri din toate unghiurile țării, că în două ceasuri — poate nici atît — ar fi fost în stare să alcătuiască echipe de lucrători pentru zece din cele mai mari fabrici de oxigen de pe pămînt.

Aşa se face că am ajuns la azilul de noapte, şi poți să mă crezi că la Kalundborg nu se prăpădeşte nimeni cu firea pentru turişti — cel puțin pe vremea aceea — fiindcă, pe legea mea, căminul de acolo nu era decît o porcărie nemaipomenită. Dar aşa era, va să zică...

Uf! Fie-ți milă şi dă-mi hapurile alea... Cred că o să dorm puțin...

9.

HILLARIUS! DACĂ ÎNTR-O BUNĂ ZI o să fii împuşcat şi o să ai norocul porcesc să capeți ceva bani pentru asta, ce-ai să faci? M-am gîndit şi eu cîteodată de ce m-aş apuca dacă aş pune

laba pe o grămadă întreagă de bani. Se prea poate să nu am cine ştie ce stofă de inventator, dar de un lucru sînt sigur. Dacă ajung să-mi cumpăr cîndva un local, apoi în localul ăsta n-o să vînd îngheţată.

De fapt, am fost şi eu odată multimilionar. Asta se întîmpla la Hamburg, pe la începutul lui 1920. Bătusem cale lungă pînă acolo, şi aveam în buzunar cîţiva florini. I-am schimbat la Reberbahn şi am căpătat pentru ei treizeci şi patru de milioane de mărci. Dar cînd un pahar de bere te costă azi treizeci de mii, iar mîine de trei ori mai mult, milioanele se duc pe copcă în doi timpi şi trei mişcări, aşa că am zbughit-o repede din Hamburg. Nu era chip să-i vezi, ţi se umplea inima cînd vedeai haitele de copii care mişunau în port, care mai de care gata s-o vîndă pe sor-sa şi pe mă-sa pentru un colţ de pîine.

Dar mi-am adus aminte de rotarul meu de pe vremuri, care făcuse socoteala că ne-am fi putut îmbogăţi cu toţii, împărţind între noi toţi banii aflători în ţară. Puteam să-l desfiinţăm pe rege şi să dăm dracului tot guvernul, chiar şi pe preşedintele Asistenţei Publice, ba şi întregul consiliu parohial de la noi, îmbîcsit de grăsime, fără ca cineva să ducă vreo lipsă. Trebuia să împărţim banii frăţeşte între noi, toţi, ca să avem fiecare partea lui, să ne facem socialişti şi să trăim fericiţi. Aşa spunea rotarul. Dar învăţătura asta abia mai tîrziu a stabilit-o. Cel mai adesea, vorbind cu tata, spunea că socialismul trebuie făcut cunoscut de toţi, ca să-l poată pricepe tot omul.

Şi poate că aşa şi era, în ce-l priveşte pe tata; fiindcă nu era lipsit de rost nici ceea ce-i spunea mama cîteodată, anume că dacă ar fi inventat el praful de puşcă, apoi n-ar fi fost mare primejdie să pleci la război.

Înţelegi, Hillarius? Mama fusese şi ea, la vremea ei, tînără şi frumoasă. Să-i fi văzut poza din scrin! Ţie pot să-ţi spun că oricare ar fi mîndru, că mamă-sa a arătat cîndva aşa, chiar dacă, cu timpul, s-a baccelit ca o zgripţuroaică. Pare-mi-se că am şi înţeles pentru ce s-a şucărit o dată, ba, s-a făcut foc şi pară cînd tata a venit într-o zi cu cîţiva prieteni. Unul avea acordeon şi a început să cînte. Cînd, mai pe urmă, tata a început să bată măsura cu saboţii şi să se zgîiască la mama, spunînd: „Mai ţii tu minte..."

N-aş fi crezut niciodată că poate să-şi iasă din fire atît de tare. Tata nu avusese de lucru vreme de cîteva zile, n-aveam un colţ de pîine în casă, focul îl făcusem cu un capăt de laviţă, iar despre partea mîncării, abia încropisem un terci de orz.

Parc-o văd şi acum pe mama. Ţipa că pătimise destul de pe urma cîrlionţilor de pe frunte şi a acordeonistului, şi că nu doreşte decît ca nici una din fetele ei să nu fie proastă cum fusese ea. Să nu crezi că mint, deşi tare aş vrea să fie minciună povestea asta cu pacostea mea de familie. E tot atît de adevărat, precum e adevărat că dormim în şura asta, că putem fi siguri că mîine nu mai avem decît cel mult un ceas pînă la Korsör şi că ne-am culcat aici destul de des. E ciudat că şura asta se găseşte la mare depărtare de orice altă casă, şi că, deşi se află chiar lîngă şosea şi stă

întotdeauna deschisă, prin preajma ei n-a fost niciodată vreo razie, cu toate că toţi băieţii vin pe aici. Proprietarul ei, care n-a strîmbat niciodată din nas dînd cu ochii de noi, trebuie să fie şi el un fel de minunăţie ca-n poveşti, tocmai ca şi mama în ziua aia, cînd s-a vădit că are în străfundul fiinţei ceva faţă de care, mă rog, jos pălăria.

Cum să-ţi spun eu?... Aproape că-i de neînţeles cum s-au petrecut lucrurile. I-a cîntărit din ochi unul cîte unul. Era ca şi cum i-ar fi spus din priviri, fiecăruia, ceva care-l făcea să plece ochii. Fără să scoată o vorbă, a luat armonica, a scuipat-o şi a aruncat-o afară. Toţi cîţi erau acolo s-au cărăbănit unul după altul, fără a crîcni măcar, iar tata a încetat să mai tot pocnească în podea cu sabotul, şi-a ţinut fleoanca, s-a dus să se culce şi multă vreme după aia n-a mai băut basamac.

Pînă a nu-i pieri piuitul — că în cele din urmă l-a lovit damblaua şi a crăpat — rotarul a avut, totuşi, şi un dram de minte şi nu s-a mărginit doar la credinţa lui în chestia banilor. Drept e că se războia şi cu guvernul şi cu preşedintele Asistenţei Publice şi cu toţi ceilalţi granguri, dar într-un chip cu totul altul. Era destul de înţelegător ca să spună că se cuvenea să avem şi guvern, şi consiliu parohial, dar că astea trebuie să fie alcătuite din oameni cu scaun la cap şi cu crez socialist.

Era prea deştept rotarul, pesemne, ca să creadă în bani. Spunea că adevăratul capital este munca. La asta m-am gîndit şi eu pe vremea cînd mă încîrduisem cu indienii din Anzi. Ei nu aveau aproape niciodată bani, dar o scoteau, totuşi, la

capăt, fiindcă munceau numai pentru ei și nu rîv-
neau la mai mult decît le trebuia.

Atunci, la Hamburg, s-a văzut lămurit că banii sînt la cheremul unui guvern. Trebuie să-ți intre bine în cap că cel mai cuminte lucru este să-ți cumperi sticlele tale de bere chiar acum, fiindcă se prea poate ca într-o bună zi o sticlă să coste o jumătate de milion, și de unde dracu' să scoți cîte o jumătate de milion în fiecare dimineață ? Fără îndoială că în ziua de azi avem o droaie de socialiști bine înfipți atît în guvern, cît și în consiliul parohial, dar le lipsește rotarul, ca să-i învețe ce au de făcut. Povestea cu banii, pe care o tot propovăduia, o zămislea pe vremea cînd încă nu-i lipsea o doagă, și spunea că numai munca poate produce valori. Atunci, da, se cheamă că atinsese miezul chestiunii, și chestiunea asta ar cam trebui să dea de gîndit guvernului. Nu e vorba de mine, că eu o scot la capăt, dar mă gîndesc la cei ca tine, care acum se îngrașă an după an, așa că din cauza lor rămîne din ce în ce mai puțin loc pentru o haimana deprinsă să cutreiere drumurile. Voi ce-o să faceți ? Dacă o să vă meargă mereu ca acum, atunci lumea întreagă o să fie plină numai de haimanale de mîna a doua și a treia. Din cei de o seamă cu voi nu-i nici unul la sută să se poată descurca precum Tăietorul-de-Surcele, cînd cîte o cucoană speriată îi spunea prin ușa crăpată : „Ei nu, că prea sînteți mulți !"

Și ăsta-i adevărul, că sînt mulți, tot mai mulți, din ce în ce mai mulți. Pînă la urmă are să fie ca la Hamburg. O să fie grămezi de milioane, dar nimic cu care să-ți astîmperi chiorăitul mațelor.

Vezi tu, pentru asta n-am eu cine știe ce încredere în socialiștii pe care-i avem în ziua de azi. Voi vă puteți descurca mulțumită faptului că sînteți stabili și aveți de lucru. O să mă descurc și eu, nu-i vorbă, dar mă frămîntă adesea gîndul cam ce-ar trebui să fac dacă m-aș pomeni odată cu o grămadă de bani pe care să-i cheltuiesc într-un iureș, vasăzică înainte de a se preface în milioane pe care să nu poți cumpăra nimic. Departe de mine gîndul că m-aș umple vreodată de mai mulți bani decît aș putea bea în vreo două zile, dar se prea poate, totuși, ca într-o bună zi să am norocul porcesc de a fi împușcat, cum s-a întîmplat cu Bernhard Sparge-Nuci.

Vreo doi ani am colindat amîndoi, el și cu mine. Îi era cam greu să se descurce, fiindcă — vezi tu — nu prea era soi bun. Nu se pricepea să facă pe precupețul. Semăna cu un irlandez, așa că cetățenilor pașnici le era frică de el și chemau poliția înainte de a apuca bine să le bage pe gît cîte o pereche de șireturi sau un plic de ace de siguranță. Încă din născare nu i-a prea priit lui înfățișarea cu care fusese blagoslovit. Mie însă mi-au plăcut totdeauna irlandezii — au parcă într-înșii ceva, un fel de a fi așa cum se cuvine — te-ai ars dacă-i iei prea de sus. De aia mi-era drag Bernhard, chiar dacă nu era irlandez decît la înfățișare. În lung și-n lat era cît doi vagmiștri, se uita sașiu, avea mutra pistruiată și părul roșu. Le-ar fi stat bine la Dublin, ca statuie, fiindcă statuile nu trebuie să aibă nimic pe dinăuntru. Nici Bernhard nu avea așa ceva. Ca să zic așa, nu era în stare să gîndească, și în viața lui n-a avut decît

două idei. Una din astea e taraba cu îngheţată pe care-o are acum; a doua idee a fost aia de la care i se trage porecla. Ne întîlnisem, cîţiva băieţi, la un iarmaroc, unde era rost de ceva învîrteală. Printre ei, Herman-Plăcintă, căruia îi mergea bine la bîlciuri. Cîştiga cîte o bumaşcă de zece, lăsîndu-se doborît de boxerii ăia a căror căpetenie făgăduia o sută de coroane oricui putea să-l învingă pe unul de-ai lor. Plăcintă avea un dar de a face pe ţăranul grozav, ca să se lase apoi doborît. Ce nu face omul pentru o bumaşcă de zece! Eram, de altfel, mulţi care foloseau bîlciurile, ca să mai cîştigăm cîte un ban. Mai era Box-Henry, care vindea baloane ţipătoare, apoi Kristian Spinare-Ţeapănă. Asta a dus-o bine pe tot timpul tîrgului fiindcă era în dragoste cu femeia fără bulane şi burtă.

Eu vindeam tot felul de flecuşteţe care aveau căutare printre ţărani, dar Bernhard n-avea nimic, afară doar de o coroană, şi asta, în mărunţiş. Nătărăul, de cînd îl ştiu eu s-a dat în vînt după roata norocului, aşa că n-am apucat noi să ne uităm bine împrejur, că i se şi făcuse praf coroana. Dar n-aveam încotro, trebuia să-l las să-şi facă mendrele, fiindcă, altminteri, gogomanul era arţăgos, mai dihai decît un preşedinte de Asistenţă Publică. Şedea proţăpit în faţa roţii, se uita peste capetele celor dimprejur şi, saşiu cum era, îi venea tocmai bine să se uite şi la oameni, să citească şi toate cifrele, oricît de repede se învîrtea roata. Şi să-l fi văzut cînd a cîştigat. Nu i se mai întîmplase asta niciodată, la oricîte roţi trăsese. Pînă să-şi vină în fire, cîştigase o nucă de cocos. Habar n-avea ce să facă cu ea, dar era fudul, ca un irlandez care a tras pe sfoară poliţia engleză. Şi ce înseamnă asta pentru un irlandez, nu ştie decît cel care a văzut aşa minunăţie, de pildă eu.

Ne-am învîrtit, apoi, vreo două ceasuri prin bîlci. Eu am făcut ceva vînzare, dar Bernhard... Bernhard se ţinea într-una pe lîngă mine, cu nuca lui de cocos, şi făcea o mutră, de se luase o droaie de copii după noi. Într-un rînd ne-am oprit, ca să ne uităm puţin la Thorkild Carte-Multă, care umbla tot timpul cu cura de apă a doctorului Knick în buzunar. Citea cărţi de medicină numai aşa, din curată ţicneală. Dar în vara asta făcea pe negrul. Curată neghiobie. Pentru ce, adică, să fie, neapărat, negru? Ar fi putut tot atît de bine să fie sticlete sau preşedinte de Asistenţă Publică cel în care trebuia să pocnească oamenii. Thorkild Carte-Multă făcea însă pe negrul; îşi vopsise mutra şi labele, şedea pe un fel de şa şi trebuia să urle şi să se rostogolească la pămînt, de cîte ori era nimerit cu una din mingile alea din cîrpă, trei lovituri pentru douăzeci şi cinci de öre.

De aici i-a venit lui Bernhard o idee grozavă, de credea că i-a pus Dumnezeu mîna în cap, mulţumită unei coji de nucă. M-a tras mai la o parte şi, zburdînd de bucurie, mi-a explicat că, dacă oamenii-s atît de neghiobi încît să plătească douăzeci şi cinci de öre pentru a bombarda capul unui negru, s-ar putea foarte bine să dea o coroană, ca să arunce cu o nucă de cocos. Acuma, ştiam eu că Bernhard n-a prea fost în fruntea cozii, cînd s-au plămădit doxe pentru devle. Fii sigur că dacă un cal l-ar fi lovit cu copita în cap,

n-ar fi pățit nimic. Dar bietul cal și-ar fi putut rupe piciorul. I-am spus, totuși, că, și dacă regula era ca oamenii să-l lovească numai în frunte, se putea ca cineva să ținteascӑ greșit, și n-avea nici un rost să-i plîngi de milă unei nuci de cocos, pentru o coroană. Dar Bernhard e-n stare să fie uneori atît de încăpățînat, încît l-ai crede irlandez sadea. A rupt dintr-un alun o nuia și a înfipt-o într-unul din ochetii moi ai nucii, făcînd astfel un fel de măciucă.

N-am putut să-l fac să se răzgîndească. S-a dus liniștit de tot pînă la baraca negrului, s-a proțăpit acolo și le-a spus celor care cumpărau mingi, că, în loc să se țină de un joc așa de copilăros, mai bine l-ar pocni pe el în cap pentru coroană. Oamenii au rînjit mai întîi, și cred că mulți l-ar fi miruit cu plăcere dar nu prea îndrăzneau fiindcă, așa cum arăta Bernhard, se putea ca, după o pocnitură zdravănă, să-l apuce năbădăile, și atunci se ducea dracului coroana.

Thorkild Carte-Multă rînjea și el, dar nu se prea sinchisea. El știa una și bună : că încasa cinci coroane pe zi, ca negru cu salar fix, și era mulțumit. Numai că apăru de undeva patronul lui Thorkild, și ăstuia îi sări țandăra. Era — cum i s-ar zice — o concurență ilicită ! Tipul știa însă foarte bine cum trebuie să se poarte cu oamenii. Era, vezi Doamne, fruntaș în meseria sa, și își zicea director. S-a întîmplat atunci ca, o dată în viața lui, să știe și Bernhard cum să se poarte, și îl pofti chiar pe director să-și încerce norocul. Acesta primi, era *all right*, și începu, respectînd regula. Izbi de trei ori, făcîndu-l pe Bernhard să se cam strîmbe. Dar tot întinse laba după încă o coroană. Nici de data asta directorul nu dădu prea zdravăn, însă la a șasea lovitură s-a rupt nuiaua de alun. Directorul, om subțire. Nici vorbă să-și ceară banii înapoi. A găsit pe undeva o rangă de fier și a înfipt-o în nucă, a spus că lovitura trebuie repetată, apoi l-a otînjit și a șasea oară, după care i-a plătit a șasea coroană. Așa se poartă un director. Manierele lui fine s-au văzut și mai bine după aceea, cînd nuca s-a spart și bucățile au zburat în toate părțile, iar ranga de fier a răzuit o fîșie de piele de pe fruntea lui Bernhard. Cu toate că directorul mai avea încă două lovituri plătite, n-a mai avut nici o pretenție.

Bernhard era foarte abătut, dar nu din cauza pocniturilor primite în tigvă, ci fiindcă nu mai găsea altă nucă de cocos cu care să-și poată relua afacerile. Cum văzusem că ideea lui se dovedise strălucită, m-am dat și eu peste cap să găsesc altă nucă, de cocos, dar pesemne că cea cîștigată la roata norocului era singura pripășită pe pămîntul bîlciului. Omul cu roata, unde Bernhard a mai pierdut apoi trei coroane, spunea că o căpătase și el de la un marinar, în schimbul unei sticluțe de apă de colonie.

Vreo cîteva zile a tot stat bosumflat Bernhard. Avusese și el, în sfîrșit, o idee, iar ideea asta dovedise cu temei și pe viu că are o căpățînă bună ! Din păcate nu era o idee cu viitor, nefiind chip să găsești nici cu lumînarea nuci de cocos în Danemarca. Dar tot s-a ales cu ceva, căci i-a rămas numele Bernhard Sparge-Nuci.

Spune și tu, Hillarius, nu e ciudat că te pot năpădi astfel de gînduri? Gură-bogată ăsta de Bernhard îmi aduce aminte cîteodată de Viggo, fiul contelui, că tot ca Viggo era de țanțoș și de prost. Îți spun cu mîna pe inimă că și astăzi i-aș fi purtat de grijă, dacă n-ar fi fost împușcat, și nu s-ar fi întîmplat să pună mîna pe el femeia aia care ținea taraba cu înghețată. Dar așa i-a sucit capul, că l-a făcut să-și bage banii în afacerea aia și să rămînă la ea. Dar privind lucrurile și în alt chip, poate că-i mai bine așa. Eu am cîțiva anișori în plus față de el, și poate că într-o bună zi, cînd nu mai puteam fi împreună, cine știe printre ce soi de indivizi ar fi ajuns. Și nici n-am auzit spunîndu-se despre muiere că ar fi la fel de rece ca și coșulețele ei cu înghețată. Asta a și fost pricina pentru care nu m-am amestecat și n-am căutat să-l ademenesc de acolo.

Judecînd astfel, putem spune că a fost ceea ce se numește o împușcătură fericită. Eram, amîndoi, pe drum spre alt bîlci. Cred că, în sinea lui, el tot mai trăgea nădejdea să găsească pe acolo altă nucă de cocos. Nu se gîndea, nătărăul, că aceleași panorame și coțcării sînt peste tot. Într-o după-amiază, cînd ne tolănisem la o margine de pădure, ca să tragem un somn, sau, poate, doar să stăm puțin așa, lungiți, și să ne bucurăm de razele de soare care jucau prin tufișuri și nu știam ce dracu ne găsise... Da, asta a fost înainte de pățania care avea să urmeze.

Află, tu Hillarius, în mîndrețea mea de copilărie am fost la multe vînători mari, cu hăitași.

Erau adunați toți copiii din sat, cîți puteau fi găsiți. După aceea, căpătam fiecare cîte cinci ore, iar cîteodată mai aveam și norocul să împărțim între noi cîte un fazan, cînd răscoleam pădurea ca să căutăm ceea ce scăpase vînătorilor. De aceea nu m-am urnit din loc nici cît un lat de palmă, cînd am auzit în după-amiaza aia gălăgie de hăitași și împușcături; doar eram culcați chiar la marginea unui drum public, așa că n-ar fi trebuit să tragă într-acolo. Totuși, văzînd că hărmălaia se întețește, mi-au mai venit și alt soi de gînduri, și atunci i-am spus lui Bernhard că n-ar strica s-o luăm din loc. Așa am și făcut. Însă în timp ce ne și aflam pe șosea și Bernhard tocmai se aplecase ca să-și îndrepte puțin ziarul care îi ieșise din bocanc, tocmai atunci, va să zică, s-a întîmplat pocinogul.

Tu nu l-ai văzut niciodată pe Bernhard, dar cred că ai văzut de atîtea ori partea din spate a unui tomberon. Cam așa ceva se putea vedea cînd se apleca Bernhard. Dacă faci o astfel de asemănare, apoi nu mai am mult de spus ca să înțelegi că ploaia de alice din pușca toptangiului — că un negustor trăsese — nu prea putea să se irosească, trecînd pe lîngă o asemenea țintă. Dacă alicele l-ar fi nimerit în frunte, n-ar fi fost mare lucru. Dar așa, îl înțepau al dracului, și a început să înjure de zor. Mă și temeam că namila o să-și verse focul pe toate cinstitele obrazuri vînătorești care se adunară buluc în jurul nostru, cu atît mai mult cu cît ăștia cam începuseră să cîrîie, precum că eram doar niște haimanale. De aceea am fost nevoit să spun adevărul, ba și ceva pe deasupra, că, adică, eram negustori ambulanți,

cetățeni respectabili, și că fuseserăm împușcați, dacă nu chiar uciși, pe un drum public. Asta a făcut oarecare impresie, dacă nu la toți, în orice caz asupra unuia din ei, care a și luat de altfel, toate măsurile cuvenite. Am crezut mai întîi că e doctor, cînd colo, el era avocat. Ăsta a făcut el știe ce declarații pe la poliție și mai știu eu pe unde, și l-a băgat pe Bernhard în spital, ca să-l tămăduiască de alice. Două zile am așteptat pînă i-au dat drumul de acolo. Dar avocatul, care ținea cu noi, a mai făcut și o grămadă de alte treburi. Nu numai fiindcă era avocat, dar dintr-o pricină sau alta, numai de el știute, îi purta sîmburele toptangiului, și nu s-a astîmpărat pînă ce nu l-a văzut băgat la dubă.

Ce mai halima a fost și judecata ! Păcat că n-a ținut mai mult, căci eram doar ditamai martorul și mă alegeam cu cîte o bumașcă de cinci pentru fiecare termen. La urmă i s-a plătit lui Bernhard o despăgubire frumușică, și după aceea a pus muierea aia șaua pe el. Asta s-a întîmplat într-o seară, cînd, nu știu cum că în loc să nimerim ușa pe care intram de obicei, ne-am pomenit în casa femeii. Așa am făcut cunoștință. Dar cred că e femeie de treabă — altfel, bineînțeles, n-aș fi plecat, lăsîndu-l pe Bernhard acolo. După ce, însă, am tot venit pe la ea o vreme, am dibăcit că se cam mișcă ceva, fiindcă Bernhard a descoperit netam-nisam că se prăpădește după înghețată.

Dar în viața mea n-am rîs atît ca pe timpul procesului ăluia. Pentru că, dacă-l cunoști pe Bernhard Sparge-Nuci cum îl cunosc eu, ca pe un

fiu, și dacă știi cum arată... Ce să mai vorbesc ? Muream de rîs cînd avocatul tot spunea judecătorului și întregii poliții că i se cuveneau lui Bernhard despăgubiri, pentru că i se stricase... *tenul*.

10.

DAR ASTA CE-O MAI FI ? Pesemne că am tras un somn zdravăn. De obicei soarele rămîne în bucătărie mai bine de un ceas. Acum văd însă că a trecut. Trebuie să fie tîrziu după-amiază, deoarece cam asta e vremea cînd razele soarelui au parcă obiceiul să-mi șoptească despre binele pe care mi-l vrea clopotăreasa cu filotimiile ei. De bună seamă că, oricum, este mai *all right* decît ăi care fac figura asta cu facerea de bine în seara de Ajun, închipuindu-și că-l pot păcăli pe Dumnezeu în felul ăsta. Ehei, trăsni-m-ar toți dracii ! m-am gîndit eu, cîteodată, de Crăciun, că Dumnezeu îi apucă pe ei de barbă, nu ei pe Dumnezeu. Chiar și în anii aceia cînd lumea parcă se țicnise de-a binelea, cînd toată țara era plină de neisprăviți care n-aveau de lucru și credeau că pot s-o scoată la capăt ca vagabonzi, cu toate că multora nici nu le căzuse cașul de la gură, chiar și pe atunci tot nu murise nădejdea. Cînd se apropia Crăciunul, burghezimea începea să simtă o mîncărime între umeri și-și închipuia că-i cresc aripi. Pînă și cei mai nărăviți dintre blestemații

ăia care se bat cu pumnii în piept că „munca înnobilează", afișînd-o ca o lozincă, alături de „negoțul ambulant și cerșitul interzise", „pentru comisionari, intrarea prin bucătărie" și alte de-astea, pînă și cei ce cîntau în corul pelerinilor[1], că — de! — o dată pe an e Crăciunul. Așa o fi, „munca înnobilează", dar tot așa de sigur este că nobilii nu muncesc, discutam noi între noi, în zilele alea. Numai că zecilor de mii de tineri, ca Hillarius și alții ca el, care desigur că ar fi vrut bucuros să muncească, pentru că erau niște nevolnici incapabili de a-și face loc prin viață fără muncă, ei bine, acestora nu le era îngăduit așa ceva, cu toate că nici prin gînd nu le trecea să se ia la întrecere cu nobilimea. Or, ei nu doreau alta, decît să li se îngăduie a fi siguri că vor avea crăpelniță și altădată, nu numai în seara de Ajun. Fiindcă, ce-i drept e drept, în seara de Ajun, culmea fericirii e să fii vagabond. Seara de Crăciun a fost întotdeauna singura nădejde sigură pentu oamenii care nu-s născuți pentru ceva stabil. E seara în care, an de an, Dumnezeu trage pe sfoară burghezimea, lăsînd-o să creadă că e atît de binefăcătoare cum nici dracul nu-i, și că nimic n-o va împiedica să se urce drept în rai, cînd, într-o bună zi, îi va veni și ei sorocul.

Clopotăreasa are și ea gărgăuni, dar e neroadă de-a binelea cînd i se năzare că o prea cinstită

[1] Celebrul cor din opera *Tannhäuser* de Richard Wagner, care, în țările nordice, se cîntă sub pomul de iarnă.

bere ar fi spirt. Totuși nu-i dintr-ăia care numai de Crăciun și-aduc aminte să fie milostivi. La asta mă duce gîndul acum, cînd văd că un milion de raze de soare își țin adunarea generală pe tabloul de pe perete. Cînd l-a atîrnat acolo, nu putea să știe că-i taman locul în care soarele rîde cu mai multă dărnicie, atît înainte de a ajunge acolo, cît și după ce lunecă mai departe.

La fel a fost și pe vremea cînd frații de pe crestele Anzilor l-au dat dracului pe misionar și au intrat în legătură directă cu cerul. Cu toate că își țineau fleoanca, i-am putut vedea cum rîdeau pe sub mustață, bătîndu-și joc de bisericoșii smeriți.

Dacă scîrba de clopotăreasă n-ar fi fost bună la inimă, nu i-ar fi venit ideea să atîrne tabloul chiar acolo. E limpede ca bună ziua că soarele zăbovește îndelung pe tablou doar ca să-și rîdă de toți negustorii și burghezii pe care El i-a izgonit din templu. Tot ce făcea El era drept, că, doar, tot un vagabond era și el. Pînă L-au răstignit. De aceea nici nu pot pricepe cum de mai sînt unii nerușinați, care înalță cruci și pictează tablouri, arătînd că nici atunci bietul vagabond nu putea să trăiască în pace, cu toate că pe vremea aia nu cred să fi existat prea mulți șomeri. Ei strigă în gura mare că a fost răstignit, nu fiindcă era vagabond, ci fiindcă era fiul lui Dumnezeu — cu alte cuvinte pentru că, în felul ăsta, Dumnezeu voia să-și aibă îndărăt fiul. Dar cu Halfdan nu pot să facă ei figura asta. Dacă ar fi fost vorba de un tablou al celor care au bătut în cuie un biet vagabond, pe motiv că era fiul lui Dumnezeu, cred

că nici clopotăreasa n-ar fi avut inspirația să-l atîrne pe locul cel mai bine luminat de soare. Și nici nu mi-ar fi plăcut să mă trezesc dimineața cu ochii pe isprava ălora și s-o am, apoi, toată ziua în față, fiindcă știu, și nu de ieri, de alaltăieri, ce groaznic de rău o duc atîția și atîția copii, născuți în cocioabe, care cutreieră drumurile în zilele noastre.

Nu, precis că a avut mînă norocoasă clopotăreasa, cînd mi-a dat un tablou de-al Lui de pe vremea cînd era tare și i-a putut alunga pe negustori din templu, ca să fie acolo puțină curățenie, cînd razele de soare vin să se joace cu copiii de pe lavițele amărîte ale pămîntului. Asta arată că, în felul ei, ea e, totuși un bun prieten și frate.

Dacă i-ar da prin gînd să vină măcar azi, ca să-mi dea hapurile alea, m-aș arăta și eu mai împăciuitor și aș da-o încolo de bere, pînă cînd mi s-ar înzdrăveni gionatele astea, nu de alta, dar ca să pot să-mi aduc singur sticla, fără să mă mai vadă ea. Măcar de-ar veni... I-aș spune ce carte bună are în mînă cînd joacă împreună cu mine, cu alte cuvinte fiindcă a venit cu tabloul și, fără să-și dea seama, l-a agățat tocmai acolo unde îi era locul.

Se prea poate ca și Hillarius să dea o raită pe aici, azi sau mîine. Chiar dacă are și el păsărica lui, ca atîția și atîția alții, care fac prostia să creadă că lumea asta, în alcătuirea ei de azi, are să se facă vreodată mai bună, apoi trebuie ținut seama, în schimb, că totdeauna a avut boala cititului. De bună seamă că e un dobitoc cînd

umblă cu cărți, în loc să stea undeva, la umbră, sporovăind despre o lume mai bună, cu mine de pildă. Să stăm cu un pahar de bere în față și să vorbim de zilele de altădată. Din fericire, n-a uitat timpurile în care era camarad cu soarele și cu mine. Ar fi foarte bine să nu-și uite vechiul fel de a gîndi, mai ales dacă guvernul ar continua să susțină că țara asta nu poate exista dacă n-are în ea sute de mii de șomeri. Însă dacă Hillarius al meu ar porni din nou pe aceeași cale, nu m-aș mira dacă și-ar lua și o carte cu el. Și, cum îl știu cît de țicnit este pe chestia asta, am tot dreptul să mă întreb dacă nu cumva a citit și despre cura de apă a doctorului Knick. Poate că, la o adică, o fi și el tot atît de cunoscător într-ale medicinii, ca și Thorkild Carte-Multă. Țin minte că Thorkild mi-a povestit odată cum vindeca doctorul Knick pneumonia. Cum dracu era ?... Da, scoți boarfele de pe tine și te arunci într-o albie cu apă rece ca gheața ; dacă n-ai albie, poți foarte bine să te arunci și într-o groapă sau într-un șanț ; acolo te tăvălești vîrtos în zăpadă, apoi te învelești bine în pături de lînă, calde, și te bagi în pat.

Poate că asta nu e rău, doar că pneumonia trebuie să aibă grijă să te pocnească la timpul nimerit, adică atunci cînd e zăpadă. Dar nu se spunea acolo, nicăieri, de unde dracu' să ici pături călduroase de lînă. De altfel și Thorkild era de aceeași părere cu mine, că, adică, doctorul Knick ar fi ajuns la această faimă chiar dacă ar fi scris o carte de bucate, că doar rețeta era după același tipic : „Se ia..." Da, dar aia e, că de unde

dracu' să iei? Nu sînt mulți norocoși ca să aibă și pneumonie și pături de lînă în același timp. Nici în chestia asta, Thorkild nu putea spune ba. Dar apoi, tot răsfoind cartea doctorului Knick, a dat de o bucată pe care a citit-o toată, fiindcă are o învățătură bună și pentru noi ăștia care nu avem pături de lînă. Cică, dacă îți iese un buboi, nu te apuca de cine știe ce bazaconii; pune-i o prișniță din balegă de vacă, și gata tot. Așa de! Asta o mai înțeleg și eu, unde mai pui că, astfel, i se da apă la moara lui Thorkild, care spunea că medicina cea mai grozavă e cea care se găsește în natură. Și zău că avea dreptate, nimic mai bun la tusea măgărească decît zeama de urzici fierbinte, iar pentru tignafes și piatră la rinichi, treizeci de oale cu apă. Treizeci de oale cu... *apă*! Păi n-am și eu dreptate cînd spun că din două rele, piatra la rinichi e răul cel mai mic?

Va să zică, dacă Hillarius vine acum, vreau să-l întreb așa, pe nepusă masă, dacă nu cumva știe mai multe despre doctorul Knick. Iar dacă dobitocul o să mă-nțeleagă cumva greșit și o să creadă, poate, că sînt bolnav, atunci o să-l fac eu să priceapă că, dacă hapurile alea ale clopotăresei sînt mai bune pentru căpățînă, apoi e bine să vedem dacă s-a gîndit cineva și la picioare, adică să li se dea și lor nițică viață. Chiar dacă nu-i vorba decît de niscaiva toane ale lor, după care să-și vină singure în fire, tot nu strică să ne jucăm puțin de-a medicina. Ba mi-ar face și plăcere să-l văd pe Hillarius minunîndu-se că se găsește în mine și o fărîmă de savant. Da' el tot să caute în cartea doctorului Knick, din scoarță-n scoarță. Poate că o fi scriind acolo ceva potrivit și pentru gionatele care se pun în grevă.

De chestia cu tigva nu mă prea sinchisesc eu; se mai întunecă ea din cînd în cînd, ca și cum ar trece un nor prin fața soarelui, dar acum, cu hapurile astea știu c-o pot scoate la capăt, chiar dacă ar fi să mă apuce mai des. Așa a fost și atunci cîțiva ani după chestia aia cu stîlpul de telegraf; doar că nu mai are rost să te întrebi, astăzi, cum ar fi fost dacă ai fi stat mai la o parte, unde nu te putea ajunge stîlpul.

Fii pe pace, Halfdan! N-are nici un rost să intri la idei. Știi bine, că, de cîte ori ai mai fost așa, ți-ai venit în fire. E numai un nor în fața soarelui. Gîndește-te o leacă, și...

Ți-am povestit vreodată, Hillarius, pozna de atunci, cînd am rîs o dată pînă s-a rupt un stîlp de telegraf și m-a pocnit drept în scăfîrlie? A fost cînd cu broasca aia țestoasă care s-a înșelat luînd urechea lui Bernhard Sparge-Nuci drept o foaie de salată. Pînă să se trezească Bernhard, care simțise ca prin vis, că-l gîdilă cineva, îi și înfulecase sfîrcul urechii.

Toată tărășenia a fost într-un an cînd ne îndreptam spre Helsingor și ne-a prins o furtună grozavă. Sufla cu atîta strășnicie dinspre răsărit, de ziceai că, gata! iar ne trezim cu suedezii pe capul nostru. Întreaga Scanie venea de-a rostogolul, măturînd litoralul. Dar nouă prea puțin ne păsa, că doar nu plaja noastră era în primejdie, iar suedezii nu s-au dat niciodată la de-alde

noi, pe lîngă că nici nu-l aveam cu noi pe Tăietorul-de-Surcele. Spun asta, deoarece el nu putea să-i înghită pe suedezi; dar cred că știi pricina, că doar ți-am mai vorbit o dată despre asta. Adu-ți aminte cînd a fost atacat Tăietorul-de-Surcele. Crezi că a uitat vreodată că de-atunci a rămas unu la zero pentru Carol al XII-lea?

Asta a fost în vara aia cînd trăiam de pe urma Legiunii Străine, din cauză că, existînd pe lume prea mulți vagabonzi de teapa ta, eram nevoiți să fim ceva mai cu moț decît ei, ca să putem ține piept concurenței. Și cum aveam noroc că Bernhard semăna el singur cu o întreagă Legiune Străină, am scornit toată istoria asta pentru toptangii. În viața mea n-am vîndut atîtea șireturi de ghete, ace de siguranță și nasturi, ca-n vara aia. Vezi tu, cumpănisem eu bine lucrurile cînd spuneam că nu toptangiii erau cei care se schimbaseră și nu-i puteau înghiți pe vagabonzi. Așa au fost toptangiii întotdeauna — și asta se vedea bine cînd auzeam cîte un copil strigînd: „Ia uite un vagabond *adevărat* pe șosea". Faptul e ciudat, recunosc, și nu are nici o legătură cu năzuințele lor de a face pe îngerașii. Dar așa-s boierii, cînd se lăfăiesc la țară: au cu totul alte mutre decît atunci cînd huzuresc în locuințele lor simandicoase.

Plîngărețu, care știa o grămadă de cuvinte alese, mi-a explicat odată cum stau lucrurile, că, adică, lumea este „romantică". Era un sentiment frumos ăsta — spunea el — ceva de care trebuia să se țină seama, fiindcă vara, la țară, cei mari uitau că vagabonzii nu trebuie lăsați

să se apropie de casă. De aceea, în vara aia nu mai eram niște amărîte de haimanale, ci vagabonzi serioși, și făceam o gălăgie romantică, chipurile ca oaspeți ai reședințelor de vară. Asta a mers un timp, pînă cînd au început să mișune cei de-o teapă cu tine, așa că piața s-a umplut și răsumplut. Fiindcă atunci cînd ceva se găsește din abundență, fețelor simandicoase li se face lehamite. Așa-i de pildă vara, cînd e soare: îi vezi, atunci, călătorindu-se la țară, în haine ușoare, căutînd umbra, ungîndu-se cu tot soiul de alifii, purtînd ochelari negri și pălării de paie, vorbind frumos despre apusurile de soare și făcînd mutre plictisite că bietul soare e nevoit să facă una ca asta.

N-o să-și închipuie nimeni — sînt sigur de asta — că dinții care îmi lipsesc erau dinți de lapte. În mai multe rînduri s-a întîmplat să întîmpin neîncredere cînd spuneam că sînt șomer. Pesemne că nu eram destul de tînăr și n-aveam o mutră prea arătoasă, încît să semăn cu o „victimă a crizei mondiale", cum spunea pe vremuri rotarul. Sparge-Nuci semăna, în schimb, cu o întreagă revoluție, oricum, cu una irlandeză. Dar nu s-a pomenit burghez, oricît de burghez ar fi fost el, care să pună la îndoială că eram jumătate din Legiunea Străină, unul care dezertase și începuse să lucreze pe cont propriu. În mai multe locuri, unii se înflăcărau într-atît — cuprinși de romantism și dornici să se lăfăie la țară și să vadă vagabonzi serioși în locul unor șomeri jerpeliți — încît ne pofteau în casă și ne cinsteau cu cîte un păhărel. Pe deasupra, mai credeau

poate că eram obişnuiţi să mîncăm numai lei şi curmale, fiindcă de cele mai multe ori nu ne dădeau merinde, ci hrana în bani. Dar nu le rămîneam nici noi datori pentru gologanii pe care ni-i dădeau. Îl învăţasem pe Bernhard Sparge-Nuci să-şi ţină gura şi să lase pe seama mea munca cu creierul. Şi cum omul nu spunea nimic, mi-a trăznit odată prin cap să povestesc că îi pierise glasul cînd l-au fugărit, într-o zi, nişte marocani îndîrjiţi, pentru că se furişase în harem şi fugise, pe un cal negru ca tăciunele, cu o fată care se amorezase lulea de el şi nu mai voia să rămînă măcar o singură zi în harem. Dar după ce se descotorosise de toţi urmăritorii — împuşcîndu-i şi alungîndu-i la dracu-n praznic — huiduma a constatat că fata fusese muşcată de un şarpe veninos, care tocmai atunci căzuse din veşmîntul ei. Probabil că îl pusese acolo una din celelalte nouăzeci şi nouă de cadîne ale şeicului, fiindcă dibuiseră figura pe care pregătea s-o facă, plus că mureau de gelozie văzînd că nu lor le dădea tîrcoale uriaşul din miazănoapte. Cîţiva toptangii au fost de aceeaşi părere cu mine, că, adică, aşa sînt multe femei. Altceva cred că n-au prea înţeles, ei, anume cînd, le-am spus că în ziua aia Bernhard — zi în care a rămas mut — Bernhard şi-a dat încă o dată pe faţă firea lui aspră, dar dreaptă, că aşa învăţasem eu la şcoala tîmplarului că sînt oamenii mari. Simţul lui de dreptate l-a făcut să-şi ia seama, aşa că a pornit înapoi, la pas, aşa cum se călăreşte după un mort sau cu un mort, pînă la palatul şeicului, unde a depus trupul neînsufleţit al fetei

pe scara de marmură, fiindcă înţelesese că nu trebuie să iei singur ceea ce nu ţi se dă. Am observat atunci că mai mulţi dintre toptangii erau bucuroşi să ştie că în firea lui Bernhard înfloreau şi gînduri de-astea. În schimb am băgat de seamă că vreo cîteva toptangioaice păreau dezamăgite. Nu le putea intra lor în cap ce fel de amor la nebunie poate fi ăsta. De altminteri mai văzusem eu şi înainte că femeile gîndesc altfel, că, adică, ce-i aia să aştepţi să ţi se dea? Dacă-i pe iubit, ia-ţi singur, nu mai aştepta.

În timp ce înşiram aşa la cai verzi pe pereţi, mai scăpam printre picături, cîte un cuvinţel franţuzesc, deoarece avusesem, într-o vreme, norocul să colind timp de şaisprezece luni între Marsilia şi Anvers. Apoi am ajuns cu povestirea la ziua în care ne-am eliberat, după cei cinci ani de slujbă, şi ne-a cuprins dorul de meleagurile copilăriei. Dar, ajunşi în ţară, am aflat că ne muriseră şi taţii şi mamele şi că rămăsesem fără căldura căminului părintesc, singuri pe lume. Asta a fost cea mai romantică bucată pe care am cîntat-o. O dată s-a întîmplat chiar ca o cucoană bătrînă să-şi şteargă ochelarii şi să plîngă cu sughiţuri, învăluindu-l pe Sparge-Nuci cu priviri de o blîndeţe zguduitoare, semn că i se rupea inima de mila unui biet orfan singur şi părăsit, care pe deasupra mai era şi drept şi aspru cu sine însuşi, în aşa măsură că abia era în stare să deschidă rîtul cînd îl îmbia cineva cu un pahar.

Bineînțeles că erau și dintr-ăia care strică lumea și viața prin lipsa lor de încredere în oricine și în orice. Unii mergeau pînă într-acolo încît nici nu ne pofteau în casă, ca să ne dea prilejul să le vindem de cîțiva gologani romantism. Asta m-a făcut să chibzuiesc dacă nu cumva tocmai oamenii de felul ăsta ar fi cîteodată buni, cu condiția doar, ca, pe lîngă romantism, să le furnizezi și dovezi. Tot gîndindu-mă așa, mi-am adus aminte că am cunoscut odată un negustor de haine vechi la Helsingör, care, înainte, fusese furnizor de animale sălbatice din Alaska, dar care — murindu-i sălbăticiunile una cîte una — ajunsese negustor de haine vechi. Nu-i mai rămăsese decît o focă bătrînă, mai mult moartă decît vie, și cîteva șopîrle mari pe care le vopsise în toate culorile lumii. Dar avea fantezie, și cînd se așeza în fața cortului, făcînd în gura mare reclamă, ai fi putut crede că toată Alaska era înăuntru și se bucura să vadă cît mai mult public.

M-am gîndit la ăsta, întrucît socotisem că ar fi stîrnit și mai multă încredere dacă Bernhard ar fi purtat la piept o amintire rămasă de la iubita lui. Îți spun eu, așa că o clipă măcar nu-i cazul să te îndoiești, că dacă toți cățelușii din poliție ar fi fost la țară, ca să-și petreacă acolo concediul de odihnă, mulți de să ne împiedicăm de ei la tot pasul, pînă și scîrnăviile astea ne-ar fi crezut, dacă puteam să li-l arăt pe Bernhard Sparge-Nuci împopoțonat cu un pantofior cu cioc atîrnat cu o sfoară, pe piept. Fiindcă nu-i minciună pe lumea asta care să nu aducă gologani din gros, dacă ești în stare să aduci niscaiva

dovezi. Negustorul ăla de haine vechi, pe care îl chema Jörgen-Micuțul, ședea destul de bine, era cetățean stabil și mai știu eu ce, însă își vînduse prăvălia pentru un atelier de reparat biciclete, schimbîndu-și meseria, iar acum dădea ajutor pe la licitații. Spunea că nu era de loc cu putință ca o dată și o dată să se scoată în vînzare și un pantofior cu cioc, dar că pînă la toamnă nu mai era rost de licitații. Pentru noi, asta era prea tîrziu, fiindcă, după trecerea verii, toptangiii dădeau dracului și viața la țară și romantismul și se întorceau la huzurul lor de acasă. Iar acolo e nevoie de mult mai mult decît de un pantofior cu cioc, ca să-ți poți plasa romantismul. Firește, Bernhard ar fi putut să poarte la piept vreo șuviță din părul meu sau, în sfîrșit, o podoabă oarecare ca dovadă că întîmplarea cu iubita lui moartă era adevăr adevărat. Dar nici o dovadă nu-i mai sigură decît încălțămintea de damă: asta am constatat-o eu singur.

Vezi că în război și în dragoste — adică în ceea ce alcătuiește însuși rostul vieții într-o Legiune Străină — încălțămintea a fost întotdeauna lucru mare. Asta o știu de pe vremea cînd m-am învîrtit o iarnă-ntreagă prin capitală purtînd în spinare afișul bărbierului ăla ieftin din Saxogade, care lucra pentru șomeri cu jumătate preț și care mai avea și alte însușiri bune, cum ar fi aceea că se învîrtea și de bilete gratuite la teatru. Dintr-astea îmi dădea și mie cîteodată, și așa se face că în iarna aia m-am prăpădit după teatru.

Într-o seară am văzut o piesă în care erau doi dușmani de moarte. Acum, cată să știi și tu, chiar

și dușmanii de moarte umblă încălțați. Și cînd unul din ei a căzut pe scenă, chipurile că-i mort — precum era plătit să facă — celălalt, voinicos nevoie mare, i-a pus piciorul pe ceafă, strigînd : „Ha !" de s-a auzit pînă sus, la locurile cu bilete gratuite.

Lucrurile erau astfel ticluite, încît dușmanul de moarte care supraviețuise și strigase „Ha !" să capete fata ca răsplată, în ultimul act. Dar trebuie să spun că fata nu murea de prea multă bărbăție : a țipat, de era să se dărîme culisele. E o vorbă că și o biserică se poate prăbuși, dacă ăl de la orgă se întrece cu gluma. Așa a țipat, văzînd că unul din dușmanii de moarte e mort, iar ea e nevoită, deci, să se mulțumească cu celălalt. Acum nu știu dacă era dezamăgită numai pentru că nu-i putea căpăta pe amîndoi, sau dacă, din greșeală, murise cel care nu trebuia să moară, că doar și dușmanii de moarte își pot zăpăci rolurile. Dar se mai poate și altceva, anume că fata să fi fost dezamăgită și din cauză că cel care rămăsese nu prea avea fason de unic supraviețuitor al unui pluton din Legiunea Străină, din care ar fi putut să aleagă. Asta, fiindcă a căzut în genunchi și a strigat cu patimă că nu era demn nici să-i lege funda pantofilor. Spune tu unde s-a mai pomenit una ca asta — căci, vezi tu, fata nici nu purta pantofi cu fundă. Dar, oricum, se poate vedea de aici ce însemnătate mare are încălțămintea pentru romantism.

Ei bine, la asta mă gîndisem atunci cînd încercam să ne învîrtim de gologani de pe la alde

Toma necredinciosul, slujindu-ne de dragostea și de muțenia lui Bernhard. Un pantofior cu cioc agățat cu o sforicică pe piept, un pantofior tocmai din străfundul deșertului — asta, da, ar fi fost o chestie. Dac-am fi avut-o... Așa spuneau și toți băieții de pe terenul comunal din Amager, cînd le-am povestit istoria asta. Unul din ei văzuse și el piesa aia, și tot la teatrul unde o văzusem și eu. Băiatul avea un unchi care vindea programe, și astfel ajunsese să fie cunoscut în lumea teatrelor. Așa merg lucrurile în multe piese, spunea el, și știa și numele piesei, parcă *Trista Izoldă*, dar nu era prea sigur.

Așa fiind, fără pantofior cu cioc, e la mintea oricui că pe meleagurile alea nu mai era rost de învîrteală, așa că am hotărît să dăm amîndoi o raită prin capitală, să vedem ce mai fac șolticii de pe acolo, care cred că lumea se isprăvește la bariera orașului. Mulți din ei erau băieți foarte buni și camarazi pînă în măduva oaselor, doar că aveau un păcat : nu se puteau dezlipi de terenul comunal de la Amager mai mult de o jumătate de zi, și asta numai din cînd în cînd. Se mai întîmpla ca, uneori, cîte unul să mai aibă de făcut și cîte o treabă, dar încolo se descurcau de minune cu jocurile de noroc. Jucau între ei. Dacă vreunul rămînea lefter, putea să-și refacă, fără mare bătaie de cap, capitalul, doar stînd de pază și fluierînd ori de cîte ori veneau sticleții să-și apere dreptul lor unic asupra terenului. În ce mă privește, nu voiam decît să văd ce mai fac, căci prea înțepeniseră pe terenul ăla ; încolo, erau băieți buni.

Cînd am plecat din Helsingör, m-am apărat de vînt făcîndu-mi adăpost din Bernhard, dar vîntul sufla atît de năpraznic, că trebuia să-l apuc de braț, ca să nu mă ia pe sus. Ajungînd la golful Nivaa, în timp ce prin aer zburau în toate părțile țiglele de pe acoperișul cărămidăriei, ne-a venit ideea — și bine am făcut — să sărim peste zidul împrejmuitor al unei vile, ca să ne mai apărăm de vînt. Știam că, pe la începutul toamnei, vîntul de răsărit se mai potolește spre seară, așa că ne-am culcat la adăpostul zidului din grădină, cu gîndul să rămînem acolo pînă o fi iarăși chip să ne continuăm drumul omenește. Cînd m-am trezit și am văzut că furtuna încă nu avea de gînd să se domolească, mi-am adus aminte de cele învățate de la tîmplar, la școala din sat, anume că trebuie să existe un temei pentru viața noastră — știi, povestea cu soarele și cu vîntul — numai că soarele a rămas, pesemne, mai de căruță. Pe chestia asta am fost întotdeauna de aceeași părere cu tîmplarul, și tocmai mă bucuram că am o asemenea învățătură, cînd — deodată — am băgat de seamă că Bernhard începe să se miște. Apoi s-a ridicat de jos, zgîindu-se la mine, parcă pe gînduri. Și doar nu-i puțin lucru să-l faci pe Sparge-Nuci să aibă o mutră gînditoare. Dar am înțeles imediat pentru ce făcea mutra asta, fiindcă de o ureche îi atîrna coșcogeamitea broască țestoasă. Lighioana bătea aerul cu picioarele, ca să arate că nu-i moartă. Poate că e cam mult să spui de o broască țestoasă că vrea să arate ceva, dar asta într-adevăr dădea din picioare și nu voia în ruptul capului să lase ce avea în bot. Lucrul nu-i de mirare, fiindcă urechile lui Bernhard semănau destul de bine cu niște foi mari de salată, cu toate că nu erau verzi — dar cine să știe dacă țestoasa nu avea cumva orbul găinilor ?! Oricum, nu i-a dat drumul pînă cînd Bernhard n-a renunțat la mutra aia gînditoare, descotorosindu-se de ea. Dar descotorosindu-se de ea și lepădînd-o în iarbă, s-a păgubit și de o bucată din cercelul urechii, rămas în gura broaștei.

Asta n-a fost, ca să zic așa, cine știe ce nenorocire, căci Bernhard nu-i omul care să nu lase și altora cîte un dumicat. Va să zică lucrurile ar fi rămas în buna lor rînduială, dacă nu se ridica în picioare și nu cădea peste o sîrmă care...

Stai să-ți explic. Chiar lîngă zid se găsește un stîlp de telegraf care, ca s-o spunem pe-a dreaptă, de mult n-ar mai fi fost el stîlp de telegraf — așa de tare bîntuia furtuna — dacă nu era ancorat cu un cablu. Dar rămăsese în picioare numai mulțumită cablului ăsta, care era atît de întins, de ai fi zis că-i odgonul de remorcă al unui *steamliner*, cînd e tras în docuri. O sîrmăraie dintr-asta poate plesni ca sticla, și așa a și făcut blestemata, cînd nătărăul de Bernhard s-a împiedicat de ea și a venit de-a-nboulea. Atunci stîlpul de telegraf s-a frînt, iar eu m-am cam pomenit nițeluș pe altă lume. În clipele acelea s-a dovedit că Bernhard ar fi fost o infirmieră strașnică, dacă, bineînțeles, s-ar fi născut fată. S-a purtat așa de grijuliu cu mine, de parcă aș fi fost o floricică plăpîndă căreia îi trebuia puțin soare. Mi-a povestit el singur mai tîr-

ziu, că, văzîndu-mă întins, acolo, cu o mutră care te făcea să crezi că direcția P.T.T. n-ar fi făcut mare brînză dacă ar fi avut vreo pretenție de la mine, m-a luat binișor de cap, m-a frecat și m-a ridicat peste zid. Apoi a sărit și el, m-a dus în brațe pînă jos, la o plajă „particulară" și m-a botezat cu nădejde în Sund. Țin minte și acum cum îmi spumegau valurile pe la urechi — asta, firește, cînd am început să-mi mai vin în fire. Tot atunci mi-a trecut prin minte că greșisem cînd nu credeam că Bernhard ar fi tobă de învățătură; altminteri, de unde ar fi știut că puțină apă poate tămădui un leșinat că doar, prin cercurile noastre nu se prea obișnuiau leșinurile.

Multă vreme după aia, m-am tot muncit cu gîndul că poate mă umplusem de cine știe ce, vreo răpciugă, fiindcă doi ani după aceea a tot curs din gură, azi un dinte, mîine altul, singuri și fără să-i ating. Însă pot spune că avusesem și un noroc porcesc: nici în ziua de azi nu s-a descoperit că noi paradisem stîlpul ăla.

11.

AI SIMȚIT TU VREODATĂ HILLARIUS, ce simt eu în clipa asta? De bună seamă că nu, fiindcă pe tine nu te-a pocnit niciodată drept în moalele capului un stîlp de telegraf. Dar pe mine m-a pocnit, și într-un fel îi sînt recunoscător direcției P.T.T. pentru asta, pentru că, de atunci,

am început să simt cîteodată ce simt acum. Nu care cumva să crezi că am uitat vremea cînd te credeai așa de deștept, încît umblai pleoștit din cauză că, după părerea ta — vezi Doamne, realitatea, de fapt, nici n-ar exista. Cîteva săptămîni te-a ținut țicneala asta, și parcă mi-ar fi fost și milă de tine, dacă n-aș fi știut că, altfel, erai un porc de cîine normal, ca toți oamenii. Dar puțin-puțin tot mă temeam eu că erai durat din lemn verde și că te-ai uscat înainte de vreme. Îmi aduc aminte lămurit ziua cînd ți-ai venit iarăși în fire, totuși, cît pe ce să cred că erai la o muchie de cuțit. De fapt, făceai o mutră de parcă ai fi crezut într-adevăr cele ce spuneai, că adică n-ai nici o chezășie că tu ești tu, că tot atît de bine ai putea să fii altul sau poate că nici nu exiști, fiindcă, la drept vorbind, realitatea nici nu există cu adevărat.

Știi că de atunci, și mulțumită ție, am început să le fiu recunoscător celor avuți? Nu văd ce te-ai fi făcut dacă nu te lăsai ademenit de poarta aia împodobită — o știi tu. Pe atunci ajunsesem să știm că pe la gospodăriile înstărite nu-i rost de cine știe ce învîrteală. Mai bine te încropeai pe sfoara de pămînt a unui biet clăcaș. Dar pe tine te atrăgeau și moșierii, fiindcă te lăsai orbit de unele porți împodobite, socotind că o nuntă de argint e o pleașcă la fel de bună ca o seară de Ajun. Și, ca să fim sinceri, ai avut totdeauna ce mînca în anii ăia, chiar și în săptămînile în care credeai că nu exiști. Dacă însă te-ai fi mărginit doar să te bucuri de poarta aia împodobită, și nu te-ai fi lăsat ademenit să intri, n-ai fi adulmecat

strachina cu carne şi nu te-ar fi muşcat cîinele de picior, ca să ai în sfîrşit dovadă că realitatea există totuşi cu adevărat, cel puţin la unul din capete. Durerile de felul ăsta sînt bune şi ele la ceva: te întăresc în credinţa că exişti şi te învaţă să te fereşti ca de dracu de cei care scriu cărţi în care arată că totul nu-i decît minciună.

Cum s-ar zice, cîinele de la nunta aia de argint ţi-a fost mîntuirea. Dacă n-ar fi fost lihnit de foame — fiindcă aşa a fost, de bună seamă, cînd s-a repezit să te muşte — poate că ai mai fi citit încă o carte de alea şi ai fi ajuns duşman al vieţii. Îmi aduc aminte cînd spuneai că *Fîntîna sufletului* e cartea cărţilor. Despre partea mea, eu cred că săpătorul de fîntîni, care a scris cartea aia, trebuie să fie un duşman al soarelui, altfel ce ar fi ţinut morţiş ca sufletele oamenilor să fie băgate într-un puţ, ca să li se urce ţicneala la cap şi să nu-şi vină în fire decît muşcate de picior.

Dar, vezi tu, ce am simţit eu atunci nu venea de la unul din ăi care şed la umbră şi-şi întind ghearele după sufletul oamenilor de treabă, ci de la un stîlp de telegraf obişnuit, rupt în două. Nu încape îndoială că a fost, în bună parte, şi din pricina lui Bernhard Sparge-Nuci, şi a uraganului de la răsărit, dar tocmai asta arată lămurit că adevărata înţelepciune vine de la înseşi rădăcinile vieţii. Fiindcă de pe atunci a început să mi se întîmple să stau culcat uneori, şi deodată să mi se desluşească o mulţime de lucruri de care mai înainte nu-mi dădeam seama. Şi asta

se petrece năpristan, cît ai clipi, fiindcă — uite, mi-amintesc bine că mai adineauri, cînd m-a apucat un pic de ameţeală, soarele umpluse tot tabloul — tot aşa e şi acum; vasăzică nu m-a ţinut mult. Aşadar, asta am simţit atunci şi tot asta m-a făcut să-mi dau seama de o puzderie de chestii, şi să le pricep tot tîlcul. Eu unul nu m-am omorît niciodată, cu cititul, afară doar de anii cînd mă duceam la şcoala tîmplarului şi cînd ăsta mă bătea la cap să citesc Biblia, după ce descoperise că mă îndopasem cu atîta geografie, încît eram mai tare decît el. Tîmplarul mi-a spus să citesc Biblia şi să iau cu mine, în viaţă, tot ce se poate potrivi cu istoria aceea cu soarele şi vîntul, unde, pînă la urmă, soarele rămîne cel mai tare.

Dar cartea aceea e atît de încîlcită, încît mai tîrziu m-am ferit de cărţi, tocmai fiindcă citisem într-însa lucruri care nu-mi intrau în cap, mai cu seamă cînd mă gîndeam cum mama umblă, lătrînd prin cocioabă, tata bea basamac, iar rotarul nu putea să aducă rînduieli mai bune în lume doar cu dorinţa de a fi socialist şi a avea puţină grijă de cei oropsiţi... Oho! Dar cîte şi cîte nu-mi rămîneau neînţelese... Însă după ce pocnitura în scăfîrlie m-a făcut să am clipele alea ciudate, au început să mi se mai lămurească puţintel cînd una, cînd alta. Acum văd bine că rotarul, cu toate că nu era vagabond, tot răstignit a fost şi el, în felul lui. Şi la fel s-a mai întîmplat şi cu alţii, fără cuie, fireşte, totuşi... Poate ţi s-o părea cam ciudat, dar într-una din clipele astea am priceput că atît mama, cît şi tata, au fost răstigniţi, de fapt, şi ei, în ziua în care se

uitau chiorîș unul la altul, iar fetița cea mică se răcise în mănunchiul de copii de pe laviță. Poate că asta e și pricina pentru care m-am gîndit cîteodată ce bine ar fi fost să fi scăpat fetița, ca să fi putut avea eu, mai tîrziu, grijă de ea.

Se prea poate că rotarul încerca să mă ducă așa, cu zăhărelul, cînd spunea că aș putea foarte bine să capăt și eu o șapcă de student, tot atît de chipeșă ca a lui Viggo, cînd o să vină el, adică rotarul, la putere. Dar și tîmplarul trebuie să-și fi închipuit că e cine știe ce de capul meu cînd m-a pus să citesc Biblia în curmeziș și-n curmeziș — numai că în curmeziș era ceva prea de tot ca să pot pricepe atunci. Acum însă, de curînd, mi-a fost dat să-l cunosc, ca să zic așa, pe apostolul Luca. Mi-aduc aminte o bună parte din cele citite atunci și, culmea ! pot să le și pricep. Le înțeleg tot așa de lămurit cum am putut înțelege, la un moment dat, că, totuși, țicneala are și ea un rost. Ședeam culcat, atunci, pe o pajiște verde, atît de smălțuită de flori, încît puteai crede că și soarele s-a abătut din drumul lui, ca s-o privească.

Sînt cît se poate de sigur că Luca trebuie să fi fost un bun tovarăș. E adevărat că poți, cîteodată, să-ți faci o părere greșită despre oameni, așa că nu te lămurești bine ce fel sînt decît mult mai tîrziu. Așa m-am înșelat și eu, cu privire la Frederik Plîngărețu. Știut este că băiatul s-a descurcat de mulți ani cu plînsul lui. Nu s-a pomenit cucoană care să nu se înmoaie la inimă cînd Frederik apărea în ușă, cu lacrimile curgîndu-i șiroaie și abia mai reușind să îngaime că n-avea bani de drum la Aarhus, unde-i trăgea să moară nevasta. Bocea de ți se rupea inima, și puteai crede că are un șir întreg de neveste, fiecare pe patul ei de moarte, încît, după atîtea înmormîntări, avea să ajungă bietul om muritor de foame. Mi-a trebuit mult pînă să-mi dau seama cîte parale făcea băiatul ăsta, care adică era valoarea lui adevărată, cu toate că n-a avut o singură nevastă măcar, și era mult prea risipitor cu lacrimile lui. N-am putut suferi niciodată bocitul, deși, nici altfel nu-mi închipuiam că ar putea fi ceva de capul lui. După părerea mea, un individ care e în stare să facă a curge din el apă cu găleata, trebuie să fie un setilă care se adapă la fiecare cișmea care-i iese în cale, fără a-i păsa de o prea cinstită bere.

Dar uite că m-am înșelat : omul putea să facă și una și alta. Iară afară de bocitul ăla, cu care nu m-am putut împăca niciodată, alte metehne nu avea. Asta am descoperit-o, cu totul întîmplător întocmai cum m-am lămurit și acum despre Luca. Odată era să dau de dracul, dar m-a scăpat tocmai Frederik Plîngărețu, și m-a scăpat într-un fel care te putea face să crezi că-i născut în *Wilde-West*. La drept vorbind cutreierase America de Nord vreme de mai mulți ani și acolo învățase și potlogăria cu bocitul. Mi-a povestit că, împreună cu încă unul, se bocise de la Frisco pînă la Boston, unde reușiseră să se angajeze pe un vapor care i-a dus acasă. Pricepi care era șpilul ? Că aveau metoda lor... Cum ajungeau într-o localitate, făceau mai întîi un popas la

cîrciumă, unde intrau în vorbă cu unii şi cu alţii, şi aflau astfel adresa cuiva care avea un fiu despre care nu mai auzise, de multă vreme, nimic. Aveau un talent nemaipomenit de a mirosi chestii de astea. Se duceau apoi la locul unde era aşteptat un fiu rătăcitor şi, de bună seamă, nu treceau multe clipe şi erau poftiţi în casă. Şi acum începea povestea, cum că au fost împreună cu feciorul, care, bineînţeles, era băiat bun, trimetea salutări prin el, era *very busy* şi, de altfel, avea să le scrie şi el în curînd. Mai spuneau că nici ei nu aveau ştiri de la cineva din familia lor, plecat mai de mult, şi că ar fi vrut să-l caute, dar n-aveau bani de drum. După asta începeau să plîngă de dor, drept care, folosind tertipul ăsta, se alegeau aproape întotdeauna cu cîţiva dolari. Mie nu-mi plac figurile astea, dar poate că e şi un pic de adevăr în ce spunea Frederic-Plîngăreţu, anume că pe americani nu-i poţi tapa decît în două feluri: ori cu sughiţuri de plîns, ori cu revolverul. El însă voia să fie pe cît cu putinţă un om paşnic, şi de aia cînta pe struna celor mai nobile sentimente ale oamenilor. Dar asta nu însemna că nu se şi înfierbînta cîteodată, şi atunci dovedea că are şi braţe zdravene, şi iuţeală în mişcări. Numai aşa am scăpat o dată, cînd era s-o păţesc urît de tot, dacă nu-mi sărea el în ajutor.

Nu ţi-am mai povestit asta? Era într-o vreme cînd taman apucasem pe calea care duce spre mărire, adică să mă fac om mare, negustor. Într-atît ne înmulţisem ăştia cu ace de siguranţă şi şireturi de ghete, încît se şifonaseră burghezii şi,

cînd ne era lumea mai dragă, ne pomeneam băgaţi la zdup pentru infracţiune la legea circulaţiei mărfurilor, cum ziceau ei. Şi, cum era vară, iar soarele strălucea cu putere, îţi dai seama că n-aveam nici un chef să stau la răcoare. A-ţi ispăşi o condamnare este — nu cred că e nevoie să-ţi mai spun eu — ca şi cum ai munci iarna. Ei, dar uite că-mi găsisem o meserie cinstită, pentru care n-aveau cum să mă înfunde. Am luat cu chirie un cărucior de mînă, şi umblam cu el peste tot, ca să cumpăr — în linişte şi pace — borcane şi sticle. Sticle goale, bineînţeles, dar, oricum, dovedind că ele, sticlele, alcătuiesc în lumea asta drumul cel mai bun de urmat. Mă descurcam foarte bine făcînd afaceri de astea în stil mare. Cîştigul era bunicel, şi mă apucase ameţeala măririi. Mă bătea gîndul să-mi şi cumpăr un cărucior, să fiu numai eu stăpîn pe el. Dar n-am apucat să ajung pînă acolo, fiindcă mi s-au deschis ochii la timp. Soarta a avut grijă de asta, ducîndu-mă într-o seară la cinema, unde am văzut un film în care un om de afaceri se lăsase covîrşit de muncă în aşa hal, încît uitase să-şi mai trăiască viaţa şi, într-o bună zi, a murit fără să apuce măcar să vadă un drum de ţară în soare. Şi atunci am lăsat-o şi eu mai moale, că n-avea doar nici un rost să mă înţepenesc într-o viaţă închinată doar afacerilor şi, oricum, era mai uşor să lichidez un simplu cărucior luat cu chirie.

Însă într-o dimineaţă minunată, cu cer înalt şi cu atîta soare, încît căruciorul era poleit pe la

toate încheieturile iar borcanele și sticlele goale străluceau de parcă ar fi fost pline, a plesnit și buba. Vezi tu, ca om de afaceri trebuie să ai vederi largi, nu să te agăți doar de anumiți furnizori. Se poate întîmpla foarte bine să nimerești într-un cartier unde nu-i nimic de cumpărat, și atunci toată ziua-i pierdută, dacă nu-ți arunci ochii prin cutiile de gunoi. Așa făceam în centru, și lucrurile mergeau foarte bine, numai că într-o zi mi s-a năzărit să mai văd puțină verdeață și, ca urmare, am pornit-o spre un cartier de vile. Pe ici, pe colo, am făcut eu cîte un fleac de afacere, în alte părți însă au sărit oamenii din casă, de parcă m-ar fi prins jefuind case de bani, nu cotrobăind prin niște prăpădite de cutii cu gunoi. Așa am pățit-o la o vilă destul de măricică ; erau, în orice caz, două cutii de gunoi la o casă cu o singură familie. Cît pe ce să mă umple de sînge, așa de rapid mi s-a trîntit ușa în nas, cînd am încercat să fac negoț cinstit. La plecare am zărit însă patru sticle goale. Nu puteam ști dacă erau sau nu scoase din uz, dar ce-aș fi putut crede, de vreme ce erau puse pe una din cutiile de gunoi ? Așa că le-am sfeterisit. Dar n-am apucat să le vîr bine în sac, că a țîșnit din casă un vlăjgan tinerel și, imediat după asta, încă unul, și amîndoi m-au și apucat fiecare de cîte un braț. Ține cont că erau niște tipi de ăia cum se văd în filme — sportivi, după fason — lucru mare. Nu cred că i-aș fi putut scutura singur, plus că trebuia să-mi păzesc și căruciorul. Scîrbele dracului urlau că-i furt ziua-n amiaza

mare și că m-au prins asupra faptului, după care s-a deschis ușa bucătăriei și o femeie începu să cîrîie ceva despre telefon și poliție.

Dar, în clipa aceea, tot ca-n filme, s-a întîmplat minunea ! Nu știu dacă înțelegi, dar cred că tot soarele îl ispitise și pe Frederik Plîngărețu, de pornise cu bocitul, pentru niscaiva coroane, chiar prin cartierul ăsta. N-am apucat să văd ce mutră mai face cucoana, în cursul scenei ăsteia dramatice, căci acțiunea s-a petrecut cu iuțeala fulgerului. De bună seamă că Frederik se afla chiar în urma mea și văzuse cum se petrec lucrurile, fiindcă tot așa de repede cum răsăriseră cei doi sportivi — la fel de repede nu s-au mai văzut. Nu știu ce a făcut Plîngărețu, dar, pînă să se desmeticească sportivii, le-a ars cîte una foarte puțin sportivă, m-a înșfăcat, m-a aruncat în cărucior și apoi m-a dus în goană nebună, pe o singură roată, pe după colțuri, pînă la un grajd în care locuia un cutărică, grăjdar, de cel puțin o sută de ani. Așa că am petrecut acolo o zi pe cinste. Grăjdarul nici n-a întrebat de unde venim, mai ales că i-am dat niște bani ca să aducă pentru tustrei cîteva sticle de bere. Dar mi s-a părut ciudat că Frederik nu voia în ruptul capului să mă audă mulțumindu-i pentru că mă scăpase de la ananghie. Spunea doar atîta, că să fac bine și să-mi țin fleoanca, să nu mai audă și alții că pentru o clipă își uitase profesia.

Pățania de atunci a fost pentru mine învățare de minte, că, va să zică, e ușor să-ți faci o părere greșită despre oameni. Chiar cei care se țin de bocit, pot fi, în sufletul lor, foarte cumse-

cade; bocitul e doar o meserie pe care şi-au însuşit-o, ca să trăiască şi ei. Da, cam aşa se leagă lucrurile între ele, şi acum pot să-l înţeleg bine şi pe Luca. Şi el se cam tînguie şi-i dă zor cu smerenia, dar ştie întotdeauna să pătrundă şi adevăratul miez al faptelor. Odinioară, cînd am avut momentul ăla lichid — sau lucid, cum spunea tîmplarul — mi-am dat seama ce pot şi ce nu pot înţelege din Biblia pe care tot el mă pusese s-o citesc. Şi am înţeles că-l puteai socoti pe Luca drept un tovarăş — numai să fi citit cum trebuie.

Adu-ţi aminte, Hillarius, de iarna în care ni se năzărise să ne ducem seara pe la toate adunările alea, şi erai cît pe ce să te laşi ademenit de spiritişti, deşi îţi spusesem pe şleau că văzusem eu boscării tot atît de grozave în anii în care eram un respectabil bîlcean. Asta nu fiindcă aş vrea să-i fac pe alţii să creadă că mă simt ca la mine acasă în straturile de aer mai înalte, dar am fost de părere totdeauna că e ceva nefiresc să scoţi iepuri dintr-o pălărie. Dacă o fi să mai avem de dat o raită pe undeva, după ce se va fi terminat cu noi aici, pe pămînt, prin urmare, dacă, într-un fel sau altul, o să fim socotiţi tot atît de *all right* ca indienii din Anzi şi o să ajungem ceva mai aproape de soare, cînd se va fi isprăvit cu hoinăreala pămîntească — apoi să nu încerce nimeni, care cumva, să-mi bage în cap că o să facem pe dracu-n patru ca să ţopăim cu picioarele pe masă, într-o adunare de antialcoolici.

Socoteala este că trebuie să fii mort o bună bucată de vreme, ca să te simţi apoi destul de viu pentru a fi apucat de pofte nefireşti ca acelea cu picioarele şi cu masa. Pe El însă, pe cel din tablou, care în curînd va fi mort de două mii de ani şi care după cum se spune, ar reveni cu cea mai mare îndîrjire pe pămînt dacă ar crede de cuviinţă, pe El nu L-au putut ispiti niciodată să ia parte la aiurelile lor printre picioarele de masă.

În toate locurile pe care le-am vizitat, la toate adunările unde se făceau scamatorii cu lămpile stinse pe jumătate, nu puteau ajunge la înţelegere între ei decît asupra unui singur lucru, anume că trebuie să fim fericiţi şi recunoscători pentru isprava de pe vremuri, cînd un vagabond a fost bătut în cuie pe o cruce, fiindcă era, cică, fiul lui Dumnezeu. O fi fost adevărat, n-o fi fost, eu unul sînt de părere că o legătură de rudenie nu e ceva cu care să te grozăveşti. Însă ticăloşia cea mai mare a burghezimii a fost dintotdeauna că tot ce e murdar şi josnic pe lumea asta, toate porcăriile pe care le face cu războaiele, cu preşedinţi de Asistenţă Publică, cu şomaj şi cu dracu mai ştie ce, pe toate le aruncă în spinarea lui Dumnezeu. „Facă-se voia Ta" — spun ei, şi se roagă să cadă pe capetele altora roadele tuturor nelegiuirilor pe care le săvîrşesc.

Vezi tu, Hillarius, toţi băieţii cu care am bătut drumurile împreună, le-au avut şi ei pe-ale lor, au făcut şi ei mici coţcării ici şi colo, aşa cum — ce-i drept e drept — am făcut şi eu, dar asta numai pentru o bucată de pîine, pentru

un bilet de tren şi, cîteodată, pentru o prea cinstită bere. Totuşi, totdeauna au fost huliţi, sticleţii i-au fugărit... Au fost vremuri cînd cu greu îşi puteau găsi un locşor pentru mas peste noapte, fie şi într-o claie de fîn. Dacă ţii seamă de asta, apoi poţi să mă crezi cînd îţi spun că nu puteam avea cine ştie ce încredere în sticletele ăla grozav, în care burghezimea l-a prefăcut pe Dumnezeu.

În chestia asta mi se pare că şi Luca o cam scaldă, dar cine ştie dacă nu cumva istoriile sale au fost răstălmăcite, spre a fi după chipul şi asemănarea celor care le propovăduiesc. Ceea ce-mi place mie din istoriile alea, e că ţin seamă de mulţi oameni de felul nostru. În cuvintele sale sînt nişte tîlcuri, pe care nu pot să ţi le lămuresc bine, dar pe care în sinea mea le pricep de minune. De, e ceva! Nu ştiu ce anume, dar este. Şi sînt foarte sigur că ne-a fost prieten şi frate.

Ia te uită: acum poţi vedea cum şi razele de soare îi dau ajutor ca să-i azvîrle pe negustori afară din tablou. Uite, ăla cu sacul de bani e gata-gata să cadă peste marginea ramei, de parcă l-ar trage sacul în jos, ca să vină de-a rostogolul în coşul cu cărbuni. Asta am spus-o într-o zi şi clopotăresei, anume, că atunci cînd soarele intra în templu, lămurit că făcea asta ca să ia parte la izgonirea negustorilor. Ea a rînjit atunci, dar a spus că s-ar putea să am dreptate. Da, şi apoi a mai adaus ceva, precum că cel care a pictat tabloul a avut un simţ dezvoltat al perspectivei, sau cum dracu era cuvîntul ăla, Că ea se pricepe în chestii de artă, nu ca mine, dar

şi eu, aşa nepriceput cum sînt, tot îmi dau seamă că tabloul e făcut de cineva care ştia cum stau lucrurile. Pot să-ţi spun acuma că, din ziua aceea, am început să ţin la clopotăreasă, fiindcă, dacă a putut vedea şi ea că negustorii sînt cît pe aci să se prăvălească din cadru, şi totuşi mi-a dat tabloul, apoi nu poate să fie prea mică la suflet, chiar dacă i-a intrat în cap că berea e numai pentru cei cu bani la teşcherea, în timp ce eu — zice ea — trebuie să-mi folosesc pensia mea de bătrîneţe numai pentru mîncare. Mă rog, o fi avînd şi ea dreptate, dar tot eu ştiu mai bine ce anume îmi prieşte şi ce nu.

Ei, trăsni-m-ar toţi dracii, ştii cît de bine mă simt? Aproape ca în zilele alea faine de pe crestele Anzilor, cînd şedeam în faţa vechiului templu al soarelui. Dacă tabloul s-ar afla tot timpul în bătaia razelor de soare, mi-ar trece vremea cît se poate de bine numai privindu-l. Mă uit şi iar mă uit la El... De ispravă băiat! Altminteri n-ar putea să-i ia la goană pe negustorii ăia. Mă prind că ar da iama şi printre burghezi şi ar face puţină curăţenie şi pe aici, dacă ar fi să vină iarăşi, aşa cum se zice. O să se cam sperie dumnealor, o să încerce să se ascundă după deget. dacă o veni într-o bună zi şi i-o învinui că au declarat fals pe chestia cu rudenia, vrînd, cu alte cuvinte, să ne facă a crede că tocmai tatăl lui a pus la cale să fie ucis.

Dar teamă mi-e că o să treacă destul de mult pînă atunci. Nu se prea întîmplă ca potlogăriile cele mari să intre cu una, cu două la apă Însă... *never mind*, vorba suedezului ăla din Hoboke,

care n-a putut ajunge milionar, din cauză că ținea morțiș să vadă în fiecare dimineață statuia libertății, așa că n-a fost niciodată în stare să-și înceapă cariera ca lustragiu A dus-o astfel douăzeci și patru de ani, fără să-i fi putut veni cineva de hac, așa cum n-o să izbutească să-i vină nici lui Halfdan. Fiindcă, de vreme ce mă simt în putere să stau întins și să mă uit la tablou, înseamnă că n-o să fiu chiar de tot dărîmat, în cazul că din afacerea asta cu furloaiele o să iasă dandana... Ei, dar nici vorbă de una ca asta.

Chiar dacă nu-mi vine nimeni în casă, tot sînt în tovărășie bună, cîtă vreme soarele mai e ca acum. Asta deoarece sîntem trei camarazi sortiți să ne bucurăm laolaltă. Iar soarele e bucuros cînd, adeseori, îl vede trecîndu-și privirea peste negustori și îndreptînd-o apoi asupra mea, și e lămurit pe deplin că Halfdan ține cu El și cu soarele.

12

AI MÎNCAT O GÎSCĂ FRIPTĂ ? Hai digulai, hai digulai, lai !

Mi-ai lăsat o bucățică ? Hai digulai, hai digulai, lai !

Zi, ai mîncat o gîscă friptă ? Hai digulai, hai digulai-lai !

Da, ăsta a fost primul psalm pe care l-a învățat. Mi-aduc aminte că, ori de cîte ori

tata începea să-l cînte, mama se ducea în șopronul de lemne, își făcea de lucru pe acolo și nici dracu nu putea să-i mai audă tusea. Asta se întîmpla de fiecare dată cînd tata se întindea la cîteva pahare în plus s-au chiar la o sticlă întreagă peste porția obișnuită, după care începea să strige în gura mare că, lua-l-ar dracu, o să arate el că poate să-și întrețină familia și fără Asistență Publică. Asta se întîmpla întotdeauna cînd soarele începea să se lase deasupra pajiștii, făcînd să apară culori multe și felurite, și mult mai frumoase decît pe hîrtia aia lucioasă pe care ne-o trimisese unchiu-meu cîndva de Crăciun, spunînd că el găsise drumul mîntuirii și că așa trebuie să facă și fratele lui.

Da, tocmai atunci, și poate cu dinadinsul atunci cînd soarele își revărsa pe iarbă culorile, se proțăpea tata în ușă și cînta, de se auzea pînă la mama, în șopronul de lemne, unde își căuta de lucru pînă ce el ne arunca pe laviță, încuia ușa și se așeza pe prispă. Nu ne-a trebuit mult ca să aflăm că pe urmă venea și mama, se așeza lîngă el, și priveau amîndoi pajiștea, de parcă nu s-ar fi sfădit niciodată.

Da, cîntau cîteodată și indienii, îi cîntau și ei tot soarelui — asta atunci cînd erau cît pe aci să crape de foame. Și iată că tocmai atunci picau cîțiva inși cu un sac de porumb — gîsca lor friptă.

Luînd lucrurile așa, cu privire adică la cîntec, mai întîi al tatii și după aceea a băieților din Anzi, apoi am dreptul să spun că mă trag dintr-o familie muzicală. Chiar dacă opera n-ar fi

scos mare brînză din mine, dar începînd din ziua în care m-am lămurit că nu s-a pomenit om care să poată pune pe razele de soare o tăbliță cu inscripția „Particular“, începînd de atunci, va să zică, i-am zis adesea soarelui, un cîntec numai de mine auzit.

Mă gîndesc cu plăcere la asta, fiindcă tot e tîrziu și n-are să mai pice nimeni pe aici, pînă mîine. Și mîine cred, ba chiar sînt sigur, că are să vină și clopotăreasa. Nu mă îndoiesc că o să-și frîngă mîinile ș-o să strige: „Sfinte Dumnezeule! Ascultă-mă, Halfdan, trebuie s-o sfîrșești o dată cu beția, ca să poți să mănînci ceva mai cumsecade!“

Așa mi-a spus cînd mi-a adus hapurile alea, în ziua în care mi se făcuse un întuneric în devlă, de era să vin în bot cînd m-am dus să scot o sticlă de bere. De unde să-și închipuie ea că nu mi s-ar fi întîmplat asta, dacă izbuteam să și beau sticla aia?! În privința asta, n-o să moară de prea mult savantlîc. Cînd i-am spus că, dacă un cîine mănîncă iarbă, o face pentru că are goluri în pregătirea lui științifică — m-a înțeles. În schimb, n-a putut înțelege că eu am tot dreptul să privesc mai științific lucrurile decît amărîtul de cîine. Cred că a fost cam slăbuță la școală și n-a învățat mare lucru despre geografia lăuntrică a omului. Dacă vine azi sau mîine, s-ar prea putea să nu mai aibă încotro și să-mi dea dreptate. O să vadă și ea că, nepunînd de ieri nici o picătură pe limbă, m-am uscat așa de abitir pe dinăuntru, că nu mai pot nici măcar să-mi mișc picioarele.

Hm! Ciudat lucru să stai culcat așa și să nu simți nimic de la burtă în jos. Dar cel puțin pot să mișc brațele, și asta-i mult mai mult decît putea să facă înspre sfîrșit rotarul. Rotarul nu putea nici măcar să miște din urechi, doar ședea țeapăn, rostogolea ochii în fundul capului și înjura de mama focului.

Eu n-o să ajung chiar așa, nici vorbă, dacă lucrurile vor merge pînă acolo... Dar cred că n-or să meargă. Astea-s doar închipuiri de-ale mele, din pricină că nu pot să mă urnesc de la umbră. Ar fi trebuit să fiu deștept și să mut patul dincolo, sub fereastra dinspre apus. Cînd soarele nu mai poate să-și urmeze calea spre fereastra dinspre miazăzi, ci e nevoit să se joace, vreme de un ceas, de-a v-ați ascunselea pe după colț, o ia îndărăt, tiptil-tiptil, după ce a trecut de salcie, apoi intră rîzînd prin fereastra dinspre apus și se împrăștie pe toată fața patului. Da, e destul de ciudat să te gîndești la asta: acasă, pe laviță, deschideai ochii drept pe soarele de dimineață, în timp ce aici stai în pat și te răsfeți în soarele amurgului. Pînă ce trece de așternut, se mai joacă o clipă cu tabloul, prea puțin păsîndu-i de clopotar și de bălăngănitul lui de vecernie. Uneori clopotarul trebuie să bălăngăne de-i amorțesc mîinile pînă se șterge bogăția de culori de pe pajiște.

„Ai mîncat o gîscă friptă? Hai digulai, hai digulai lai.“

Da, trăsni-m-ar dracu, ți-e a cînta, Halfdan! Cînd soarele are să treacă dincoace de salcie și

are să înceapă a-mi desmierda așternutul, o să cînt și eu pe țimbalul razelor lui, amintindu-mi cum am stat, de atîtea ori, întins la o margine de pădure, cîntînd ceva numai pentru mine, pe toate strunele alea de aur primite în dar. Dar trebuie să cam fii cu băgare de seamă cînd e vorba de chestii de astea. Cred că băieții și-ar fi închipuit că am căpiat sau că vreau să fac pe grozavul, dacă le-aș fi povestit că mă prăpădeam cu firea după muzică de felul ăleia pe care o puteai auzi numai în străfundul tău. Degeaba și-ar fi bătut capul să priceapă — n-ar fi înțeles nimic dacă le-aș fi destăinuit că soarele îmi dăruia uneori cîte un țimbal de raze pe care cîntam pînă începea să rîdă totul în juru-mi.

Hillarius e singurul căruia i-am povestit asta, și el și-a ținut gura, așa cum ne fusese înțelegerea. I-am povestit-o, pentru că, într-un fel, și el era cam într-o ureche. Exista și într-însul ceva despre care nu putea vorbi în gura mare într-un azil de noapte sau într-o șură. De asta mi-am dat seama pe vremea cînd tot spunea că realitatea, de fapt, nu există. Asta a fost pricina pentru care i-am mărturisit secretul, precum că aveam și un țimbal de soare. După aceea, am căzut la învoială să nu destăinuim nimănui ce era pitit în cugetul nostru.

Oamenii pot fi cam ciudați, chiar dacă nu li se citește asta pe față. Dacă privești astfel lucrurile, se prea poate că Drîmbagiul, ăla care rînjea întotdeauna cînd te uitai la el, de părea un sabot crăpat, se prea poate — zic — că, în sinea lui, nu rînjea de loc, numai că asta nu

se vedea. Se mai poate, de asemenea, să nu fi rînjit decît de necaz că nu era campion mondial la muzicuță. Dar poate că totuși, era campion mondial, doar că nu se putea socoti ca atare, fiindcă întîmpina greutăți, cînd era vorba să fie recunoscut ca atare în locurile cuvenite, adică, pe plan internațional — cum se spune — și nu-l încălzea faptul că cei de o seamă cu el îi spuneau că mai rar așa cîntăreț din muzicuță.

Drîmbagiul rînjea într-o zi, mai mult decît alții într-un an întreg, însă, cînd cînta pe la bîlciuri, n-o făcea numai pentru cei puși pe chefuit. De cîte ori nu l-am observat plimbîndu-și ochii în toate părțile, și atunci știam bine că nu căuta decît să dibuiască în jurul lui vreun „director" de orchestră, care să-l audă ce meșter e la cîntat și să aibă grijă ca și numele lui să apară, odată și odată, pe un afiș. Ei bine, directori de orchestră nu mișună pe toate drumurile — în orice caz nu într-un bîlci ca toate bîlciurile. Poate de aceea Drîmbagiul nu și-a văzut niciodată numele pe vreun afiș și nici n-a fost recunoscut drept campion mondial la muzicuță. Păcat! De altfel unul dintre noi spunea odată că atunci cînd Drîmbagiul pune muzicuța la gură și cîntă *Văduvioara veselă*, apoi cu atîta foc îi zice și fără s-o ia măcar cu un singur sunet pe alături, că pînă și văduvioara cea veselă ar fi și mai veselă dacă l-ar auzi. Dar cel mai frumos cînta nu prin bîlciuri, ci cînd se afla laolaltă cu cîțiva de-ai noștri, la un păhărel. Dacă stai să te gîndești, vezi că pe lumea asta nu-s prea bune rînduielile, căci văduvioara veselă putea să zburde ceasuri întregi

într-un bîlci fără să-i aducă Drîmbagiului mai mult decît adunam eu, într-o jumătate de zi, de pe urma acelor de siguranță, cînd eram pornit bine pe treabă. De aia spun că lumea ar trebui să aibă o rînduială în care să țină seamă și de alte chestii, nu numai de acele de siguranță.

M-am gîndit cîteodată că Drîmbagiul avea, poate, și el un fel de taină a lui, numai de el știută, pe care nici nu s-ar fi priceput să ne-o împărtășească nouă, celorlalți; sînt chiar foarte sigur de asta, fiindcă în vara aceea, cînd ne întîlneam mai mulți la un pahar de vin, povestindu-ne ce isprăvi mai făcusem fiecare, el era cam... nu știu cum. Dacă se întîmpla să povestim o istorie, la auzul căreia o mînăstire de maici s-ar fi prefăcut, poate, în moloz, dar care se potrivea de minune cu gașca noastră, ei bine, atunci se întîmpla să-l vedem, pentru o clipă, oprindu-se din rînjet. Dar cînd cineva îi spunea că n-o fi fost nici el, întotdeauna chiar ușă de biserică, răspundea că, despre partea lui, n-a avut de-a face, de cînd se știa, decît cu diapazonul. Era cam prea din cale-afară să ne spună nouă una ca asta, însă nu i-a sărit nimănui muștarul, niciodată, cînd ne lămurea, rînjind, că asta e o chestie de muzică. Dar nici n-am reușit să-l facem să-și deschidă mai mult sufletul. Cînd l-am întrebat odată, pe șleau, ce mîncare de pește mai e și diapazonul ăsta cu care își închipuia, pesemne, că ne dă gata, doar s-a zgîit la mine și mi-a răspuns scurt: Opt sute șaptezeci de vibrații pe secundă. N-a mai adăugat nimic, dar nici nu era nevoie, fiindcă tot n-aș fi știut ce să-i răspund. Mai tîrziu, însă m-am gîndit că poate era și asta un ce care bîzîia într-însul, trebuind să rămînă acolo, închis în el, numai pentru sufletul lui.

Ehei, dacă e vorba să-ți închipui că oamenii sînt întotdeauna doar ce-i arată făptura, apoi fă bine și fii cu mare băgare de seamă. Pînă și Hillarius a trebuit să recunoască — ne aflam la Nyborg — că, adică, se prea poate să existe tot soiul de deosebiri între oameni, așa cum există între orașe. Era încă puști pe atunci. Mai avea multe de învățat. Țin minte cum tremura de frică să nu fie ridicat și trimis la urma lui pe socoteala Asistenței Publice. În ruptul capului nu voia să ajungă acasă în chipul ăsta — spunea el — și, mulți ani după aceea, i-a fost frică de Korsör ca de dracul. În schimb, înnebunea de-a binelea după Nyborg și își dăduse seama că unele orașe sînt calde, altele reci.

Clopotăreasa era cît pe ce să leșine cînd i-am povestit că Hillarius bătuse drumurile împreună cu mine, cînd vindeam amîndoi reviste. Și știu eu de ce a apucat-o, în așa hal, mirarea. Pentru că Hillarius locuiește aici de mai mulți ani, tot de mai mulți ani își dă aere de om subțire și n-are de făcut altceva decît să se repeadă pînă la Copenhaga, să-și vadă numele în ziare și să-și încaseze gologanii fără să miște un deget. De bună seamă că femeia nu și-a dat seama cu cine avea de-a face. Dar te apucă și rîsul cînd îl auzi că *lucrează,* cînd, de fapt, el trîndăvește — cel mult dacă mîzgălește cîte ceva pe hîrtie — și poate

să aibă o bere cînd poftește, chiar și în timpul *lucrului*. S-ar chema că lui i-a pus Dumnezeu mîna în cap și a fost mult mai norocos decît Drîmbagiul, măcar că ăsta era mult mai destoinic în felul lui. Pentru că, dacă bagi bine de seamă, poți spune fără șovăire că ceea ce făcea Drîmbagiul era muncă adevărată: sufla în muzicuța lui ceasuri la rînd pînă se făcea vînăt la față. Dar oamenii n-au simț artistic adevărat — afară doar, dacă li-l bagi pe gît, cu forța. Numai Kristian Spinare-Țeapănă a izbutit să-i facă să înțeleagă cît au de pierdut, dacă nu-și scot golo-ganii din pungă cît ai bate din palme. Însă Drîmbagiul nu-și putea lua muzicuța lui îndărăt; odată cîntată, cîntată rămînea, și oricine putea să se îndoape cu arta lui fără să-l coste un ban.

Prin urmare, Hillarius a fost mai norocos, el poate să șadă acasă, să-și scrie fițuicile, să le trimită cu poșta și să-i facă pe oameni să creadă că e cine știe ce de capul lui. Pe mine însă n-are să mă facă să cred că nu e, totuși, unul de-al nostru. De aceea i-am și povestit clopotăresei istoria aia — ca să i-o spună ea, și nu să fiu nevoit să i-o spun eu — că, adică, n-am uitat vremurile vechi și că poate să se bizuie pe mine dacă într-o bună zi o da de fundul sacului cu năzbîtii cu care amețește acum lumea.

Doamne, ce ochi a făcut cînd m-a auzit! Ședea pe scaunul ăla de colo și se legăna, dar îi pierise piuitul. Apoi s-a oprit din legănat și din cîrpitul ciorapului meu, și n-a mai făcut altceva decît să se holbeze la mine.

— Care va să zică, scrie la gazete?... Mă rog, se prea poate, că eu nu citesc niciodată gazetele. Prea puțin îmi pasă mie de ce scriu ei acolo. Dar să nu te lași îmbrobodită. Îmi cunosc eu bine omul. Fii sigură că bărbatul tău e mult mai stabil, cu clopotul lui, decît a fost vreodată Hillarius. Nu e de loc așa subțire pe cît îl arată mutra și straiele. Cînd colinda cu mine și vindea reviste, nu era de loc atît de grozav.

— Ce tot spui, Halfdan? Hillarius a fost și el vagabond? Ei, nu, că asta n-o pot crede nici în ruptul capului. Doar e scriitor, ce naiba?

— Nu zic ba, o fi adevărat și asta, dar află că minte de-nghează apele, dacă vrea să-ți bage în cap că toate zilișoarele lui și le-a petrecut, ca să zic așa prin straturile înalte ale atmosferei. L-am avut eu, sub oblăduirea mea, și-ți pot spune că n-a fost decît un om obișnuit. Dacă vrei să știi, la Korsör, era cît pe ce s-o sfeclească odată. O luasem fiecare pe cîte o parte a unui drum mărginit de vile, cu teancul de reviste sub braț. Cînd ne-am întîlnit apoi, așa cum ne fusese înțelegerea, la bac, avea o mutră, de parcă i-ai fi turnat terci clocotit în creștet. Ai fi zis că se simțea urmărit de o întreagă grădină zoologică. Abia mai tîrziu, tot trăgîndu-l de limbă, am putut să aflu la ce ananghie intrase. Ajunsese la etajul al doilea al uneia din casele cele mai înalte, care încep dincolo de cotitura drumului. A sunat și a așteptat la ușă cu mutra lui pleoștită și cu foile în mînă, pînă ce a deschis o femeie. În clipa aceea a zărit o uniformă de sticlete atîrnată în antreu. Ei bine, Hillarius

al nostru nu era chiar așa de prost încît să nu fi deprins anumite rosturi, plus că mai avea și presimțirile sale, așa cum le avem și noi, ceilalți, care ne descurcăm cum putem. Cînd femeia i-a spus: „O clipă“, și s-a întors în odaie, a și început să bată în retragere. Dar n-a apucat să coboare nici pînă la etajul întîi, că a auzit pași în urma lui și a văzut un sticlete, numai pe jumătate în uniformă, coborînd scara. Îl știi pe Hillarius că e cam moliu, dar află că de data asta a devenit foarte sprinten. A ajuns pînă jos val-vîrtej, de parcă însuși Aghiuță, în carne și oase, se afla pe urma lui, și într-un fel, așa și era. Dar și-a dat seama, că pe stradă, sticletele și-ar fi putut mobiliza rezerva, căci burghezii nu șovăie niciodată cînd e vorba să facă dintr-un biet vagabond un tîlhar și ucigaș fioros, așa că Hillarius, odată ieșit pe portiță, a sărit un gard și s-a cuibărit între trandafirii dintr-o grădină. A tras la flori, de! că tot avea el o leacă de romantism într-însul. În chipul ăsta i-a tras chiulul sticletelui, care a rămas să se chiorască, zăpăcit, în toate părțile, după prada pierdută. Sînt unii dintr-ăștia care cred că l-au apucat pe Dumnezeu de picior dacă pot preda la secție un borfaș prins asupra faptului. Dar după ce s-a chiorît așa în dreapta și stînga, s-a lăsat păgubaș și a luat-o pe după colțul casei. Atîta aștepta și Hillarius. Le-a spus noapte bună trandafirilor și a șters-o în direcția opusă. Cînd am venit eu, ședea între două baloturi și semăna cu un pui de vrabie căzut din cuib. Așa că pe atunci nici nu-i trecea prin cap să ajungă la ziare și de aia nu trebuie

să te lași păcălită, chiar dacă acum vezi că a ajuns unde a ajuns.

— Las-o-ncolo, Halfdan! Doar n-o să mă convingi că un bărbat așa de arătos ca Hillarius, a fost cîndva un fel de... răufăcător, un vagabond! Asta n-o pot crede eu. Păi ar fi putut să ajungă și în sfatul comunal acum, ultima dată, dacă n-ar fi avut atît de mult de lucru, că a trebuit să spună „nu“.

— *De lucru!* Să mori de rîs, nu alta. Cum dracu a putut să vă ducă de nas caraghiosul ăsta? Sfatul comunal... Hillarius... Unul ca el! Și eu, care credeam că Halfdan l-a învățat să respecte soarele cel puțin într-atît, încît să nu se apuce de asemenea chestii. E plin de gărgăuni — asta-i limpede — și doar l-am deprins, totuși, să se plece puțin și în fața lui Dumnezeu. Cred că mai degrabă ar primi să moară de sete și să bea toată viața numai apă chioară, decît să dea o vechitură de haină unui sărac.

— Ascultă, Halfdan! Să nu vorbești așa cu mine. Vin bucuroasă aici, să-ți dau o mînă de ajutor — căci și Hillarius spune că ești un bătrîn cumsecade — dar ai putea să vorbești mai frumos. Vezi tu, beția...

— Beție?! Atîta m-am tot socotit și m-am tîrguit cu mine însumi, de am ajuns la cel mult o bere, dimineața, adică dumineca două, apoi cel mult încă două, dacă mai pică ceva, de undeva. Ai putea să mai lași dracului neghiobiile astea! Sînt ani și ani de cînd abia îmi ajunge ca să nu mi se așeze praful pe gingii. Dacă nu mă lași în pace, vezi-ți de treabă și mulțumes-

te-te să-i schimbi scutecele clopotarului tău. Sînt mai mulțumit să-mi cîrpesc singur ciorapii. Și, la urma urmei, ce dracu să mai fac cu ciorapii ?

— Halfdan, tu vrei să mă jignești. N-ar strica să-l rog pe Hillarius să discute puțin cu tine.

— Ba nu vreau de loc să te jignesc. Pentru ce te-aș jigni ? În felul tău, ești foarte cumsecade. Și mai am să-ți mulțumesc pentru tabloul ăla și pentru multe altele. Dacă nu te-ai lega de sticlele mele de bere, totul ar fi *all right* între tine și mine. Dar ce gugumănie mai e și asta, că vrei să vorbești cu Hillarius ? Nu și-o fi isprăvit el ucenicia, dar nici atît de prost nu-i încît să facă pe dădaca față de mine. Asta ar mai lipsi. Nu fiindcă m-aș feri de ceva, dar cum dracu de ai atîta încredere într-însul ? Dacă vrei să știi, în anii ăia s-a descurcat mai bine decît mulți alții de teapa lui, tocmai mulțumită mie, care le știam pe toate pe dinafară.

Pe vremea ceea, la Korsör, ba chiar și după pribegia noastră la Nyborg nu făcea nici două parale. A trebuit, ca să zic așa, să apelez la onoarea sa de vagabond, ca să-l hotărăsc să pornească într-acolo pe un drum cu vile. Ținea morțiș să mergem undeva unde nu era atîta îmbulzeală ca la Korsör ori la Nyborg, deși aici era rost de mai multe învîrteli — asta-i adevărat. Eu însă mai fusesem la Nyborg de cîteva sute de ori și știam că orașul nu-i nici pe departe atît de fierbinte cum e Korsör. Între cele două orașe era o deosebire, ca între un bazar de binefacere și un bîlci. Într-un bîlci tot mai ești respectat, chiar dacă nu te prezinți în mare ținută.

Crede-mă că a fost ceva ca la teatru — făcea să vezi — cînd ne-am reîntîlnit cu gîndul de a cutreiera mai departe, pe la Odense, unde e un azil de noapte la fel de ticăit ca și ăla din Roskilde. Hillarius ședea ca un țăran în primele zile ale primăverii, dar un țăran care tocmai a cîștigat la o loterie agricolă treizeci de căruțe cu gunoi, adică atît gunoi cît încape în treizeci de căruțe. Și iarăși te-aș ruga să mai crezi — lua-m-ar dracu — că a trebuit să fac spume la gură pînă să-l urnesc din Nyborg. Iar mai tîrziu, trăgeam pe dracul de coadă, de cîte ori nu mi-a împuiat capul că Nyborg e singurul loc unde merită să te statornicești și să-ți petreci zilele.

Parcă — după el — soarele se înălța mai sus deasupra Nyborgului. Acuma e adevărat că Hillarius al nostru, de cînd cu pățania aia din Korsör, se punea cam greu pe picioare. Dar, din cînd în cînd, tot îi mai pica ceva. Într-un rînd a nimerit-o chiar bine de tot. A sunat la o vilă și i-a deschis ușa o cucoană voinică și grasă. Hillarius rămăsese cu gura căscată. Nu-i venea să-și creadă ochilor, că poate exista într-un singur loc atîta coleașă de hrișcă. Dar și mai mirat a fost, și i se părea că-n privirile din fața lui strălucesc toate razele soarelui, cînd cucoana i-a spus că ar fi mai bine să intre și să îmbuce ceva. Iar cînd s-a aflat apoi într-un ceardac luminos, la o masă, în fața unei farfurii pline cu tot felul de bunătăți și a unui pahar mare cu lapte, zicea că-i pierise orice urmă de neîncredere. Așa se lăuda mai tîrziu. Și mai spunea și că era vădit că o cucoană așa de bună la inimă nu se putea

gîndi la iertarea propriilor sale păcate, adică să și le răscumpere cu un pahar de lapte și ospătînd pe un terchea-berchea care, judecînd după mutra lui, el ar fi avut nevoie de asemenea iertăciune. Dar s-a mai întîmplat și altceva, un lucru care avea să-i schimbe, apoi, toată viața învățîndu-l să fie mai cu băgare de seamă în prețăluirea oamenilor pe care nu-i cunoștea, chiar dacă se întîmpla ca unii din ei să fie în uniformă. Fiindcă, mai spunea el, i s-a întîmplat un așa ceva de era cît pe-aci să înghită un cîrnat întreg și poate chiar îl înghițise, căci era aproape să se înece, cînd, cîrnatul a început s-o ia la vale pe beregată și că — ce mai încoace și-ncolo? — avea exact mutra unui pescăruș care înghite pe nemestecate un cap de morun. Va să zică tocmai cînd își făcea socoteala că a dat lovitura cu pleașca asta căzută pe capul lui, tot ceardacul s-a umplut cu un sergent major de poliție în uniformă. Hillarius s-a speriat așa de cumplit, că nici n-a putut să se ducă pînă afară, ca să se ușureze. Dar măreața autoritate în uniformă a rîs la el și i-a spus să-și vadă de treabă și să rămînă cu pantalonii uscați, căci sticleții sînt și ei oameni ca toți oamenii. Recunosc, o astfel de mărturisire poate părea de necrezut, însă așa a fost. Autoritatea publică s-a așezat după aceea într-un fotoliu și și-a băut cafeaua laolaltă cu Hillarius. Nici pomeneală de neîncredere sau de bănuieli, cum ar fi, știu, firesc față de cineva pe care nu-l cunoști de loc. Autoritățile însesi șe-

deau, în carne și oase, cot la cot cu Hillarius, de parcă nici nu le-ar fi trecut prin gînd că au de-a face cu unul care, după părerea lor, nu vrea decît să încalce legile și să păcătuiască, în chip și fel, împotriva siguranței burgheziei. O astfel de purtare era mai mult decît neobișnuită, fiindcă Hillarius era un adevărat vagabond și nu avea nici o dovadă că se putea întemeia pe ceva stabil.

De, era cam nu știu cum, să-l iei pe Hillarius drept marfă bună, dar, oricum, avea hîrtii în regulă. Ce să mai lungim vorba? A plecat fără să i se spună nici măcar dă-te mai încolo, în schimb, cu o bumașcă de cinci în buzunar și cu un ditamai pachet de merinde sub braț. N-am avut încotro și a trebuit să mă plec și eu în fața adevărului, și adevărul ăsta e, că atît cucoana cea zdravănă, cît și bărbatu-său, oricît era el de sergent-major de sticleți, făceau parte dintre cei care împodobeesc omenirea, așa că se întîmplă cîte o dată să-i mai dau dreptate și lui Hillarius, cînd spune că lumea asta o să fie totuși, cîndva, mai bună.

De atunci însă, Hillarius n-a mai avut atîta frică de poliție, ca pe vremea cînd făcuse cunoștință cu ea la Korsör. Ce să-ți mai spun că la Horsens — asta a fost ceva mai tîrziu — cîteva zile mi-a tot sporovăit despre ceva pe care el îl numea spirit de corp. Era o chestie pe care, cică, o avea poliția, și, după cum vedea el lucrurile, un asemenea spirit ar putea să aducă fericire și propășire pentru întreaga omenire, nu numai la Nyborg, dar și mai departe, dacă n-ar exista pri-

mejdia să ajungă în fruntea bucatelor sufletele de slugi, și sufletele astea ticăloase de slugi, să hotărască felul cum trebuie încheiați nasturii de uniformă. Cu palavrele astea mi-a împuiat capul pînă în gară la Horsens, unde fusesem înhățați pentru că dormeam într-un vagon. La secție s-a nimerit însă un sticlete care l-a amenințat pe Hillarius cu o pereche de labe, dar în loc de asta, i-a dat o coroană. Asta a fost din cauză că Hillarius se prăpădea de rîs după o istorie pe care i-o povestisem. Istoria asta pot să ți-o povestesc și ție, dar trebuie să vii mîine ca s-o asculți. O să mai am și eu cu cine sta de vorbă și, asta mi-ar face plăcere, chiar dacă sînt unele mărunțișuri asupra cărora părerile noastre nu se prea brodesc.

Hillarius a cam dat din umeri, cînd a aflat că îi povestisem clopotăresei toate astea. De! spunea el. Ce să faci? Așa-i în lumea asta burgheză în care trăim. Lumea ar vrea ca, dacă ți-ai plămădit o agoniseală din care să poți trăi, dacă porți guler în toate zilele, dacă-ți cureți unghiile, dacă dai cîte o raită prin Copenhaga și te plimbi prin pădure ziua namiaza mare, păi atunci ar mai vrea, pe cît cu putință, să știe că ești coborît cu hîrzobul din cer. Dar nici n-ai avea mare lucru de pierdut aflîndu se că ai fost un biet vagabond. Fiindcă, pe de altă parte, burghezii se pot împăca foarte ușor și cu gîndul că oamenii de felul nostru, chiar dacă nu sînt recunoscuți de toată lumea ca oameni, pot aduce și ei ceva, ceva pitoresc, specific, în înalta societate. Ar privi cazul ca făcînd parte din sfera romanticului,

măcar că, pînă la urmă, intrarea celui cu pricina în sfatul comunal tot ar fi periclitată.

Ce bine ar fi să dea astă-seară pe aici! Și cred că are să pice, c-o fi și el dornic să vadă dacă au venit cei doi, ca să petrecem o seară plăcută împreună. După cum îi cunosc eu, nu se poate să nu aibă ei ceva, pentru noi, în tocilă. N-ar strica să fiu mai la înălțime, dacă vor apărea. Cel mai bun lucru e să încerc să trag un pic de somn.

13.

DACĂ HILLARIUS VINE ÎNAINTEA LOR, așa încît să putem începe seara plăcut, numai noi doi, apoi am să-i povestesc cum s-a făcut de i-am întîlnit și cum s-a întîmplat ca după aceea să devenim camarazi. E bine să se lămurească mai întîi cum că Ole și Mătușa sînt oameni la locul lor. Iar dacă îi spun deslușit tot ce e de spus, ca să știe ce fel de oameni sînt, apoi să-l trăsnească toți dracii dacă s-a înglodat pînă într-atît în ticneala de-a fi om subțire, încît să nu se simtă una cu noi și să refuze a ticlui o declarație bine întocmită, în cazul că se iscă vreo încurcătură. Fiindcă vreau să-i las să locuiască aici. M-am gîndit eu că așa ar fi bine. Altfel, după cum văd eu lucrurile, s-ar

prea putea să ajungă la Sundholm[1] sau la una din sucursale, în timp ce eu sînt aici şi mă bucur de viaţă ca un particular în singurătate, numai fiindcă am avut puţină baftă în ce priveşte hîrţoagele. Chiar dacă n-am avut niciodată un sertar de scrin în care să păstrez hîrtii de valoare şi nici n-am socotit că o eclipsă de soare poate fi privită ca o pedeapsă a cerului pentru vina de a nu fi urmărit înregistrarea de cuviinţă în nişte catastive, se găseau, totuşi, destule temeiuri în certificatele aflate la Hillarius, încît să pot fi cuprins şi eu în prevederile pentru aprobarea pensiei de bătrîneţe. Asta vine de acolo că, în hîrţoagele lor, eşti înregistrat cu domiciliu fix. Ajunge să fii înregistrat într-o localitate, ca să-ţi poţi păstra libertatea şi, totodată, să fii scutit şi de aşa-zisa ocrotire a unui stabiliment de muncă.

Ei, dar Ole şi Mătuşa nu s-au ţinut niciodată de chestii de-astea, în viaţa lor n-au fost stabili. Acum, însă, s-ar arăta şi pentru ei un liman bun. Aş muri de durere şi de necaz dacă ar fi să rămîn aici, singur, şi să ştiu că ei au cam feştelit-o cu tocila lor, că au fost siliţi să-i spună adio şi să intre la zdup, aşa cum au mai intrat şi altădată. Căci, dacă s-ar întîmpla să nu mai scape din învălmăşeală şi să fie înşfăcaţi, ar însemna, de fapt, că viaţa lor nu mai are nici o valoare. Da, nici o valoare n-ar mai avea,

[1] Institutul Central pentru Ocrotirea Săracilor din localitatea cu acest nume.

dacă ar fi să cîştige pîinea între patru ziduri, nemaiputîndu-se înfrupta din minunatele zile ale libertăţii, în care te poţi plimba după pofta inimii.

Cînd au fost ultima dată aici şi au spus că or să se înapoieze cam pe vremea asta, am cam văzut eu în ce ape se scaldă. După aia, am stat şi m-am tot gîndit: Cît o să mai poată învîrti la roată? Mătuşa avea ochii mai obosiţi ca pe timpuri. Cît despre Ole... Nu-i vorbă, totdeauna fusese el cam leneş de felul lui, dar acum tare mi-e teamă că apucase pe un drum mai scurt, pe care nu se învrednicea să-l lungească, numai ca să aibă prilejul de a trece iarăşi pe aici după două săptămîni. Înainte îi plăceau şi lui drumurile lungi, şi n-a făcut niciodată parte dintre cei care socoteau cu ceasul în mînă cîte zile trebuie să dureze un drum.

Ei bine, dacă cei doi o să mă mai piseze să rămînă aici, să ne punem avuturile în devălmăşie şi să ne petrecem viaţa în desfătări, nu prea văd să fie cineva care să spună ba. Ca nişte ticăloşi ce sînt, mi-e că o să mă sîcîie atîta, încît pînă la urmă o să fiu nevoit să le îngădui să rămînă. Precis aşa o să facă, mai ales cînd i-oi lămuri ce idee grozavă ar fi asta.

Nu pot să ştiu însă cu ce ochi ar privi asta clopotăreasa şi alţii ca ea. Un singur lucru îl ştiu, şi încă bine de tot, anume că alde vîntură-ţară, emigranţi sau ce-or fi ei, nu au nici pe departe atîta căutare pe cît îşi închipuie. În toată lumea, stabilii nu se împacă de loc cu ideea de a fi stingheriţi în micul lor orizont. O, nu

din cauza acelor turişti atît de dedaţi voiajurilor, încît nu umblă niciodată cu geamantane mai mari decît pot duce în spinare. Nu din cauza ăstora, deci, ci dintr-a turiştilor acelora care călătoresc complet fără bagaje. Ăştia sînt priviţi peste tot cu neîncredere. În chestia asta trebuie să-l lămuresc pe Hillarius, pentru ca el, la rîndul lui, să poată ticlui ceva liniştitor pentru clopotăreasă. Fiindcă, dacă putem s-o facem pe ea să fie de partea noastră, totul o să meargă ca pe roate şi băieţii vor putea duce o viaţă tihnită în reşedinţa mea de vară. Are un dar straşnic de a-i face pe alţii să înţeleagă cum gîndeşte ea în chestii de binefacere. Dar trebuie bine cumpănite lucrurile, căci Hillarius ţine morţiş să facă pe omul subţire, ca să-şi poată vedea de agoniseala lui, aşa că nu se prea dă în vînt după noutăţi care să-l stingherească. Prin urmare, cel mai nimerit e să-l conving cu adevărat ce băieţi de nădejde sînt Ole şi Mătuşa. El nu i-a cunoscut decît tîrziu, cînd începuse a nu le mai merge prea bine, şi de-aia nu ştie cum erau ei în zilele lor de glorie.

Poţi fi sigur, Hillarius, că n-ai pomenit de cînd eşti doi inşi mai blînzi şi mai liniştiţi decît Ole şi Mătuşa cînd este vorba să se descurce dintr-o daraveră fără să fie înhăţaţi. Sînt prieteni pînă în măduva oaselor şi-s oricînd gata să împartă şi ultima lor sticlă de bere cu cîte unul mai flămînd. Plîngăreţu se lăuda odată că, de fapt, el face mult bine, dar pe ascuns, că nu vrea să se ştie. O fi, nu mă îndoiesc, dar eu te asigur că în chestii de astea era mărunţel de tot în comparaţie cu Ole şi cu Mătuşa. În privinţa asta, ăştia doi băieţi i-au întrecut totdeauna, chiar şi pe cei mai buni, cu mai multe lungimi de cal. Dacă vreodată ai ţinut seama de Halfdan — şi ştiu că ai făcut asta din cînd în cînd — apoi — trăzni-m-ar toţi dracii! — află de la mine că lucrul cel mai cuminte din partea ta ar fi să iei aminte la ce-ţi spun acuma, cînd îţi explic că ăştia doi nu-s de lepădat. Ai văzut şi tu, doar, că nu mai sînt chiar aşa de zdraveni şi că a început să le fie greu să se descurce din înghesuială. Ce să-i faci? Nu-i vina lor. Nu poţi cere tuturora să aibă puterea şi sănătatea mea. De aceea gîndeşte-te la ei şi fă şi tu tot ce-ţi stă în putinţă.

Ţi-am povestit — dacă-ţi mai aduci aminte — cum l-am întîlnit pe Tăietorul-de-Surcele şi cum am căzut mesa, împreună cu el, la Londra. După ce am scăpat din bucluc, ne-am bălăbănit o bucată de vreme prin docuri, încercînd să dibuim un vas care să ne ducă de-acolo. Într-un fel, aş putea spune că au fost zile bune alea, întrucît se nimerise un soare aşa de strălucitor, că a ciupit şi Anglia o ciozvîrtă din el, de dimineaţă pînă seara.

Vezi tu, Hillarius, în vara aia s-a arătat că nu prostimea cîrmuieste lumea, fiindcă deodată, de parcă n-ar mai fi putut să îndure soarele, toţi deştepţii de pe pămînt au găsit de cuviinţă că musai trebuie să se işte un război şi că oamenii, de pe oriunde s-ar fi aflat ei, trebuie să fie trimişi să-şi apere patriile. Aiureli de felul

ăsta nu prea mi-au plăcut mie niciodată, dar, în sfîrșit, ceva trebuia să facem și noi, așa că ne-am vîrît dimpreună cu ceilalți în balamucul ăsta, căci, la urma urmei, nu eram nici noi mai firoscoși ca alții, care s-au lăsat, cu miile, unși pe bot cu bidineaua înmuiată în sirop, ca să se creadă că într-adevăr era lăsat de Dumnezeu ca popoarele să se trimită, unul pe altul, la toți dracii.

Lasă, îți cunosc eu părerea în chestiile astea, dar nici tu și nici altul n-o să mă faceți să cred decît că toate felurile de războaie nu fac altceva decît să fiarbă o ciorbă și mai grasă pentru cei mari, care niciodată nu-s de părere că au ajuns destul de mari. O fi bine, nu zic, să tot citești cărți, dar în ce mă privește pe mine, pot judeca puțin și singur. Am putut vedea atunci că toată hărmălaia era alcătuită după aceeași rețetă ca și cura de apă a doctorului Knick. Cei care au pături de lînă, vor să aibă și mai multe, iar noi, ceilalți, rămînem cu aceași curarisire, anume cu cele treizeci și trei de găleți cu apă rece pentru vindecarea pietrei la rinichi.

E adevărat că atunci nu ne prea gîndeam la asta, nici eu și nici Tăietorul de Surcele, căci amîndoi ne dădeam peste cap să-i apărăm pe cei cu pături de lînă. Dar, lucrul dracului este că, ori îți simți în fiecare dimineață gîtlejul uscat, ori îți plouă prin tavan, tot una e. Înțelegi tu, Hillarius ? Mai înainte puteai cutreiera lumea largă fără condicuță în buzunar ; puteai, ca să zic așa, să debarci oriunde pofteai și să părăsești

oricînd echipajul unui vapor dacă ți se năzărea că era mai bine pentru sănătatea ta să vezi soarele sub alt unghi. Cînd m-am angajat pe vapor, la Valparaiso — era un vapor englez — cuvîntul meu era încă bun, era cuvînt, fără altă condiție, ca în oborul din Hjallerup, cînd bați laba pentru o învoială. Dar acum ți se cerea să ai o groază de cărțulii, ca să fii socotit vrednic de a apăra o țară, oricare ar fi fost aia. Am încercat să mă înțeleg cu un agent de recrutare ca să ne măsurăm puterile și, dacă-l doboram, el să plătească două sticle de porter — că altă bere omenească nu găsești în Anglia — iar eu să fiu socotit *all right*, ca apărător al patriei. Dar omul, ori că n-a înțeles, ori că n-a vrut să înțeleagă, știa una și bună, anume că cei care n-aveau hîrtii în perfectă regulă nu căpătau încuviințarea să se ucidă între ei.

Tăietorul-de-Surcele se scălda în alte ape, că doar debarcase de pe un vapor danez și avea și puzderie de hîrțoage ; el avea dreptul să se lase ucis. Crăpa de fudul ce era, cînd l-au recrutat. Nu l-am revăzut decît după cinci ani. Fusese torpilat de patru ori și acum vindea ilustrate la Fredericia. Am luat cîteva sticle de bere, am ciocnit pentru bucuria revederii pe iarba verde de la Monumentul Eroilor, după care am mers împreună pînă la Aalborgunde unde s-a lipit de una din fetele de pe Skolegade.

Cum spuneam, eu rămăsesem pe loc. Mai întîi am hoinărit o bucată de vreme, descurcîndu-mă

cînd mai bine, cînd mai rău, pînă într-o bună zi am fost înhăţat şi trimis într-o tabără — un pîlc de barăci, unde se afla o mulţime de alţi vagabonzi care n-aveau nici ei asupra lor vreun proces-verbal din care să reiasă că existau într-adevăr. Pe cine vreai şi pe cine nu vreai întîlneai acolo. Erau şi doi suedezi — unul din ei chiar Mătuşa — dar asta n-o ştiam atunci, şi nici nu mă gîndeam să ajungem cîndva să ducem împreună un aşa zis trai de „suspect persons". În tabără, cît era ziulica de mare, domnea un neîncetat du-te-vino. Unii veneau, alţii plecau, aşa că de multe ori abia apucai să ridici un deget la şapcă pentru a saluta pe cineva cu care apucaseşi să schimbi cîteva vorbe şi, hait! omul se şi cărăbănise. Toţi cei care aveau un nume din care să rezulte cît de cît că fuseseră aşa de tîmpiţi încît să se nască în Germania, erau aleşi pe sprînceană şi obligaţi să se lase hrăniţi şi păstraţi în viaţă ani de zile, în Anglia, chiar dacă unii din ei se jeleau, înjurau şi-şi frîngeau mîinile, cerînd să li se dea voie să plece în Germania şi să fie ucişi acolo.

Cînd mi s-a luat interogatoriul, n-am prea putut să le povestesc pentru ce anume fusesem nevoit s-o şterg de la indienii din Anzi, dar le-am spus — şi asta fără să mint prea mult — că mă prinsese dorul să salut munţii noştri din Zelanda. Le-am arătat apoi pricina pentru care mă poticnisem la Londra. Au cercetat amănunţit toată istoria. O uniformă se hlizea la mine, spunînd să

n-am nici pic de îndoială că nevastă-mea îmi era credincioasă şi mă aştepta la Charlie Brown. De altfel, spunea tot uniforma asta, căpitanul vaporului cu care venisem ar fi dat relaţii bune despre mine. Cîteva zile mai tîrziu a venit un secretar, sau ce dracu o fi fost, de la consulatul danez, şi a stat de vorbă cu mine. A fost cît se poate de *all right* şi mi-a promis că o să mi se dea voie să mă angajez pe un vapor care să mă ducă acasă, îndată ce s-or sătura ăştia de cercetări. Dar nu l-am mai revăzut niciodată, deoarece, curînd după aceea, ne-au mai împărţit după nu ştiu ce temeiuri şi m-au trimis, pe mine şi încă pe vreo cîţiva între care şi Mătuşa, în alt lagăr. Mai tîrziu, am aflat că celălalt suedez purta numele de Fritz Schultz, iar în zilele alea, a purta un asemenea nume era un fapt tot atît de grav ca şi cînd ai fi fost prins că duci un trai împestriţat cu tot soiul de abateri de la tot soiul de legi de pe lumea asta. Mătuşa mi-a povestit, de altfel, că Fritz locuise la Gamla Stán [1], pînă cînd au găsit amîndoi de cuviinţă să facă ocolul pămîntului într-o iolă luată cu împrumut. Numai că eşuaseră cu iola asta în Anglia.

Eu unul n-am cîntărit niciodată un camarad după limbă sau după culoare. Cu toate astea, trebuie să recunosc că scandinavii, în orice colţ de lume s-ar afla, se simt de parcă ar fi din acelaşi sat. De-aia Mătuşa şi cu mine am început să ne

1 Mic port în sudul Suediei.

ținem cît mai aproape unul de celălalt și, într-o zi, cînd a venit un scoțian și ne-a întrebat dacă vrem să ne angajăm la pădurărit în Scoția, eu m-am gîndit că tot nu pot să ajung acasă, iar pe Mătușa l-a apucat o poftă nebună să meargă în Scoția, nu știu pentru ce dracu, și atunci mi-am zis că, dacă-i vorba așa, pot să plec și eu cu el. S-au mai lăsat ademeniți și alții, așa că după vreo două zile cîțiva soldați ne-au arătat drumul pînă la tren, foarte grijulii cu noi, de teamă ca nu cumva să ne rătăcim.

Hillarius! Taci și ascultă-mă, idiotule, că vreau să-ți spun cîte ceva despre Mătușa și Ole. Știu doar că, al dracului cum te cunosc, îți place să ciulești urechile și să mă tragi de limbă ca să-ți povestesc despre cei de teapa mea. Să-ți intre bine în cap că, dacă cei doi o să aibă vreodată nevoie de o mînă de ajutor cînd s-or afla pe aici, apoi ai fi cel mai blestemat porc de cîine dacă o să faci pe grețosul. Dacă vrei să-ți fiu mai departe prieten, să fii tu al dracului dacă n-ai s-o îndopi pe clopotăreasă cu atîtea minciuni, bazaconii și aiureli, încît — atunci cînd o veni să ne cîrpească ciorapii pentru tustrei — să i se pară că aude numai ghiers de îngeri. O că am eu grijă ca cei doi băieți, și Halfdan împreună cu ei, să se afle mai multe ceasuri pe calea mîntuirii, așa încît unchiul meu cel bisericos să fie mîndru de neamurile sale și să nu creadă că găzduirea cu care m-a blagoslovit acum șaizeci de ani a fost zadarnică. N-o să punem nici picătură în gură, cîtă vreme s-o legăna ea în fotoliu, spunînd că sîntem niște biete mioare rătăcite de turmă. Iar dacă s-o întîmpla să avem trei sticle de bere în dulapul din bucătărie, să știu bine că-s gata să se trezească, dar îți făgăduiesc, Hillarius, că nu ne atingem de ele, pînă n-o vedem pe clopotăreasă închizînd ușa pe dinafară, ca să putem trage zăvorul în urma ei.

Martor mi-e sfîntul soare că toate zilișoarele mele am ținut la adevăr, cum îi stă bine unei haimanale. Fii convins că Ole și Mătușa sînt la fel de buni ca și mine, din cap pînă-n picioare, iar decît tine de o sută de ori mai buni. Așa se leagă lucrurile între ele, și cred că ai priceput care ți-e îndatorirea. Cînd vrei să te cunoască toată lumea, așa cum vrei tu, și să cîștigi bani scriind istorii mincinoase, nu meriți ca o rază de soare, măcar, să te dezmierde, dacă n-ai să-i înfățișezi clopotăresei, băgîndu-i în cap că așa e drept, ca Ole și Mătușa să locuiască aici, împreună cu mine.

Nu știu dacă-ți dai seama, dar tăiatul *în* pădure și tăiatul *de* pădure, nu-s unul și același lucru. Coliba din pădure, din care am șters-o tu și cu mine, în Suedia, fiindcă nu era chip să cîștigi o pîine acolo, a fost destul de ticăloasă, nici vorbă, dar cînd i-am povestit o dată lui Frederik Plîngărețu despre ea, mi-a spus că așa ceva e floare la ureche și mai că-mi venea să-i dau dreptate cînd mi-a vorbit despre o tabără din Canada, unde lucrase o iarnă întreagă ca tăietor

de vîrfuri. Ştii şi tu că, pentru a tăia vîrfuri de copaci, e musai să fii sprinten şi uşurel. De aceea mi-am zis că, dacă făcuse meseria asta, apoi ce să te mai miri că era aşa de iute de picior cînd împrejurările o cereau, ca de pildă, atunci cînd alerga de mama dracului, cu mine, în cărucior, după ce dăduse de pămînt cu cei doi eroi de cinema, lîngă cutia aia de gunoi. La urmă, ţi-am spus că am petrecut o după-amiază pe cinste la un grăjdar. Ei, dar în Scoţia copacii cresc tot ca şi în Suedia, şi nu prea e nevoie de tăietori de vîrfuri, aşa că munca la pădure nu era mai primejdioasă decît o muncă obişnuită, oarecare. Dar fii tu sigur că dacă ne-am fi aflat în Canada, toţi băieţii din tabără ar fi fost nişte tăietori straşnici. Îţi spun asta ca să-ţi poţi face o idee de ce fel de vlăjgani erau: din cei ce puteau face să cadă zidurile Ierihonului şi fără isonul trompetelor.

Eu zic aşa, că atunci cînd englezii au socotit că, fără hîrţoage, nu eram buni nici să ne trimită peste Canal, nici să ne înşire, ca podoabă, în faţa palatului Buckingham, dar că, totuşi, eram ceva mai reali decît miile de spioni pe care îi tot prindeau, asta însemna, în schimb, că eram destul de buni pentru Scoţia. Să ştii, Hillarius, că dacă ai să fii vreodată spion, în orice caz în Anglia, ai grijă să porţi la tine hîrtii precum că nu eşti spion; de altceva n-ai nevoie. Asta, nu pentru că aş avea vreun dinte împotriva englezilor — în orice caz, nici pe departe cît au

ei, de la mic la mare, împotriva altor oameni, adică a ălora care nu sînt englezi şi cărora prea puţin le pasă de asta. Englezii crapă de încăpăţînare şi sînt, cu toţii, murdar de zgîrciţi, dar că asta nu te atinge nici cu atîtica, dacă ştii să te prefaci că ţi se rupe inima de jale că nu te-ai născut şi tu englez.

Din cauza asta s-au şi hărţuit mereu cu irlandezii şi cu scoţienii. Vezi tu, un irlandez nu are nici brumă de nădejde să scape cu obrazul curat dacă se preface a nu fi irlandez; de altfel nici nu i-ar trăsni vreodată prin cap să tăgăduiască asta. Dar cu scoţienii nu-i chiar aşa, oricît s-ar căzni ei să-şi facă nişte mutre ţepene şi să semene cu englezii, pe lîngă că ar rămîne mereu mai primitori şi mai darnici. Un scoţian nu se precupeţeşte niciodată cînd e vorba să-ţi dea un ban dar, lăsînd la o parte asta, se poate transforma oricînd într-un englez clasa întîia, dacă vrea. Dar vezi că nu vrea! În chestia asta, scoţienii sînt tot atît de iubitori de patrie şi tot atît de fioroşi ca şi irlandezii. Şi tocmai asta a fost pricina că din cînd în cînd mai ieşea cîte o dandana şi tot din pricina asta Mătuşa şi cu mine l-am descoperit pe Ole.

Am fost adunaţi va să zică, în tabără, unde nu ne-a trebuit mult pentru a înţelege că, şi de era vorba să tăiem toată partea verde a Scoţiei Centrale, ba să mai scoatem şi cioturile, asta se făcea cu tot dichisul, după un plan îndrăcit, în care se arătă cu de-amănuntul de unde să începi

și încotro să te îndrepți cu tăiatul. Nu era chip ca vreunii din noi să se orienteze după cum îi tăia pe ei capul. Totul era socotit, fiindcă tabăra se întemeia pe „atît, și nimic mai mult". Bineînțeles că era acolo și o cantină, însă cel care o ținea era și englez și atît de zgîrcit, încît niciodată nu s-a înduplecat să ne vîndă pe veresie măcar o sticlă de porter. Dar de fapt, n-am izbutit în ruptul capului să-l facem să priceapă o boabă, nici să-l muștruluim, fiindcă omul era englez din născare, așa că... greu să-l mai schimbi.

Adulmecasem noi că în orașul așezat cam la șase mile în amonte, pe rîu, se putea găsi o picătură de whisky, dar niciodată n-a fost voie să ne ducem acolo. Pîndea o haită întreagă de poliție militară, care, de bună seamă, nu era înșirată în apropierea taberei noastre doar ca să învețe tainele pădurăritului. Erau printre aceștia și unii purtători de ghetre și cîțiva butuci mai bătrîiori, care păreau să fie, în felul lor, oameni de omenie, dar, cu toată omenia lor, tot englezi rămîneau, pe lîngă că mai purtau și puști. A fost însă și spre norocul nostru că cei puși să ne dădăcească erau englezi : asta îi făcea pe toți scoțienii să fie de partea noastră, și nu numai o singură dată am primit de la ei o mînă de ajutor.

A mai ieșit, firește, și cîte un pocinog, pînă ne-am deprins cu rînduiala de acolo. Ajunsesem în tabără cam către sfîrșitul toamnei, și ne puseseră la fel și fel de corvezi, ca totul să fie bine pregătit pentru începerea tăiatului, o dată

cu venirea gerului. Și iată că într-o dimineață ne-am pomenit cu gerul, după ce ninsese toată noaptea, așa că urma ca acum să pornim la lucru în lege. Știam că treaba asta o să țină multă vreme, și cîțiva din baraca noastră socoteau că trebuie să sărbătorim clipa în care ne aflam în fața marelui asalt și-a adevăratului rost al vieții. Așa e în Scoția, spuneau frații. Cînd pleci să dobori o pădure, se cuvine să începi treaba printr-un prea cinstit chefuleț. Cei mai mulți erau cît un munte, iar dacă se găseau printre ei unii mai pirpirii, erau destul de deștepți ca să-și țină fleoanca și să nu voteze contra.

Vezi tu, Hillarius, se spune că niciodată nu trebuie să asmuți un cîine, dar tocmai asta au făcut cu mine. Credeau că sînt al dracului de dibaci și mi-au tot spus asta pînă cînd mi-a intrat și mie în cap că-i așa, și, cu una, cu alta, m-au ales să fiu eu cel împuternicit să ceară un avans, ca să-i putem spune pădurii un rămas bun pe cinste, înainte de a o doborî.

Se prea poate să fi cunoscut și tu vreun șef de-ăl de echipă, care nu se poartă chiar părintește cu oamenii. Dar află de la mine că, de cînd ești, n-ai pomenit o scîrbă ca afurisitul ăla din Manchester, care ne era forest-master în tabără. Înțelegi ? Se numea Fred și avea niște picioare scurte și partea de sus a trupului dată dracului de lungă, ca a unui american, și o pereche de labe ca niște firme de mănușar. Doar mutra îi era de englez sadea, știi, puțin cărunt, fălci aproape

ca ale unui om de treabă și ochi prietenoși. Pînă atunci nu avusese nimeni ceva de împărțit cu el. Parcă aerul din jurul lui îți da a înțelege că n-are nici un rost să te iei la harță cu el. Ori de cîte ori se întîmpla ca unii din oameni să nu se potrivească la păreri, pentru o pricină sau alta, și se punea chestia de partea cui e dreptatea, lucrurile se lămureau numai între noi. Nimeni, nici dintre paznici, nici dintr-ăilalți care se mai învîrteau acolo, nu s-a ales cu botul stîlcit sau cu vreun braț rupt din pricina noastră. În afaceri de-astea ne înțelegeam ca niște camarazi. Dar iată că s-a tulburat idila...

Spuneam că Fred fusese forest-master și, înainte de venirea noastră în Scoția, avusese de-a face cu tot felul de tipi, ca să zic așa, iuți. Cînd a intrat dimineața în baracă să vadă pentru ce nu pornisem încă la lucru, n-a scos o vorbă; doar ne-a cercetat din priviri, ca să-și dea seama cum stau lucrurile. Nu încape îndoială că și-a dat seama, fiindcă, tot fără o vorbă a ieșit liniștit, cu un aer pașnic care, însă, nu mirosea de loc a bine. Și chiar așa a fost, n-a trecut mult și s-a întors. Avea cu el un retevei, care — se cunoștea cît de colo — nu era făcut ca să te scarpini cu el pe spate, în orice caz nu pentru spinarea lui. Cu el în mînă, s-a înfipt bine pe picioare în fața noastră, legănîndu-și abia simțit blestemata aceea de jumătate de trup americănesc de lungă, pe care o purta tot timpul cu el. Apoi a întrebat brusc — și vocea îi suna aproape

ca în Armata Salvării, cînd colonelul îi poftea la cafea și prăjituri pe cei care se lăsaseră mîntuiți primii — da, tocmai așa s-a auzit și glasul lui Fred cînd, învîrtind afurisitul de retevei, a întrebat liniștit și grijuliu dacă e cineva dintre noi care cere avans.

Ți-nchipui și tu, Hillarius, că și alții mai zdraveni decît Halfdan ar fi cerut un răstimp de gîndire. Partea proastă este că lîngă mine se nimerise un vlăjgan, și vlăjganul ăsta s-a zgîit țintă drept în ochii mei, șoptindu-mi: „Acum să te văd, danezule!"

Acuma, nu că aș fi unul de-ăia care visează că numai ei au o patrie care le e scumpă — idioții de felul ăsta n-au prețuit niciodată nimica în ochii mei — însă de atunci încoace am încercat tot timpul să mă lămuresc în chestia aia care îi face totdeauna, pe cei mai mulți vagabonzi, de la o vreme să se tragă îndărăt, spre meleagurile în care s-au născut. Uită-te la mine, de exemplu. Oricîte locuri aș fi călcat, nădăjduind să fac vreo brînză, după plecarea de acasă, oricît de lesnicioasă mi se părea cîteodată viața aiurea, tot aici mi-a fost dat să mă priponesc. M-am întors aici, unde am și ajuns la jumătatea bătrîneții, ca și mulți din alții care, tot ca și mine, nu așteptau să taie nimeni, în cinstea lor, vițelul cel mai gras, cînd s-au întors cu botul spre casă. Da, Hillarius, îți spun pe ce-am mai scump — dar asta nu-i pentru *Revista gospodinei* e numai pentru tine — că în ultimii doi ani m-au bătut,

uneori, gîndurile să plec în hagialîc la „insula din Pacific", cum îi ziceam noi, copiii, să spun bună ziua băltoacei, carierei de pietriș și ecluzei de la zăgazul unde mă duceam să pescuiesc ghidrini cu un bold încovoiat, prins de un capăt de ață. Apoi îmi mai venea, cîteodată, așa, un dor, să urc pînă la cimitir, să cuget o clipă la familie, cum, uneori, ne simțeam și noi bine, în timpurile cînd tata nu cunoștea gustul basamacului, iar mama abia începuse să tușească, slab, neajungînd încă să-ți amintească de lătratul focii. Da, erau zilele acelea în care puteam să mă umplu de razele de soare răsfirate pe laviță, cu mult înainte de a simți că razele astea erau niște strune de țimbal pe care puteam cînta pentru mine și în mine.

Ei da, Hillarius, că și tu ești, în felul tău, un zăpăcit, chiar dacă nu vrei să te dai de gol și o ții scai că lumea poate să devină mai bună... De-aia am curaj să-ți povestesc lucruri de felul ăsta. Ai să înțelegi pentru ce m-am aprins atunci de-mi sălta inima în piept, să-l spargă și mai multe nu, cînd ăl de lîngă mine și-a înfipt ochii într-ai mei și mi-a aruncat în față vorbele alea: „Acum să te văd, danezule!"

Crede-mă că în clipa aia m-am simțit de parcă mi se umflaseră buzunarele cu hîrtii care adevereau că și eu eram îndreptățit să apăr ceva. Cred că pe undeva, prin lăuntrul meu, simțeam o bucurie grozavă că trebuia să înfrunt jumătatea aceea blestemată de trup americănesc. M-am repezit ca din pușcă spre el, ca și cum m-ar fi îmbrîncit din spate întreaga baracă.

Cu pumnii pregătiți și cu ochi zgîiți într-ai lui, i-am spus, pe scurt, la ce ne gîndisem noi.

Nu care cumva să crezi că s-a încruntat măcar. Cum ți-am mai spus, omul mai fusese forest-master și în alte locuri, unde băieții nu erau niște mielușei blajini ca aici, în Scoția. Nici vorbă că și-a dat seama numaidecît cu cine are de-a face. Întîi s-a holbat la mine — și crede-mă că i-am înghițit privirea fără să clipesc — apoi la ceilalți. Trebuia să fi văzut, de bună seamă, și încă repede, că avea în față niște oameni *fair*, deprinși cu disciplina cozilor, iar cînd s-a lămurit că erau oameni de înțeles care n-aveau să vie buluc spre el, ci numai unul cîte unul, m-a și pocnit cu reteveiul. Bineînțeles că am făcut și eu tot ce am putut, și fii convins că pe vremea aceea puteam destul. Dar chiar dacă pînă la urmă am fost doborît, n-am plecat steagul, căci așa ne învăța tîmplarul, la școala din sat, că este datina istorică a drumului străbătut de danez spre mărire și putere. Nu-i mai puțin adevărat însă, că bucata asta cu mărirea și puterea o cîntă, cu același foc, toți dascălii, din toate țările.

Oricum, din ziua aceea, Danemarca a fost socotită de toți băieții, chiar și de cei din celelalte barăci, ca o țară care înseamnă ceva. Ba, la o mică petrecere la care ne-am adunat o dată, mai tîrziu, împreună cu cîțiva scoțieni, unul din ăștia, care auzise de chestia mea cu Fred, a strigat în

gura mare că, după Scoţia, Scandinavia e cea mai grozavă ţară din lume. Asta vezi tu, te cam încălzeşte la inimă. Unde mai pui, că nu s-a mai pomenit ca un scoţian să ajungă a recunoaşte că pe pămîntul ăsta mai e şi altă ţară bună la ceva, nu numai a lui. De fapt, asemenea cuvinte n-ar fi fost mai măgulitoare decît spuse de un irlandez. Căci dacă irlandezul spune aşa ceva, o face rînjind în sinea lui, convins fiind că noi nu-l ştim ce mincinos e cînd zice că ar mai exista, în lumea asta, şi altceva în afară de Irlanda.

Vezi tu, Hillarius, dacă nu ţi-am povestit pînă acum cît de *all right* sînt Ole şi Mătuşa, aceşti porci de cîine, nu e din cauză că nu i-ai cunoscut mai de mult, ci pentru că mă gîndeam că ţii, poate, să afli despre ei chiar din gura lor. Iar dacă m-am hotărît să-ţi vorbesc abia acum, cînd trag şi ei nădejde să li se încuviinţeze a locui aici, ca să ne petrecem viaţa în mulţumire şi voie bună, fără a stînjeni pe cineva, pricina este că ai să întrebi, poate, cum de a ajuns Ole în Anglia. Dar te sfătuiesc să-ţi ţii gura, fiindcă odată, cînd l-am întrebat eu de chestia asta, s-a uitat chiondorîş la mine, vrînd neapărat să ştie ce dracu mă apucase să-mi închipui că-i sînt duhovnic. Nu m-a dus mintea că ar putea să fie vreo bubă în trebşoara asta, pînă cînd l-am văzut că pune mîna pe ultima sticlă de bere pe care o mai aveam şi o dă peste cap de unul singur, fără să scoată o vorbă. Se întîmplase de sute de ori să facem foame împreună, dar, cînd a fost vorba de-o sticluţă, totdeauna am golit-o în doi. Acum însă a dat-o pe gît singur, după care s-a culcat în fîn, în timp ce eu rămăsesem tablou, părăsit de toţi îngerii şi necăjit că mă băgasem, hodoronc tronc, în sufletul lui.

Bagă-ţi bine în cap, Hillarius: Ole nu-i decît Ole şi niciodată în toată viaţa lui n-a fost altceva. Cît despre Mătuşa, ehei! greu de găsit altul ca el, în stare să-ţi înşire, ca fiind adevărul adevărat, o istorie mincinoasă cum nu se mai află. Se înţelege de la sine că într-unul ca el poţi să bagi, liniştit, ceva capital. Nu-i nevoie nici să întrebi, nici să spui tu ceva; e de ajuns să-i dai două pahare, şi-i dă drumul moriştii, de poţi, după aia, să umpli uşor două sute de pagini din *Revista gospodinei* într-o jumătate de ceas.

Acum, că ţi-am dat destule lămuriri, de-i poţi cunoaşte pînă în măduva oaselor, pot să mai adaug ceva, şi anume că, de cînd mi-a dat maică-mea bani de drum, o cămaşă bună şi o pereche de saboţi noi ca să mă duc la unchiu-meu şi să am cu ce o porni la drum, că, de! trebuia să ajung şi eu cineva la viaţa mea, află că de atunci încoace nimeni n-a făcut atît de mult pentru mine şi pentru ţara mea decît Ole. Şi ştii de ce? Pentru că el a fost ăla care se zgîise ţintă în ochii mei şi spusese, atunci: „Acum să te văd, danezule!"

Fii atent: Cînd Mătuşa s-a înfăţişat şi i-a atras atenţia lui Fred că-mi era camarad, în doi timpi şi trei mişcări a fost pus şi el cu botul

pe labe. În vreme ce eu mă îngrămădisem pe o bancă, dar cu fruntea ridicată, Mătuşa sufla greu pe nări, cu toate că nu îndurase mai mult decît mine. Ei, şi cînd lucrurile au ajuns aici, s-au cam astîmpărat lucrurile în baracă fără ca Fred să-şi iasă măcar cu atîtica dintr-ale lui. Mă uitam la el. Rămăsese proţăpit, legănîndu-şi încetişor jumătatea americănească şi făcîndu-şi, pesemne, socoteala că o să purcedem la lucru în pace şi onor. Deodată văd că face cîţiva paşi înainte şi Ole. Se apropie calm de Fred şi îi spune că, o dată ce compatrioţii săi au cerut avans, el nu poate să fie decît alături de ei.

Nu te mint, Hillarius, cînd îţi spun că în viaţa lui n-a fost tîmplarul din satul meu aşa de mîndru de Danemarca, pe cît am fost eu atunci, auzindu-l pe Ole că se dă drept compatriot cu noi într-o situaţie ca aia. Aşa ceva nu-i o bagatelă cînd e vorba de patrie, fiindcă ţin minte că, tîmplarul mai curînd şi-ar fi rupt de-a lungul un braţ, decît să audă o vorbă rea despre Danemarca. De fapt, cred că de aia nici nu se însurase. Mă gîndeam încă de pe atunci că, dacă — spre deosebire de alte ore — în timpul lecţiei de istorie nu se repezea nici o clipă alături să vadă ce-i mai face dugheana, era din pricină că toată viaţa lui ţintea la regina Margareta ca la ochii din cap. Îmi aduc aminte că, printre zicalele vechi pe care ne punea să le învăţăm, era şi asta: „La Vigord neamţul de-o răzbi, cu Danemarca s-o sfîrşi!" Şi mai spunea că, dac-o fi să mai avem

vreodată o regină Margreta, o copită nu va mai trece peste gheaţa strîmtorii Ejder. Da, da, era mort după ea, pentru că se prea poate să fi avut multă bărbăţie într-însa.

Eu, Hillarius, nu te-am învinuit niciodată că, dacă ai fi silit, vreodată, să scoţi pumnii din buzunar, te-ai dovedi un prăpădit. Tot ce-ţi pot spune este că, pe vremea cînd mă aflam la anii tăi de acum, eu eram de cîteva sute de ori mai zdravăn decît ai putea visa că ai să fii tu cîndva. Asta ţi-o spun aşa, fără să mai audă şi alţii, doar ca să-nţelegi că, faţă de Ole, nici eu nu făceam mai multe parale decît faci tu acum faţă de mine. Omul s-a apucat de treabă ca şi cum n-ar fi mîncat toată viaţa decît dinamită. Cred că întreaga baracă s-a lămurit şi s-a răs-lămurit ce uşor este să-ţi faci o idee greşită despre oameni. Poţi să mă crezi că nici chiar José, portughezul ăla mărunt şi burduşit, şi trei cruci dacă şi-ar fi făcut, tot n-ar fi trecut examenul mai bine decît Ole. E drept, şi-a scrîntit el o mînă şi s-a ales cu vreo trei coaste rupte, dar nici Fred nu arăta prea bine cînd, pînă la urmă, a fost cu botul la pămînt. Numai că asta a fost ca şi un noroc pentru el, fiindcă, astfel a avut prilejul să ne arate că englezii pot fi şi ei, va să zică, tot atît de paşnici şi de cuviincioşi ca şi alţi oameni — trebuie doar să le vorbeşti cu socoteală. Vezi tu, omul nostru din Manchester nu s-a căciulit ca să scape ieftin şi nici nu s-a socotit învins decît după ce s-a dumirit bine de tot că nu mai era nimic de

tîrguit. Dar s-a dovedit a fi om cu bună creștere — toți băieții au izbucnit în aplauze, și încă în niște aplauze atît de furtunoase, încît acoperișul barăcii n-a scăpat teafăr decît printr-o curată minune — cînd Fred i-a întins laba lui Ole, spunîndu-i că era *all right* și că el, Ole, avusese dreptate în discuția purtată.

Văzînd așa ceva, ne-a prins pe toți respectul față de englezul ăsta pripășit tocmai hăt, în inima Scoției. Unde mai pui că, în alte părți ale lumii, un tip atît de *all right* ar fi luat și el parte la petrecerea noastră din dimineața aia, căci, bineînțeles, nu ne-am dus la lucru decît a doua zi. Dar Fred n-a vrut, însă pentru noi tot *all right* a rămas, fiindcă, află de la mine că, dacă un englez a apucat să fie o dată forest-master, în viața lui nu se mai încurcă la petrecere cu altul, dacă acesta nu-i cel puțin de o seamă cu el ; chestie de demnitate, ca să zic așa, în forma ei exterioară. În privința asta, englezii sînt curat nemți.

Ți-am mai spus că Ole și Mătușa au făgăduit să treacă iar pe aici, cam pe vremea asta. M-am gîndit că poate le-ar prinde bine să mai răsufle și ei puțin, săracii, că doar au început să se descurce din ce în ce mai anevoie pe drumuri. De aceea, tu fă bine și explică-i clopotăresei că nu scrie nicăieri că, dacă te înfrupți dintr-o amărîtă de pensie de bătrînețe, n-ai voie să primești oaspeți. Spune-i că cei doi băieți și cu mine ne-am cunoscut cu mulți ani în urmă și că am mers

tustrei la aceeași școală de duminecă. Mai lămurește-o că băieții au ținut totdeauna, în cutia tocilei, o stivă întreagă din foaia ei *Un cuvînt de însoțire pe drumul vostru*. În schimb, nici picătură de altceva. Cred că-ți dai și tu seama că, de vreme ce sîntem nevoiți să ținem seamă de opinia publică, trebuie să ne avem bine cu ea. Fiindcă n-are nici un rost ca eu să stau aici singur cuc, folosindu-mă numai eu de ditamai casa, pe unde nu se abate niciodată o razie, pe cînd Ole și Mătușa pribegesc din loc în loc, fără să aibă habar ce bine e să te știi la adăpost. Povestește-i că numai așa se poate trezi că îi cade în poală cel mai bun prilej de a-și găsi noi mușterii pentru facerile ei de bine. Căci chiar dacă n-o să vă intre în căpățînă, nici ție, nici ei, că Ole a făcut cinste drapelului în lume, și că cei doi sînt niște oameni pe care oricînd poți pune temei, măcar atîta ai putea pricepe, cel puțin tu, că tare s-ar mai bucura amîndoi să-și poată înfiripa un sălaș aici, ca să mai tăifăsuim unii cu alții.

Trebuie să vii odată, Hillarius, să bei o sticlă de bere adusă de tine, ca să-l auzi pe Mătușa povestindu-ți cum a ajuns Mătușa. Era pe vremea cînd am ajuns toți trei la Esbjerg, pe un vapor cu prizonieri de război. Ne trimiseseră în țară ca să ne facem șomeri. Mătușa, care avea o barbă cît toate zilele, a debarcat în Scandinavia îmbrăcat în fustă ; se căpătuise, dracu știe de unde, cu niște cămăși lungi cît o zi de post.

Aşa a umblat multă vreme după aceea, pînă cînd lumea a uitat cum îl cheamă şi nu i-a mai zis decît Mătuşa. Şi Mătuşa a rămas. I-a cam obosit lui uitătura, dar de bărbos, tot aşa de bărbos e şi-n ziua de azi. Acum, cînd or să se statornicească aici, ca să simţim şi noi că trăim, să ne bucurăm de viaţă, ai face bine să te arăţi puţintel recunoscător că se mai găsesc pe lume băieţi de felul lui Ole, al lui Mătuşa şi al meu. Şi, din cînd în cînd, mai tîrguieşte cîte ceva de la cîrciumarul din colţ, ca să preţuiască şi el norocul de a fi pe lume. Fii tu sigur că n-ai să rămîi în pierdere. Mătuşa poate să-ţi dea şi lămuriri despre felul cum trebuie scrisă o enciclopedie.

Ei, a dracului poveste! Dumnezeu ştie dacă o să vină azi. Măcar de ar trece pe aici Hillarius, să-l fac să înţeleagă cum şi ce să le spună băieţilor. Altminteri, degeaba stau eu culcat şi le judec aşa, de unul singur. N-ar strica să dea şi pe la clopotăreasă, s-o cheme să vină cît mai repede cu nişte hapuri de-ale ei, ca să-mi cuminţesc gionatele astea. Chiar dacă în viaţa mea mi-a plăcut să stau de vorbă mai mult cu cîrciumarul decît cu doctorul, se prea poate ca nici cura de apă a doctorului Knick să nu mai fie, astăzi, bună, căci s-au schimbat multe şi în lumea noastră, a drumeţiei.

Dar acum, gata! Vreau să trag un pui de somn pînă ce-o isprăvi soarele cu jocul de-a v-aţi ascunselea şi-o să se furişeze tiptil prin fereastra dinspre apus. Atunci e plăcut să stai aşa, lungit,

şi să te uiţi la tablou. Atunci se simte, parcă, un fel de freamăt tocmai din vîrfurile copacilor, şi Halfdan nici nu trebuie să se mişte ca să-şi dea seama lămurit că nu fără rost a agăţat clopotăreasa tabloul — cu toate că nu şi-a dat seama de asta nici cît o balegă — în aşa fel încît razele de soare să ajungă drept la el, ca pe cea mai aurie cărare ce se poate închipui. Şi dacă tot m-am betegit, ca să zic aşa, pe jumătate, apoi nu-i rău să ai la ce te uita. Se vede treaba că unele lucruri tot nu-i intraseră în devlă tîmplarului, fiindcă şi de-ţi băga pe gît Biblia, s-o ştii pe dinafară, totuşi razele de soare de pe laviţa noastră de acasă făceau mai multe parale. În privinţa asta, indienii din Anzi pătrunseseră mult mai bine adevărul vieţii, decît ceilalţi predicatori de care am avut norocul să scap nevătămat. Indienii ar fi înţeles numaidecît cum îi merge lui Halfdan, şi că nu-mi piere piuitul cu una, cu două, dacă acum stau întins aici şi nu mai sînt chiar în floarea tinereţii. Da, da, ei ar fi priceput că mă simt, totuşi, destul de bine văzînd cum soarele intră pe fereastra dinspre apus şi îi dezvăluie pe negustori, ca să fie izgoniţi din templu şi să fugă de acolo pînă i-or găsi toţi dracii.

Căci dacă aş şti că povestea asta cu ţurloaiele e cine ştie ce porcărie... Dar nu, sigur că nu-i, şi atunci se cheamă că nu-i puţin lucru să stai culcat aşa, vegheat de soare şi de Dumnezeu. Asta, pentru că Halfdan, la urma urmei, i-a păcălit pe toţi, rămînînd aşa, chiar dacă nu poate să fie decît o parte din Treime.

ERAM SIGUR EU CĂ ARE SĂ VINĂ. Acum a trecut dincoace de colţ şi are să se strecoare prin fereastră, mirîndu-se ce dracu s-a întîmplat cu Halfdan şi zicîndu-şi că-l va scoate şi azi din toropeală, cum l-a scos mereu. Ha, ha ! Aşa ademeneşti o pisică, arătîndu-i o scrumbie afumată. Da, fîşia cea largă de pe căpătîiul patului seamănă într-adevăr cu o scrumbie afumată în apus de soare.

Nu există amintire pe care să n-o poată deştepta cîteva raze de soare. Parcă-l văd în carne şi oase pe Kristian Spinare-Ţeapănă cînd a scornit şmecheria aia cu scrumbiile afumate. Ce-i al lui, e-al lui. Avea un dar nemaipomenit de a face reclamă. Oricît de mucegăită şi de uscată era o scrumbie de Bornholm[1], Kristian ştia să-i dea înfăţişare proaspătă numai ţinînd-o în bătaia soarelui.

Ţi-am povestit vreodată, Hillarius, cum am descoperit o mină de aur, Kristian Spinare-Ţeapănă şi cu mine, la Nörrebro[2]? Asta a fost după afacerea aia cu obiecte de artă, la Roskilde. Ne cărăbănisem la Copenhaga, unde ni se cam duseseră dracului banii. Abia dacă mai aveam vreo cîteva coroane. Un timp, am tot adulmecat noi pe ici, pe colo, făcîndu-ne tot soiul de planuri cum ar fi fost mai bine să ne folosim capitalul, pînă ce într-o zi ne-am dat seama că-l şi folosisem şi că nu mai aveam decît să vorbim de altceva. Ţi-am mai spus că Spinare-Ţeapănă a tras totdeauna foloase de pe urma familiei sale simandicoase. Tatăl său fusese doar slujbaş stabil, lampagiu, cu salariu lunar şi cu mai ştiu eu ce, aşa că şi Kristian moştenise de la taică-su, dacă nu altceva, cel puţin iscusinţa de a găsi un leac la orice. Totdeauna se îngrijea să nu-şi cheltuiască şi ultimul bănuţ, ca să poată avea mereu un capital de investit în noi afaceri şi să nu rămînă lefter de tot, ca noi ceilalţi.

După ce, va să zică, făurisem atîtea planuri, după ce văzusem că nu mai avem cu ce încropi un nou negoţ de obiecte de artă clasa întîia, la un vad bun, şi după ce, într-un tîrziu, Spinare-Ţeapănă s-a scărpinat şi mi-a spus: „Ia vino-ncoace, tîmpitule", am înţeles că iar ne surîde norocul. Şi aşa, am luat-o spre un toptangiu de peşte afumat, pe care-l cunoştea Kristian. Se cunoştea că mai fusese pe aici, fiindcă am intrat drept în despărţitura din dos, unde toptangiul ne-a arătat îndată o stivă de lăzi. Acuma, trebuie să ştii că pe atunci, o ladă de scrumbii proaspăt afumate costa zece coroane. Alea după care umblam noi, şi pe care le ştia Kristian, se desfăceau doar cu trei coroane lada. M-am lămurit repede de ce, cum am văzut marfa. Scrum-

[1] Cuvînt provenit din Borgundarholm (Insula Burgunzilor), insula cea mai răsăriteană a arhipelagului danez, renumită pentru specia deosebită de scrumbii ce se pescuiesc acolo.

[2] Cartier nord-estic din Copenhaga.

biile astea erau mucede, iar dacă nu se ascundeau cu totul sub mucegai, erau, în schimb, tot așa de uscate ca asta pe care o zugrăvește soarele aici, pe tăblia patului. Dar Spinare-Țeapănă era aici ca la el acasă și știa unde-și ține toptangiul cosmeticele. A scos de undeva o cutie de tinichea, o pensulă și ceva uleios, cu care era limpede că se mai lucrase și înainte de a mă învăța Kristian pe mine șmecheria. Cît ai bate în palme, am făcut numai eu singur o duzină de lăzi cu scrumbii afumate proaspăt. Trebuia doar să știi a te folosi de pensulă și să nu faci economie de ulei. Toptangiul nu ne punea la socoteală sulimanul, iar marfa noastră era cît se poate de arătoasă. Pun rămășag, Hillarius, că n-ai întîlnit în viața ta un om de afaceri mai modern decît Kristian Spinare-Țeapănă. După ideile lui înaintate, ambalajul vinde marfa, iar scrumbiile noastre de Bornholm se lăfăiau, cînd le-am cărat din depozit, într-un ambalaj care-ți lua ochii. Toptangiul ne-a povățuit însă să nu desfacem marfa în mahalaua lui, dar Spinare-Țeapănă s-a încruntat la el: „Să înveți carte pe cine ai mai învățat! În piața din Nörrebro poți să vinzi și un bălegar, dacă-i ambalat în mătase".

Și am ridicat, ca să zic așa, obloanele. Am început vînzarea, strigînd cît mă ținea gura: „Scrumbii afumate, de Bornholm, proaspete!... Zece la treizeci și cinci de öre". Dar te pui cu Spinare-Țeapănă? Așa om de afaceri mai rar. Ce mai toptangiu ar fi putut să iasă din el! „Afacerile sînt afaceri", mi-a spus el, de cum am

început desfacerea. Tu strigă doar atît: Zece la treizeci și cinci de öre! Și chiar zece să le dai mușteriilor care vin fără pălărie sau fără guler ori doar cu o pungulită cu pîinișoare în mînă, findcă ăștia înseamnă că locuiesc prin apropiere. Însă dacă vine o cucoană înțolită pe care ai văzut-o că se chiorește după un tramvai scăpat, atunci, firește că ai să-i dai numai nouă. Că doar ăi ce par a locui prin partea locului mai pot să vină îndărăt ca să facă scandal pentru o mică greșeală la ambalaj. Ăștia trebuie să capete zece. Înțeles?"

Însă tocmai cînd desfăcusem aproape toată marfa și eram bucuros că eu nu făcusem nici o figură de asta — haiti! — apare o cucoană îmblănită, care începe să se ciorovăie cu Spinare-Țeapănă. Ba că nu căpătase decît nouă scrumbii, ba că nu erau de Bornholm, ba că nici măcar nu erau proaspăt afumate. S-a proțăpit în fața noastră și a început să-i turuie gura, și într-un așa hal îi turuia, că se adunase lumea. Eu aș fi vroit s-o șterg, dar Kristian a dat încă o dată dovadă că este un om de afaceri cu vederi largi. Mai întîi a vîndut și restul de marfă, și abia după asta i-a răspuns mai cu temei cucoanei, fără a se sinchisi de blana ei scumpă. I-a vorbit — sînt sigur — cum nu-i mai vorbise nimeni pînă atunci. Din păcate, nu-l prea înțelegeam bine, căci era o gălăgie... Toată lumea se prăpădea de rîs. E adevărat că nicăieri în altă parte nu-i așa de ușor ca la Nörrebro să aduni lumea și s-o faci să se tăvălească de rîs.

Kristian Spinare-Țeapănă nu se înfierbîntase. Dimpotrivă, lămurea publicul, stăpînit și calm, că, de peste cinci sute de ani, neamul lui nu făcuse alta decît să afume scrumbii de Bornholm, și că acum nu făcea decît să lichideze întreprinderea de aici, întrucît urma să plece la Copenhaga pentru a pune bazele unei case de export; că asta era cel mai bun pește pe care l-a zămislit în viața lui Bornholmul, plus o mulțime de alte lucruri, de se stricau de rîs oamenii adunați ciorchine în jurul simandicoasei cucoane. În cele din urmă a isprăvit cu amenințarea că va chema poliția ca să întocmească proces-verbal, încît cucoana să fie obligată a-l despăgubi pentru defăimarea și pentru încercarea nerușinată de a întina cinstea comercială a insulei Bornholm.

Uite, așa a fost. Am scăpat și cu obrazul curat și cu un cîștig barosan — și asta, într-o singură după-amiază — de ni se părea că nu mai are nici un rost să prindem rădăcini la Nörrebro, cel puțin deocamdată. Ba ne apucase chiar dorul să ne distrăm puțin la țară. Și ne-am distrat în lege. Multă vreme după aceea, pe cînd ne odihneam la vreo margine de pădure și vedeam cîte o fîșie de soare aducînd cît de cît cu o scrumbie afumată, măcar în închipuirea mea, mă ducea gîndul la Nörrebro și la dibăcia lui Kristian Spinare-Țeapănă. Era plin de idei și de șmecherii, și avea un talent teribil de a face ca lucrurile să capete o față nouă, aidoma soarelui ăsta care zămislește acum, pe tăblia patului, și din numai cîteva dîre, o atît de drăguță scrumbie afumată.

Gata, acum a venit. Tot așternutul e acoperit cu strune întinse. Ehei, dacă aș fi știut ce știu acum — da, atunci cînd mă încurcam printre ceilalți pe lavița de acasă — încă de pe atunci aș fi putut zice cu foc din țimbal. Poate aș fi apucat să-i zic și un cînt de laudă, dacă mama ar fi putut s-o mai ducă, măcar pînă să se fi lămurit că nu ea era pricina pentru care nu mă prăpădisem de dorul maghernițel părintești. Cred că și ceilalți copii, la limanul la care vor fi ajuns, dacă or fi ajuns, și-au dat seama mai tîrziu ce femeie era mama. După ce i-am văzut poza aia din scrin, am înțeles că, cu toată tusea ei, era destulă vlagă într-însa. Ba avea și mădulare zdravene dacă, în năduful ei, era în stare să apuce vătraiul și să stea de strajă în fața noastră, a copiilor, cînd bătrînul își ieșea din fire.

Acum — lua-m-ar dracu! — nu sînt decît o haimana bătrînă. Stau culcat și mă holbez în toate părțile, fără a mă putea clinti din loc. Și am fost și eu bine, am avut și eu o poziție în societate, la vremea mea. Asta a fost în zilele alea minunate petrecute în Anzi. Pe atunci doream sincer și în mod cinstit ca mama să fi fost indiană. Oamenii ăia n-o duceau mai bine ca alții, care doar își închipuie că le merge bine, dar nu puteai să-ți îngădui orice cu ei, erau uniți și liberi în cugetul lor. Mi-aduc aminte că uneori aș fi vrut din tot sufletul s-o aduc pe mama acolo, în aerul curat al munților, unde nu se auzise niciodată lătrat de focă. Dacă n-aș fi

fost silit s-o şterg de acolo, izbuteam eu, sînt sigur, să cobor spre Pampa, în Argentina, şi să cîştig atîta încît s-o pot aduce la mine. Ce timpuri minunate! Şedeam în faţa templului soarelui şi mă gîndeam ce bine ar fi să pot trimite bani acasă, şi mama să se poată duce, apoi, la preşedintele Asistenţei Publice, să-i dea cu tifla şi să-i spună că acum poate să se spele pe cap cu ajutorul lui cu tot, fiindcă are destui bani de drum ca să poată ajunge pînă la Halfdan, unde se va întrema şi va fi iar bine, şi va putea să se mai fotografieze o dată.

Ce-i drept e drept, mama — pînă în ultima ei clipită — nu s-a lăsat niciodată călcată pe picior de cineva. Se vede treaba că, din fericire, în fiecare om adevărat e cîte ceva indian, iar în privinţa asta, între toţi cei pe care i-am cunoscut, mama nu era de loc codaşă. Îşi dădea seama foarte bine că Dumnezeu n-a încuviinţat niciodată să fie vîndut după reţetă. Ţin minte cum i-a spus odată preotului că nu de doctoriile *lui* avea cea mai mare nevoie. Era pe vremea în care tîmplarul mă tot punea să citesc şi să recitesc Biblia pînă n-oi mai putea, vasăzică atunci cînd l-am înfundat la geografie, de s-a făcut că are treabă în atelier, spunîndu-mi că aş face mai bine să dau o mînă de ajutor copiilor din Finonia [1],

Mama îşi căta de treburile ei şi n-a vorbit cu mine niciodată despre aşa ceva, dar ştiu că tare

[1] Insulă din arhipelagul danez, cu un sol nefertil şi o populaţie foarte săracă.

i-ar fi plăcut să buchisesc Biblia pînă m-o lua dracu, fiindcă tîmplarul îi dăduse dreptate măcar în privinţa aceasta rotarului, cînd acesta spusese că aveam căpăţînă bună. Îmi mai aduc aminte că mă tot munceam cu gîndurile să pot fi şi eu tovarăş cu Luca, încît, într-o zi, cînd citeam cu glas tare, mama a spus un lucru de înţelesul căruia abia acum sînt lămurit. Ea era prea pătrunsă de adevărul lucrurilor, pentru a îngădui ca bunul nume şi renume al lui Dumnezeu să fie făcut felii-felii. În vremea aia încă stăteam în cumpănă şi chibzuiam în fel şi chip, dar acum mi-e limpede ca roua dimineţii ce înţelegea ea, spunînd că nu trebuie să mă las niciodată momit de soiul ăla de predicatori care se bat cu pumnii în piept că ei, şi numai ei, ştiu totul. Mama socotea că lucrurile nu erau chiar aşa cum încercau ei să le înfăţişeze. Aşa şi este. Acum văd lămurit că păcatele săvîrşite de mine şi de cei de teapa mea nu-s decît un pospai subţire pe obrazul tuturor coţcăriilor făptuite de ceilalţi în numele Domnului. Şi îmi mai dau seama tot aşa de bine că, atunci cînd dau cu clanţa că noi, ăştilalţii, trebuie să fim smeriţi şi să-i mulţumim Domnului pentru încercările prin care el ne pune să trecem, apoi asta n-o fac decît ca să-şi poată polei condicuţele *lor*. Căile Domnului sînt de nepătruns, spun ei. Nu zic ba, or fi, dar eu îi văd că încearcă, totuşi, să-şi facă loc pe toate drumurile şi cărările, pentru a scorni că ajutorarea săracilor, şi tusea, şi îngerii de Crăciun, şi toate cele ale

bietelor haimanale fără alt cămin decît azilul de noapte, nu-s decît flori hărăzite din mila Domnului.

Mă rog, o fi bine şi aşa, să stai ţintuit în pat şi să-ţi închipui că asta-i o pricină de mulţumire, să vezi cum apusul soarelui face tot ce-i stă în putinţă pentru tabloul meu de pe perete. Ştiu bine că El a fost un vagabond pe care l-au ucis din cauză că voia să fim cu toţii oameni de omenie. Ceea ce e mai scîrbos în toată chestia e că ăia se tot fudulesc cu asta şi o ţin scai că Dumnezeu a rînduit lucrurile astfel. Păi dac-ar fi vrut Dumnezeu să facă asemenea porcării, n-ar fi avut decît să ne lipsească de lumina soarelui. Mă prind că dacă toţi oamenii ar bîjbîi prin umbră doar un sfert de an şi dacă n-ar fi chip să zărească o cît de mică strună dintr-astea aurii, tot le-ar mai rămîne o chemare la care să ciulească urechea.

Să poftească şi să-mi vorbească mie despre vrerea Domnului! La dracu! Păi dacă Dumnezeu s-ar folosi de asemenea tertipuri, ce-aş mai rîde dacă razele soarelui ar începe într-o bună zi să picteze cîteva cuvinte, dar nişte cuvinte pe care să le poată citi toţi. Iar cuvintele astea ar trebui să sune cam aşa: „Veniţi-vă în fire, purtaţi-vă cuviincios, împărţiţi sticlele de bere peste tot şi cu chibzuinţă, faceţi tot ce se poate ca să existe pături de lînă pentru tot omul!"

Al dracului de bine ar fi să stea scrise astea şi fiecare să-şi dea seama că nu trebuie ca unii

să se mulţumească doar cu treizeci şi trei de găleţi de apă, iar alţii să aibă mai multe pături decît pot folosi. Atunci şi-ar avea rost şi vorba aia spusă de sergentul major de sticleţi din Nyborg, lui Hillarius, anume că sticleţii sînt şi ei oameni de omenie. S-ar putea ca, într-o bună zi, asta să intre în toate scăfîrliile de pe pămînt, dacă soarele ar face o asemenea figură, adică să scrie pe cer că n-o să ne mai lase nici un firicel de rază pe care să se poată cînta, dacă nu ne bucurăm cu toţii de viaţă şi nu ne sîntem prieteni şi fraţi.

Ehei, Halfdan! O să te ia dracu tot frămîntîndu-te şi despicînd firu-n patru în fel şi chip. Cred că n-am încotro şi trebuie s-o recunosc, cel puţin faţă de mine. Fiindcă tocmai acum, şi aici, în cel mai minunat apus de soare ce se poate închipui, eu unul nu sînt tocmai sigur că chestia asta cu picioarele nu e, totuşi, tot un fel de boală, ca şi a rotarului. Uite, parcă acum şi mîinile mi-e greu să le mişc.

Numai că n-o să intru eu la idei numai dintr-atîta. Doar n-o fi tocmai plimbarea aia mare şi cea mai de pe urmă, asta la care mă pofteşte asfinţitul soarelui. Dacă ar fi după mine, mărturisesc că mi-ar face plăcere să mai pot petrece o bucată de vreme cu Ole şi cu Mătuşa. Dar dacă, la urma urmei, aşa o fi să fie, apoi am văzut băieţi care s-au cărat în chip şi mai urît. Faţă de ei, eu ar trebui chiar să zîmbesc un pic, chiar dacă ceva mai strîmb, şi să spun că am,

totuşi, un noroc porcesc, dacă mi-a stat scris să vină soarele şi să mă ia cu el, fără să simt vreo durere. Fiindcă, într-adevăr, nu simt aşa ceva şi nu am nici un pic de chef să împroşc lumea cu înjurături, cum a făcut rotarul.

Iar dacă o fi ceva adevărat în povestea aia, că, adică, după *asta*, o să mai dăm o raită pe undeva, apoi sînt sigur că acolo e la fel de bine pentru toţi. Fiindcă, atîta învăţătură am agonisit şi eu, că, deasupra norilor, cerul e mereu albastru. Şi *dacă* aşa e ticluită legătura dintre lucruri, atunci au să fie pe acolo şi cîţiva băieţi de ai mei, cărora o să-mi facă plăcere să le spun iarăşi bună ziua şi cu care să pot vorbi despre vremurile de altădată. Ba n-ar fi rău să mai spun o dată bună ziua şi familiei mele, să văd cum îi mai merge...

Da, da. Fără gălăgie, că vin numaidecît.

UITAŢI-VĂ ! Priviţi şi voi, prietenii mei de altădată ! Vedeţi cum îşi întinde soarele de seară strunele drept spre mine şi face să tresară viaţa în tablou ! Aşa mi-ar plăcea să strălucească şi acolo, totdeauna, să pot rămîne pururi în culcuşul ăsta de raze !

SOARE ! Totdeauna i-ai fost tovarăş lui Halfdan. Încă de pe cînd eram doar un firicel din mănunchiul de pe laviţa din şandramaua părintească, tu mi-ai dăruit toate strunele tale. Eşti de un milion de ori mai bun decît toate curele de apă ale doctorului Knick. Tu eşti toată puterea. Fă ca tabloul ăsta să trăiască mereu. Recunosc, trăsni-m-ar toţi dracii, că n-am suferit, la viaţa mea, de prea multă cucernicie, dar cred în Dumnezeu. Fiindcă, altfel, cine mi-ar fi dăruit soarele ? Acum... Ia uite la El. E plin de viaţă. Aureola s-a făcut toată roşie.

Îi izgoneşte pe negustori din templu şi se uită la mine. Ia uite... Îi surîde bătrînului Halfdan... Ştie el că sîntem camarazi. Pe El aş vrea să-l întîlnesc în minunata strălucire a soarelui... Ştiu eu la ce gîndeşte în timp ce-mi surîde... Aşa a fost să fie, să izgonească negustorii din templu... Şi aşa are să fie... Şi are să prefacă apa în vin...

CUPRINS

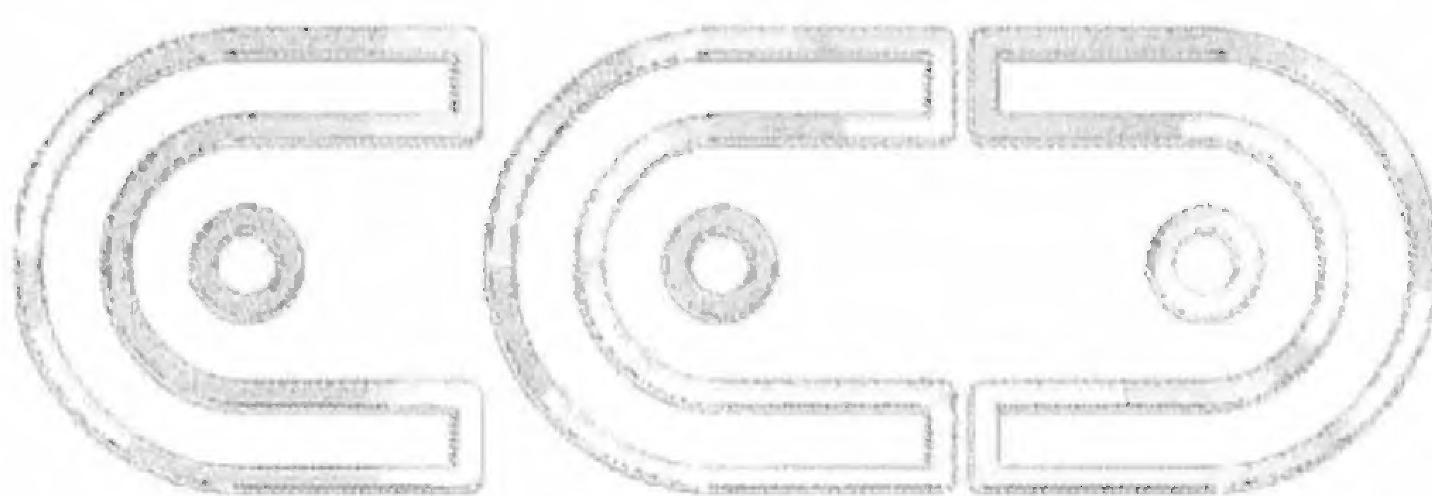

TIPARUL EXECUTAT LA

ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ „13 DECEMBRIE 1918"

Coli tipo: 12,75; comanda nr. 816

Scanare și prelucrare digitală

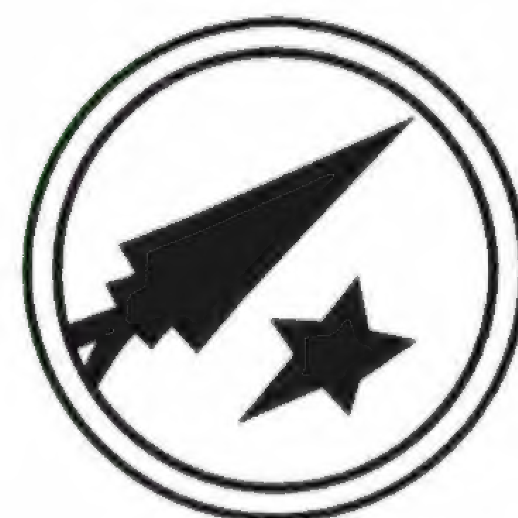

de

Anonim

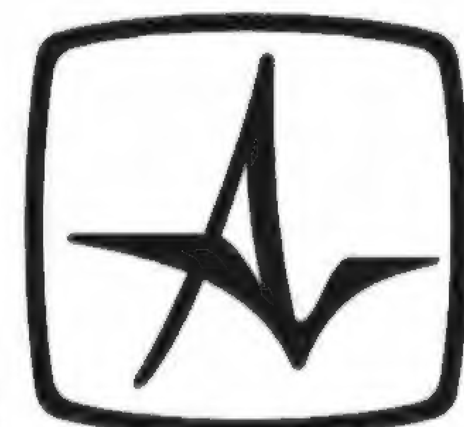

și

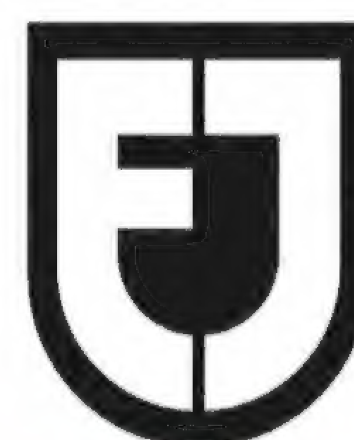
CAT Graur

Antwerpen

2023

